

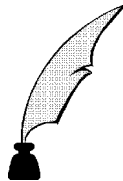
200 PYETJE

DHE PO AQ PËRGJIGJE

El-Hafidh el-Hakemij

Hafidh El-Hakemi

200 Pyetjedhe po aq përgjigje

Mitrovicë
1421/2000

Titulli i origjinalit:
**E'LAMU ES-SUNNE EL-MENSHURE LI'ITIKADI
ET-TAIFE EN-NAXHIJE EL-MENSURE**

Autori:
Hafidh El-Hakemi

Shqipëroi nga boshnjakishtja:

Muhamed Iljaz Dolaku

Redaktor profesional:

Enis Rama

Lektorimi dhe korrektura:

Muhamed Iljaz Dolaku

Botoi:

Në emër të All-Ilahut, të Gjithmëshirshmit, Mëshiruesit!

PARATHËNIE

E falënderojmë All-Ilahun me falënderim më të bukur për begatitë e pakufishme me të cilat na ka mbushulluar Ai. Veçanërisht i falënderohemi Atij për atë që na ka treguar rrugën e shpëtimit dhe na ka udhëzuar në Fenë e përkryer, në Fenë islame. Pa udhëzimin e Tij ne kurrë nuk do të mund ta njihnim rrugën e drejtë.

I dërgojmë salavat dhe selam sihariqtarit të lajmit të gëzuar, shpëtimtarit që na nxori nga errësira në dritë, kumtuesit besnik të Shpalljes së All-Ilahut xhel-le shanuhu, më të zgjedhurit ndër më të zgjedhurit, Pejgamberit tonë, Muhammedit ﷺ. Paqja dhe bekimi i All-Ilahut qofshin mbi të, mbi familjen e tij fisnike, mbi as'habët e tij të ndershëm dhe mbi të gjithë vëllezërit mu'minë që i pasojnë ata në rrugën e së vërtetës!

*Që nga fillimi i krijimit, njeriu parashtron pyetje për vetveten e vet: prej nga ka ardhur? Kush e ka krijuar? Cili është qëllimi i krijimit të tij? Nga po vete?, dhe ngjashëm me këtë. Shumë juristë-filozofë janë përpjekur të japin përgjigje në këto pyetje, mirëpo, përgjigjen e vërtetë është e mundur ta gjesh vetëm në mësimet e fesë, dhe atë në fenë, të cilën i Lartmadhërishmi ia ka shpallur Muhammedit, sal-lall-Ilahu ve sel-lem, duke thënë në Kur'an: **"Sot ua përsosa dispozitat e fesë suaj, dhe ua plotësova dhuntinë Time ndaj jush. Jam i kënaqur që feja Islame të jetë fe juaja."** (El-Ma'ide: 3)*

Duke pasur parasysh se Islami është feja e cila është shpallur e fundit, All-Ilahu e ka bërë atë të përkryer dhe të përshtatshëm për mbarë njerëzimin, për të gjitha vendet dhe për të gjitha kohët. Për këtë arsye, nga Kur'ani dhe Sunneti, si

burime themelore të Islamit, ne nxjerrim njohuri të vërteta mbi Krijuesin tonë, mbi atributet (sifatet) e Tij, mbi botën e dukshme dhe transcendentale si rezultat të krijimtarisë së Tij. Nga po këto burime ne kuptojmë shkakshmërinë dhe rolin e gjallërimit tonë, si dhe mënyrën e adhurimit dhe shprehjen e përkorisë Sunduesit të të gjitha botëve.

Vetëm teuhidi (monoteizmi) i pastër mund të kënaqë arsyen dhe të qetësojë ndërgjegjen e njeriut.

Në sinorin e feve të ndryshme, të kulturave dhe të ideologjive Bosnja dhe boshnjakët shpeshherë janë lëndë të ndikimit të tyre. E konsiderojmë si shumë të rëndësishëm çdo literaturë islame, e cila e afirmon teuhidin - akidenë, si shkencë themelore të Islamit, në të cilin mbështeten të gjitha e shkencat e tjera të fesë (dinit). E veçanërisht për shkak se literatura nga kjo fushë është tejet e varfër në gjuhën boshnjake dhe se libri "200 pyetje dhe po aq përgjigje", që na është ofruar, paraqet studim të vërtetë në fushën e akidesë islame, është shkruar nën dritën e Kur'anit dhe të Sunnetit. Me një stil të jashtëzakonshëm, në formë pyetje-përgjigje, në mënyrë tejet të thukët, libri na flet për veçoritë më subtile të fesë islame, për jurisprudencën e fundit Hyjnor, e cila i shfuqizon fetë e tjera paraprake, po ashtu të shpallura nga All-llahu Një, i Vetmi.

*Për këtë shkak detyrë e çdo myslimani, krahas respektimit të ligjit Hyjnor, në jetën private dhe shoqërore të tij, të kontribuojë në përhapjen e Islamit, të shpalljes së fundit Hyjnor, që është dërguar për shpëtimin dhe mirëqenien e mbarë njerëzimit. I shpallur në harmoni të plotë me natyrën e njeriut, Islami është zgjidhje më e suksesshme për arritjen e lumturisë në këtë botë dhe në botën tjetër. I Lartmadhërishmi, në Librin e Vet, thotë: ***"Elif, Lam, Ra. Ky është Libri, ajetet e të cilit radhiten me kujdes dhe të cilat shpallen kohë pas kohe nga i Urti dhe i Gjithëdijsmi, *që t'i faleni vetëm All-llahut - unë jam për ju nga Ai, që t'ju paralajmëroj dhe t'u tregoj lajmet e gëzuara, *që nga Zoti juaj të kërkon faje dhe të pendoheni, e Ai do t'ju japë që***

të jetoni bukur deri në afatin e caktuar (të jetës suaj), dhe çdo të ndershmit do t'i japë shpërblimin e merituar. E, nëse shmangeni - unë, me të vërtetë, i druaj dënimit (që do t'ju gjejë) në Ditën e Madhe. *Tek All-llahu do të ktheheni ju, e Ai është i Plotfuqishëm për çdo gjë!” (Hud: 1-4)

E lusim Mëshiruesin që myslimanët të kenë dobi të mbushu-llueshme nga ky libër dhe t'u dhurojë shpërblim të madh vëllezërve nga Komiteti i Lartë Saudian, të cilët qenë iniciatorë të botimit të kësaj vepre. E lusim Atë që ta mëshirojë edhe autorin edhe përkthyesin, si dhe të gjithë ata, të cilët në çfarëdo mënyre qoftë kontribuan që ky libër të shohë dritën e ditës!

Ve bil-lahit-teufik.

Hf. Halil Mehtiq

PARATHËNIE E SHKRIMTARIT

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Në emër të All-Ilahut, të Gjithmëshirshmit, Mëshiruesit!

Qoftë i lavdëruar All-Ilahu, i Cili i ka krijuar qiejt dhe Tokën, dhe i ka dhënë errësirën dhe dritën, e ata që nuk besojnë - të tjerët i bëjnë të barabartë me Sunduesin e tyre! Ai ju krijon ju nga toka dhe ua cakton çastin e vdekjes, dhe vetëm Ai e di se kur do të ndodhë Dita e Kiametit, e ju megjithatë dyshoni! Ai është All-Ilahu edhe në qiej edhe në Tokë, Ai e di atë që fshihni dhe atë që e shfaqni haptazi. Ai i di të gjitha çka punoni ju!

Dëshmoj se nuk ka të adhurar tjetër përveç All-Ilahut, i Cili nuk ka shok! Ai është Një i Vetmi, Ai të Cilit i drejtohet çdo gjë, nuk ka lindur (kë), e as që është i lindur (nga dikush) dhe askush nuk është i barabartë me Të!

E Tij është çdo gjë që gjendet në qiej e në Tokë dhe Atij i nënshtrohet çdo gjë. Ai është Krijuesi i qiejve e i Tokës dhe, kur cakton diç, vetëm thotë "Bëhu!" - dhe ajo bëhet.

"Zoti yt krijon çka të dojë dhe Ai zgjedh, e ata nuk kanë të drejtë të zgjedhin. Ai është i pastër dhe i lartësuar nga ajo që i përshkruajnë Atij!" (El-Kasas: 68)

"Ai nuk pyetet për atë që punon (Vetë), e ata pyeten." (El-Enbija': 23)

Dhe dëshmoj se, prijësi dhe Pejgamberi ynë Muhammedi, është robi i Tij.

"Ai e ka dërguar atë (Muhammedin) me Udhëzim dhe me Fenë e vërtetë, që ta ngritë atë mbi të gjitha fetë e tjera, madje edhe nëse kjo nuk është sipas dëshirës së idhujtarëve." (Es-Saff: 9)

Salavati dhe selami qofshin për familjen dhe as'habët e tij, të cilët udhëzojnë në të vërtetën dhe gjykojnë drejtësisht sipas saj.

Ky libër është përmbledhje e dobive të mëdha dhe gjithëpërfshirëse, i cili në vete përmban bazat e besimit (imanit) dhe themelet e teuhidit (monoteizmit), në të cilin kanë ftuar të gjithë Pejgamberët dhe të gjitha Librat e shpallura. Ky e vë në pah dhe udhëzon në pasimin e Islamit dhe rrugën e drejtë e të vërtetë. Dhe, nuk ka shpëtim për atë që beson në diç tjetër.

Në këtë përmbledhje e kam sqaruar imanin dhe atë me çka shquhet ai, pastaj çka e largon atë në tërësi, ose çka e mohon plotësinë e tij.

Krahas përgjigjes në çdo pyetje, kam përmendur edhe argumentet, në mënyrë që çështja të jetë më e qartë dhe që esenca të jetë sa më e kapshme.

Jam kufizuar në përmendjen e drejtimit të atyre, të cilët e pasojnë Sunnetin, duke mos i përmendur mendimet e atyre, të cilët i pasojnë eposhet dhe risitë në fe, meqë ato nuk përmen-den, përveç në kontekstin e përgjigjes në to dhe që të "ngrehet shigjeta e Sunnetit" në ta.

Për t'u zbuluar risitë në fe dhe mangësitë e tyre, kanë punuar imamët e mëdhenj që kanë shkruar vepra të veçanta, të cilat i luftojnë risitë në fe dhe largohen prej tyre, meqë diçka mund të konceptohet vetëm me njohjen e kundërshtisë së saj. E, kur lind dielli, nuk është nevoja të argumentohet se është ditë, dhe kur e vërteta bëhet e qartë dhe e dukshme, çdo gjë që është në kundërshtim me të është lajthitje.

Këtë libër e kam përpiluar në pyetje, në mënyrë që nxënësit të jenë të vëmendshëm, e pastaj jam përgjigjur në to, në mënyrë që çështja të jetë e qartë, dhe e kam quajtur "E'lamu es-sunne el-menshure et-taifeti en-naxhijeti el-mensuru".

E lus All-llahun që ky libër të jetë në emrin e Tij dhe që të na japë dobi në atë për çka na ka mësuar, dhe të na mësojë atë që është e dobishme për ne. Ai mundet çdo gjë dhe Ai është Zoti

ynë, e sa Zot dhe Ndihmës i mrekullueshëm që është Ai! Atij i kthehet çdo gjë dhe Ai është Zoti ynë, e sa Zot dhe Ndihmës i mrekullueshëm që është Ai!

Në emër të All-llahut, të Gjithmëshirshmit, Mëshiruesit!

Pyetja e parë:

CILA ËSHTË DETYRA E PARË E ROBËRVE TË ALL-LLAHUT ☆?

Robërit e Lartmadhërishmit në rend të parë duhet të kuptojnë se për se i ka krijuar Ai, përse u ka caktuar mëkëmbësinë në Tokë, përse i ka dërguar Pejgamberët, e përmes tyre Shpalljet, dhe përse e ka krijuar këtë botë (dynjallëkun) dhe botën tjetër (Ahiretin), e me to edhe Ditën e gjykimit dhe peshojën, në të cilën do të peshohet fati dhe fatkeqësia, dhe në ujdi kë këtë, të dhurohet drita.

All-llahu ☆ thotë:

أَوْ كَظُلُمْتِ فِي بَحْرٍ لَّجِيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ

مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمْتِ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ

لَمْ يَكْدِرْهَا وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُّورٍ ﴿٤٠﴾

“E ai, të cilit All-llahu nuk i jep dritë, ai as që do të ketë dritë.” (En-Nur: 40)

Pyetja e dytë:

PËRSE ALL-LLAHU I KA KRIJUAR KRIJESAT E VETA?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعِبَادٍ ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَا

إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

***"Ne, nuk i kemi krijuar qiejt dhe Tokën, dhe atë që gjendet ndërmjet tyre, për t'u zbavitur, *Ne i kemi krijuar ato me qëllim të caktuar, por shumica e tyre nuk e dinë."** (Ed-Duhan: 38-39)

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَلِكَ ظَنُّ

الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

"Ne, nuk i kemi krijuar më kot qiejt dhe Tokën, dhe atë që gjendet ndërmjet tyre; kështu mendojnë jobesimtarët." (Sad: 27)

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

"E, All-llahu i ka krijuar qiejt dhe Tokën me urtësi, në mënyrë që gjithsecili të jetë i shpërblyer apo i dënuar, sipas asaj që ka merituar; askujt nuk do t'i bëhet padrejtësi." (El-Xhathije: 22)

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

"Xhinnët dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë." (Edh-Dharijat: 56)

Pyetja e tretë:

KUSH ËSHTË ROB ('ABD)?

Nëse nocioni 'abd (rob) nënkupton të robëruarit, të nënshtruarit dhe të përulurit, atëherë ky përfshin krijesat nga botët më të larta dhe më të ulëta, me arsye dhe pa arsye, të lëvizshme dhe të palëvizshme, ato që jetojnë në tokë dhe në ujë, të dukshme dhe të padukshme, ato që besojnë dhe ato që nuk besojnë, mirëbërësit dhe keqbërësit, dhe të gjitha të tjerat.

Të gjitha krijesat janë të All-Ilahut, të nënshtruara Atij dhe të destinuara udhëheqjes së Tij. Çdo krijese i është caktuar që më parë programi sipas të cilit orientohet e sillet, si dhe kufijtë në suazat e të cilave lëviz.

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ذَلِكَ

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

"Ky është rregullim (sistem) i të Drejtit dhe të Urtit."
(El-En'am: 96; Ja Sin: 38; Fussilet: 12)

Nëse nocioni "abd" (rob) nënkupton të përulurin, të bindurin dhe atë që e do Zotin e vet, atëherë ky ka të bëjë vetëm me besimtarët, të cilët janë robërit e Tij të nderuar dhe evliatë e Tij të devotshëm, të cilët nuk duhet të frikësohen dhe të pikëllohen.

Pyetja e katërt:

ÇKA ËSHTË IBADETI?

Ibadeti është nocion, i cili ngërthen çdo gjë që do All-Ilahu ☆ dhe me çka është i kënaqur Ai, duke mos u kufizuar vetëm në fjalë dhe në vepra, por edhe në sekrete, mendime të fshehta, dhe largimi nga çdo gjë që mohon këtë dhe që është në kundërshtim me këtë.

Pyetja e pestë:

KUR ËSHTË VEPRIMI IBADETI?

Veprimi është robërim, kur në të plotësohen dy komponentë: dashuria e plotë dhe përulësia e tërësishme.

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ

ءَامِنُوا۟ اٰمَدًاۢ حُبًّاۢ لِلّٰهِ وَلَوْۤ اَبْرٰى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْۤا اِذْ يَّرَوْنَ اَلْعَذَابَ اَنْۢ اَلْقَوُۥةَ

لِلّٰهِ جَمِيْعًا وَّاَنَّ اَللّٰهَ شَدِيْدُ الْعَذَابِ ﴿١١٥﴾

“...Ndërsa besimtarët e vërtetë e duan shumë më tepër All-llahun.” (El-Bekare: 165)

اِنَّ الَّذِيْنَ هُمْ مِّنْ حَشِيَّةٍ رَّيْبُهُمْ مُّشْغَوْنَ ﴿٥٧﴾

“Ata që, nga druajtja ndaj Zotit të tyre, frikësohen.” (El-Mu'minun: 57)

Këto dy gjëra (dashurinë dhe përulësinë) i ka bashkuar në fjalët e lartësuar të Tij:

فَاسْتَجَبْنَا لَهُۥ وَوَهَبْنَا لَهُۥ يَحْيٰى وَاصْلَحْنَا لَهُۥ زَوْجَهُۥٓ اِنَّهُمْ كَاثِرُوۡا

يُسْرِ عَوْنَ فِى الْخَيْرٰتِ وَيَدْعُوْنَآ رَغْبًا وَرَهْبًا وَّكَانُوۡا لَنَا خٰشِعِيْنَ ﴿٤١﴾

“Ata përpiqeshin që të bëjnë sa më shumë të mira dhe na u luteshin Neve, duke shpresuar dhe duke u frikësuar, dhe ishin të përulur ndaj Nesh.” (El-Enbija': 90)

Pyetja e gjashtë:

CILAT JANË SHENJAT E DASHURISË SË ROBIT NDAJ ALL-LLAHUT ☆?

Shenjat e dashurisë ndaj All-llahut janë: të dashurit e tërë asaj që do All-llahu ☆ dhe të urryerit e gjithçkaje që e hidhëron Atë, të zbatohen të gjitha urdhrat e Tij dhe të abstenuarit nga ndalesat e Tij; të shoqëruarit me evliatë (njerëzit e mirë) e Tij dhe të qenët armik i të gjithë atyre që janë armiq të Tij. Për këtë arsye hallka më e fortë e këtij imani - besimi është: të dashurosh në emër të All-llahut ☆ dhe të urresh në emër të Tij.

Pyetja e shtatë:

SI E DINË ROBËRIT E ALL-LLAHUT SE ÇKA

DO DHE ME SE ËSHTË I KËNAQUR AI?

Këtë e kanë kuptuar nga Pejgamberët, të cilët i ka dërguar All-llahu ☆ dhe nga Shpalljes të dërguar përkrye tyre, në të cilën i Lartmadhërishmi ka caktuar se çka dëshiron dhe me çka është i kënaqur, njëkohësisht duke ndaluar atë që nuk pranon dhe që e urren. Për këtë arsye Shpallja është argument i pakontestueshëm dhe në të është shprehur Urtësia e Tij largpamëse.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

رُسُلًا مُبَيِّنِينَ وَمُنذِرِينَ لِقَالِ الْكَافِرِينَ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ

الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾

“Mbi Pejgamberët, të cilët sillnin lajme të gëzuara dhe paralajmëronin (qortonin), kështu që njerëzit, pas Pejgamberëve, të mos kenë ndonjë arsyetim para All-llahut.” (En-Nisa': 165)

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

“Thuaj (o Muhammed!): “Nëse ju e doni All-llahun, pasomëni mua, atëherë edhe All-llahu do t’ju dojë juve dhe do t’ua falë mëkatet! Se All-llahu falë dhe është Mëshirues.” (Ali Imran: 31).

Pyetja e tetë:

SA KUSHTE I KA IBADETI?

Ibadeti i ka tre kushte:

- I pari është vendimi i fuqishëm, pa të cilin ibadeti nuk mund të ekzistojë.
- I dyti është vendimi i sinqertë.
- I treti është harmonizimi me Sheriatin, me të cilin All-llahu ☆ urdhëron që T’i nënshtrohemi dhe T’i robërohemi Atij. Këto

janë kushtet e saktësisë së ibadetit.

Pyetja e nëntë:

ÇKA ËSHTË VENDIMI I FUQISHËM?

Flakja e përtacisë dhe e plogështisë, nga një anë, dhe përpjekja që veprat t'i pasojnë fjalët, nga ana tjetër.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

يَتَّبِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ

أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

****"O besimtarë, përse flisni atë që nuk e punoni? *O sa e neveritshme është për All-llahun kur flisni fjalë, të cilat nuk i ndjekin veprat!"*** (Es-Saff: 2-3)

Pyetja e dhjetë:

ÇKA ËSHTË NIJETI (QËLLIMI) I SINGERTË?

Kjo është dëshira dhe përpjekja e robit që, me të gjitha fjalët dhe veprat e tij, të hapta e të fshehta, të arrijë kënaqësinë e Zotit të tij të Lartmadhërishëm.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَمَا أَمْرُو إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكِ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

"E janë urdhëruar që t'i luten vetëm All-llahut, që singërisht, si besimtarë të vërtetë, të predikojnë fenë..." (El-Bejjine: 5)

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَىٰ ﴿١٦﴾ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾

****"E nuk pret që t'i kthehet me mirënjohje, *por vetëm që të fitojë kënaqësinë e Zotit të Tij të Lartmadhërishëm."*** (El-Lejl: 19-20)

إِنَّمَا نَطْعُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾

“Ne ju ushqejmë vetëm për hir të All-llahut, prej jush nuk kërkojmë as shpërblim as falënderim!” (El-Insan: 9)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ

الْدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

“Ai që dëshiron shpërblim në botën tjetër - Ne do t’ia shumëfishojmë atë, e ai që dëshiron shpërblim në këtë botë, do t’ia japim atë, porse ai nuk do të ketë pjesë në botën tjetër.”
(Esh-Shura: 20)

Përkitazi me këtë, flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëmbëdhjetë:

**CILA ËSHTË FEJA QË E KA ÇAKTUAR
ALL-LLAHU I LARTMADHËRISHËM
- QË TË ROBËROHET VETËM SIPAS SAJ?**

Kjo është feja e pastër, të cilën e ka paralajmëruar Ferrëfy-
esi Ibrahim i ▀.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۖ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا أَلْكِتَابَ إِلَّا مِنْ

بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ بِالْعِلْمِ بَيْنَهُمْ ۚ وَمَنْ يُكْفُرْ بِعَايِنَةِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ

سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٣٠﴾

“Feja e vërtetë te All-llahu është vetëm Islami.” (Ali Imran: 19)

أَفَقَبِيرٍ دِينِ اللَّهِ يَبِغُوتُ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٧﴾

“A mos kërkojnë ata tjetër, përveç fesë së All-llahut? E, Atij i nënshtrohen të gjitha ato që gjenden në qiej dhe në Tokë, me dashje ose pa dashje.” (Ali Imran: 83)

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي

الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

“Fesë së Ibrahimit i shmanget vetëm ai që e poshtëron vetveten.” (El-Bekare: 130)

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ

الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾

“E ai që kërkon ndonjë fe tjetër përveç Islamit, nuk do t’i pranohet, dhe ai në botën tjetër do të jetë i humbur.” (Ali Imran: 85)

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ أَفَرَأَوْا شَرَّ عَمَلٍ لَّهُمْ مِنَ الَّذِينَ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْ لَا

كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

“A mos vallë, ata të kenë zotër, të cilët u përcaktojnë të besojnë atë që nuk ka urdhëruar All-llahu?” (Esh-Shura: 21), dhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e dymbëdhjetë:

SA SHKALLË I KA FEJA ISLAME?

Feja islame i ka tri shkallë. Këto janë: islami, imani dhe ihsani, ndërsa çdonjëra prej tyre ngërthen në vetë fenë e tërësishme.

Pyetja e trembëdhjetë:

ÇKA ËSHTË ISLAMI?

Islam do të thotë përkushtim ndaj All-llahut ☆ me teuhid (të

kuptuarit e Njeshmërisë së All-llahut ☆ në çdo gjë), të nënshtruarit Atij me bindje (ta'at) dhe pastërtia nga shirku - të përshkruarit shok All-llahut ☆

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

حَنِيفًا ۖ وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

“Kush ka fe (besim) më të mirë se ai që i dorëzohet sinqerisht All-llahut.” (En-Nisa': 125)

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ

الْوُثْقَىٰ ۖ وَإِلَى اللَّهِ عَنَقَبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

“Ai që i dorëzohet tërësisht All-llahut, duke bërë vepra të mira, ai është kapur për lidhjen (litarin) më të fortë.” (Lukman: 22)

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ

بَهِيمَةٍ ۖ لَّا تَنعَمُ ۖ فَاِلٰهَكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُۥٓ أَسْلِمُوْا ۚ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِيْنَ ﴿٢٤﴾

“Zoti juaj është Një Zot, andaj dorëzohuni sinqerisht vetëm Atij, e përgëzoi të dëgjueshmit me lajm të mirë.” (El-Haxh: 34)

Pyetja e katërmbëdhjetë:

**CILI ËSHTË ARGUMENTI SE ISLAMI PËRFSHINË FENË
(ISLAME) E TËRËSISHME TEK UDHËZIMI I SAJ?**

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أَوْثُوا أَلْكِتَبَ إِلَّا مِنْ

بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ أَلْعِلْمُ بَعْثًا بَيْنَهُمْ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِنَآيَتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ

“Feja e vërtetë te All-llahu është vetëm Islami.” (Ali Imran: 19)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Islami ka filluar me disa individ, dhe sërish do të jetë ashtu siç ka filluar - i vetëm.”

“Islami më i mirë është të besuarit në All-llahun ☆”

Pyetja e pesëmbëdhjetë:

CILAT JANË ARGUMENTET SE ISLAMI BAZOHET NË PESË THEMELE (RUKNE) TE KONKRETIZIMI I TIJ?

Fjalët e Resulull-llahut ﷺ, në hadithin, në të cilin Xhibrili ♦ e ka pyetur për fenë:

“Islami është të dëshmosh se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i Dërguari i All-llahut; ta kryesh namazin; ta ndash (japësh) zekatin; ta agjërosh Ramazanin; dhe ta kryesh haxhxin, nëse ke mundësi për këtë.”

“Islami është ndërtuar prej pesë gjërave.”

I ka përmendur edhe fjalët e sipërpërmendura, përveç që haxhxin e ka përmendur para agjërimit të ramazanit, ndërsa që të dy hadithet gjenden në *Sahihët*.

Pyetja e gjashtëmbëdhjetë:

CILIN VEND E ZËNË DY DËSHMITË (E SHEHADETIT) NË FE?

Njeriu nuk mund të hyjë në fe, përveç me dëshmi se Vetëm All-llahu është Zot dhe se Muhammedi është i Dërguari i Tij.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا

بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

“Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata që besojnë All-llahun dhe të Dërguarin e Tij.” (El-Huxhurat: 15; En-Nur: 62)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Mua më është urdhëruar që të luftojë me njerëzit, derisa të mos dëshmojnë se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është robi dhe i Dërguari i Tij.”

Ekzistojnë edhe shumë ajete dhe hadithe që flasin për këtë temë.

Pyetja e shtatëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR DËSHMINË SE NUK KA ZOT TJETËR PËRVEÇ ALL-LLAHUT?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا

إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

“All-llahu dëshmon se nuk ka zot tjetër përveç Tij, - por edhe engjëjt e xhinnët, dhe (dëshmojnë) se Ai vepron drejtësisht.. Nuk ka zot tjetër përveç Tij, të Plotfuqishmit dhe të Urtit!” (Ali Imran: 18)

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ

وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

“Dije se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut!” (Muhammed: 19)

فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٠﴾

“Dhe nuk ka zot tjetër përveç All-llahut!” (Ali Imran: 62)

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِنْتِهٍ إِذَا لَذَهَبَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِمَّا خَلَقَ

وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سَبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٦١﴾

“All-llahu nuk ka marrë për Vete fëmijë, dhe bashkë me Të nuk ka kurrfarë zoti (tjetër)!” (El-Mu’minun: 91)

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ

عِبَادِهِ خَبِيرًا ۝١٧

“Thua: ‘Sikur krahas Tij të ekzistonin edhe zota të tjerë (përveç Tij), siç thonë ata, atëherë ata (zotat) do të kërkonin rrugë për (të arritur) te Zoti i Arshit’.” (El-Isra’: 42)

Përkitazi me këtë, flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e tetëmbëdhjetë:

ÇKA DO TË THOTË DËSHMIA SE NUK KA ZOT TJETËR PËRVEÇ ALL-LLAHUT?

Domethënë askush tjetër përveç All-llahut nuk është i denjë të adhurohet, dhe të vërtetohet se robërimi (ibadeti) i takon vetëm Atij, i Cili nuk ka shok në adhurim (ibadet), ashtu sikundër që Ai nuk ka shok as në qeverisjen e Tij.

I Lartmadhërishmi thotë:

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ

هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۝١٧

“Kjo është kështu, ngase All-llahu është i Vërtetë, ndërsa ata të cilëve u falen ata përpos Tij - nuk ekzistojnë fare, dhe ngase All-llahu është i Lartësuar dhe i Madh.” (El-Haxh: 62)

Pyetja e nëntëmbëdhjetë:

CILAT JANË KUSHTET E DËSHMISË SE NUK KA ZOT TJETËR PËRVEÇ ALL-LLAHUT, TË CILAT NUK I BËJNË DOBI ATIJ QË I SHOIPTON ATO, PËRPOS NËSE I POSEDON QË TË GJITHA?

Ekzistojnë shtatë kushte të këtilla:

Kushti i parë: Njohja e domethënies së saj (d.m.th.

dëshmisë) duke mohuar dhe duke vërtetuar.

Kushti i dytë: Që zemra të jetë tërësisht e bindur në këtë besim.

Kushti i tretë: Përkushtimi i tërësishëm ndaj këtij shهادeti si për nga jashtë ashtu edhe për nga brenda (publikisht).

Kushti i katërt: Flakja e asaj që kërkon dhe që do ai.

Kushti i pestë: Përkushtimi i pastër ndaj fesë.

Kushti i gjashtë: Sinqeriteti, jo vetëm me gjuhë, por edhe me zemër (sidk).

Kushti i shtatë: Dashuria ndaj shهادetit, e për shkak të tij edhe dashuria ndaj bartësve të shهادetit, dhe miqësimi e armiqësimi për hir të tij.

Pyetja e njëzetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I "NJOHJES" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?

Fjalët e All-Ilahut të Lartmadhërishëm:

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ

يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

"...(Do të) munden vetëm ata që e pranojnë të Vërtetën,"
-d.m.th. se nuk ka zot tjetër përveç All-Ilahut - *"dhe ata e dinë këtë."* (Ez-Zuhruf: 86) - d.m.th. me zemrat e tyre domethënien e asaj që shqiptojnë gjuhët e tyre.

Dhe fjalët e Resulull-Ilahu ﷺ:

"Kush vdes duke e ditur se nuk ka zot tjetër përveç All-Ilahut, do të hyjë në Xhennet."

Pyetja e njëzetënjë:

CILËT JANË ARGUMENTET NGA KUR'ANI DHE SUNNETI PËR KUSHTIN E "BINDSHMËRISË"?

Fjalët e All-Ilahut të Lartmadhërishëm:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا

بِمَاؤْلِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

“Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata që besojnë All-llahun dhe të Dërguarin e Tij, dhe pastaj nuk dyshojnë më. Ata janë të sinqertë.” (El-Huxhurat: 15)

Fjalët e Resulull-llahu ﷺ:

“Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se unë jam i Dërguari i All-llahut; nuk do ta takojë rob i All-llahun me këto dy gjëra, duke mos dyshuar fare, e të mos hyjë në Xhennet.”

“Secilin që e takon pas këtij muri duke dëshmuar se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, e me këtë t’i jetë zemra plotësisht e bindur, përgëzoje atë me Xhennet!”

Që të dy hadithet gjenden në *Sahihët*.

Pyetja e njëzetedytë:

CILË ËSHTË ARGUMENTI I “PËRKUSHTIMIT” NGA KUR’ANI DHE SUNNETI?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

﴿وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ

الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

“Ai që i dorëzohet tërësisht All-llahut, duke bërë vepra të mira, ai është kapur për lidhjen (litarin) më të fortë.” (Lukman: 22)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Askush nuk do të jetë besimtarë i vërtetë, përderisa dëshirat e tij nuk janë në harmoni me atë që kam ardhur unë.”

Pyetja e njëzetetretë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I KUSHTIT TË "PRANIMIT" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?

Përkitazi me ata që nuk pranojnë këtë, All-llahu i Lartmadhërishtëm thotë:

﴿أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَرْوَجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ (٢٢) مِنْ دُونِ

اللَّهِ فَأَهْذَوْهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ آلَجَجِيمٍ ﴿٢٣﴾ وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾

مَا لَكُمْ لَا تَنْتَاصِرُونَ ﴿٢٥﴾ بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَقْسِلُونَ ﴿٢٦﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ

عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾ قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ

كُنْتُمْ قَوْمًا طَافِينَ ﴿٣٠﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿٣١﴾

فَأَعْوَجْتُمْ كُفًّا إِنَّا كُنَّا عَاوِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَتْهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

﴿٣٣﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ آيُنَا لَنَنَارِكُوا ۖ أَلِهَتِنَا

لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴿٣٦﴾

***"Tuboni jobesimtarët dhe ata që janë shoqëruar me ta, dhe ata të cilëve u janë falur *përveç All-llahut, e tregojani atyre rrugën e cila shpie në Xhehennem, *dhe ndalni ata, se ata do të pyeten: *"Ç'keni, përse nuk e ndihmoni njëri-tjetrin?" *Por, atë Ditë, ata do të dorëzohen tërësisht *dhe do t'ia hedhin (përgjegjësinë) njëri-tjetrit: *"Ju na keni mashtruar!" *"Jo", do të përgjigjen, "por nuk keni dashur të besoni, *e ne nuk kemi pasur kurrfarë pushtet mbi ju, por ju ishit popull çapkën (i tërbuar). *Dhe, u realizua fjala e Zotit tonë ndaj nesh, se ne, me të vërtetë, do ta shijojmë ndëshkimin, *ndërsa, ju thërrisnim në lajthitje, meqë edhe ne vetë ishim në lajthitje. *Dhe, atë Ditë, ata do të jenë së bashku në mundim, *sepse,**

Ne kështu veprojmë me idhujtarët. *Kur u thuhej atyre: “Vetëm All-llahu është Zot!” - ata madhështoheshin, *dhe thoshin: “Vallë, a t’i braktisim hyjnitë tanë për shkak të një poeti të marrë?” (Es-Saffat: 22-36)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Shembulli i Udhëzimit dhe i ilmit (diturisë), të cilat i ka dërguar All-llahu ﷻ, është sikundër shiu i begatshëm që bie në tokë, e cila e pranon ujin dhe nga ky bëhet pjellore, pastaj mbin bari dhe shumë bimësi të tjera; por ka edhe tokë jopjellore, e cila e mban ujin, e All-llahu bën që ai të jetë i dobishëm për njerëzit, kështu që ata e pinë atë dhe i ujitin të mbjellat me të; ndërkaq, (shiu) bie edhe në grupe të tjera, prej të cilave janë shkretëtira, të cilat as nuk e mbajnë ujin as që nga to mbijnë bimët. Shembulli i njëjtë është edhe i atij, i cili e kupton fenë e All-llahut dhe i sjellë dobi ajo me çka më ka dërguar All-llahu ﷻ, e tërë këtë e mëson dhe e studion; dhe shembulli i atij i cili as që e kthen kokën në këtë, e as që e pranon Udhëzimin me të cilin jam dërguar.”

Pyetja e njëzetekatërt:

CILË ËSHTË ARGUMENTI PËR “RRËFIMIN E PASTËR TË FESË” NGA KUR’ANI DHE SUNNETI?

All-llahu i Lartmadhërishtëm thotë:

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۚ ۞ أَلَا لِلَّهِ

الدِّينِ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا

لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۚ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ۚ ۞

“...Andaj adhuroje vetëm All-llahun duke e rrëfyer sinqerisht fenë e Tij!” Dhe fjalët: “Ah, vetëm All-llahut i përket përku-shtimi (besimi) i sinqertë...” (Ez-Zumer: 2-3)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Fatlum janë ata njerëz, të cilët, në angazhimin tim, thonë sinqerisht nga zemra: Nuk ka zot (tjetër) përveç All-llahut!”

“Vërtetë All-llahu e ka liruar nga zjarri çdokënd që thotë: “Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut!”, duke dashur me këtë që ta arrijë kënaqësinë e All-llahut.”

Pyetja e njëzetepestë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I “SINQERITETIT” NGA KUR’ANI DHE SUNNETI?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

الْم أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا

يُفْقَهُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ

صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذِبِينَ ﴿٣﴾

***“Elif, Lam, Mim. *A mendojnë njerëzit se do të lihen (të qetë) nëse thonë: “Ne kemi besuar!”, e të mos vihen në sprovë? *Ndërsa Ne i kemi vënë në sprovë ata që kanë qenë para tyre, në mënyrë që All-llahu gjithsesi do të tregojë për ata që e thonë të vërtetën dhe për ata që gënjejnë.”** (El-Ankebut: 1-3)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Nuk ekziston askush që dëshmon me zemër se, nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe Muhammed është i Dërguari i All-llahut, e që All-llahu të mos e largojë nga zjarri.”

Resulull-llahu ﷺ ka thënë për një beduin, të cilin e mësonte:

“Ka shpëtuar, nëse e fletë të vërtetën.”

Pyetja e njëzetegjashtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I KUSHTIT TË “DASHURISË” NGA KUR’ANI DHE SUNNETI?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

يَتَّابِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ

يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ

يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

“O besimtarë! Nëse ndokush prej jush shmanget nga feja e vet, All-llahu me siguri në vend të tyre do të sjellë njerëz, të cilët i do Ai dhe, të cilët e duan Atë.” (El-Ma’ide: 54)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Tek i cili gjenden tri (cilësi), do ta ndiejë ëmbëlsinë e imanit (besimit): Që All-llahu dhe i Dërguari i Tij të jenë te ai më të dashur se çdo gjë tjetër; ta dojë dikë, por vetëm në emër të All-llahut; të urrejë kthyerjen në mosbesim (kufër), pasi që All-llahu e ka shpëtuar nga ai, ashtu siç urren të hidhet në zjarr.”

Pyetja e njëzeteshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I MIQËSIMIT PËR HIR TË ALL-LLAHUT DHE ARMIQËSIMI PËR HIR TË TIJ?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

يَتَّابِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ

أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَإِنَّهُ مِنَّهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الظَّالِمِينَ ﴿٥٥﴾ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ

نَحْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ

فَيُضِيبُوا عَلَىٰ مَا آسَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ نَذِيرٌ ﴿٥٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ

عَامَتُوا أَهْوَالَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ آيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ
 حَبِطَتْ أَعْمَلُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَسِرِينَ ﴿٥٧﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ عَامَتُوا
 مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
 وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
 يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٨﴾ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ
 عَامَتُوا الَّذِينَ يُعْتِمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٩﴾
 وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ عَامَتُوا فَإِنَّ حَرْبَ اللَّهِ هُمْ الْقَدِيلُونَ ﴿٦٠﴾

***"O besimtarë! Mos i merrni për mbrojtës hebrejtë dhe të krishterët! Ata janë mbrojtës të vetvetes! Kushdo që prej jush i pranon ata për mbrojtës, ai është me ta. Me të vërtetë, All-llahu nuk do t'i udhëzojë në rrugë të drejtë njerëzit që i bëjnë vetvetes padrejtësi. *Prandaj ti i sheh ata, zemrat e të cilëve janë të sëmura, se si nxitojnë për të lidhur miqësi me ta, duke thënë: "Druajmë se mos po na godet ndonjë fatkeqësi". E, All-llahu, me siguri, do të sjellë fitoren, ose diçka tjetër, nga ana e Vet, e prandaj, për atë që kanë fshehur ata në shpirtrat e tyre, do të pendohen, *ndërsa ata që besojnë, do të thonë: "A këta janë ata që betoheshin në All-llahun, me betimin më të fortë të tyre, se me të vërtetë janë me ju? Veprat e tyre do të jenë të shkatërruara, e do të pësojnë edhe ata. *O besimtarë! Nëse ndokush prej jush shmanget nga feja e vet, All-llahu me siguri në vend të tyre do të sjellë njerëz, të cilët i do Ai dhe, të cilët e duan Atë; të përulur ndaj besimtarëve dhe kryelartë ndaj jobesimtarëve (kafirëve); ata do të luftojnë në rrugën e All-llahut dhe nuk do t'i frikësohen qortimit (kërcënimit) të kurrfarë qortuesi (kërcënuesi). Kjo është shpërblim (dhuratë) i All-llahut, të cilin ia jep kujt të dojë Vetë- se All-llahu është i**

mirë pamasë dhe di çdo gjë. *Mbrojtësit tuaj janë vetëm All-llahu, i Dërguari i Tij dhe besimtarët, të cilët falin namazin me përkushtim dhe japin zekatin. *E, kush merr për mbrojtës All-llahun, të Dërguarin e Tij dhe besimtarët (ai është në anën e All-llahut) - e ana e All-llahut do të ngadhënjejë gjithsesi.”
(El-Ma’ide: 51-56)

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا ءَابَاءَكُمْ وَإِخْوَتَكُمْ ءُولِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا
الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ
إِن كَانَ ءَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَتُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ
اقتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ
إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ
فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٢﴾

***“O besimtarë! Mos e bëni mik babanë tuaj dhe vëllezërit tuaj, nëse ata e donë më tepër mosbesimin sesa besimin. Kushdo prej jush që i bën ata miq, ai me të vërtetë ka bërë mëkat ndaj vetvetes. *Thuaj: “Nëse etërit tuaj, bijtë tuaj, vëllezërit tuaj, gratë tuaja, farefisi juaj, pasuria juaj, që e keni fituar, tregtia juaj- për të cilën keni frikë se nuk do të shkojë mirë, dhe shtëpitë tuaja, në të cilat e ndieni veten rehat, u janë më të dashura se All-llahu, se i Dërguari i Tij dhe se lufta në rrugën e Tij, atëherë pritni derisa All-llahu ta sjellë vendimin. E, All-llahu nuk do t’i udhëzojë mëkatarët në rrugën e drejtë.”**
(Et-Teube: 23-24)

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَوْ كَانُوا ءَابَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَتَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ

فِي قُلُوبِهِمُ الْاِيْمَنَ وَآيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ
حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

“Nuk duhet që njerëzit, të cilët besojnë All-llahun dhe Ditën e Kiametit, të ushqejnë dashuri ndaj atyre, të cilët kundërshtojnë All-llahun dhe Pejgamberin e Tij, madje qofshin ata (kundërshtarët) edhe etërit e tyre, ose bijtë e tyre, ose vëllezërit e tyre, ose farefisi i tyre. Ai, në zemrat e tyre ka mbjellë besimin dhe i ka fuqizuar ata me dritën Vet, dhe Ai do t'i shpie ata në kopshtet e Xhenetit, nëpër të cilat do të rrjedhin lumenj, që aty të qëndrojnë përgjithmonë. All-llahu është i kënaqur me ta, por edhe ata do të jenë të kënaqur me Të. Ata janë në anën All-llahut, e ata (që janë) në anën e All-llahut, do të ngadhënjëjnë me siguri.” (El-Muxhadele: 22)

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ
تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ
الرُّسُولَ وَإِبَائَكُمْ أَنْ تَوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَدًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٣﴾

“O besimtarë, nëse jeni nisur për të luftuar në rrugën Time dhe për të arritur kënaqësinë Time, (atëherë) mos miqësohi me armiqtë e Mi dhe tuaj, dhe mos u shprehni atyre dashuri - (sepse) ata mohojnë të Vërtetën, e cila u vie, dhe e përndjekin të Dërguarin dhe juve, për shkak se e besoni All-llahun, Zotin tuaj. Ju fshehurazi i shfaqni atyre dashuri, por Unë di edhe atë që fshihni edhe atë që punoni haptazi. Ai prej jush, i cili vepron kështu, ai ka devijuar nga rruga e drejtë.” (El-Mumtehine: 1)

Pyetja e njëzetetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I DËSHMISË SE MUHAMMEDI ﷺ ËSHTË I DËRGUARI I ALL-LLAHUT ☆?

Fjalët e All-llahu të Lartmadhërishëm:

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٤﴾

“All-llahu i stërbushi besimtarët me mëshirën e Vet, atëherë kur nga mesi i tyre dërgoi Pejgamberin, që t’ua tregojë atyre ajetet e Tij, që t’i pastrojë ata (nga mëkatet) dhe që t’ua mësojë Kur’anin dhe urtësinë, ngase ata, më parë, ishin në lajthitje të hapët.” (Ali Imran: 164)

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ

بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

“Nga gjiri juaj u erdhi një Pejgamber. Atij i vjen rëndë që do të ballafaqoheni me mundime dhe mezi s’pret që ju të niseni rrugës së drejtë, ndërsa ndaj besimtarëve është i butë dhe i mëshirshëm.” (Et-Teube: 128)

إِذَا جَاءَكَ الْمُتَنَفِقُونَ قَالُوا تَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ

لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُتَنَفِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١٦٦﴾

“E, All-llahu e di se ti je me të vërtetë i Dërguari i Tij.”
(El-Munafikun: 1)

Për këtë dëshmojnë edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëzetënëntë:

ÇKA DO TË THOTË DËSHMIA SE MUHAMMEDI ﷺ

ËSHTË I DËRGUARI I ALL-LLAHUT ☆?

Kjo është bindje e fuqishme nga thellësia e zemrës, në përputhshmëri me shqiptimin me gjuhë, se Muhammedi është robi dhe Pejgamberi i Tij, i dërguar për të gjithë krijesat e arsyeshme, njerëzve dhe xhinnëve:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِبًا إِلَىٰ

اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

****"O Ferrëfyes, Ne të kemi dërguar ty si dëshmitar, si sihariqtar të lajmeve të gëzuara, *dhe si Pejgamber i cili (ua) tërheq vërejtjen (njerëzve), që - sipas urdhrit të Tij - të thërret tek All-llahu, dhe si kandil ndriçues."*** (El-Ahzab: 45-46), kështu që jemi të obliguar t'i besojmë Muhammedit ﷺ, tërë asaj që na ka informuar ai për popujt e mëparshëm dhe për ata që do të vijnë më pas; tërë asaj që është e mirë nga gjërat e lejuara dhe e keqe nga gjërat e ndaluara; të jemi të bindur për këtë dhe të zbatojmë atë që ka urdhëruar ai, duke braktisur tërë atë që ka ndaluar ai; t'i përmbahemi "Sheriatit të tij" - të Fesë islame dhe Sunnetit të tij, fshehurazi dhe haptazi; të shprehim kënaqësi dhe dëgjese ndaj asaj që ka gjykuar (urdhëruar) ai. E, Të jesh i dëgjueshëm ndaj tij, do të thotë të jesh i dëgjueshëm ndaj All-llahut ☆, ndërsa mosdëgjesa ndaj tij është mosdëgjesa ndaj All-llahut ☆, ngase ai është komunikues i Shpalljes së All-llahut ☆. All-llahu ☆ nuk ia ka marrë jetën atij përderisa e plotësoi Fenë me të, e publikoi mesazhin e qartë (Islamin) dhe i la ithtarët e vet në rrugën e qartë, e cila përherë është e qartë porsi drita e ditës. Nga kjo rrugë, pas Pejgamberit, do të devijojë vetëm ai që vërtetë është shkatërruar.

Në këtë kaptinë gjenden edhe shumë ajete, të cilat do t'i përmendim më vonë insha-All-llah.

Pyetja e tridhjetë:

CILAT JANË KUSHTE E DËSHMIVE SE MUHAMMEDI ﷺ ËSHTË I

DËRGUARI I ALL-LLAHUT ☆ DHE A DO TË PRANOHET VETËM DËSHMIA E PARË (LA ILAHE ILALL-LLAH)?

Tanimë kemi përmendur se robi nuk hy në fe përveç me këto dy dëshmi dhe se ato janë të pandara, kështu që, kushtet e dëshmisë së parë vlejnë njësoj edhe për dëshminë e dytë, ashtu siç vlejnë njësoj kushtet e dëshmisë së parë për atë të dytën.

Pyetja e tridhjetenjëte:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR NAMAZ DHE PËR ZEKAT?

All-llahu i Lartmadhërishtëm thotë:

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ

وَخُذُوهُمْ وَأَخْصِرُواهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ قَالَتِ ابْنُ

وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

“E, nëse pendohen e bëjnë namaz dhe japin zekat, atëherë lërin të qetë.” (Et-Teube: 5)

قَالَتِ ابْنُ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ

الَّذِينَ وَفَّقُوا لَآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

“...E, nëse ata pendohen, dhe bëjnë namazin e japin zekat, (atëherë) për nga besimi janë vëllezër me ju.” (Et-Teube: 11)

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ خُنْفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ

وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

“E janë urdhëruar që t’i luten vetëm All-llahut, që singërisht, si besimtarë të vërtetë, të predikojnë fenë dhe të bëjnë namaz, dhe të japin sadaka (zekatin); e kjo është feja e drejtë.” (El-Bejjine: 5)

Përkitazi me këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e tridhjetedytë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR AGJËRIMIN?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ

عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

"O besimtarë! Ju është urdhëruar agjërimi, ashtu si u ka qenë urdhëruar atyre para juve" (El-Bekare: 183)

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ

وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِّنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ

فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْتُكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

"...Pra, kushdo që nga ju gjendet në shtëpi në këtë muaj - le të agjërojë." (El-Bekare: 185)

Argument është edhe hadithi, në të cilin një beduin kishte pyetur: *"Më trego se çka më urdhëruar All-Ilahu ☆ nga agjërimi."* E Resulull-Ilahu ﷺ është përgjigjur: *"Muajin ramazan, përveç që të bësh edhe diç nga ky (agjërim) vullnetarisht."*

Pyetja e tridhjetetretë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR HAXHXH?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ

...

"Kryeni haxhxin dhe umren për hir të All-Ilahut." (El-Bekare: 196)

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا يُرْهِيمُ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ

حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

“Ta vizitojë Tempullin, për hir të All-llahut, është i obliguar secili që mund të vijë aty.” (Ali Imran: 97)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, All-llahu i Lartmadhërishëm ua ka caktuar haxhxin!”

Për këtë dëshmojnë edhe shumë hadithe të tjera.

Pyetja e tridhjetekatërt:

**CILA ËSHTË DISPOZITA PËR NJERIUN QË MOHON NJËRËN NGA
SHTYLLAT E ISLAMIT, APO E PRANON KËTË, POR KA SJELLJE
ARROGANTE NDAJ SAJ?**

Mbytet (likuidohet) si kafir - jobesimtar, si dhe gënjeshtarët e tjerë dhe ata që janë mendjemëdhën timer, siç është Iblisi dhe firauni.

Pyetja e tridhjetepesë:

**CILA ËSHTË DISPOZITA PËR NJERIUN QË I PRANON ATO,
POR I LË PAS DORE PËR SHKAK TË PËRTACISË
OSE TË NDONJË ARSYEJE TË POSAÇME?**

Për sa i përket namazit, ai i cili e azhurnon (shtyn) këtë nga shkaqet të përmendura në titull, prej tij do të kërkohet që të pendohet, dhe nëse pendohet, i falet, nëse nuk pendohet mbytet, në atë mënyrë që mbi të zbatohet ndëshkimi sheriatik (hadd) për shkak të fjalëve të All-llahut të Lartmadhërishëm:

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ

وَخُذُواهُمْ وَأَحْضَرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِنْ تَابُوا

وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

“E, nëse pendohen e bëjnë namaz dhe japin zekat, atëherë lini të qetë.” (Et-Teube: 5)

Përkitazi me këtë fletë edhe hadithi: *“Mua më është urdhëruar që të luftojë me njerëzit...”*

Nëse ai, i cili ngurron ta ndajë zekatin, nuk ka kurrfarë fuqie, atëherë imami do ta marrë këtë prej tij me dhunë dhe ta ndëshkojë, duk marrë diç nga pasuria e tij, sipas fjalëve të Resulull-Ilahut ﷺ *“E atë, i cili pengon (të japë zekatin), ne megjithatë do ta marrim atë, së bashku me gjysmën e pasurisë së tij.”*

Nëse këta janë grupe, të cilët kanë fuqi, atëherë është detyrë e imamit që të luftojë kundër tyre, përderisa nuk e japin atë (zekatin), për shkak të ajeteve dhe të haditheve të përmendura. Kështu ka vepruar Ebu Bekër Es-Siddiku dhe as’habët e tjerë - All-llahu qoftë i kënaqur me ta.

Rreth agjërimit nuk është thënë asgjë, porse do ta ndëshkojë imami apo zëvendësi i tij, që do të jetë qortim për shembullin e tij.

Koha për kryerjen e haxhxit është tërë jeta njerëzore, e cila kalon vetëm me vdekjen e njeriut, ndërsa obligimi është që ai të kryhet sa më shpejtë. Parashtrihet kërcënim i ahiretit për moskujdesin e tij (moskryerjen e haxhxit), por nuk parashtrihet ndonjë trajtim apo ndëshkim i posaçëm në dynjallëk.

Pyetja e tridhjetegjashtë:

ÇKA ËSHTË IMANI - BESIMI?

Besimi janë fjalët dhe veprat, fjalët e zemrës dhe të gjuhës, dhe veprat e zemrës, të gjuhës dhe të pjesëve të trupit; zmadhohet me bindje, ndërsa zvogëlohet me gabime, dhe njerëzit dallojnë ndërmjet tyre për nga shkalla e imanit.

Pyetja e tridhjeteshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI SE IMANI ËSHTË FJALË DHE VEPËR?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

“Por All-Ilahu disave prej jush ua ka bërë të këndshëm besimin dhe ua ka zbukuruar atë në zemrat tuaja.” (El-Huxhurat: 7)

وَأَعْلَمُوا أَنِّي كُنتُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ
الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ
وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

“Andaj besoni All-Ilahun dhe të Dërguarin e Tij.” (El-A’raf: 158)

Kjo është domethënia e dy dëshmime të shehadetit, pa të cilat rob i nuk mund të hyjë në fe. Shehadeti bën pjesë në veprimin e zemrës, meqë kjo është gjë e zemrës, dhe veprimi i gjuhës, në mënyrë që ajo e shqipton këtë; dhe prej tij kihet dobi vetëm nëse këto dy organe janë në pajtueshmëri të ndërsjellë.

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

عَلَيْهَا إِلَّا يَتَعَلَّمَنَّ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقْبَيْهِ ۚ وَإِنْ كَانَتْ

لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْآذِينَ ۚ هٰذَا لِلّٰهِ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ لِيُضِلَّعَ إِيْمَانَكُمْ ۚ إِنَّ

اللّٰهُ بِآلْسَانٍ لَّرَءُوفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٥٨﴾

“All-Ilahu nuk ua humbë imanin (besimin) tuaj.” (El-Bekare: 143), që do të thotë nuk do t’ua humbë namazet tuaja që i keni bërë të kthyer në drejtim të Kudusit, para ndërrimit të kibles. Të gjitha namazet janë quajtur besim, meqë ai përmban në vete veprimet e gjuhës dhe të pjesëve të trupit.

Resululli-llahu ﷺ në iman e ka nënrenditur edhe luftën në rrugën e All-llahut, kryerja e namazit në Natën e Kadrit (Lejletu-l-kadër), agjërimin dhe namazin në muajin ramazan, kryerjen e pesë namazeve ditore etj.

E kanë pyetur të Dërguarin e All-llahut ﷺ: “Cilat janë veprat më të mira?”, është përgjigjur: *“Besimi në All-llahun dhe në të Dërguarin e Tij.”*

Pyetja e tridhjetetetë:

CILË ËSHTË ARGUMENTI PËR ZMADHIMIN DHE ZVOGËLIMIN E IMANIT?

Fjalët e Lartmadhërishmit:

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا

إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا

حَكِيمًا ﴿٤١﴾

“Ai është që sjellë qetësi në zemrat e besimtarëve për t’ua forcuar (edhe më tepër) besimin, krahas besimit që kanë.”
(El-Fet’h: 4)

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْنَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ

هُدًى ﴿١٣﴾

“Dhe Ne ua kemi forcuar atyre edhe më bindjen.” (El-Kehf: 13)

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَغْيِثُ الصَّالِحُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ

خَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ﴿٧١﴾

“All-llahu do t’i ndihmojë ata që janë në rrugën e drejtë!”
(Merjem: 76)

وَالَّذِينَ أَهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَءَاتَيْنَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾

“E, ata që janë në rrugë të drejtë, Ai do t’i udhëheqë edhe më tej.” (Muhammed: 17)

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ

كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَانًا وَلَا

يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم

مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذِٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ

وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿١٨﴾

“Dhe që t’u shtohet (forcohet) besimi atyre që besojnë.”
(El-Muddeththir: 31)

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ

إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَرَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٩﴾

“Për sa i përket besimtarëve, atyre (me këtë sure) u është forcuar (shtuar) besimi.” (Et-Teube: 124)

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ

فَاقْشَوْهُمْ فَرَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٢٠﴾

“...andaj ruajuni nga ata!” - kjo përkundrazi ua shtoi (forcoi) atyre besimin.” (Ali Imran: 173)

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ آلَ خُرَٰبٍ قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ

اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢١﴾

“Dhe kjo (ngjarje) atyre vetëm ua ka forcuar besimin dhe bindshmërinë.” (El-Ahzab: 22)

Përgjigjja në këtë pyetje ekziston edhe në shumë ajete të

tjera, si dhe në atë që ka thënë Resulull-Ilahu ﷺ: “Sikur të ishit në çdo situatë në gjendje të atillë në çfarë gjendeni kur jeni tek unë, atëherë edhe engjëjt do të përshëndeteshin me ju.”

Pyetja e tridhjetenëntë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I SHKALLËZIMIT TË BESIMTARËVE PËR NGA IMANI?

Fjalët e Lartmadhërishmit:

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾ فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ

﴿١٢﴾ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ

﴿١٥﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَةٌ مَّخْلُودَةٌ ﴿١٧﴾

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿١٨﴾ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْرَفُونَ

﴿١٩﴾ وَفَلَكِهِم مَّمَّا يَتَخَيَّرونَ ﴿٢٠﴾ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَخُورٍ

عَيْنٍ ﴿٢٢﴾ كَأَمْثَلِ اللَّوْلِيِّ الْمَكُونِ ﴿٢٣﴾ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾

***"Dhe ata (që kanë qenë) të parët - gjithnjë (do të jenë) të parët! *Ata do të jenë të afërt tek All-llahu *në kopshtet e kënaqësisë të Xhenetit, - *do të jenë shumë prej popujve të lashtë, *e pak prej (popujve) të mëvonshëm, - *në divanet e qëndisura *të mbështetur në to dhe të kthyer njëri përballë tjetrit; *do t'i shërbejnë djelmoshat e përherëshëm (përherë të rinj), *me gota e me ibrikë dhe me peharë përplot pije nga burimi rrjedhës, *prej së cilës nuk do t'u dhembë koka dhe nuk do ta humbin mendjen, - dhe me pemë, të cilat do t'i zgjedhin vetë, dhe me mish të shpesëve, çfarë ju ka ënda. *Në to do të**

ketë edhe hyrie symëdha, *të ngjashme me margaritarin e fshehur (ruajtur) në guaca, *si shpërblim për atë që kanë punuar. *Në to nuk do të dëgjojnë biseda të kota, e as fjalë mëkatesh. *por vetëm fjalët: "Selam, selam!" (Paqe, paqe!) *E, ata të lumturit - kush janë të lumturit?!" (El-Vaki'a: 10-27)

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّا

إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

***"Dhe, nëse është njëri prej atyre që janë të afërt tek All-llahu - *(për të ka) rehati e furnizim të bukur dhe dhunti të Xhennetit! *E, nëse është njëri prej atyre që janë të lumtur - *e pra, përshëndetje për ty nga ata që janë të lumtur!" (El-Vaki'a: 88-91)**

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ

لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ

هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٧٧﴾

"Do të ketë të atillë që do t'i bëjnë dëm vetvetes (duke bërë mëkate), të atillë veprat e mira dhe të këqija të të cilëve do të peshojnë njësoj, dhe të atillë që, me dëshirën e All-llahut, do t'i tejkalojnë të tjerët me veprat e tyre të mira." (Fatir: 32)

Në hadithin, në të cilin flitet për ndërmjetësimin, qëndron:

"All-llahu ☆ do ta nxjerrë nga zjarri atë, në zemrën e të cilit ka pasur iman (besim) sa është i rëndë një dinar, e pastaj, atë në zemrën e të cilit ka pasur iman (besim) sa gjysmë dinari."

Ndërsa, në një hadith tjetër, qëndron:

"Nga zjarri do të dalë ai, i cili thotë: nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, e në zemrën e tij ka të mira sa është e rëndë një kokërr elbi, pastaj do të dalë nga zjarri ai, nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, e në zemrën e tij ka të mira sa është e rëndë unaza e gishtit, e pastaj do të dalë nga zjarri ai, nuk ka zot

tjetër përveç All-llahut, e në zemrën e tij ka të mira sa është e rëndë një kokërr misri.”

Pyetja e dyzetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI SE TË BESUARIT PËRFSHIN FENË E TËRËSISHME TEK DEKLARIMI I TIJ?

Në hadithin mbi deputacionin e Abdu-l-Kajsit, Resulull-llahu ﷺ ka thënë: *“Ju urdhëroj që ta Besoni vetëm All-llahun Një!”* Pastaj pyeti: *“A e dini se ç’është të besuarit vetëm në All-llahun Një?”* Ata thanë: *“All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë këtë.”* Ai tha: *“Dëshmia se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i Dërguari i All-llahut, kryerja e namazit, dhënia e zekatit dhe të ndahet një e pesta nga preja e luftës.”*

Pyetja e dyzetënjëtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR DEFINIMIN E IMANIT NË GJASHTË SHTYLLA (RUKNE)?

Kur Xhibrili i pat thënë Resulull-llahu ﷺ:

“Më trego se çka është besimi (imani)”, ai është përgjigjur: “Të besosh All-llahun, engjëjt e Tij, Pejgamberët e Tij, Ditën e gjykimit dhe të besosh përcaktimin e së mirës dhe së keqes.”

Pyetja e dyzetedytë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I PËRGJITHSHËM NË KUR’AN PËR GJASHTË SHTYLLAT E IMANIT?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَبْنَى السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَعَمِلُوا الزَّكَاةَ
وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

“Mirësia, nuk është të kthyerit e fytyrës suaj kah lindja dhe perëndimi, por, mirësia është kur (njeriu) beson All-llahun, Ditën e Kiametit, engjëjt, Librat, Pejgamberët..” (El-Bekare: 177)

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

“Ne krijojmë çdo gjë sipas mase.” (El-Kamer: 49)

Ne, insha-All-llah, do t'i përmendim të gjitha shtyllat e imanit veç e veç.

Pyetja e dyzetetretë:

ÇKA DO TË THOTË BESIMI NË ALL-LLAHUN E LARTMADHËRISHËM?

Kjo është bindje e fuqishme nga thellësia e zemrës për praninë e All-llahut të Lartmadhërishëm; Ai është i Pari dhe asgjë nuk ka para Tij; i Fundit dhe asgjë nuk ka pas Tij; i Dukshëm, asgjë nuk ekziston mbi Të; i Fshehtë, nuk kë asgjë tjetër përveç Tij; ****“Nuk ka lindur (kë) dhe nuk është i lindur (prej diku), *dhe askush nuk i ngjason Atij!”*** (El-Ihlas: 3-4), dhe të konsideruarit se All-llahu ☆ është Një në “uluhiyet”, “rububijet dhe në emrat dhe cilësitë e Tij.

Pyetja e dyzetekatërt:

ÇKA DO TË THOTË TEUHIDU-L-ULUHIJE?

Kjo është të drejtuarit e të gjitha llojeve të ibadetit vetëm All-llahut ☆, si ato publike ashtu edhe ato të fshehta, fjalët dhe punët - nga një anë, ndërsa nga ana tjetër mohimi i bindjes

(ibadetit) ndaj dikujt tjetër përpos All-llahut ﷻ, kushdo që të jetë ai.

Siç thotë i Lartmadhëreshmi:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عَنْكَ

الْكِبَرَ ۖ أَخَذَهُمَا آوٍ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا

قَوْلًا كَرِيمًا ۝٢٣﴾

“Zoti yt ka urdhëruar që ta adhuronit vetëm Atë...” (El-Isra’: 23)

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ

وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ

بِالْجُنُبِ وَالْبَنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ

مُخْتَالًا فَخُورًا ۝٣١﴾

“Adhuronit All-llahun dhe askë mos e trajtoni të barabartë me Të!” (En-Nisa’: 36)

﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۝١٤﴾

“Unë, me të vërtetë, jam All-llahu, s’ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuro vetëm Mua dhe kryej namazin, që përherë të Të jem në mendimet tua!” (Ta Ha: 14)

Përkitazi me këtë flasin edhe shumë ajetë të tjera.

E, kjo është caktuar me dëshminë se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut.

Pyetja e dyzetepestë:

ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTI ME TEUHIDU-L-ULUHIJE?

Në kundërshti me këtë është shirku - të përshkruarit

All-llahut shok; e ky në dy lloje:

- Shirku i madh, i cili tërësisht e mohon këtë teuhid;
- Shirku i vogël, i cili mohon plotësinë e tij.

Pyetja e dyzetegjashtë:

ÇKA ËSHTË SHIRKU I MADH?

Ky është të adhuruarit e krijesave (robërve) të tjera përveç All-llahut ☆ dhe të barazuarit e tyre me Zotin e botëve; të duhet siç duhet All-llahu, t'i frikësohet siç i frikësohet All-llahut; të kërkohet mbrojtje nga ai; të thërritet dhe t'i drejtohet lutja atij; të gjokohet për të; të mbështetet në të; t'i nënshtrohet atij në mëkatimin ndaj All-llahut; të pasohet ai ashtu siç nuk dëshiron All-llahu ☆, si dhe gjëra të ngjashme.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ

بِاللَّهِ فَقَدْ أَفْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

“All-llahu, me të vërtetë, nuk e falë atë që i bën shok Atij, por ia falë mëkatet më të vogla, kujt të dojë Vetë. Kushdo që i bën shok All-llahut, ai ka bërë - duke trilluar gënjeshtër - mëkat të madh.” (En-Nisa': 48)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ

يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

“Kushdo që t'i bëjë shok All-llahut, ai me të vërtetë, ka humbur larg prej udhës së drejtë.” (En-Nisa: 116)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ

يَدْبِيتُ إِسْرَءِيلَ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ

حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٧﴾

“...Kush e konsideron dikë tjetër të barabartë me All-llahun, All-llahu do t’ia ndalojë atij hyrjen në Xhennet dhe, vendqëndrimi i tij do të jetë Xhehennemi; ndërsa zullumqarëve (jobesimtarëve) nuk do t’u ndihmojë askush!” (El-Ma’ide: 72)

حَقَقَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ

مِنَ السَّمَاءِ فَتُحْطَفُ مِنَ الطَّيْرِ أَوْ تَهْوَىٰ بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيْقٍ ﴿٧٢﴾

“Kush i bën shok All-llahut, do të jetë sikurse ai që ka rënë nga qielli dhe të cilin e kanë rrëmbyer shpesët, ose sikurse ai të cilin e ka hedhur era në ndonjë vend të largët.” ((El-Haxh: 31)

Përkitazi me këtë flasin edhe ajete të tjera.

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“E drejta e All-llahut mbi robërit (krijesat) e tij është, që ta adhurojnë Atë dhe që asgjë të mos e konsiderojnë të barabartë me Të; ndërsa e drejta e robërve tek All-llahu është, që Ai të mos i ndëshkojë ata, të cilët nuk i përshkruajnë shok Atij.”

Në pikëpamje të këtij shirku dhe të asaj se ai i nxjerrë nga feja njësor si ata që e bëjnë këtë haptazi - sikurse bie fjala kurejshitët - po ashtu edhe ata që e fshehin këtë - siç janë munafikët mashtrues, të cilët haptazi e shfaqin Islamin, e sëkëndejmë e fshehin mosbesimin e tyre.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

إِنَّ الْمُتَدَفِّعِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٥٠﴾ إِلَّا

الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَآخِذُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ

الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٥١﴾

****“Pa dyshim, hipokritët do të jenë në thellësinë më të madhe të Xhehennemit, dhe ti (o Muhammed!) kurrësi nuk do t’ju gjesh ndihmëtarë atyre; *por ata që pendohen dhe përmirësohen, dhe të cilët e pranojnë All-llahun fuqimisht, dhe që besimin e tyre ndaj All-llahut e shfaqin sinqerisht, do të jenë së***

bashku me besimtarët, ndërsa All-llahu me siguri do t'u japë shpërblim të madh besimtarëve." (En-Nisa': 145-146)

Edhe në shumë ajete të tjera ka përgjigje në këtë pyetje.

Pyetja e dyzeteshtatë:

ÇKA ËSHTË SHIRKU I VOGËL?

Kjo është të hequrit (të shtirët), që bën pjesë në të hijeshuarit e veprave, me të cilat dëshirohet afërsia e All-llahut të Madhërishëm.

Përkritazi me këtë All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ

يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ أَحَدًا ﴿٣٦﴾

"Kush dëshiron të jetë i pranuar mirë nga Zoti i vet, le të punojë vepra të mira dhe, duke iu falur Zotit të vet, le të mos e konsiderojë askë të barabartë me Të!" (El-Kehf: 110)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

"Më së shumti që frikësohem për ju, është shirku i vogël.", e, kur qe i pyetur për të, tha: "Të hequrit (të shtirët)." Pastaj e sqaroi këtë: "Ngrihet njeriu dhe falet dhe, kur vëren se po e shikojnë njerëzit, ai e hijeshon namazin e vet."

Në shirkun e vogël bën pjesë edhe betimi në diç tjetër përveç All-llahut ﷻ, siç është betimi me baballarë, me idole, me Ka'be, me besën etj.

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

"Mos betohi me baballarët tuaj, me nënat tuaja, e as me idolet"

"Dhe mos thoni: "Pasha Ka'ben!", por thoni: "Pasha Zotin e Ka'bes!"

"Mos betohi, përveç me All-llahun!"

"Ai që betohet me besën (amanetin), nuk është prej nesh."

"Kush betohet me diç tjetër, pos me All-llahun, ka bërë kufër apo shirk.", ndërsa në një transmetim tjetër qëndron: "ka

bërë shirk."

Në këtë bëjnë pjesë edhe fjalët : "Atë që do All-llahu dhe ti", që ia ka thënë një njeri Resulull-llahut ﷺ, ndërsa Resulull-llahu ﷺ i është përgjigjur: *"A mos vallë po më merr si ortak të All-llahut? Thuaj: "Atë që do All-llahu Një!"*

Përkitazi me këtë janë edhe fjalët: "Sikur të mos ishte All-llahu dhe ti!"; "Unë s'kam askë tjetër, përpos All-llahut dhe ty!"

Resulull-llahu ﷺ ka thënë: "Mos thoni: "Çka të dojë All-llahu dhe çka të dojë personi përkatës!", por thoni: "Çka të dojë All-llahu, e pastaj çka të dojë personi përkatës!"

Dijetarët thonë se, është e lejuar të thuhet: "Sikur të mos ishte All-llahu, e pastaj personi përkatës!", ndërsa nuk është e lejuar të thuhet: "Sikur të mos ishte All-llahu dhe personi përkatës!"

Pyetja e dyzetetët:

CILI ËSHTË DALLIMI NDËRMJET LIDHËZËS VAV DHE SUMM KËTO THËNIE?

Nga lidhja e gjymtyrëve me vav rezulton barazimi dhe krahasimi, kështu që, ai që thotë: "Atë që do All-llahu dhe ti", me këtë ai e krahason dëshirën e robit me dëshirën e All-llahut ﷻ, duke bërë ngjashmëri ndërmjet tyre. E kundërta e kësaj është lidhja (e gjymtyrëve) me summe, meqë kjo do të thotë njëkohësi, prandaj ai që thotë: "Atë që do All-llahu, e pastaj do ti", ai me këtë e vërteton se dëshira robit është vetëm pasim i dëshirës së All-llahut të Madhërishëm, dhe vie pas dëshirës së All-llahut.

Siç thotë i Lartmadhërishmi:

﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾

"E ju do të dëshironi vetëm atë që dëshiron All-llahu."

(El-Insan: 30)

Njësoj është edhe me të tjerët.

Pyetja e dyzetënëntë:

ÇKA DO TË THOTË TEUHIDUR-RUBUBIJE?

Kjo është bindshmëria e fuqishme se All-Ilahu ☆ është i Vetmi Krijues i të gjitha krijesave dhe Zoti i tyre, se vetëm Ai krijon dhe se çdo gjë është në duart e Tij, se vetëm Ai mund të bëjë me to çka të dojë Vetë, Ai nuk ka shok në sundimin e Vet dhe nuk ka nevojë për mbrojtës për shkak të pafuqisë, askush nuk mund të refuzojë urdhrin e Tij, askush nuk mund të gjykojë pas gjykimit të Tij, askush nuk mund ta kundërshtojë Atë, askush nuk është i ngjashëm me Të e as që mund T'i bëhet konkurrent Atij në çkado qoftë në lidhje me rububijetin, përkatësisht vetëm Ai është Krijues dhe Zot i të gjithave si dhe për atë që rezulton nga emrat dhe atributet e Tij.

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ

ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

“Qoftë lavdëruar All-Ilahu që krijoi qiejt dhe Tokën dhe i themeloi errësirat dhe dritë!” (El-En’am: 1)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

“Çdo falënderim i përket All-Ilahut, Zotit të botëve.”
(El-Fatiha: 2)

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا

يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ فَعَمَّا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ

تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَبَّهُ

الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣﴾

“Thuaj: “Kush është Zoti i qiejve dhe i Tokës?” Dhe për-

gjigju: “All-llahu!” Thuaj: “E, përse atëherë keni marrë mbrojtës, përveç Tij, ata që nuk mund t’i sjellin vetes ndonjë dobi, e as që mund të largojnë nga vetja ndonjë dëm?” Thuaj: “A janë të njëjtë i verbëri dhe ai që sheh, ose, a janë të njëjta errësirat dhe drita, ose, a mos vallë, ata që i kanë bërë shok All-llahut, kanë krijuar siç krijon Ai, e krijimtaria u duket e ngjashme atyre?” Thuaj: “All-llahu është Krijues i çdo gjëje dhe Ai është i Vetmi dhe i Gjithëfuqishmi!” (Er-Ra’d: 16)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ

شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ مِثْلَ شَيْءٍ شَبَّحْتَهُ وَتَعَدَّلَى عَمَّا

يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

“All-llahu është Ai që ju krijon ju, dhe ju furnizon; Ai do t’ju merr jetën dhe në fund do t’ju ringjallë. A ka ndonjë nga hyjnitë tuaj që bën diç kësisoji? Qoftë i lavdëruar Ai dhe i lartësuar nga ajo që i bëjnë shok Atij!” (Er-Rum: 40)

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ

ضَلُّوا سُبُلًا ﴿٤١﴾

“Kjo është vepër e All-llahut; e Më tregoni se çka kanë krijuar të tjerët, përveç Tij?” (Lukman: 11)

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خُلِقُوا السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ ۚ بَلِ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣٦﴾

***“A mos vallë, ata janë krijuar pa Krijues, apo mos janë ata krijues të vetvetes?! *A mos vallë, ata kanë krijuar qiejt dhe Tokën?! Jo. por ata nuk donë të besojnë.” (Et-Tur: 35-36)**

رَّبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ ۚ هَلْ تَعْلَمُ

لَهُ سَمِيًّا ﴿١٥﴾

“Ai është Zoti i qiejve dhe i Tokës dhe i të gjithave që gjenden në mes tyre, prandaj, bëni ibadet vetëm Atij dhe ji i qëndrueshëm në këtë! A e njeh ti dikë që ka emrin e Tij (që quhet si Ai)?” (Merjem: 65)

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ

الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٦﴾

“Asgjë nuk i shëmbëllen Atij! Ai i dëgjon të gjitha dhe i sheh të gjitha.” (Esh-Shura: 11)

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ

يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبْرَهُ تَكْبِيرًا ﴿١٧﴾

“Dhe thuaj: “Falënderimi i qoftë All-llahut, i Cili nuk ka marrë fëmijë për Vete, dhe i Cili nuk ka ortak në pushtet, dhe i Cili nuk ka nevojë për mbrojtës për shkak të pafuqisë, - dhe madhëroje Atë duke e lavdëruar!” (El-Isra': 111)

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ

شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٧﴾ وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ

أُذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا

الْحَقُّ وَهُوَ أَعْلَى الْكَعْبِ ﴿٢٨﴾

****“Thuaj (o Muhammed!): “Thirrni ata, të cilët i konsideroni zotër në vend të All-llahut. Ata nuk kanë kurrgjë, as sa një thërmijëz të vetme, as në qiej as në Tokë; ata në ta (idhuj) nuk kanë kurrfarë pjesëmarrje dhe Ai nuk ka kurrfarë ndihme prej***

*tyre (idhujve).” *Tek Ai do të mund të angazohet për dikë vetëm ai, të cilit i ka lejuar Ai (All-llahu). Dhe, kur të zhduket frika nga zemrat e tyre, ata do të pyesin: “Çka ka thënë Zoti juaj?” “Të vërtetën”, do të përgjigjen, “Ai është i Lartësuar dhe i Madh!” (Sebe’: 22-23)*

Pyetja e pesëdhjetë:

ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTI ME TEUHIDUR-RUBUBIJE?

Kjo është bindja se, përveç All-llahut të Lartmadhërishëm, ekziston edhe dikush tjetër që udhëheqë me Gjithësinë, qoftë në krijim apo në zbërthim, në dhënien apo marrjen e jetës, në dhënien e të mirave apo të largimit të së keqes, apo në diç tjetër që ka të bëjë me nocionin e teuhidur-rububijetit. Apo të besuarit në ekzistimin e ortakut të All-llahut ☆, në diç, që rezulton nga emrat dhe atributet e All-llahut, siç është, bie fjala, njohuria për gajbin (të fshehtë), pastaj Madhështia dhe Kryelartësia etj.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا

مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٠﴾ يَتَأَيَّهَا النَّاسُ أَذْكَرُوا

دَعَوْتِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ

وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَاتِلُوا ثُفُوكُونَ ﴿٢١﴾

****“Mëshirën që ua dhuron All-llahu njerëzve, nuk mund ta pengojë askush, e atë që pengon Ai, nuk mund të japë askush pas Tij; Ai është i Plotfuqishëm dhe i Urtë. *O njerëz! Kujtoni mëshirën, me të cilën ju mbushullon All-llahu! A ekziston ndonjë krijues tjetër, përveç All-llahut, i cili ju furnizon nga qielli dhe nga Toka? Përveç Tij nuk ka zot tjetër, e nga po ia mbani ju?” (Fatir: 2-3)***

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ

لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

“Nëse All-llahu të sjellë ndonjë mynxyrë, askush nuk mund të ta largojë, përveç Tij, e nëse Ai të dëshiron ndonjë të mirë, e, askush nuk mund ta pengojë dhuntinë e Tij. Ai më të e shpërblen kë do Vetë nga robërit e Tij; Ai falë dhe është i Gjithmëshirshëm.” (Junus: 107)

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ

مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ

أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ

يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٢٨﴾

“E ti thuaj: “A mendoni ju se, ata që i adhuron ju përveç All-llahut, do të mund ta evitonin dëmin, nëse All-llahu dëshiron të ma shkaktojë, ose, a do të mund ta ndalonin mëshirën e Tij, nëse Ai dëshiron të ma dhurojë?” Thuaj: “Mua më mjafton All-llahu! Tek ai mbështeten ata që kërkojnë mbështetje.” (Ez-Zumer: 38)

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا

تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلْمَتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا

يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

“All-llahu i ka çelësat e të gjitha fshehtësive, vetëm Ai i di ato. Vetëm Ai e di se ç’ka në tokë dhe ç’ka në det. Madje as një gjethe nuk bie, e që Ai të mos e dijë për këtë; dhe nuk ekziston asnjë kokërr në thellësitë (errësirat) e Tokës, as diç e freskët, e as diç e thatë, e të mos jetë (e shënuar) në Librin e

qartë (Levhi Mahvudh)." (El-En'am: 59)

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿١٥﴾

"All-llahu lëshon ujin nga qielli dhe me të ia kthen jetën tokës së vdekur! Ky, me të vërtetë, është argument për njerëzit që donë të ndiejnë (dëgjojnë)." (En-Nahël: 65)

Pyetja e pesëdhjetenjtë

ÇKA DO TË THOTË TEUHIDU-I-ESMAI VES-SIFAT?

Kjo është bindje e fuqishme në përshkrimet, me të cilat All-llahu i Lartmadhërishëm e ka përshkruar Vetën dhe ka thënë për Vetën në Librin e Vet; dhe në përshkrimin e të Dërguarit të All-llahut ﷺ, me emra të bukur dhe me cilësi të përsosmërisë; pastaj bindje e fortë në domethënien e tyre ashtu si janë shpjeguar ato, pa kurrfarë pyetjesh të mëtejshme. All-llahu i Lartmadhërishëm ka parashtruar së bashku domethënien e pranimit dhe të mohimit të këtyre emrave dhe cilësive në shumë vende në Librin e Vet.

Këtë e vërtetojnë fjalët e Lartmadhërishmit:

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١٦﴾

"Ai di se ç'kanë punuar dhe çka i pret ata, ndërsa ata nuk mund ta përfshijnë Atë me dijen e tyre." (Ta Ha: 110)

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ

الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٧﴾

"Asgjë nuk i shëmbëllen Atij! Ai i dëgjon të gjitha dhe i sheh të gjitha." (Esh-Shura: 11)

لَا تُدْرِكُهُ الْآبَاصُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْآبَاصَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

“Shikimet nuk mund të depërtojnë gjer tek Ai, ndërsa Ai depërton gjer te shikimet; Ai është i Mëshirshëm dhe i njoftuar mirë për çdo gjë!” (El-En’am: 103)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Në koleksionin e vet të haditheve, Tirmidhiut transmeton nga Ubejj b. Ka’bi ♦, se mushrikët i kanë thënë të Dërguarit të All-llahut ﷺ, kur i patë përmendur hyjnitë e tyre: “Na thuaj zanafillën e Zotit tënd!”, me ç’rast All-llahu ☆ ka shpallur:

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ

لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

****“Thuaj: “Ai është All-llahu - Një! *All-llahu është strehim për të gjithë!”*** Strehim për të gjithë është Ai i Cili ***“Nuk ka lindur (kë) dhe nuk është i lindur (prej dikujt)”***, sepse, nuk ekziston asgjë që është lindur e që nuk do të vdesë; dhe nuk do të vdesë asgjë e të mos jetë i trashëguar; ndërsa All-llahu i Lartmadhërishëm me të vërtetë nuk do të vdesë fare dhe nuk do të jetë i trashëguar, ***“dhe askush nuk i ngjason Atij!”*** (El-Ihlas: 1-5). Ka thënë se askush nuk i ngjason atij, as që ndokush është u barabartë me dhe as që ekziston diç si Ai.”

Pyetja e pesëdhjetëdytë:

CILI ËSHTË VËRTETIMI NË KUR’AN DHE NË SUNNET PËR EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT ☆?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾

“All-llahut i përkasin emrat më të bukur, andaj thirrreni Atë me ta, e shmanguni atyre që i shtrembërojnë emrat e Tij.” (El-A’raf: 140)

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا

تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُوا بِهَا وَأَتَّبِعْ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

“Thuaj: “Thirrni: All-llah, ose thirrni: Mëshirues”, e sido që ta thërrisni Atë, emrat e Tij janë më të bukur.” (El-Isra’: 110)

﴿١١٠﴾ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَلَهُ الْأَلْسَامُ الْحُسْنٰى

“All-llahu, s’ka zot tjetër përveç Tij, ka emrat më të bukur.”
(Ta Ha: 8)

Për këtë flasin edhe ajete të tjera.

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Në të vërtetë, All-llahu i ka nëntëdhjetë e nëntë emra, andaj kush i vërteton këta, do të hyjë në Xhennet.”

“O All-llahu im, të lus me secilin emër Tënd, me të cilin e ke quajtur Veten, apo të cilin e ke shpallur në Librin Tënd, apo të cilin ia ke mësuar dikujt nga robërit e Tu, apo të cilin e ke lënë për Vete në diturinë Tënde të fshehtë, që ta bësh Kur’anin Madhështor pranverë të zemrës sime!”

Pyetja e pesëdhjetetretë:

CILËT JANË SHEMBUJT E EMRAVE TË BUKUR TË ALL-LLAHUT NGA KUR’ANI?

Shembujt janë fjalët e Lartmadhërishmit:

الْمُضَاجِعَ وَأَضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ۚ

﴿٧٤﴾ اَللّٰهُ كَانَ عَلِيًّا كَبِيْرًا

“Se, All-llahu, me të vërtetë, është i Lartësuar dhe i Madh!”
(En-Nisa’: 34)

وَأَذْكُرَنَّ مَا يُثَلَّنِي فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ

كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

"Me të vërtetë, All-llahu është i mirë dhe i di të gjitha!"
(El-Ahzab: 34)

وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا

فِي الْأَرْضِ إِنََّّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

"Ai. me të vërtetë, di çdo gjë dhe mund të bëjë çdo gjë!"
(Fatir: 44)

يَا عٰدِلُ إِنَّ اللَّهَ يُعْطِيكُمْ بِهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

"E, All-llahu, me të vërtetë, dëgjon dhe sheh çdo gjë!"
(En-Nisa': 58)

بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٩﴾

"Me të vërtetë, All-llahu është i Fuqishëm dhe i Urtë!"
(En-Nisa': 56)

بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٢﴾

"Se All-llahu, me të vërtetë, falë dhe është i Gjithmëshirshëm!" (En-Nisa': 23)

الْعُسْرَةَ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ نَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ

بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦٧﴾

"Se Ai, me të vërtetë, është i Butë dhe i Mëshirshëm ndaj tyre!" (Et-Teube: 117)

وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا ۖ أَدَّىٰ ۖ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٦٨﴾

"E, All-llahu nuk është i varur prej askujt dhe është i butë."
(El-Bekare: 263)

عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ﴿٧٣﴾

"Ai është i denjë për lavdërim dhe Ai është Bujar." (Hud: 73)

غَيْرَ كُفٍّ وَلَا تَضْرُوبَهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

"Me të vërtetë, Zoti im vigjilon mbi çdo gjë." (Hud: 57)

ثُمَّ ثُبُوتًا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦١﴾

"Sepse Zoti im, me të vërtetë, është afër dhe u përgjigjet lutjeve." (Hud: 61)

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٦٢﴾

"Se All-llahu, me të vërtetë, gjithnjë vigjilon mbi ju." (En-Nisa': 1)

يُبَيِّنُونَ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾

"Se All-llahu të mjafton për mbrojtës." (En-Nisa': 81)

دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٨٥﴾

"E, mjafton që para All-llahut do të jepni llogari." (Nisa': 6)

يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيبًا ﴿٨٥﴾

"Se All-llahu vigjilon mbi çdo gjë." (En-Nisa': 85)

إِنَّهُ الْحَقُّ أَوْلَمَ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩٥﴾

"Vallë, a nuk të mjafton ty që, Zoti yt është i informuar për çdo gjë?!" (El-Fussilet: 53)

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِجَةٍ مِّنَ لِّغَاءٍ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾

"Se Ai, me dijeninë e Vet i përfshin të gjitha gjërat." (El-Fussilet: 54)

وَالْأَرْضُ وَلَا يَشُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

“Ai është Shumë i Larti, i Madhërishmi!” (El-Bekare: 255)

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٥٥﴾

“Ai është i Pari dhe i Mbrami, edhe i Dukshmi edhe i Padukshmi, dhe Ai është i dijsëm për çdo gjë!” (El-Hadid: 3)

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

﴿٣﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ

الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ هُوَ اللَّهُ

الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٤﴾

****“Ai është All-llahu - s’ka zot tjetër përveç Tij - Ai është Njohës i botës së dukshme dhe të padukshme, Ai është i Gjithmëshirshmi, Mëshiruesi! *Ai është All-llahu - s’ka zot tjetër përveç Tij - Sunduesi, i Shenjti, Ai i Cili është pa të meta, Ai i Cili e siguron çdokënd, ai i Cili vigjilon mbi të gjitha, i Plotfuqishmi, i Lartësuar, i Mburruar. Qoftë lavdëruar All-llahu, Ai është shumë lart mbi ata që i konsiderojnë të barabartë me Të! *Ai është All-llahu, Krijuesi, Ai i Cili krijon prej asgjëje, Ai i Cili çdo gjëje ia jep formën, Ai posedon emrat më të bukur. Atë e lavdërojnë ata (që gjenden) në qiej dhe në Tokë. Ai është i Fuqishmi dhe i Urti!”*** (El-Hashër: 22-24)

Për emrat e bukur të All-llahut flitet edhe në ajete të tjera.

Pyetja e pesëdhjetekatërt:

CILËT JANË SHEMBUJT E EMRAVE TË BUKUR TË ALL-LLAHUT NGA SUNNETI?

Fjalët e Resulull-llahu ﷺ:

“Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut të Lartmadhërishëm dhe të Butë. Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, Zotit të Arshit të

lartësuar. Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, Zotit të qiejve, Zotit të Tokës dhe Zotit të Arshit fisnik.”

“O i Gjalli, o Ti që i mirëmban të gjithë, o i Famshmi dhe i Mëshirshmi, o Ti që i ke krijuar qiejt dhe Tokën!”

“Në emër të All-llahut, të Atij krahas emrit të Të Cilit nuk mund të shkaktojë dëm asgjë në Tokë, e as në qiell, dhe Ai i dëgjon të gjitha dhe i di të gjitha!”

“O All-llahu im, Njohësi i të fshehtës dhe të dukshmes, Krijuesi i qiejve dhe i Tokës, Zoti i të gjithave dhe Udhëheqës i të gjithave!”

“O All-llahu im, Zoti i shtatë qiejve dhe Zoti i Arshit të lartësuar, o Zoti ynë dhe Zoti i çdo gjëje, që jep të mugullojnë farërat dhe bërthamat, Ti që e ke zbritur Teuratin, Inxhilin dhe Kur’anin; tek Ti kërkoj mbrojtje nga e keqja e secilit që posedon të keqe, Ti je Ai i Cili do ta dënojë atë, Ti je i Pari dhe nuk ka asgjë para Teje, Ti je i Fundit dhe nuk ka asgjë pas Teje, Ti je i Qarti dhe nuk ka asgjë mbi Ty, Ti je i Fshehti dhe nuk ka asgjë përveç Teje!”

“O All-llahu im, Ty të përket falënderimi, Ti je Dritë e qiejve, e Tokës dhe e atyre që gjenden në to, dhe Ty të përket falënderimi, Ti je Ai, i Cili udhëheqë me qiejt, me Tokën dhe me të gjitha që gjenden në to!”

“O All-llahu im, unë, me të vërtetë, të lutem Ty, sepse unë dëshmoj se Ti je me të vërtetë All-llahu, nuk ka zot tjetër përveç Teje, Një të Vetmit, i Cili është strehim për gjithkënd, i Cili nuk ka lindur dhe nuk është i lindur, dhe të Cilit askush nuk i ngjason!”

“O Ti, i Cili i kthen zemrat!”

Ekzistojnë edhe shembuj të tjerë nga Sunneti për emrat e bukur të All-llahut.

Pyetja e pesëdhjetepestë:

NË ÇKA UDHËZOJNË EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT?

Këta udhëzojnë në tri gjëra:

1. Udhëzojnë në Qenien (dhat) e All-llahut, krahas identitetit të plotë me Të.

2. Udhëzojnë në atributet (sifatet) e All-llahut që rezultojnë nga ata dhe që i ngërthejnë ata.

3. Udhëzojnë në atributet (sifatet) e All-llahut, të cilat nuk rezultojnë domosdo nga ata.

Pyetja e pesëdhjetegjashtë:

CILI ËSHTË SHEMBULLI PËR KËTË?

Shembulli për këtë është me sa vijon: emri i Tij i lartësuar i Gjithmëshirshmi, Mëshiruesi, i cili udhëzon në qenien (personalitetin) e Atij që mban këtë emër, me identitet të plotë, e Ky është All-llahu i Madhërishëm. Dhe udhëzon në atributin, i cili rezulton nga ai, e kjo është mëshira të cilën e ngërthen dhe të cilën e udhëzon në attribute të tjera, të cilët nuk rezultojnë domosdo nga këta; siç është jeta dhe fuqia; ndërsa rasti i njëjtë është edhe me emra të tjerë të All-llahut ☆

E tërë kjo është në të kundërtën me krijesat, meqë ngandonjëherë dikush quhet i urtë - e në realitet është injorant; apo quhet i drejtë - e në realitet është i padrejtë; apo quhet i fuqishëm - e ky është i mjerë; i mirë - e ky është zullumqar, i fatbardhë - e në realitet është i gjerë, apo quhet Esed (luan), Handhale, Alkame - porse nuk është i atillë çfarë është domethënia e këtij emri.

Pra, lavdëruar qoftë All-llahu, të Cilit i përket çdo falënderim, ashtu siç e ka përshkruar Ai veten, dhe i Cili është shumë lartë përshkrimit të krijesave.

Pyetja e pesëdhjeteshtatë:

NË ÇKA UDHËZOJNË EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT, DUKE MARRË PARASYSH PËRFSHIRJEN E TYRE?

Udhëzojnë në katër gjëra:

E para: emrin personal, i cili është gjithëpërfshirës për të

gjitha domethëniet e emrave të bukur të All-llahut ☆, e ky është All-llah, andaj të gjithë emrat trajtohen si cilësi të Tij, siç janë fjalët e Lartmadhërishmit: “Ai është All-llahu, Krijuesi, Ai i Cili krijon prej asgjëje, Ai i Cili çdo gjëje ia jep formën” etj., dhe ky emër assesi nuk vie si përcjellës i emrave të tjerë.

E dyta: ngërthimin e cilësive të Qenies (zat-it) së All-llahut ☆, siç është emri i Lartësuar i Tij Es-Semi (Dëgjuesi - Ai i Cili i dëgjon të gjitha), i cili përmban dëgjimin e pakufishëm të të gjithë zërave, qofshin ata të fshehtë apo të hapët (të qartë).

Emri i Tij El-Besir (Vështuesi - Ai i Cili i sheh të gjitha), nënkupton se Ai i sheh të gjitha krijesat, qofshin ato të imëta, të padukshme për syrin njerëzor, apo të dukshme.

Emri i Tij El-Alim (i Gjithëdituri, i Gjithëdijshmi - Ai i cili i di të gjitha, di çdo gjë), përmban në vete diturinë e Tij gjithëpërfshirëse:

“Atij nuk mund T’i ikën asgjë, madje as një thërmijëz, as në qiej as në Tokë, dhe nuk ekziston asgjë, as më e vogël as më e madhe se kjo, e që të mos jetë (e shënuar) në Librin e qartë (Levhi Mahvudh).”

Emri i Tij El-Kadir (i Gjithëmundshmi - Ai i Cili mundet gjithçka) përfshin fuqinë (forcën) e Tij mbi të gjitha që ekzistojnë, si nga pikëpamja e krijimit, ashtu edhe nga pikëpamja e zbërthimit.

E treta: përfshirjen e cilësive të krijimit të All-llahut ☆, siç është: El-Halik (Krijuesi - i çdo gjëje), Er-Rezzak (Furnizuesi - i pamasë), El-Bedi (Shpikësi - Ai i Cili krijon prej asgjëje, El-Musavvir (Formëdhënësi - Ai i Cili i jep formën çdo gjëje) etj.

E katërta: përfshirjen e përsosmërisë dhe të pastërtisë nga të metat, Ai është i Lartësuar dhe i Pastër nga të gjitha të metat (mangësitë), siç është emri i Tij El-Kuddus Es-Selam.

Pyetja e pesëdhjetetë:

SI DUHET TË PËRDOREN EMRAT

E BUKUR TË ALL-LLAHUT ☆?

Disa nga këta emra përdoren të veçantë (veçmas), apo së bashku me ndonjë emër tjetër, të cilët ngërthejnë cilësitë e përsosmërisë në çfarëdo trajte që të përdoren ata: El-Hajj (i Gjalli - në të Cilin është jeta); El-Kajjum (i Përjetshmi); El-Ehad (i Vetmi); Es-Samed (i Domosdoshmi - Ai që çdo kush i drejtohet) etj.

Disa përdoren vetëm me një emër me domethënie të kundërt, e, sikur të përdoreshin veçmas, do të udhëzonin në domethënie të papërsosmërisë. Në këta emra bëjnë pjesë: Ed-Dar-ru (Ai i Cili shkakton dëm (të keqen); En-Nafi'u (Ai i Cili sjell dobi (të mirën); El-Hafidu (Përlësi - Ai i Cili përul); Er-Rafi (Lartësuesi - Ai i cili lartëson); El-Mugni (Pasuridhënësi - Ai i Cili jep pasuri); El-Mani (Privuesi - Ai i Cili ndalon, zhvesh dhe shmang); El-Muizz (Ngritësi - Ai i Cili ngrit - lartëson); El-Mudhil-l (Nënshtruesi - Ai i Cili nënshtron - përul) etj.

Nuk është i lejuar përdorimi i emrit Ed-Dar-ru, El-Hafidu, El-Mani dhe El-Mudhil-l veçmas, pa përdorimin e emrit me domethënie të kundërt.

Asnjëri prej këtyre emrave nuk është parashtruar, e që të ketë të bëjë me All-llahun ☆, as në Kur'an as në Sunnet. Njëri nga këta emra është edhe emri i Lartmadhërishmit El-Muntekim (Hakmarrësi - Ai i Cili hakmerret, ndëshkon), i cili nuk parashtrohet në Kur'an, përveç kur i përket atyre me të cilët ka të bëjë ky, siç janë fjalët e Lartmadhërishmit:

عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

“Ne, me të vërtetë, do t’u hakmerremi keqbërësve!”
(Es-Sexhde: 22), ose me shtojcën në domethënien pronar, posedues krahas cilësisë të nxjerrë nga ky emër, siç është

عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾

“Ai i Cili hakmerret” (Ali Imran: 4)

Pyetja e pesëdhjetenëntë:

Është përmendur se nga cilësitë e All-llahut ☆ ka edhe të atilla që janë lidhur me Qenien e Tij dhe të atilla që janë lidhur me veprën e Tij, E, CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE NGA KUR'ANI LIDHUR ME EKZISTIMIN E ALL-LLAHUT ☆?

Shembuj për këtë, janë fjalët e Lartmadhërishmit:

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ

مَبْسُوطَتَانِ يُنفِخُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلْيَرْيَدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَّا أَنْزَلَ إِلَيْكَ

مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْغَدَاةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ

الْقِيَامَةِ كَلَّمَا أَوْفَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ

فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

“Jo, që të dy duart e Tij janë të hapura.” (El-Ma’ide: 64)

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ

الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

“Çdo gjë, përveç fytyrës së Tij, është e destinuar të shkatërrohet!” (El-Kasas: 88)

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

“E mbetet vetëm fytyra e Zotit tënd, të Madhërishmit dhe Bujarit.” (Er-Rahman: 27)

أَنْ أَقْدِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلَاحِظْ إِلَيْهِمُ بِالسَّاحِلِ

يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَالْقَيْثُ عَلَيْكَ مَحَبَّةٌ مِمِّي وَلِيُصْطَفَعَ

عَلَى عَيْنِي ﴿٣٩﴾

“Dhe që të rritesh nën syrin (mbikëqyrjen) Tim.” (Ta Ha: 39)

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسَ لَهُ غَيْبٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ

مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشِيرُكَ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٦١﴾

“Sa mirë që i dëgjon Ai të gjitha, dhe sa mirë që i sheh Ai të gjitha!” (El-Kehf: 26)

قَالَ لَا تَخَافَ إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَى ﴿٤٦﴾

“Unë jam me ju, Unë dëgjoj dhe shoh çdo gjë.” (Ta Ha: 46)

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

“Ai di se ç’kanë punuar dhe çka i pret ata, ndërsa ata nuk mund ta përfshijnë Atë me dijeninë e tyre.” (Ta Ha: 110)

وَرُشَلَّا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُشَلَّا لَمْ

نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١١٤﴾

“E All-llahu, me siguri, ka biseduar me Musanë.” (En-Nisa’: 164)

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنْ أَتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

“Kur Zoti yt i thërriti Musait: “Shko te populli zullumqar!” (Esh-Shu’ara’: 10)

فَدَلَّيْنَاهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاكَمَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ

عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَيْنَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَمَا الشَّجَرَةِ

وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

“A nuk ua kam ndaluar atë pemë?!”, u thirri Zoti i tyre.” (El-A’raf: 22)

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

“Ditën kur do t’i thërret Ai dhe do t’i pyet: “Ç’ju keni përgjigjur Pejgamberëve?” (El-Kasas: 65)

Pyetja e gjashtëdhjetë:

CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE NGA SUNNETI LIDHUR ME QENIEN E ALL-LLAHUT ☆?

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Perdja e Tij është dritë, dhe, sikur ta hiqte (zbulonte) atë, ndriçimi madhështor i fytyrës së Tij do t’i digjte të gjitha krijesa dhe do të digjeshin të gjithë ata mbi të cilët do të binte shikimi i Tij.”

Në hadithin mbi Dexhxhalin, Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, All-llahu nuk është i fshehur nga ju dhe me të vërtetë, All-llahu nuk është i verbër”, dhe tregoi me dorë në syrin e vet.”

Në hadithin, ku flitet për istiharin, Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“O All-llahu im, me diturinë Tënde unë kërkoj prej Teje atë që është më e mirë, dhe me fuqinë Tënde unë kërkoj prej Teje fuqi. Dhe unë kërkoj nga të mirat e Tua të begatshme, ngase Ti mundesh, e unë nuk mundem, Ti di, e unë nuk di. Ti je Ai, i Cili i fshehtësitë në mënyrë të përkryer!”

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Ju nuk po e thërrisni të shurdhërin dhe Atë që nuk është i pranishëm, por po e thërrisni Atë, i Cili i dëgjon të gjitha, i Cili i sheh të gjitha dhe i Cili është afër.”

“Kur All-llahu dëshiron të shpallë ndonjë urdhër të Vet, Ai flet përkrye Vahjit.”

“All-llahu i Lartmadhërishmi thotë: “O Adem!”, e ai u përgjigj: “Të përgjigjem!”

Përkritazi me këtë, flasin gjithashtu hadithet mbi të drejtuarit e All-llahut robërve të Vet në vendin e qëndrimit-pritjes për dhënien e llogarisë dhe hadithet mbi të folurit e Tij me banorët e Xhennetit etj. Ekzistojnë shumë hadithe të këtilla.

Pyetja e gjashtëdhjetenjë

CILËT JANË SHEMAJËT E CILËSIVË TË VEPRAVE TË ALL-LLAHUT NGA KUR'ANI?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

ثُمَّ أَسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ آئِيْتِيَا طَوْعًا

أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١٧﴾

“Mandej e mësyu qiellin (krijimin e qiellit)” (El-Fussilet: 11)

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّيْلُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ

الْعَمَامِ وَالْمَلَأْتِيكَهُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٦٠﴾

“A presin ata që t’u vijë All-llahu” (El-Bekare: 210)

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٧﴾

“Ata nuk e madhërojnë All-llahun ashtu si duhet të madhërohet Ai; e tërë Toka në Ditën e gjykimit do të jetë në pëllëmbën (grushtin) e Tij, ndërsa qiejt do të jenë të mbështjella në të djathtën (dorën e djathtë) e Tij.” (Ez-Zumer: 67)

قَالَ يٰٓإِبْرَاهِيمُ مَا مَتَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتَ بِيَدَيَّ اسْتَكَبَرْتَ آمَ كُنْتَ

مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾

“Ç’të shtyri ty, që të mos bësh sexhde para atij që e kam krijuar Unë me dy duart e Mia?” (Sad: 75)

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً

وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخَذَهَا يَغُوثٌ وَأُمُورٌ قَوْمُكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا

سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِيَيْنِ ﴿١٤٥﴾

“Dhe Ne ia shkruam në pllaka këshillën për çdo gjë.”
(El-A’raf: 145)

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي
أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرَدِيكَ وَلَكِنَّ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ
مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرَدِيكَ فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ
مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ

الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٦﴾

“Dhe, kur Zoti i tij iu shfaq asaj kodre, Ai e rrafshoi atë me tokë.” (El-A’raf: 143)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا

يَشَاءُ ﴿١٨﴾

“All-llahu, me të vërtetë, punon çka të dojë Vetë.”
(El-Haxh: 18)

Pyetja e gjashtëdhjetëdytë:

**CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE DALLUESE
TË VEPRAVE TË ALL-LLAHUT NGA SUNNETI?**

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Zoti ynë për çdo natë zbret në qiellin tokësor, kur të mbetet pjesa e tretë e natës.”

“Atëherë, All-llahu do t’u vijë atyre në pamjen çfarë tanimë e njohin, e do t’u thotë: “Unë jam Zoti juaj.” Ata do të përgjigjen: “Ti je Zoti ynë.”

Me cilësitë dalluese të veprave të All-llahut, këtu mendoj në ardhjen e Tij, e jo në formën (pamjen) e Tij në të cilën do të vijë, andaj kuptoje këtë!

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, në Ditën e gjykimit All-llahu do ta shtrëngojë Tokën, ndërsa qiejt do të jenë në të djathtë të Tij, e pastaj do të thotë: “Unë jam Sundues!”

“Kur i krijoi All-llahu krijesat, shkroi me dorën e Vet për Vete: “Vërtetë, mëshira Ime e tejkalon hidhërimin Tim!”

Në hadithin ku përmendet biseda e Ademit dhe Musait ♦ qëndron: *“Ademi në këtë u përgjigj: “O Musa, All-llahu të ka zgjedhur ty me të folmen e Vet dhe Me dorën e Vet ta ka shkruar ty Teuratin.”* E folmja e All-llahut dhe dora e Tij janë cilësi të krijesave, bisedimi i Tij me Musanë është bashkërisht karakteristikë dhe vepër e krijesave, ndërsa të shkruarit e Teurat është cilësi veprimi vetëm i Tij.

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, All-llahu e zgjat dorën e Vet natën, në mënyrë që të pendohet ai që ka bërë mëkat ditën, dhe e zgjatë dorën e Vet ditën, në mënyrë që të pendohet ai që ka bërë mëkat natën.”

Përkritazi me këtë, gjithashtu, ka edhe shumë hadithe të tjera.

Pyetja e gjashtëdhjetetretë:

A NXIRREN EMRAT E ALL-LLAHUT NGA CILËSITË E VEPRAVE TË TIJ APO TË GJITHË EMRAT E ALL-LLAHUT JANË CAKTUAR ME KUR’AN DHE ME SUNNET?

Jo, por të gjithë emrat e All-llahut janë të caktuar me Kur’an dhe me Sunnet. All-llahu ☆ nuk quhet ndryshe, përveç ashtu

siç e ka quajtur Ai Vetveten në Libri e Tij, apo si e ka quajtur i Dërguari i All-llahut ﷺ.

Çdo vepër që All-llahu i Lartmadhërishëm e ka quajtur të Vetën, është ashtu siç e ka quajtur Ai dhe do të thotë lavdërim e përsosmëri, porse nuk janë të gjitha përgjithësisht përshtkrim i All-llahut ☆, e as që nga të gjitha ato nxirret emri. Ndër ato vepra, ka të atilla, me të cilat Ai e përshtkruan Vetveten përgjithësisht, siç janë fjalët e Lartmadhërishmit:

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ

شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ مِثْلَ مَا تَعْبُدُونَ وَتَعْبُدُونَ عَمَّا

يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

“All-llahu është Ai që ju krijon ju, dhe ju furnizon; Ai do t’ju merr jetën dhe në fund do t’ju ringjallë.” (Er-Rum: 40)

Këtu All-llahu ☆ e quan Vetveten Krijues, Furnizues, Ai i Cili jep jetë, Ai i Cili merr jetë, Ai i Cili udhëheqë me të gjitha.

Nga këto vepra janë edhe punët, të cilat All-llahu i Lartmadhërishëm ia ka përshtkruar Vetvetes, si shprehje shpërblimi (ndëshkimi) dhe kthimi me të njëjtën masë, ndërsa për Të këto janë lavdërata dhe përsosmëri, siç janë fjalët e Lartmadhërishmit:

يَوْمَئِذٍ يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوْا أَرْسُولَ لَوْ تَسْوَىٰ بِهِمُ الْآرْضُ وَلَا

يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤١﴾

“Hipokritët mendojnë se do ta mashtrojnë All-llahun, por Ai do t’i mashtrojë ata.” (En-Nisa’: 142)

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ أَلْمَكِرِينَ ﴿٤٢﴾

“Dhe kafirët nisën të trillojnë dredhi (intriga); porse All-llahu i shmangu ato. Sepse Ai di më së miri ta bëjë këtë.” (Ali Imran: 54)

الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ

عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٧﴾

“Ata e harrojnë All-llahun, por edhe Ai i harron ata.”

(Et-Teube: 67)

Mirëpo, nuk është e lejuar që këto përshtime të përdoren për All-llahun, përpos në ajetet përkatëse, kështu që nuk do të thuhet se All-llahu i Madhërishëm është Ai i Cili sajón dredhi (intriga), i Cili mashtron, i Cili tallet etj. Këtë nuk do ta thotë myslimani assesi, e as ai që ka mend; ngase All-llahu ☆, nuk e ka quajtur Vetën intrigant, e as mashtrues, përpos nga aspekti i ndëshkimit të çdonjërit, i cili do të punojë në mënyrë të padrejtë. Tek krijesat është e njohur se, kthimi me të njëjtën masë, bën pjesë në veprat e lavdëruara; e, atëherë, si qëndron çështja me Krijuesin, me Atë i Cili di çdo gjë, me Atë që është më i Drejti më i Urti?

Pyetja e gjashtëdhjetekatërt:

**ÇKA NGËRTHEN EMRI I TIJ EL-ALIJJU EL-E’ALA DHE
ATA EMRA ME DOMETHËNIE TË NGJASHME, SIÇ JANË
EDH-DHAHIR, EL-KAHIR DHE EL-MUTE’ALI?**

Emri i Tij El-Aliju-l-e’ala ngërthen cilësinë nga e cila është nxjerrë provimi i Lartmadhërisë së Tij me të gjitha domethëniet e saj; lartësimi dhe ngritja e Lartmadhërishmit mbi Arshin e Vet, i Lartësuari mbi të gjitha krijesat e Veta. Ai është i ndarë nga ata dhe vigjilon mbi ta, e di se ç’punojnë ata, Ai përfshin çdo gjë me dijeninë e Vet dhe nga Ai nuk është e fshehur asgjë.

Gjithashtu, njëra nga domethëniet e Lartmadhërisë së Tij, është Lartmadhëria e fuqisë, Atë askush nuk mund ta ngadhënjëjë, ta kundërshtojë. t’i kundërvihet e as ta pengojë, porse çdo gjë është i bindur Lartmadhërisë së Tij, i nënshtuar

Madhështisë së Tij, nën pushtetin dhe udhëheqjen e Tij, dhe ata nuk kanë rrugëdalje nga sundimi i Tij.

Në domethënien e Lartmadhërisë së Tij bën pjesë edhe Lartmadhëria e plotësisë së qenies së Tij, të gjitha cilësitë e Tij janë të plota dhe të vërtetuara, dhe Ai nuk ka kurrfarë mangësishe. Qoftë i Lartësuar dhe i Madhëruar Ai!

Të gjitha këto domethënie të Lartmadhërisë së Tij janë të pandara dhe nuk ndahen për nga kuptimi njëra prej tjetrës.

Pyetja e gjashtëdhjetepestë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I LARTMADHËRISË SË ALL-LLAHUT MBI KRIJESAT?

Për këtë tanimë janë numëruar argumentet e qarta, kurse ndër to bëjnë pjesë edhe këta emra dhe ajo që ngërthen domethënia e tyre. Argument për këtë janë fjalët e All-llahut të Lartmadhërishëm:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥﴾

"I Gjithmëshirshmi, i Cili është lartësuar mbi Arshin e Vet."

(Ta Ha: 5)

Në shtatë vende në Kur'an, i Lartmadhërishmi thotë:

ءَأَمِنْتُمْ مِّنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١١﴾

"A jeni të sigurt se Ai që është në qiell..." (El-Mulk: 16)

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

"I frikësohen Zotit të tyre, i Cili është mbi ta." (En-Nahël:

50)

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْإِعْرَاقَ فَلْيَلِكِ الْإِعْرَاقُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْأَعْمَلُ

الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ

أَوَّلَتِكَ هُوَ يَجُورُ ﴿١٠﴾

“Tek Ai ngrihen fjalët e bukura, dhe veprën e mirë Ai e pranon.” (Fatir: 10)

تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿١١﴾

“Tek ai ngjiten (hipin) engjëjt dhe Xhibrili” (El-Me’arixh: 4)

يُذَيِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ ٥٠

أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿١٢﴾

“Ai i udhëheq të gjitha gjërat, prej qielli deri në Tokë.”
(Es-Sexhde: 5)

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَاعِيسَى ابْنِي مَرْيَمَ خُذْكِ وَرَافِعُكَ إِلَىَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ

الْقِيَامَةِ ۖ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُم بَيْنَكُمْ فِي مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٣﴾

“Dhe, kur All-llahu tha: “O Isa, do ta marrë shpirtin e do të të ngris tek Unë...” (Ali Imran: 55)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e gjashtëdhjetegjashtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?

Ekzistojnë shumë argumente për këtë nga Sunneti, sa që nuk mund të njehsohen të gjitha. Njëri nga këto argumente janë fjalët e Resulull-llahut ﷺ në hadithin El-Ev'al:

“Arshi është mbi të, ndërsa All-llahu është mbi Arshin, dhe Ai di atë që punoni ju.”

Argument janë edhe fjalët e tij me rastin e gjykitimit të Beni Kurejdheve:

“Me të vërtetë, ke gjykuar sipas përcaktimit të Sunduesit, i

Cili është mbi shtatë qiejt."

Hadithi mbi Mi'raxhin e Resulull-llahut ﷺ dhe fjalët e tij në hadithin mbi ndërrimin (zëvendësimin) e engjëjve:

"Pas kësaj ngrihen ata që kanë qenë me ju dhe Ai i pyet, edhe pse Ai di më së miri për ta."

Ajo (një robëreshë) është përgjigjur se All-llahu është në qiell, e ai ka thënë:

"Liroje atë, se ajo është me të vërtetë mu'mine – besimtare."

Dhe fjalët e Resulull-llahut ﷺ:

"Kushdo që jep madje edhe gjysmë hurme sadaka, nga pasuria e fituar hallall (në mënyrë të lejuar) - e All-llahut nuk i ngrihet pos ajo që është e mirë (hallall)"

"Kur cakton All-llahu ndonjë gjë në qiell, le të përpëlitem krahë duke iu nënshtruar urdhrit të Tij..."

Dhe hadithe të tjera. Këtë e pranojnë të gjithë, përveç xehmiut.

Pyetja e gjashtëdhjeteshtatë:

Ç'THONË DIJETARËT FETARË SELEFUS-SALIH RRETH ÇËSHTJES SË NGRITJES (EL-ISTIVA')

Mendimi i gjithmbarshëm i tyre - All-llahu i mëshiroftë! - është: Ngritja është e njohur, ndërsa mënyra e saj është e panjohur, besimi në të është vaxhib (obligim), ndërsa pyetja për mënyrën e saj është bid'at (e ndaluar), Shpallja është nga All-llahu, detyrë e Pejgamberit është ta komunikojë atë ndërsa ne jemi të obliguar ta vërtetojmë këtë dhe t'i dorëzohemi kësaj. Ky është mendimi i tyre për të gjitha ajetet dhe për hadithet ku përmenden emrat dhe cilësitë e All-llahut ☆

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ

وَأُخَرٌ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ

أَبْتِغَاءَ الْفَيْتَنَةِ وَأَبْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي

الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧٧﴾

“Ne i besojmë atyre, të gjitha këto janë nga Zoti ynë!” Këtë e kuptojnë vetëm mendarët.” (Ali Imran: 7)

﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى

اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّكَ مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

“Ne e besojmë All-llahun, e ti bëhu dëshmitar se ne jemi të dëgjueshëm ndaj Tij.” (Ali Imran: 52)

Pyetja e gjashtëdhjetetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I FUQISË SË LARTËSUAR MBI KRIJESAT NGJA KUR’ANI?

Ekzistojnë shumë shembuj për Lartmadhërinë e All-llahut ☆

Ndër këta bëjnë pjesë edhe fjalët e All-llahut të Lartmadhërishtëm:

﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۖ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

“Dhe vetëm Ai sundon me robërit e Vet.” (El-En’am: 18)

Ky ajët ngërthen lartësinë e All-llahut mbi krijesat dhe lartësinë e fuqisë së Tij; pastaj fjalët:

﴿لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ سُبْحَانَهُ

﴿هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

“Qoftë i lavdëruar Ai; Ai është All-llahu, i Vetmi dhe i Gjithëfuqishmi!” (Ez-Zumer: 4)

﴿يَوْمَ هُمْ بَرْزُورُونَ ۖ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ

﴿الْوَحِيدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

“I kujt do të jetë pushteti atë Ditë?” “I All-llahut, të Vetmit, Fuqiplotit!” (Gafir: 16)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنِّي إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٥﴾

“Thuaj: (o Muhammed!): “Unë jam vetëm paralajmërues, e nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, të Vetmit dhe të Fuqishmit.”
(Sad: 65)

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ

رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

“Nuk ekziston asnjë qenie e gjallë, e të mos jetë nën pushtetin e Tij.” (Hud: 56)

يَمَعَشِرَ الْجِنَّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٥٧﴾

“O shoqëri e xhinnëve dhe e njerëzve, nëse keni mundësi të depërtoni përtej kufijve të qiejve dhe të Tokës, depërtoni pra, por do të mund të depërtoni vetëm me fuqi të madhe!”
(Er-Rahman: 33)

Për këtë flasin edhe ajete të tjera.

Pyetja e gjashtëdhjetenëntë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?

Në Sunnet ekzistojnë shumë argumente për këtë. Vërtetimi i kësaj janë edhe fjalët e Resulull-llahu ﷺ:

“Kërkoj mbrojtje tek Ti nga e keqja e qenieve të gjalla, të cilat gjenden nën pushtetin Tënd.”

“O Zoti im, unë jam robi Yt, dhe i biri i robit Tënd, dhe i biri i robëreshës Tënde, pushteti im është në dorën Tënde, ndërsa i Yti është zbatuar mbi mua si dhe përcaktimi Yt i drejtë.”

“Ti je Ai i Cili gjykon, ndërsa Ty nuk të gjykohet dot, me të

vërtetë, nuk do të jetë i poshtëruar ai, të cilin e lartëson Ti, e as që do të jetë i lartësuar ai, të cilin e poshtëron Ti.”

Pyetja e shtatëdhjetë:

**CILI ËSHTË ARGUMENTI I LARTMADHËRISË
SË QENIES SË ALL-LLAHUT DHE ÇFARË ËSHTË
OBLIGIMI QË TË MOHOHET DIÇ NGA ALL-LLAHU ☆?**

Dije se Lartmadhëria e All-llahut ☆ është ajo që ngërthen e emri i Tij i Shenjti, Shpëtuesi, i Madhi, i Lartësuar dhe ajo që është në domethënien e tyre, dhe që kërkojnë të gjitha cilësitë e plotësisë së Tij dhe cilësitë e Lartmadhërisë së Tij.

Ai është i Lartmadhërishëm në Njeshmërinë e Vet. Askush tjetër përveç tij nuk posedon pushtet ose një pjesë të pushtetit, apo të jetë ndihmës i Tij, apo ndërmjetës tek Ai pa lejen e Tij.

Ai është i Lartmadhërishëm në madhështinë, në sundimin dhe në krenarinë e Vet, e që të ekzistojë ndokush që Ta kontestonte në diç, që Ta ngadhënjente, që të jetë mbrojtës dhe ndihmës i Tij.

Ai është i Lartmadhërishëm si Es-Samed (Ai i Cili ofron strehim) nga bashkëshortja, nga fëmija dhe nga konkurenti.

Ai është i Lartmadhërishëm në plotësinë e Vet, në jetën e Vet, në mbajtjen e Vet, në fuqinë e Vet nga vdekja, nga pleqëria, nga gjumi, nga lodhja dhe nga familja.

Ai është i Lartmadhërishëm në diturinë e Vet absolute nga padituria, nga harresa dhe nga ajo që të mos dijë madje edhe sa një thërmijë se ç’ndodh në Tokë apo në qiej.

Ai është i Lartmadhërishëm në Urtësinë e Vet edhe në atë të jetë i denjë për lavdëratë, të jetë larg asaj që të krijojë diç për shkak të lojës dhe të zbavitjes, apo t’i lë krijesat të jetojnë pa ndonjë qëllim të caktuar; pa urdhëresa dhe pa ndalesa, t’i ringjallë dhe shpërblejë.

Ai është i Lartmadhërishëm në drejtësinë e Vet absolute dhe larg asaj që t’i bënte dikujt ndonjë padrejtësi, madje edhe sa një

thërrmijëz e vetme, apo të shkatërrojë diç nga veprat e Veta të mira.

Ai është i Lartmadhërishëm në pasurinë e Vet absolute, e që ndokush Ta ushqente, T'ia jepte rriskun, apo të jetë i varur nga dikush dhe nga diçka.

Ai është i Lartmadhërishëm në tërë atë me çka e ka përshkruar Veten e Vet, apo si e ka përshkruar i Dërguari i Tij ﷻ dhe shumë lart nga shtrembërimet dhe ngjasimet.

Qoftë i lavdëruar dhe i falënderuar Ai dhe qoftë shumë larg asaj mohon teuhidu-l-uluhije, teuhidu-l-rububije dhe teuhidu-l-esma ves-sifat.

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَقَلُ الْأَعْلَى

فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Ai është i lartësuar në qiejt dhe në Tokë, dhe Ai është i Fuqishëm dhe i Urtë.” (Er-Rum: 27)

Pyetja e shtatëdhjetenjëte:

**ÇKA DO TË THONË FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ
PËRKITAZI ME EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT ☆:**

“KUSHDO QË I PËRFSHINË ATA, DO TË HYJË NË XHENNET”?

Ekzistojnë shumë shpjegime për këtë. Njëra prej tyre është edhe kjo: Ai i cili i mëson këta përmendsh dhe i lutet All-llahut ☆, dhe vepron sipas domethëniesve të tyre në raportin tonë me All-llahun ☆ Në këtë bën pjesë edhe përpjekja që të veprohet sipas domethëniesve të nxjerra nga ata, siç është, bie fjala: Mëshiruesi dhe Bujari, kështu që robi duhet ta edukojë (mësojë) vetveten që të stoliset me këto cilësi aq sa i ka hije atij.

Ndërsa, ata emra, të cilët janë karakteristikë vetëm të All-llahut ☆, siç janë: Krenari, Madhështori dhe Dinjitari, njeriu është i obliguar t'i pranojë dhe t'u nënshtrohet këtyre, por të përpiqet që të mos quhet me sipas këtyre.

Ata emra, që kanë domethënie të premtimit, siç janë: Ai i

Cili falë, Ai i cili falënderon, Ai i Cili është i Mëshirshëm, Ai i Cili është i Butë, Ai i Cili është Dorëdhënë (i Xhymert) dhe Ai i cili është Bujar; njeriu le të ndalohet tek këta emra në sferën e lakmive dhe dëshirave të veta.

Po ashtu edhe tek emrat që ngërthejnë kërcënim, siç është i Fuqishmi i Cili hakmerret, Ai i Cili ndëshkon ashpër, Ai i Cili me të shpejtë i rregullon llogaritë etj.

Njeriu është i obliguar të ndalohet në sferën e frikës dhe druajtjes.

Në këto domethënie bën pjesë edhe ajo që robi duhet t'i dëshmojë dhe t'u jep të drejtën që u takon duke i pranuar dhe duke i besuar ata. Shembulli për këtë është që njeriu të dëshmojë Lartmadhërinë e All-llahut ☆ mbi të gjitha krijesat e Tij dhe Lartësimin e Tij mbi të gjithë ata; Lartësimin e Tij mbi Arshin e Vet, që është larg krijesave të Tij, me atë që i ngërthen ata me diturinë dhe me fuqinë e Vet etj; të besojë atë që kërkon kjo cilësi, në mënyrë që zemra e tij të gjejë strehim dhe të qëndroj para Tij, duke qenë rob i nënshtruar dhe i imët para Sunduesit të Lartmadhërishtëm dhe duke ndier se fjalët e tij dhe veprat e tij ngrisin kah Ai, i shtrohen përpara Atij dhe duke u marruar që tek Ai të ngriten fjalët dhe veprat të cilat do ta turpëronin. Mandej dëshmon zbritjen e urdhrave dhe të dispozitave të All-llahut ☆ në të gjitha pjesët e botës dhe në të gjitha kohët me llojet e përcaktimit të tyre; se Ai disponon me marrjen e jetë dhe me ngjalljen, me lartësimin dhe me poshtërimin, me ngritjen dhe me zbritjen, me zbulimin e mynxyrave dhe shumëçka nga sundimi i Tij me të cilat nuk disponon askush përveç All-llahut ☆

يَذِيرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ ۝

أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥٠﴾

“Ai i udhëheq të gjitha gjërat, prej qielli deri në Tokë, e atëherë kthehen tek Ai në ditën, gjatësia e së cilës është një

mijë vjet sipas llogaritje suaj (në këtë botë).” (Es-Sexhde: 5)

Pyetja e shtatëdhjetedytë:

ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTIM ME TEUHIDU-L-ESMAI VES-SIFAT?

Në kundërshtim me këtë është mosbesimi në emrat e All-llahut ☆ në cilësitë e Tij dhe në ajetet e Tij, ndërsa kjo pasqyrohet në tri mënyrë:

Mënyra e parë: Mosbesimi i mushrikëve (politeistëve), të cilët i kanë shtrembëruar domethëniet e emrave të All-llahut, në mënyrë që me ta t'i emërtojnë idhujt e tyre; pastaj kanë shtuar dhe kanë munguar, kështu që emrin e Latit e kanë marrë nga emri Llah, të Uzzatit nga emri El-Aziz, e të Menatit nga emri El-Mennan.

Mënyra e dytë: Mosbesimi i mushebihhëve - atë që bëjnë krahasime - të cilët i krahasojnë cilësitë e All-llahut ☆ me cilësitë e krijesave (antropomorfizmi), e kjo është simetrike me mosbesimin e mushrikëve. Ata (mushrikët) e kanë barazuar të krijuarën me Krijuesin, ndërsa këta të tjerët i kanë sjellë në shkallën e trupave të krijuar dhe i barazojnë me Lartmadhërishmin dhe Shenjtin.

Mënyra e tretë: mosbesimi i mohuesve - muttilëve - të cilët ndahen në dy grupe:

- Ata të cilët vërtetojnë shqiptimin e emrave të lartësuar të All-llahut, por mohojnë përmbajtjen e tyre, përkatësisht, mohojnë cilësitë e përsosmërisë; e thonë: “I Mëshirshmi, i Gjithmëshirshmi - pa mëshirë; i Dituri - pa dituri, Ai i Cili dëgjon - pa vesh; Ai i Cili sheh - pa sy; Ai i Cili mundet - pa mundësi; e kështu me radhë.

- Grupi i dytë shprehet qartë duke mohuar emrat dhe tërë atë që përfshijnë ata, dhe e përshkruajnë All-llahun me mosekzistimin e asaj që është pa emër dhe pa cilësi.

Qoftë i lavdëruar All-llahu i Madhërishëm nga ajo që flasin

të padrejtët dhe mohuesit dhe qoftë i Lartësuar dhe i Madh!

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ

لَهُ سَمِيًّا ﴿١٥﴾

“Ai është Zoti i qiejve dhe i Tokës dhe i të gjithave që gjenden në mes tyre, prandaj, bëni ibadet vetëm Atij dhe ji i qëndrueshëm në këtë! A e njeh ti dikë që ka emrin e Tij (që quhet si Ai)?” (Merjem: 65)

فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنْ

الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّوكُمْ فِيهِ لِيَسْ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٦﴾

“Asgjë nuk i shëmbëllen Atij! Ai i dëgjon të gjitha dhe i sheh të gjitha.” (Esh-Shura: 11)

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١٧﴾

“Ai di se ç’kanë punuar dhe çka i pret ata, ndërsa ata nuk mund ta përfshijnë Atë me dijen e tyre.” (Ta Ha: 110)

Pyetja e shtatëdhjetetretë:

A JANË TË VARUR TEUHIDET MES VETI, KËSHTU QË MOHIMI I NJËRIT I MOHON TË GJITHË TË TJERËT?

Po, ata janë të lidhur mes veti, kështu ai që nuk beson në ndonjë lloj të tyre, ai nuk beson edhe në llojet e tjera të teuhidit. Shembulli për këtë është të drejtuarit e lutjes dikujt tjetër përveç All-Ilahut ☆ dhe të kërkohet prej tij diç, që nuk është në gjendja të japë askush përpos All-Ilahut ☆ Ky është shirk (të përshkruarit All-Ilahut shok) në teuhidu-l-ilahije, ndërsa lutja e tij për ndonjë nevojë, qoftë për dhënien e ndonjë të mira apo largimin e ndonjë të keqe, është shirk në teuhidu-l-rububije, sepse, ky njeri është i bindur se ajo hyjni është pjesëmarrës me All-Ilahun në sundimin e Tij, meqë ai nuk ia drejtuar këtë

lutje, e të mos jetë i bindur se ai e dëgjon prej së largu, në çdo kohë dhe nga çdo vend, meqë ia ka vërtetuar të dëgjuarit i cili përfshin të gjithë zërat, nuk i pengon as afërsia as largësia, e prej këtu rezulton të përshkruarit shok All-Ilahut ☆ në ilahijet, rububijet dhe në emrat e cilësitë e Tij.

Pyetja e shtatëdhjetekatërt:

CILI ËSHTË VËRTETIMI NGA KUR'ANI DHE NGA SUNNETI PËR BESIMIN NË ENGJËJ?

Në Kur'an ekzistojnë shumë vërtetime për besimin në engjëj. Prej tyre janë fjalët e Lartmadhërishmit:

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطُّونَ مِنْ قَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ

وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

“Ndërkaq, engjëjt vazhdimisht e madhërojnë dhe e falënderojnë Zotin e tyre dhe kërkojnë falje të mëkateve për ata që janë në Tokë.” (Esh-Shura: 5)

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ

يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

“S’ka dyshim se, ata që janë afër Zotit tënd (engjëjt), nuk ngurrojnë ta adhurojnë Atë; vetëm Atë e lavdërojnë dhe vetëm para Tij bien me fytyrë përtokë (bëjnë sexhde).” (El-A’raf: 206)

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ

فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

“Kush është armik i All-Ilahut, i engjëjve të Tij, i Pejgamberëve të Tij, i Xhibrilit dhe i Mikailit (ai është kafir) - e All-Ilahu është me të vërtetë armik i kafirëve” (El-Bekare: 98)

Për besimin në engjëj nga Sunneti, që më parë, është

përmendur hadithi mbi ardhjen e Xhibrilit tek Resulull-llahu ﷺ, si dhe hadithet të tjera; ndërsa në *Sahihun* e Muslimit thuhet se ata janë krijuar nga drita, ndërkaq për ta ka edhe shumë hadithe të tjera.

Pyetja e shtatëdhjetë:

ÇKA DO TË THOTË IMANI - BESIMI NË ENGJËJ?

Kjo është bindje e patundshme se ekzistojnë engjëjt (krijesat), të cilët All-llahu ﷻ i ka krijuar nga nuri (drita), se i kryejnë përpikërisht urdhrat e All-llahut ﷻ, se nuk gabojnë fare dhe se kryejnë detyra të caktuara, me të cilat i ka ngarkuar All-llahu ﷻ

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا

يَسْبِقُونَهُ ۚ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

“Ata thonë: “Mëshiruesi ka fëmijë.” I lavdëruar qoftë Ai. Kurse engjëjt janë vetëm robër të nderuar. Ata nuk flasin pa lejen e Tij dhe veprojnë ashtu siç urdhëron Ai.” (El-Enbija’: 26-27)

يَتَّبِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوًا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ

وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٢٨﴾

“Të cilët nuk i kundërshtojnë urdhrat e All-llahut dhe, të cilët punojnë për atë që urdhërohen.” (Et-Tahrim: 6)

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ

وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿٢٩﴾ يُسَبِّحُونَ اَللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْثُونَ ﴿٣٠﴾

****“E, ata që janë tek Ai (engjëjt), nuk ngurrejnë që t’i përkulen Atij dhe nuk lodhen fare, *e lavdërojnë Atë natë e ditë, dhe nuk ligështohen (rraskapiten).”*** (El-Enbija’: 19-20)

Pyetja e shtatëdhjetegjashtë:

SA LLOJ ENGJËJSH EKZISTOJNË NË BAZË TË DETYRAVE TË TYRE?

Ata, sipas detyrave që kanë, ndahen në më shumë lloje:

Njërit prej tyre i është besuar përcjellja e Shpalljes Pejgamberëve, e ky është Ruhul-emin - Xhibrili ♦.

Njërit prej tyre i është besuar shiu, e ky është Mikaili ♦.

Njërit prej tyre i është besuar Suri (boria), e ky është Israili ♦.

Njërit prej tyre i është besuar marrja e shpirtit, e ky është engjëlli Kiramen Katibin.

Disave prej tyre u është besuar Xhenneti dhe begatitë e tij, e ky është Ridani dhe ata që janë me të.

Disave prej tyre u është besuar zjarri, e ky është Maliku dhe ata që janë me të, siç janë zebanitë dhe nëntëmbëdhjetë prijësit e tyre.

Disave prej tyre u është besuar provimi në varr, e këta janë Munkiri dhe Nekiri.

Disa prej tyre e bartin Arshin e All-llahut ☆.

Disa prej tyre janë ata, të cilët janë afër.

Njërit prej tyre i është besuar gjaku i ngjizur në mitrën e nënës, krijimi i tij dhe shkruarja e asaj që i dëshirohet atij.

Disa prej tyre e vizitojnë Bejtu-l-Maruman. Për çdo ditë aty hynë shtatëdhjetë mijë engjëj, dhe kurrë më nuk u vie radha të kthehen sërish, e ka edhe të tillë që i vizitojnë vendet ku përmendet All-llahu ☆.

Ka prej tyre që qëndrojnë në rreshta dhe nuk rraskapiten fare.

Ekzistojnë të tillë, të cilët përherë gjenden në ruku dhe në sexhde, dhe kurrë nuk ngriten.

Vërtetimet për këto ndarje detyrash nga Kur'ani dhe Sunneti, nuk janë të paaritshme e as sekrete, por ka edhe të

tilla që nuk janë përmendur dot:

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ

كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَبِرْدَادِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَانًا وَلَا

يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ

مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ

وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾

“E ushtritë e Zotit tënd nuk i di kush pos Tij.”
(El-Muddeththir: 31)

Pyetja e shtatëdhjeteshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË LIBRA?

Ekzistojnë shumë argumente për ekzistimin e Librave të All-Ilahut ☆.

Vërtetim janë edhe këto fjalë të All-Ilahut të Madhërishëm:

يَتْلَاهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ

رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ مِن قَبْلُ وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ

وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٣٢﴾

“O besimtarë! Besoni All-Ilahun, Pejgamberin e Tij, Librin që ia ka dërguar Pejgamberit të Vet dhe Librin që e ka shpallur më parë.” (En-Nisa’: 136)

قُولُوا ءَامِنًا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ

وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ

“Thuani: “Ne e besojmë vetëm All-llahun, dhe atë që po na shpallet neve, dhe atë që i është shpallur Ibrahimit, Ismailit, Is’hakut, Jakubit dhe pasardhësve, dhe atë që i është dhënë Musait dhe Isait, dhe atë që u është dhënë Ferrëfyesve nga Zoti i tyre. Ne nuk bëjmë dallim ndërmjet kujdo qoftë prej tyre, dhe ne vetëm Atij i nënshtrohemi.” (El-Bekare: 136)

Vërtetim i mjaftueshëm për këtë, janë edhe fjalët e Lartmadhërishmit:

فَلِذَلِكَ فَادِّعْ وَأَسْتَقِيمْ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ ءَامَنْتُ بِمَا

أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلُنَا

وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٣٦﴾

“Unë i besoj të gjithë Librat që i ka shpallur All-llahu.” (Esh-Shura: 15)

Pyetja e shtatëdhjetetë:

A JANË PËRMENDUR TË GJITHA LIBRAT E SHPALLURA NË KUR’AN?

All-llahu ☆ në Kur’an përmend: Teuratin, Inxhilin, Zeburin, Suhufet e Ibrahimit ♦, të Musait ♦, ndërsa të tjerat i përmend përgjithësisht, dhe thotë:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْخَرِيقُ أَتَقِي وَم ﴿٣﴾

كَرَرْنَا عَلَيْكَ أَنْ كُتِبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَمَّا التَّوْرَةُ

وَالْإِنْجِيلَ ﴿٣﴾

****“All-llahu, është - s’ka zot përveç Tij - i Gjalli i Përhershmi.
*Ai ta shpall ty Librin, të vërtetën e njemendte, i cili i vërteton
ato të mëparshmet, ndërsa Teuratin dhe Inxhilin i ka shpallur***

më parë.” (Ali Imran: 2-3)

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴾

“E Davudit ia kemi dhënë Zeburin.” (En-Nisa’: 163)

﴿ أَمْ لَمْ يُتَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ﴾ ﴿ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ﴾

****“Vallë, a nuk është i informuar ai - për atë që gjendet në fletët e Musait (në Teurat) *dhe të Ibrahimit, i cili i plotësonte tërësisht obligimet.”*** (En-Nexhm: 36-37)

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

“Ne i kemi dërguar Pejgamberët Tanë me argumente të qarta dhe u kemi dhënë Librin dhe terezitë (drejtësinë), në mënyrë që njerëzit të veprojnë drejtësisht.” (El-Hadid: 25)

Jemi të obliguar t’i besojmë veç e veç të gjitha librat që i ka përmendur dhe që i ka përshekruar All-llahu ☆ veç e veç, ndërsa ato që i ka përmendur përgjithësisht, jemi të obliguar t’i besojmë përgjithësisht. Përkritazi me këtë do të themi ashtu siç na ka urdhëruar All-llahu ☆ dhe i Dërguari i Tij ﷺ:

فَلِذَلِكَ فَادِّعْ وَأَسْتَقِيمْ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ عَامَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلُنَا

وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

“Dhe thuaj: “Unë i besoj të gjithë Librat që i ka shpallur

All-llahu.” (Esh-Shura: 15)

Pyetja e shtatëdhjetenëntë:

ÇKA DO TË THOTË TË BESUARIT NË LIBRAT E ALL-LLAHUT ☆?

Kjo nënkupton bindjen e patundshme se të gjitha ato janë të zbritura nga All-llahu ☆, dhe se All-llahu ☆ me të vërtetë i ka folur ato.

Disa janë shpallur nga All-llahu i Lartmadhërishëm pas perdes, pa ndërmjetësimin e të dërguarit - engjëllit.

Disa i ka dorëzuar ndërmjetësi - engjëlli gjer tek i Dërguari i njerëzve.

Disa All-llahu ☆ i ka shkruar me dorën e Vet.

I Lartmadhërishmi thotë:

﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ

رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

“Asnjë njeriu nuk i është dhënë të flasë me All-llahun, pos me anë të frymëzimit, ose pas perdes, ose me dërgimin e Pejgamberit (engjëllit) që, me lejen e Tij, të shpallë atë që do Ai. Ai, me të vërtetë, është i Lartësuar dhe i Urtë!” (Esh-Shura: 51)

Dhe All-llahu i Madhërishëm i ka thënë Musait ◆:

قَالَ يَمُوسَىٰ إِنَّكَ أَصْطَفَيْتَكَ عَلَىٰ النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلِمِي فَخُذْ مَا

عَاقِبَتُكَ وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

“O Musa”, tha Ai, “Unë të kam zgjedhur ty mbi njerëzit e tjerë me pejgamberinë Time dhe me të folurit Tim.” (El-A’raf: 144)

وَرَسُولًا قَدْ قَضَيْتُهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرَسُولًا لِّم

قَضَيْتُهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴿١٤٥﴾

“E All-llahu, me siguri, ka biseduar me Musanë.” (En-Nisa': 164)

Për Teuratin, All-llahu ☆ thotë:

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَا حٍ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً
وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخَذَهَا بِغُورٍ وَأَمْرٍ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسِنَهَا
سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٦٥﴾

“Dhe Ne ia shkruam në pllaka këshillën për çdo gjë dhe shpjegimin për gjithçka.” (El-A'raf: 145)

Për Isanë, All-llahu ☆ thotë:

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ عَادٍ هَمَّ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
الْتُورَةِ ۖ وَعَاتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤١﴾

“Dhe Ne ia dhamë atij Inxhilin.” (El-Ma'ide: 46)

I Lartmadhërishmi, gjithashtu, thotë:

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَأَوْحَيْنَا
إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَالْأَسْبَاطَ ۚ وَعِيسَى
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ ۚ وَسُلَيْمَانَ ۚ وَعَاتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ۚ﴾

“E Davudit ia kemi dhënë Zeburin.” (En-Nisa': 163), ndërsa para kësaj është përmendur Zeburi, me fjalën Tenzil.

Për Kur'anin All-llahu ☆ thotë:

لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ
وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾

“All-llahu dëshmon se ajo që po ta shpallë ty është e vërtetë, të shpallë atë që e di vetëm Ai, por edhe engjëjt dëshmojnë (këtë); e All-llahu është i mjaftueshëm si dëshmitar.”

(En-Nisa': 166)

وَقُرْءَانًا فَرَقْتَهُ لِتَعْلَمَ لَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٦٦﴾

"Dhe, Ne e shpallim Kur'anin pjesë-pjesë, që t'ua mësosh njerëzve dalngadalë, dhe Ne e shpallim atë kohë pas kohe."
(El-Isra': 106)

وَإِنَّمَا تَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٧﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٦٨﴾ عَلَى

قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٦٩﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٧٠﴾

****"Dhe me të vërtetë, ai (Kur'ani), është Shpallje e Zotit të botëve; *atë e sjellë Shpirti i besueshëm (Xhibrili) *në zemrën tënde, që të paralajmërosh *në gjuhën e qartë arabe."***
(Esh-Shu'ara': 192-195)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالَّذِي كُرِيَ لَهُمْ جَاءَهُمْ وَإِنَّمَا لِكِتَابِ عَزِيزٍ ﴿١٧١﴾ لَا يَأْتِيهِ

الْبَطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿١٧٢﴾

****"Ata që nuk e besojnë Kur'anin, pasi që u është shpallur (do të dënohen). E ai (Kur'ani), me të vërtetë, është Libër i mbrojtur, *gënjeshtër për të është e huaj, nga cilado anë qoftë. Kjo është Shpallje prej të Urtit, të Lavdishmit."*** (El-Fussilet: 41-42)

Në Kur'an është thënë edhe shumëçka përkitazi me këtë.

Pyetja e tetëdhjetë:

ÇFARË POZITE KA KUR'ANI KUNDRUALL LIBRAVE TË MËPARSHME?

Në të All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ

وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ فَاحِكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا

جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَأَسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

“E ty ta shpallim Librin, të vërtetën e njëmendtë, që t'i vërtetojë Librat e shpallura më parë dhe që të vigjilojë mbi to.”
(El-Ma'ide: 48)

وَمَا كَانَ هَٰذَا أَنْ تُقْرَأَ ۚ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِن تَصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ
يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٩﴾

“Ky Kur'an nuk është i trilluar (prej askujt), është (i shpallur) nga All-llahu - ai konfirmon vërtetësinë e shpalljeve të mëparshme dhe sqaron dispozitat; në të nuk ka dyshim, është (zbritur) nga Zoti i botëve.” (Junus: 37)

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۚ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن
تَصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

“Në rrëfimet mbi ta (Pejgamberët) ka këshilla për ata që janë mendarë. Kur'ani nuk është kuvendim i trilluar, por është vërtetues i (librave) që janë shpallur para tij dhe shpjegues i çdo gjëje, dhe udhërrëfyes e mëshirë për popullin që beson.” (Jusuf: 111)

Mufessirët (komentuesit e Kur'anit) thonë: “Të vigjilojë mbi to dhe të pranojë se janë të vërteta librat e shpallura para tij”, d.m.th. si pranim i asaj që është e vërtetë në to, ndërsa mohon atë që ka hyrë në to e shtrembëruar dhe e ndryshuar, për çka Kur'ani sjell gjykimin; qoftë për derogim qoftë për pranim. Për

këtë arsye atij i nënshtrohet secili që i mbahet librave të mëparshme, siç thotë i Lartmadhërishti:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا

يُنزَّلُ عَلَيْهِمْ قَالُوا ءَأَمَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّآ كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

***"Ata, të cilëve Ne ua kemi dhënë Librin para Kur'anit, i besojnë atij (Kur'anit). *E, kur t'u lexohet atyre (Kur'ani), ata thonë: "Ne e besojmë atë, ai është e Vërteta (e shpallur) nga Zoti ynë, ne edhe më parë kemi qenë myslimanë." (El-Kasas: 52-53)**

Pyetja e tetëdhjetenjtë:

ÇFARË ËSHTË OBLIGIMI I TË GJITHË POPUJVE LIDHUR ME ZBATIMIN E KUR'ANIT

Ky është pasimi i tij i hapët dhe i fshehtë dhe përmbajtja (zbatimi) i udhëzimeve të tij.

All-llahu i Madhërishtëm thotë:

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

"E ky Libër që po e shpallim, është i bekuar, prandaj, pasoni atë dhe largohuni nga mëkatet, për të qenë të mëshiruar." (El-En'am: 155)

اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا

مَّا تَدَّكُرُونَ ﴿١٥٦﴾

"Ndiqni atë që u shpallet nga Zoti juaj, e mos merrni për mbrojtës dikë tjetër, përpos Tij." (El-A'raf: 3)

وَالَّذِينَ يُمَيِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَآقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضْمِئُ

أَجْرَ الْمُصَلِّينَ ﴿١٥٧﴾

"E, ata që i përmbahen fuqimisht Librit dhe që e kryejnë

namazin - Ne, me të vërtetë, nuk do të lejojmë t'u dështojë shpërblimi atyre që bëjnë vepra të mira." (El-A'raf: 170)

Edhe shumë ajetete të tjera flasin për këtë.

Resulull-llahu ﷺ e ka rekomanduar Librin e All-llahut ☆, duke thënë:

"Andaj merrni Librin e All-llahut dhe përmbahuni atij!"

Pyetja e tetëdhjetedytë:

ÇKA DO TË THOTË T'I PËRMBAHESH LIBRIT TË ALL-LLAHUT DHE TË PUNOSH SIPAS UDHËZIMIT TË TIJ?

Ta mësosh dhe ta mbash mend atë, të sillesh sipas tij ditën dhe natën, të mendosh për ajetet e tij, të lejosh atë që lejon ai, të ndalosh atë që ndalon ai, t'i zbatosh urdhrat e tij, të largohesh nga ndalesat e tij, të marësh këshilla nga rrëfimet e tij, të veprosh në përputhshmëri me ajetet e qarta të tij, e të jesh i përsipirtshëm në pikëpamje të ajeteve të paqarta të tij, të ndalohesh në kufijtë e tij, të angazhohesh në mbrojtjen e tij nga gënjeshtarët dhe deviatorët, të udhëzosh në të etj.

Pyetja e tetëdhjetetretë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I ATIJ QË THOTË SE KUR'ANI ËSHTË I KRIJUAR?

Kur'ani - përkatësisht shkronjat e tij dhe domethëniet e tij - pa dyshim, është Fjalë e All-llahut. Fjalët e tij nuk janë shkronja pa domethënie, e as që janë domethënie pa shkronja. Me anë të tij All-llahu ka folur me fjalë, dhe ia ka zbritur të Dërguarit të Tij në formë të Shpalljes. Atij, me të vërtetë, i beson mu'mini; dhe ai, edhe pse është shkruar me dorë, është mësuar me gjuhë, i nxënë me mend, i dëgjuar me vesh, i parë me sy, gjë që nuk nxjerrë nga ajo që kjo të jetë Fjalë e Gjithmëshirshmit.

Majat e bulave të gishtërinjve, ngjyra, pena dhe letrat janë të krijuara, ndërsa ajo që është shkruar me to dhe në to, nuk është e krijuar. Gjuhët dhe zërat (tingujt) janë të krijuara, ndërsa

mësimi me to në llojlojshmërinë e tyre, nuk është i krijuar. Krahatorët (gjoset) janë të krijuar, ndërsa ajo që ruhet në ta nuk është e krijuar. Shqisat e të dëgjuarit janë të krijuara, por ajo që dëgjohej nuk është e krijuar.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

إِنَّهُ لَقَرَّاءٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾

“Ky është, me të vërtetë, Kur’ani fisnik, në Librin e ruajtur me kujdes.” (El-Vaki’a: 77-78)

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُورٍ آلَذِينَ أَوْثَوْا آلْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا

إِلَّا آلظَّالِمُونَ ﴿٧٩﴾

“E këto janë ajete të qarta, janë në zemrat e atyre që u është dhënë arsyeja; e ajetet Tona i mohojnë vetëm të padrejtët.” (El-Ankebut: 49)

وَأَنزَلْنَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِن كِتَابٍ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَن تَجِدَ

مِن دُونِهِ مَلْتَحَدًا ﴿٨٠﴾

“Dëfto nga Libri i Zotit tënd atë që të shpallet ty! Askush nuk mund t’i ndryshojë fjalët e Tij - dhe madje as ti, nuk do të gesh kurrfarë strehimi, përpos tek Ai.” (El-Kehf: 27)

وَأَن أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجَرَهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَةَ آللَّهِ ثُمَّ

أَبْلَغَهُ مَأْمَنَةً ذَٰلِكَ بِآثَمِهِمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾

“Nëse ndonjëri nga idhuhtarët të lutet për mbrojtje, ti mbroje atë, (në mënyrë) që t’i dëgjojë fjalët e All-llahut.” (Et-Teube: 6)

Ibni Mes’udi ♦ ka thënë: “Jini këmbëngulës në shikimin e Mus’hafit - Kur’anit.”

“Ai i cili thotë se Kur’ani, apo diç nga Kur’ani është i krijuar, ai është kafir - jobesimtar, dhe ky paraqet kufër të madh, i cili e nxjerrë tërësisht nga Islami; meqë Kur’ani është të Folurit e

All-llahut ☆, ka rezultuar nga Ai dhe sërish i kthehet Atij, ndërsa të Folurit e Tij është cilësi e Tij. E, ai i cili thotë se diç nga cilësitë e All-llahut është krijuar, ai është kafir dhe murted - renegat; atij i ofrohet kthimi i sërishëm në Islam, e, nëse nuk do që të kthehet - atëherë mbytet si kafir dhe asgjë nga dispozitat e obligueshme për myslimanët nuk i përkasin atij.”

Pyetja e tetëdhjetekatërt:

A ËSHTË CILËSIA E TË FOLURIT DHATIJJE APO FI’ALIJJE?

Lidhshmëria e cilësisë së të folurit me qenien e All-llahut të Lartmadhërishëm dhe dekorata e Tij me të, është cilësi e dhati-jje-s (cilësitë e personalitetit vetvetor të All-llahut ☆), madje edhe të folurit e Tij bën pjesë në diturinë e Tij, sepse atë e ka zbritur me dijeninë e Vet, e Ai e di me së miri se çka shpall.

Marrja në konsideratë të folurit e Tij si shprehje e dëshirës dhe e vullnetit të Tij, bën pjesë në cilësinë e veprimit, siç ka thënë Resulull-llahu ﷺ:

“Kur All-llahu dëshiron të shpall ndonjë urdhër, atëherë Ai flet me Shpallje.”

Për këtë shkak selefus-salih, për cilësinë e të folurit, thotë se kjo është cilësi e qenies dhe e veprimit bashkërisht. Ngase cilësia e të folurit të All-llahut ☆ nuk ka pushuar dot së përshkruari e as që do të pushojë kurrë ndonjëherë, por do të ekzistojë përherë dhe përgjithmonë; prandaj edhe flet me të kur të dojë Vetë, çka të dojë Vetë dhe si të dojë Vetë, me të folmen e cila dëgjohet, d.m.th. e dëgjon ai të cilit All-llahu i jep mundësinë që ta dëgjojë. Të folurit e Tij është cilësi e Tij, e cila nuk ka fund dhe e cila nuk do të zhduke kurrë.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ

كَلِمَتِ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

“Thuaj: “Sikur deti të ishte ngjyrë për t’u shkruar fjalët e Zotit tim, deti do të shterej, por jo edhe fjalët e Zotit tim, madje

edhe sikur të ndihmoheshim edhe me një (det) të ngjashëm.”
(El-Kehf: 109)

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَنَّمْ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِيهِ سَبْعَةُ

أَجْحُرٍ مَا نَفَعَتْ كَلِمَتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١١٥﴾

“Sikur të gjithë drunjtë që gjenden në Tokë - të jenë pena (shkrimi), kurse në det - kur të shteret, të derdhen edhe shtatë dete të tjerë, nuk do të mund të shkruheshin dot (të gjitha) fjalët e All-llahut.” (Lukman: 27)

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

“Fjalët e Zotit tënd janë kulminacion i së vërtetës dhe të drejtësisë.” (El-En’am: 115)

Pyetja e tetëdhjetepestë:

KUSH JANË VAKIFËT DHE ÇFARË ËSHTË QËNDRIMI NDAJ TYRE?

Vakifët janë ata, të cilët për Kur’anin thonë: “Nuk themi se ai është të folurit e All-llahut, e as që themi se është i krijuar.”

Imam Ahmedi - All-llahu e mëshiroftë! - ka thënë: “Cilido prej tyre që e hijeshon të folmen, ai është xehmi, ndërsa ai i cili nuk e hijeshon, ai është xhahil - injorant. Duhet t’i shkohet atij me argumente dhe me shpjegimi; e, nëse pendohet dhe beson se ai (Kur’ani) është të folurit e All-llahut të Lartmadhëri-shëm dhe se nuk është krijuar - mirë; por nëse nuk pendohet - ai është më i zi se xehmiu.”

Pyetja e tetëdhjetegjashtë:

SI DUHET TË TRAJTOHET AI QË THOTË: “SHQIPTIMI IM I KUR’ANIT ËSHTË I KRIJUAR”?

Kjo fjali nuk është e lejuar të flitet qoftë në trajtën pohuese

goftë në atë mohuese, sepse fjala “shqiptim- thënie” është e përbashkët për caktimin e veprimit të robit, dhe asaj që shqiptohet, e ky është Kur’ani.

Kur thuhet se Kur’ani është i krijuar, ai flet ashtu siç flasin xhehminjtë.

E kur thuhet se nuk është i krijuar, me këtë përfshin domethënien e parë, që do të thotë se ai është vepër i njeriut, e kjo është risi (bid’at) e urryer.

Për këtë shkak selefus-salih thonë: “Kush thotë: ‘Shqiptimi im i Kur’anit, është i krijuar’, ai është xhehmij, e kush thotë se ‘ai nuk është i krijuar’, kjo paraqet risi në fe.”

Pyetja e tetëdhjetatë:

CILI ËSHTË VËRTETIMI I BESIMIT NË PEJGAMBERË?

Ekzistojnë shumë vërtetime për këtë në Kur’an dhe në Sunnet; ndër të cilat janë edhe fjalët e All-llahut të Madhërishëm:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ

وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا

بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ

عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ

أَحَدٍ مِّنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا

رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

****“Me të vërtetë, ata që nuk besojnë All-llahun dhe Pejgamberët Tij, dhe dëshirojnë që mes All-llahut dhe Pejgamberëve të Tij të bëjnë dallime në besim, e thonë: “Ne i besojmë disa e disa të tjerë nuk i besojmë”, dhe dëshirojnë që ndërmjet kësaj të marrin ndonjë qëndrim - *ata me siguri janë jobesimtarë të vërtetë. E, Ne kemi përgatitur dënim poshtërues për jobesimtarët. *E, ata që besojnë All-llahun dhe Pejgamberët e Tij dhe***

nuk e veçojnë asnjërin prej tyre - Ai me siguri do t'i shpërblejë ata. All-llahu falë shumë dhe është Mëshirues." (En-Nisa': 150-152)

Ndërsa Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

"Besoj në All-llahun dhe në Pejgamberët e Tij!"

Pyetja e tetëdhjetetë:

ÇKA DO TË THOTË BESIMI NË PEJGAMBERË?

Kjo është bindje e fuqishme se All-llahu ﷻ i ka dërguar çdo populli Pejgamber, i cili thërriste të adhurohet vetëm All-llahu. Një i Vetmi; e të mos besohet ajo që adhurohet përveç Tij. Të gjithë ata (Pejgamberët) janë të singertë dhe të gjithë e pohojnë të vërtetën, të gjithë janë të pastër, të besueshëm, të udhëzuar dhe udhëzues të të tjerëve, të dërguar me argumente pakontestuese dhe me ajete të qarta, të ndihmuar nga Zoti i tyre, dhe ata kanë komunikuar tërë atë me çka i ka dërguar All-llahu ﷻ, pa ndryshimi e pa ndërrime, e as që kanë shtuar diç nga vetja, madje qoftë edhe një shkronjë të vetme, e as që kanë munguar diç nga kjo.

وَقَالِ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا

مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ

كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

"Vallë, a mos kanë pasur Pejgamberët detyrë tjetër përpos që të shpallin qartë?" (En-Nahël: 35)

Të gjithë ata kanë qenë në të vërtetën e qartë. Dhe, me të vërtetë, All-llahu ﷻ e ka marrë për mik të Vetin Ibrahimin ﷺ dhe e ka marrë për mik të Vetin Muhammedin ﷺ, edhe Idrisin e ka lartësuar në vend të lartë. Isai është rob i All-llahut dhe i Dërguari i Tij. Kjo është bindshmëri se është edhe Fjala e Tij, të cilën All-llahu ﷻ ia ka dërguar Merjemes. E tërë kjo vë në pah faktin se Ai i ka dhënë përparësi njërit ndaj tjetrit dhe se disa

nga ata i ka ngritur në shkallë më të larta se të tjerët.

Pyetja e tetëdhjetenëntë:

A KA QENË THIRRJA E PEJGAMBERËVE IDENTIKE NË ATË QË KANË URDHËRUAR DHE NË ATË QË KANË NDALUAR ATA?

Thirrja e tyre ka qenë identike, prej të parit e gjer tek i fundit, rreth bazave dhe themeleve të ibadetit; e ky është teuhidi. Ky do të thotë se All-llahu i Lartmadhërishëm është i Vetmi që meriton t'u drejtohen të gjitha llojet e robërimit (ibadetit), qofshin ato lidhur me fjalë apo me vepra; dhe të mohuarit e tërë asaj që adhurohet përveç Tij.

Farzet (detyrimet), përmes të cilave i shprehet ibadeti All-llahut ☆, siç është namazi, agjërimi etj., kanë ndryshuar ndërmjet popujve në ibadet, kështu që për disa ka qenë e lejuar ajo që për të tjerët ka qenë e ndaluar dhe e kundërta, ndërsa e tërë kjo ka qenë sprovim nga ana e All-llahu i Madhërishëm.

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ

الْعَلِيُّ

“Për t’ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë.”
(El-Mulk: 2)

Pyetja e nëntëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PAJTUESHMËRINË E TYRE NË ESENCËN E IBADETIT TË PËRMENDUR?

Argumenti për këtë gjendet në Kur’an, dhe ai ndahet në dy lloje: i përgjithshëm dhe specifik.

I përgjithshmi: Për shembull fjalët e Lartmadhërishmit:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُونَا

اللَّهُ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ
عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَنَابُهُ

الْمُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

“Ne, çdo populli i kemi dërguar nga një Pejgamber: “Adhuroni All-llahun, e shmanguni tagutit!” (En-Nahël: 36)

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا

أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٧٧﴾

“Ne, nuk kemi dërguar asnjë Pejgamber para teje e që të mos ia kemi shpallur atij: “S’ka zot tjetër përveç Meje, andaj adhuromëni vetëm Mua!” (El-Enbija’: 25)

وَسَقَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً

يُعْبَدُونَ ﴿٧٨﴾

“Pyeti Pejgamberët Tanë, të cilët i kemi dërguar para teje, a mos kemi urdhëruar Ne që të adhurohen zotë të tjerë, pos Mëshiruesit të Gjithmbarshëm?!” (Ez-Zuhruf: 45)

Specifik: Për shembull fjalët e All-llahut të Madhërishëm:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوَّمُوا عِبَادُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ

غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٧٩﴾

“Ne e kemi dërguar Nuhin te populli i tij, dhe, ai u tha: “O populli im, adhuroni vetëm All-llahun! Ju nuk keni të adhuroar tjetër përveç Tij.” (El-Mu’minun: 23)

﴿٨٠﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَتَقَوَّمُوا عِبَادُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ

مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوا لَهُ

ثُمَّ ثَوَّبُوا إِلَيْهِ إِنِّي رَئِى قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾

“E Themudit ia dërguam vëllanë e tyre Salihun. Ai ju fliste: “O populli im, adhuronit All-llahun, se ju nuk keni zot tjetër përveç Tij!” (Hud: 61)

وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَنْفِقُونَ أَغْبُدُوا لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِنِّي إِلَهٍ

غَيْرُهُ إِنِّي أَنشَأْتُ لَكُمْ مَقَاتِرُونَ ﴿٥٥﴾

“E Adit ia dërguam vëllanë e tyre Hudin. “O populli im”, u tha ai, “adhuronit All-llahun!, ju nuk keni zot tjetër përveç Tij!” (Hud: 50)

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَدْعُونَ إِلَهًا

مَا لَكُمْ مِنِّي إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْفِقُوا أَلْمُكَيَّلَاتِ وَالْمُزِينِ

إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

“Dhe në Medjen - vëllanë e tyre, Shu’ajbin. Ai thoshte: “O populli im! Adhuronit All-llahun. Ju nuk keni zot tjetër përveç Tij!” (Hud: 84)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ

﴿٦٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٦٧﴾

****“Kur Ibrahimi i tha babait të vet dhe popullit të tij: “Unë nuk kam asgjë me ata që i faleni ju, *unë i falem vetëm Atij, që më ka krijuar (mua) - dhe, me të vërtetë, Ai do të më udhëzojë në rrugën e drejtë.” (Ez-Zuhruf: 26-27)***

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٦٨﴾

“(Musai tha:) Zoti juaj është All-llahu, zot tjetër, përveç Tij, nuk ka! Ai i di të gjitha!” (Ta Ha: 98)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۚ وَقَالَ الْمَسِيحُ

“Ndërsa Mesihu ka thënë: “O bijtë e Israilit, adhuroni All-llahun, Zotin tim dhe tuajin! Kush e konsideron dikë tjetër të barabartë me All-llahun, All-llahu do t’ia ndalojë atij hyrjen në Xhennet dhe, vendqëndrimi i tij do të jetë Xhehennemi; ndërsa zullumqarëve (jobesimtarëve) nuk do t’u ndihmojë askush!”
(El-Ma’ide: 72)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مَبْدُوءٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٥﴾

“Thuaj (o Muhammed!): “Unë jam vetëm paralajmërues, e nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, të Vetmit dhe të Fuqishmit.”
(Sad: 65)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e nëntëdhjetenjëte:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR MOSPAJTIMIN E LIGJEVE FETARE (SHERIATEVE) TË TYRE NË KUFIJTË E DISPOZITAVE FETARE LIDHUR ME HALLALLIN DHE HARAMIN?

Fjalët e All-llahut të Madhërishëm:

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ

وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا

جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَأَسْتَبَيِقُوا

الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ

تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

“Ne për të gjithë ju kemi caktuar ligj dhe drejtim të qartë. E,

sikur të donte All-llahu, do t'ju kishte bërë juve ithtarë të një feje të vetme, por, Ai dëshiron që t'ju sprovtojë me atë që u është caktuar, andaj bëni gara se kush do të bëjë më shumë vepra të mira! (El-Ma'ide: 48)

Ibni Abbasi ♦ ka shpjeguar se fjalët “Ne për të gjithë ju kemi caktuar ligj dhe drejtim të qartë”, nënkuptojnë rrugën dhe Sunnetin. Këtë e kanë shpjeguar në mënyrë të ngjashme edhe Muxhahidi, Ikrimë, Hasan El Basriu, Katade, Ed-Dahhaku, Es-Suddiji, Ebu Is'hak Es-Sebi'i.

Në *Sahihun* e Buhariut qëndron se i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Ne, Pejgamberët, jemi vëllezër për nga nëna, dhe feja (dini) jonë është një e vetme.”

Me këtë ai mendon në teuhid, të cilin All-llahu ﷻ ia ka dërguar çdo Pejgamberi; dhe çdo libër e shpallur e ka ngërthyer këtë në vete. Ligjet fetare (Sheriatet) kanë dalluar mes veti për nga urdhrat dhe ndalesat, hallallet dhe haramet

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ

الْعَفُورُ ﴿٢٧﴾

“Për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë.”
(El-Mulk: 2)

Pyetja e nëntëdhjetedytë:

A I KA PËRMENDUR ALL-LLAHU TË GJITHË PEJGAMBERËT NË KUR'AN?

All-llahu ﷻ i ka përmendur Pejgamberët aq sa është e mjaftueshme për ne, dhe përkritazi me këtë na ka dërguar vërejtjen dhe këshillën:

وَرَسُولًا قَدْ قَضَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرَسُولًا لَمْ

نَقْضُصَّهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٧٤﴾

“Edhe Pejgamberëve, për të cilët të kemi treguar më parë, dhe Pejgamberëve për të cilët nuk të kemi treguar ende.”
(En-Nisa’: 164)

Kështu që ne besojmë në të gjithë ata personalisht - nëse janë përmendur personalisht, dhe përgjithësisht - nëse janë përmendur përgjithësisht.

Pyetja e nëntëdhjetetretë:

SA PEJGAMBERË DHE FERRËFYES JANË PËRMENDUR NË KUR’AN?

Në Kur’an janë përmendur njëzet e pesë Pejgamberë dhe Ferrëfyes: Ademi, Nuhi, Salihu, Ibrahim, Hudi, Luti, Junusi, Ismaili, Is’haku, Ja’kubi, Jusufi, Ejub, Shu’ajbi, Musai, Haruni, El-Jese’i, Dhulkifli, Davudi, Zekerijai, Sulejmani, Iljasi, Jahjai, Isai (bijtë e nipat e Jakubit janë përmendur përgjithësisht) dhe Muhammedi, salevatull-llahi ve selamuhu ‘alejhim exhme’in.

Pyetja e nëntëdhjetekatërt:

CILËT JANË PEJGAMBERËT MË TË ZGJEDHUR (ULU-L’AZM) DHE CILI ËSHTË PEJGAMBERI I PARË?

Këta janë pesë Pejgamberë, të cilët All-llahu ☆ i përmend personalisht në dy vende në Librin e Tij Famëmadh.

Vendi i parë është në suren El-Ahzab, e këto janë fjalët e Lartmadhërishmit:

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ

وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۖ وَآخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿٥﴾

“Dhe, kur nga Pejgamberët Ne morëm zotimin e tyre, edhe prej teje, edhe prej Nuhit, prej Ibrahimit, prej Musait, prej Isait, të birit të Merjemes, dhe Ne prej tyre morëm zotim të fortë.”
(El-Ahzab: 7)

Vendi i dytë është në suren Esh-Shura, e këto janë fjalët e

Lartmadhërishmit:

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا

وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ

كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي

إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ ﴿١٣﴾

“Ai ju përcakton nga feja, atë që ia ka urdhëruar Nuhit, dhe atë që ta shpallim ty, dhe atë që i urdhëruam Ibrahimit, Musait dhe Isait: “Aplikoni fenë e drejtë dhe mos u përçani në të!” (Esh-Shura: 13)

I pari nga të gjithë Pejgamberët, pas përçarjes së njerëzve në Sheriat, është Nuhi ♦, siç thotë i Lartmadhërishmi:

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَاللَّيْسَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا

إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى

وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ وَنُوحًا ﴿١٣﴾

“Ne të shpallim ty, ashtu siç i kemi shpallur Nuhit dhe Ferrëfyesve pas tij.” (En-Nisa’: 163)

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ

لِيَأْخُذُوهُ وَيَجْعَلُوهُ بِالْبَطْلِ لِيُذْخِطُوا بِهِ الْخَطِيئَةَ فَخَذَّاهُمْ فَكَيْفَ كَانَ

عَقَابُ ﴿١٤﴾

“Para tyre populli i Nuhit mohoi, si dhe grupet e tjera pas tyre. Secili popull tentoi ta rrëmbejë Pejgamberin e vet.” (El-Mu’min: 5)

Pyetja e nëntëdhjetepestë:

KUR KA NDODHUR PËRÇARJA?

Ibni Abbasi ka thënë: “Ndërmjet Nuhit dhe Ademit kanë qenë dhjetë shekuj, të gjithë ka qenë në një ligj të vetëm nga i Vërteti, pastaj janë përçarë.”

I Lartmadhërishtmi thotë:

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ
وَمُنْذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ
مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۖ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٣٠﴾

“(Dikur) Të gjithë njerëzit i kanë takuar një bashkësie (pastaj lindi mospajtimi ndër ta), dhe All-llahu u ka dërguar Pejgamberë që të sjellin lajme të gëzuar dhe paralajmërime.” (El-Bekare: 213)

Pyetja e nëntëdhjetegjashtë:

CILI ËSHTË PEJGAMBERI I FUNDIT?

Pejgamberi i fundit është Muhammedi ﷺ.

Pyetja e nëntëdhjeteshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË?

Fjalët e All-llahut të Madhërishtëm:

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

“Muhammedi nuk është baba i askujt prej njerëzve (meshkujve) tuaj, por është Pejgamber i All-llahut dhe Ferrëfyes i fundit - e All-llahu i di mirë të gjitha!” (El-Ahzab: 40)

Fjalët e Resulull-Ilahu ﷺ:

“Me të vërtetë, pas meje do të paraqiten tridhjetë gënjeshtarë. Çdonjëri prej tyre do të flasë dhe do të thirret se është pejgamber, ndërsa unë jam Pejgamberi i fundit, dhe pas meje më nuk ka Pejgamberë.”

Në Sahihun e Buhariut qëndrojnë fjalët e Resulull-Ilahu ﷺ drejtuar Aliut ♦:

“A nuk je i kënaqur të jesh tek unë në pozitë çfarë ishte Haruni tek Musai, përveçqë pas meje nuk do të ketë më Pejgamberë.”

Dhe fjalët e Resulull-Ilahu ﷺ në hadithin, i cili flet për Xhibrilin:

“Unë jam Pejgamberi i fundit, dhe nuk ka më Pejgamberë pas meje.”

Pyetja e nëntëdhjetetë:

CILAT JANË VEÇANTITË E PEJGAMBERIT TONË, MUHAMMEDIT ﷺ KUNDREJT PEJGAMBERËVE TË TJERË?

Ai ka shumë veçanti, për të cilat janë shkruar madje edhe vepra të tëra, ndërsa njëren prej tyre sakaq e përmendëm pak më parë - Ai është Pejgamberi i fundi.

Njëra nga këto veçanti është se ai ﷺ është prijatar i pasardhësve të Ademit, siç interpretojnë fjalët e All-Ilahut të Madhërishëm:

❁ تِلْكَ أَلْرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِّنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ

بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَعَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْيَتِيمَ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ

الْقُدْسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَتَلْنَا الَّذِينَ مِّنْ بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ

الْيَتِيمَاتِ وَلَكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

﴿٢٥٢﴾ مَا أَفْتَتَلُوا وَلَكِنْ أَلَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

“Disa nga ata Pejgamberë i kemi dekoruar më shumë se disa të tjerë. Me disa prej tyre ka folur (biseduar) All-llahu, kurse disa prej tyre i ka lartësuar në shkallë të lartë.”
(El-Bekare: 253)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Unë jam prijatar i bijve të Ademit dhe nuk krenohem.”

Veçanti është edhe fakti se ai është dërguar për të gjithë botët; njerëzit dhe xhinnet, siç thotë i Lartmadhërishmi:

قُلْ يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِيَّايَ رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ آلَافٍ مِّنْ

الَّذِينَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

“Thuaj: “O njerëz, unë jam Pejgamber i All-llahut për të gjithë ju, i Atij që i përket pushteti mbi qiej dhe mbi Tokë. S’ka Zot tjetër përveç Tij. Ai jep jetën dhe vdekjen, andaj besoni All-llahun dhe Pejgamberin e Tij, Ferrëfyesin, i cili nuk di shkrim-lexim, i cili e beson All-llahun dhe fjalët e Tij; pasoni atë - për të qenë në rrugën e drejtë!” (El-A’raf: 158)

﴿٥٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

“E Ne, të kemi dërguar ty vetëm që të sjellësh lajme të gëzuara dhe që të paralamërosh.” (El-Furkan: 56)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Më janë dhënë pesë (veçori), të cilat nuk i janë dhënë askujt para meje: jam i ndihmuar me frikë në largësi prej një muaji (ecje); e tërë toka më është bërë mesxhid dhe e pastër (për t’u falur në çdo vend), andaj, cilindo njeri nga ummeti im ta pikasë koha e namazit le ta falë (kudo që të jetë); më është lejuar preja e luftës, e cila nuk ka qenë e lejuar askujt para meje; më është dhënë e drejta e shefa’atit-ndërmjetësimit; çdo Pejgamber është dërguar një populli të caktuar, ndërsa unë jam

dërguar tërë njerëzimit.”

“Pasha Atë, në dorën e të Cilit është shpirti im, për mua nuk do të dëgjoj askush nga ky ummet (popull), qoftë ai hebre apo i krishterë, e pastaj të vdesë duke mos besuar atë me çka jam dërguar unë, e të mos jetë njëri nga banorët e Zjarrit.”

Ekzistojnë edhe shumë veçanti të tjera, të cilat nuk i kemi përmendur ne, por që gjenden në Kur'an dhe në Sunnet.

Pyetja e nëntëdhjetenëntë:

CILAT JANË MU'XHIZET – VEPRAT MBINATYRORE - TË PEJGAMBERËVE?

Vepër mbinatyrore është e tërë ajo që është në kundërshtim me veprat e zakonshme, e cila përmban në vete provokim (për njerëzit) dhe e cila është e mbrojtur nga shtrembërimet.

Ato mund të jenë ndijore, të cilat shihen me sy dhe dëgjo-hen me vesh - siç është dalja e devesë nga shkëmbi, apo shndërrimi i shkopit në gjarpër dhe të folurit e sendeve jo të gjalla - dhe mendore, të cilat vërehen ashtu siç vërehet, bie fjala, mu'xhizja e Kur'anit.

Pejgamberit tonë, Muhammedit ﷺ, i janë dhënë që të dy llojet. Nuk ka pasur mu'xhize që i është dhënë ndonjë Pejgam-beri, e që e këtij të mos jetë më e madhe nga lloji i njëjtë. Nga mu'xhizet ndijore është edhe çarja e Hënës, të përloshurit (rënkimi) i drunjve, vrujimi i ujit nga gishtërinjtë e tij fisnik, të folurit e calikut (trastës) ushqimi (gjella) që e madhëron All-llahun ☆ etj., për të cilat ekzistojnë shumë hadithe autentike.

Këto mu'xhize, si dhe mu'xhizet e të gjithë Pejgamberëve, janë zhdukur së bashku me zhdukjen e kohës së tyre, kështu që prej tyre nuk ka mbetur asgjë tjetër, përpos përmendjes së tyre.

Mirëpo, mu'xhizja e përhershme dhe e pakalueshme është ky Kur'an, mrekullitë e të cilit nuk zhduken dot, dhe

لَا يَأْتِيهِ الْبَطَلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ

حَكِيمٌ حَمِيدٌ ﴿٤٢﴾

“Gënjeshtre për të është e huaj, nga cilado anë qoftë. Kjo është Shpallje prej të Urtit, të Lavdishmit.” (El-Fussilet: 42)

Pyetja e njëqindtë:

CILI ËSHTË VËRTETIMI I PAMUNDËSISË SË IMITIMIT TË KUR’ANIT?

Vërtetimi për këtë zbritja e tij në një periudhë kohore, e cila përfshin mbi njëzet vjet, duke i provokuar krijesat më të shquara për nga elokuenca, gojëtarët më të aftë, njerëzit me stilistike dhe oratori më të spikatur, duke thënë:

قَالِيَانُوا بِحَدِيثِ مَثَلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

“Andaj, le të përpilojnë ata një fjalim të ngjashëm me të (Kur’anin), nëse e flasin të vërtetën!” (Et-Tur: 34)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرِيْنَ وَادْعُوا

مَنْ اسْتَطَاعْتُمْ مِنْ دُونِ آلِهَةٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٣﴾

“Thuaj: “E, atëherë përpiloni ju dhjetë sure të trilluara, të ngjashme me ato të Kur’anit.” (Hud: 13)

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ اسْتَطَاعْتُمْ مِنْ

دُونِ آلِهَةٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

“Thuaj: “E pra, sillni ju një sure çfarë i është shpallur atij.” (Junus: 38)

Por këtë nuk kanë mundur ta bëjnë dot, përkundër përpjekjeve të mëdha që t’i përgjigjen provokimit të tij, duke përdorur të gjitha mjete, me atë që fjalët dhe shkronjat (e Kur’anit) ishin të njëjtat ato me të cilat shërbeheshin në bisedime mes veti, me të cilat garojnë dhe lavdërohen ndërmjet veti.

Pastaj i thërret ata dhe e publikon paaftësinë e tyre kundru-all Kur'anit dhe pamundësinë e imitimit të tij.

قُلْ لِّينِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا

يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

“Thuaj: “Edhe sikur të tuboheshin të gjithë njerëzit dhe Xhinnët, për të hartuar një Kur’an të këtillë, ata nuk do të mund ta hartonin ashtu siç është ky, madje edhe sikur t’i ndihmonin njëri-tjetrit.” (El-Isra’: 88)

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Secilit Pejgamber i janë dhënë shenjat (mu’xhizet), e njerëzit u besonin gjërave të ngjashme, ndërsa mua më është dhënë Shpallja, të cilën ma ka shpallur All-llahu mua, andaj shpresoj se unë do të kem më së shumti pasues në Ditën e gjykimit.”

Njerëzit kanë shkruar shumë vepra për aspektet e ndryshme të ixhazit (mbinatyrshtësinë) kur’anor, lidhur me domethënien, ngjarjet që kanë ndodhur apo që do të ndodhin dhe që bëjnë pjesë në të padukshmen. Por me këtë nuk kanë arritur madje edhe aq sa një zog zë ujë me sqepin e vet nga deti.

Pyetja e njëqindnjëtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË DITËN E FUNDIT - DITËN E GJYKIMIT?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا

بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَائِدَتِنَا غٰفِلُونَ ﴿٧٧﴾ أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ آلَاءٌ

بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٧٨﴾

****“Ata që nuk shpresojnë se do të qëndrojnë para Nesh, dhe që janë të kënaqur me jetën e kësaj botë, e që kanë gjetur prehje në të, dhe ata që janë indiferentë ndaj argumenteve***

Tona - *vendstrehimi i tyre do të jetë Xhehennemi, për atë që kanë punuar." (Junus: 7-8)

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الَّذِينَ لَوْفَعُوا

***"Me të vërtetë, është e sigurt ajo që u premtohet, *shpërblimi dhe ndëshkimi do të ndodhin patjetër."** (Edh-Dharijat: 5-6)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëqindedytë:

ÇKA PËRFSHIN BESIMI NË DITËN E FUNDIT?

Kjo do të thotë bindja e patundshme se ajo ditë do të vijë dhe se në këtë nuk ka kurrfarë dyshimi, si dhe sjellja sipas bindjes së tillë.

Këtu bën pjesë besimi në parashenjat e Ditës së gjykimit, të cilat do të ndodhin gjithsesi.

Besimi në të, do të thotë edhe besimin në vdekje dhe në atë çka ndodhë pas saj, siç është: sprovimi në varr, pastaj vuajtja dhe kënaqësia në të, dhe dalja e krijesave nga ai.

Kjo, gjithashtu, do të thotë edhe të besuarit në atë se ç'ka do të ndodhë në vendin e qëndrimit në Ditën e gjykimit, siç janë trishtimet dhe llahtaritë, tubimi i njerëzve në vendin e dhënies së llogarisë (mahsher), ndarja e librave të veprave të njerëzve dhe peshimi i veprave në peshore.

Besimi në të do të thotë edhe besimi në sirat, në haud dhe në shefa'at.

Pastaj besimi në Xhennet me të gjitha shpërblimet e tij, prej të cilëve më i madhi është të shikuarit e fytyrës së Lartmadhërishtit, si dhe besimi në Xhehennem me të gjitha vuajtjet e tij, prej të cilave më e rënda është pamundësia e shikimit të All-Ilahut të Lartmadhërishëm.

Pyetja e njëqindetretë:

A E DI NDOKUSH DE KUR DO TË

NDODHË KATAKLIZMA E BOTËS?

Se kur do të ndodhë kataklizma e botës, bën pjesë në çelësat e sekreteve, të cilat All-llahu ☆ i ka lënë për Vete në diturinë e Vet, siç thotë i Lartmadhërishmi:

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي

نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

خَبِيرٌ ﴿٧٤﴾

“Me të vërtetë, vetëm All-llahu e di Çastin (Ditën e Kiametit), vetëm Ai e lëshon shiun dhe vetëm Ai e di se ç’ka në mitra (të nënave), ndërsa njeriu nuk e di se çka do të fitojë nesër dhe nuk e di se në ç’vend do të vdesë. Me të vërtetë, All-llahu di çdo gjë dhe është i informuar për të gjitha.” (Lukman: 34)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ

رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقَّتِهَا إِلَّا هُوَ ثَغُلْتُ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ

إِلَّا بَعَثَةٌ يَسْأَلُونَكَ كَذَلِكَ خَافِي عَنِهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا

ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ

الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

“Të pyesin ty (o Muhammed!) kur do të ngjajë Dita e Kiametit. Thuaj: “Atë e di vetëm Zoti im. Kohën kur do të ndodhë do ta tregojë vetëm Ai, e (Dita e Kiametit) do të jetë e rëndë për qiejt dhe për Tokën, do t’u vie krejtësisht papritmas. Të pyesin, thuase ti di çka për të. Thuaj: “Këtë e di vetëm All-llahu; e shumica e njerëzve nuk e kuptojnë këtë (të vërtetë). *Thuaj: “Unë nuk mund t’i sjell vetes ndonjë dobi, as që mund

të largoj nga vetja ndonjë dëm; (gjithçka) ndodhë si të dojë All-llahu. E sikur të mundja të depërtoja në fshehtësitë, do të shumëzoja shumë të mira, ndërsa e keqja do të ishte larg meje. Unë vetëm u sjell paralajmërime dhe lajme të gëzuara njerëzve që besojnë.” (El-A’raf: 187-188)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٣﴾ فِيمَ أَنتَ مِنْ ذِكْرِنَهَا ﴿٤٤﴾ إِلَىٰ

رَبِّكَ مُنْتَهِاهَا ﴿٤٥﴾

****“Ty të pyesin ty për Kiametin: “Kur do të ndodhë ai?” *Ti nuk e di, e, si mund atëherë të flasësh për këtë, *vetëm Zoti yt di për të.”*** (En-Nazi’at: 42-44)

E, kur Xhibrili i pat thënë Resulull-llahut ﷺ:

“Më informo për Ditën e Kiametit.” Resulull-llahu ﷺ është përgjigjur: “I pyeturi nuk di aspak më shumë se pyetësi”, ndërsa në një transmetim tjetër qëndron: “Pesë (gjëra) nuk i di askush përveç All-llahut të Lartmadhërishëm”, pastaj e ka cituar ajetin paraparak.

Pyetja e njëqindekatërt:

CILAT JANË PARASHENJAT E DITËS SË KIAMETIT NGA KUR’ANI?

Për shembull fjalët e Lartmadhërishmit:

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْغَلَائِكُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ

رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ عَامَّةً

مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ

“A mos vallë ata presin t’u vijnë engjëjt, ose të vijë ndëshkimi i Zotit tënd, ose disa parashenja nga Zoti yt? Atë ditë kur të vijnë disa parashenja nga Zoti yt, atëherë askush nuk do të ketë dobi prej asaj që do të besojë, nëse nuk ka

besuar më parë, ose që nuk ka bërë ndonjë të mirë si besimtar. Thuaj: “Pritni ju, se, vërtetë, edhe ne do të presim!” (El-En’am: 158)

﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ

أَنَ الْتَأَسَّ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٧﴾

“Dhe, kur të vijë koha që ata të ndëshkohen, Ne do të bëjmë që nga Toka të dalë një kafshë, e cila do t’u thotë atyre se njerëzit nuk u kanë besuar argumenteve Tona.” (En-Nemël: 82)

حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٨٨﴾

وَأَقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَرُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَدْوِيلُونَ قَدْ

كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٨٩﴾

***“Dhe kur të hapet ajo (penda), e të dalin Je’xhuxhi e Me’xhuxhi dhe të lëshohen njerëzit nga të gjitha rrëpirat (pjerrësit) duke shpejtuar, *dhe të afrohet premtimi i vërtetë (Dita e Kiametit), në atë çast - shikimet e kafirëve (jobesimtarëve) do të shtangen, (e do të thonë): “Të mjerët ne! Ne kemi qenë mospërfillës ndaj kësaj; ne vetvetes i kemi bërë padrejtësi!”** (El-Enbija’: 96-97)

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ﴿٩٠﴾ يَغْشَى الْتَأَسَّ هَذَا عَذَابٌ

أَلِيمٌ ﴿٩١﴾ رَبَّنَا أَكْثِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿٩٢﴾

***“Andaj ti prite ditën, kur do t’u duket atyre se kah qielli shohin tym të dukshëm, *i cili do t’i mbulojë njerëzit. (E u thuhet mohuesve): “Kjo është vuajtje e padurueshme!” * (Atëherë mohuesit do të thonë): “O Zoti ynë, largoje vuajtjen nga ne, se ne, me siguri do të besojmë!”** (Ed-Duhan: 10-12)

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ آتِفُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

“O njerëz, frikësohuni Zotit tuaj! Me të vërtetë, tërmeti i Ditës së Kiametit, do të jetë ngjarje e madhe!” (El-Haxhxh: 1)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëqindepestë:

CILAT JANË SHENJAT E DITËS SË KIAMETIT NGA SUNNETI?

Për shembull hadithet që flasin për lindjen e diellit nga perëndimi; për kafshën; për fitmet - intrigat, siç është Dexhxhali dhe masakra; për zbritjen e Isait ♦; për daljen e Je’xhuxhit dhe Me’xhuxhit; për tymin; për erën, e cila do t’i vdesë të gjitha shpirtrat e besimtarëve; për zjarrin që do të paraqitet; për zënien e Hënës; etj.

Pyetja e njëqindegjashtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË VDEKJEN?

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

﴿قُلْ يَتُوقُّكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي نُكَلِّمُكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ

ثُمَّ رَجَعُونَ ﴿١١﴾

“Thuaj: “Do t’jua merr shpirtin Engjëlli i vdekjes, i cili është caktuar për ju, e pastaj do të ktheheni te Zoti juaj.” (Es-Sexhde: 11)

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ

فَمَنْ رُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا

مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٢﴾

“Çdo qenie e gjallë do ta shijojë vdekjen, dhe vetëm në

Ditën e Kiametit do të paguheni në tërësi.” (Ali Imran: 185)

إِنَّكَ مَعِيَّتُهُمْ بِئِشْوَن ﴿٣٠﴾

“Ti je i vdekur, e edhe ata janë të vdekur.” (Ez-Zumer: 30).

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنَّ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾

“Asnjë njeri para teje, nuk ka qenë i pavdekshëm; e nëse ti vdes, a mos do të jetojnë ata përgjithmonë?” (El-Enbija': 34)

كُلُّ مَن عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢١﴾ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

“Çdo gjë që është në Tokë është e kalueshme (do të shkatërrohet), e mbetet vetëm fytyra e Zotit tënd, të Madhërishmit dhe Bujarit.” (Er-Rahman: 26-27)

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

“Çdo gjë, përveç fytyrës së Tij, është e destinuar të shkatërrohet!” (El-Kasas: 88)

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْخَيِّ الْأَذَى لَا يَمُوتُ وَسَيَحْيِي بِحَمْدِهِ

وَكَفَىٰ بِهِ يَذُّوبَ عِبَادِهِ خَيْرًا ﴿٥٨﴾

“Ti mbështetu në të Gjallin, i Cili nuk mund të vdesë dot.” (El-Furkan: 58)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Përkitazi me këtë ekzistojnë edhe shumë hadithe, ndërsa kjo çështje është fare e dukshme dhe askush nuk mohon; në këtë nuk ka dyshim, e as hamendje, porse mohimi bëhet vetëm nga inati he kryelartësia. Ndërsa në përputhshmëri me besimin në të dhe në atë se çka do të ndodhë pasta, besojnë vetëm robërit e singertë të All-Ilahut. Ne besojmë se, secili që vdes me vdekjen natyrore, që mbytet, vritet, apo që vdes me çfarëdo vdekje tjetër, se e tërë kjo është më përcaktimin e All-Ilahut, dhe se asgjë nga kjo asgjë nuk mund të zvogëlohet.

I Lartmadhërishmi thotë:

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدِيرُ الْأَمْرَ
يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢٧﴾

“Të gjitha këto rrotullohen deri në afatin e caktuar.”
(Er-Ra’d: 2)

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٢٨﴾

“Çdo popull e ka fundin e vet, dhe kur të vijë fundi i tij, askush nuk do të mundet ta shtyjë apo ta shpejtësojë atë, madje as për një çast.” (El-A’raf: 34)

Pyetja e njëqindeshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI NGA KUR’ANI PËR SPROVIMIN NË VARR, KËNAQËSINË APO NDËSHKIMIN?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ
بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٢٩﴾

“Kurrresi! Këto janë fjalë, të cilat ai do t’i flasë më kot - para tyre do të ketë barrierë deri në ditën kur do të ringjallen ata.” (El-Mu’minun: 100)

فَوَقَدَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٠﴾ النَّارُ
يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ
أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٣١﴾

****“Ndërsa njerëzit e faraonit i goditi fati i keq, *zjarri, në të cilin do të fërgohen mëngjes e mbrëmje. E, kur të vijë Çasti, do***

të thuhet: “Shpurini njerëzit e faraonit në vuajtjen më të rëndë!”
(El-Mu'min: 45-46)

يُخَيِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٥﴾ أَلَمْ

“All-llahu do i forcon besimtarët me fjalë të qëndrueshme
(të forta), në këtë botë dhe në botën tjetër, kurse jobesimtarët i
lë në lajthitje; All-llahu punon çka të dojë.” (Ibrahim: 27)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ
شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي
غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَذُنُكُمْ أَلْيَوْمَ
تُجْرَوْنَ عَذَابِ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ
ءَايَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

“Ah, sikur t’i shihje kafirët kur janë në mundimet e vdekjes,
e engjëjt zgjasin duart veta (për t’ua marrë shpirtin, duke thë-
në): “Shpëtoni pra vetveten tuaj (nëse mundeni)! Që nga tani
do të ndëshkoheni me dënim të padrueshëm për shkak të
pavërtetave që i thoshit për All-llahun, dhe që kishit qëndrim
mendjemadhësie ndaj argumenteve (ajeteve) të Tij.” (El-En’am:
93)

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُتَنَفِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ
مَرَدُوا عَلَىٰ الْإِتِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ
ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿٩٣﴾

“Ne do t’i nënshtrijmë ata mundimeve të dyfishta, e pastaj
do të kthehen sërish në vuajtje të madhe.” (Et-Teube: 101)

Edhe për këtë flasin shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëqindetëtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGJA SUNNETI?

Hadithet autentike përkitazi me këtë, kanë arritur shkallën e tevaturit (d.m.th. hadithe në të cilat nuk ka kurrfarë dyshimi). Njëri prej tyre është edhe hadithi i Enesit ♦, se i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, kur miqtë e tij e varrosin robin dhe ai vihet në varr, me ç’rast dëgjon trokëllimën e të mbathurave të tyre, do t’i vijnë dy engjëj, të cilët do ta vendosin ulur e do t’i thonë: “Çka ke folur ti për këtë njeri, Muhammedin ﷺ?” Për sa i përket besimtarit, ai do të thotë: “Dëshmoj se ai është rob i All-llahut dhe i Dërguari i Tij!” Ata do t’i thonë: “Shih vendin tënd në zjarr, të cilin ta ka zëvendësuar All-llahu me një vend në Xhennet” - kështu që do t’i shohë që të dy vendet.” Katade ka thënë: “Na ka përmendur se varri i tij do të zgjerohet, e pastaj vazhdon me hadithin të Enesit: “E, për sa i përket munafikut dhe kafirit, atij do t’i thuhet: “Çka ke thënë për këtë njeri?” Ai do të thotë: “Nuk di, kam folur atë që flisnin njerëzit.” Do t’i thuhet: “Mos dish dhe mos e përsëritsh” dhe do ta godasin me çekan të hekurt aq fort, sa që të gërthiturat e tij do t’i dëgjojnë të gjithë, përveç njerëzve.”

Vërtetim është edhe hadithi i Abdull-llah b. Umerit ♦, se i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kur të vdesë dikush prej jush, vendi i tij do t’i tregohet mëngjes e mbrëmje; nëse është banor i Xhennetit - vendi i banorëve të Xhennetit, ndërsa nëse është banor i Xhehennemit - vendi i banorëve të Xhehennemit; me ç’rast do t’i thuhet: “Ky është vendi yt”, përderisa All-llahu nuk e ringjall atë në Ditën e gjykimit.”

Ekziston edhe hadithi për dy varret, ku qëndron: “Këta të dy, me të vërtetë, janë në vuajtje e sipër.”

Gjithashtu edhe hadithi i Ebu Ejjubit, në të cilin ka thënë:

“Një herë Resulull-Ilahu ﷺ doli (nga shtëpia), e dielli tanimë kishte perënduar, dhe tha: *“Hebrenjtë janë të nënshtruar dëni-mit në varret e tyre.”*”

Pastaj hadithi i Esmasë: “U ngrit Resulull-Ilahu ﷺ e filloi të mbajë vaiz, me ç’rast përmendi sprovimin e varrit, me të cilin do të jetë i sprovuar njeriu dhe, kur e përmendi këtë, ndër myslimanët u dëgjua një murmuritje.”

Aishja ♦ ka thënë: “Asnjëherë nuk e kam parë Resulull-Ilahu ﷺ të ketë falur namaz, e të mos kërkonte mbrojtje nga ndëshkimi i varrit.”

Për këtë flet edhe hadithi mbi zënien e Hënës, kur Resulull-Ilahu ﷺ urdhëroi që të kërkohej mbrojtje nga ndëshkimi i varrit, si dhe shumë hadithe të tjera.

Pyetja e njëqindenëntë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR RINGJALLJEN NGA VARRI?

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّن ثَرَابٍ ثُمَّ

مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنَبِّينَ لَكُمْ

وَنُقَرِّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا

ثُمَّ لِنَبْلُوَكُمْ أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُتَوَقَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ

الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا

أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَدْبَّتْ مِّن كُلِّ ذَوِّجٍ يَهِيَجُ ﴿٥﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَدَّاهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ

وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ

***“O njerëz, si mund të dyshoni në ringjalljen (pas vdekjes),**

*ndërsa Ne ju kemi krijuar juve prej dhéu, pastaj prej pikës së farës (spermës), pastaj prej gjakut të ngjizur, pastaj prej (copëzës) mishi (embrionit) me gjymtyrë të dukshme e të padukshme, për t'ju treguar fuqinë Tonë! E në mitër vendosim çka të duam Ne, deri në kohën e caktuar. Pastaj bëjmë që të lindeni si foshnjë gjiri dhe që pastaj të rriteni në moshën burrërore; disa nga ju vdesin e disa përrjetojnë pleqërinë e thellë, të cilët me të shpejtë harrojnë atë që kanë mësuar. Dhe, ti e sheh tokën se si ka vdekur, por kur Ne lëshojmë shiun në të, ajo dridhmon dhe gufon, dhe nga ajo mbijnë gjithfarë lloj bimësh të mrekullueshme, *sepse All-llahu ekziston, dhe se Ai është në gjendje t'i ngjallë të vdekurit, dhe se Ai mund të bëjë çdo gjë, *dhe se, në këtë nuk ka dyshim fare, Dita e Kiameti do të vijë, dhe se All-llahu do t'i ringjallë ata që janë në varre (të vdekurit).” (El-Haxhxh: 5-7)*

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ

فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

“Ky është Ai, i Cili krijon prej asgjëje, dhe do ta bëjë këtë përsëri, meqë kjo është lehtë për Të.” (Er-Rum: 27)

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ لِلْكَتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ ثُمَّ نُعِيدُهُ

وَعَدًّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

“Ashtu siç kemi krijuar herën e parë nga hiçi, ashtu edhe do të krijojmë përsëri nga hiçi.” (El-Enbija’: 104)

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَا مِثْلُ لَسُوْفٍ أَخْرَجَ حَيًّا ﴿٦٦﴾ أَوْ لَا يَذْكُرُ

الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكْ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

**“Njeriu thotë: “Vallë, a pasi që të vdes, sërish do të jem i ngjallur?” *E, a nuk i kujtohet njeriut se Ne e kemi krijuar at*

qysh më parë, e që nuk ka qenë asgjë?” (Merjem: 66-67)

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾
وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾
قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ الَّذِي جَعَلَ
لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ
الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾
فَسَبِّحْنَا الَّذِي يَبْدِئُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

***“Si nuk po e sheh njeriu se ne e krijojmë atë prej një fare (sperme), e megjithatë, ai është kundërshtar i hapët, *dhe Ne na sjell shembull, e vetë harron se si është krijuar, dhe thotë: “Kush do t’i ngjallë eshtrat, pasi që të kalben ato?” *Thuaj: “Do t’i ngjallë Ai që i krijoi për herë të parë; Ai i di të gjitha ato që i ka krijuar, *Ai, i Cili e bëri për ju - prej drurit të njomë - zjarrin dhe ju prej tij ndizni.” *Vallë, a nuk është i fuqishëm Ai që i krijoi qiejt dhe Tokën - të krijojë qenie të ngjashme me ta? Po, me të vërtetë, Ai është Krijues i çdo gjëje dhe i Gjithëdijshëm.” *Dhe, me të vërtetë, Ai mundet që, kur të dojë diç, për të vetëm të thotë “Bëhu!” - dhe ajo bëhet. *Qoftë i lavdëruar Ai, në duart e të Cilit është pushteti mbi çdo gjë! Dhe tek Ai do të kthehenu ju!” (Ja Sin: 77-83)**

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْزِ بِخَلْقِهِنَّ
يَقْدِيرُ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَوْمَ

“A nuk po e dinë ata se All-llahu - i Cili i krijoi qiejt dhe Tokën dhe i Cili nuk është lodhur duke i krijuar ato - është në

gjendje t'i ngjallë të vdekurit? Po, me të vërtetë, Ai mund të bëjë çdo gjë!” (El-Ahkaf: 33)

وَمِنْ عَآيَاتِهِ أَنَّهُ تَرَىٰ الْآرْضَ خَاسِيَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ

وَرَبَّتْ ۚ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتِ ۚ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

“Njëri nga argumentet e Tij është edhe ai që ti e sheh tokën e tharë, e kur e lëshojmë në të shiun, ajo lëviz dhe kërthndezet. E, s’ka dyshim se Ai që i jep jetë asaj, do t’i ngjallë edhe të vdekurit, sepse Ai është i Fuqishëm për çdo gjë.” (Fussilet: 39)

All-llahu ☆ më së shpeshti merr shembullin e ringjalljes së tokës me ujë, kështu që ajo stoliset me gjelbërime dhe me frute posa të bie në të, duke qenë më parë e vdekur.

Pyetja e njëqindedhjetë:

SI TRAJTOHET AI QË MOHON RINGJALLJEN?

Ai trajtohet si kafir (jobesimtar) në All-llahun, në Librat e Tij dhe në Pejgamberët e Tij.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّحِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۚ إِنَّ فِي

ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

“Jobesimtarët thonë: “Vallë, a mos do të ngjallemi ne dhe të parët tanë, pasi të jemi bërë dhé?” (En-Nahël: 67)

﴿١٨﴾ وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ۖ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَعْنَا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

أَوَلَيْكَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ أُولَٰئِكَ الْأَعْلَىٰ ۚ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ

أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٩﴾

“E, nëse ti çuditesh, pra - të çuditshme janë fjalët e tyre: “Vallë, a me të vërtetë, pasi të bëhemi tokë, do të krijohemi

sërish? Ata nuk besojnë në Zotin e tyre; në qafat e tyre do të kenë zinxhirë dhe këta do të jenë banorë të Xhehennemit, në të cilin do të qëndrojnë përgjithmonë.” (Er-Ra’d: 5)

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَّنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ

وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾

“Jobesimtarët konfirmojnë se nuk do të ringjallen fare. Thuaj: “Po, pasha Zotin tim!, me siguri do të ringjallen dhe, pastaj, do të informoheni për atë se që keni punuar ju!” - E kjo për All-llahun është lehtë!” (Et-Tegabun: 7)

Në të dy Sahihët përmendet transmetimi i Ebu Hurejres r. a., se Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“All-llahu i Lartmadhërishëm ka thënë: “I biri i Ademit po më konsideron për gënjeshtar, e nuk ka të drejtë; po më ofendon, e nuk ka të drejtë. Për sa i përket asaj që po më bën gënjeshtar, këto janë fjalët e tij: ‘Ai nuk do të më kthejë, ashtu siç më ka krijuar herën e parë’, edhe pse krijimi i parë i tij nuk është për Mua më lehtë se ringjallja e tij e sërishme. Për sa i përket asaj që po më ofendon, këto janë fjalët e tij: ‘All-llahu ka marrë për Vete djalë’, e Unë jam i Vetmi, i Cili jam mbështetje për çdo kë, nuk kam lindur (kë) e as që jam i lindur (prej ndokujt), dhe askush nuk është i barabartë me Mua.”

Pyetja e njëqindenjëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR FRYRJEN NË BORI DHE, SA HERË DO TË FRYHET NË TË?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا

مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿١٨﴾

“Dhe do të fryhet në Sur (bori), e do të vdesin ata që

gjenden në qiej dhe në Tokë, ndërsa do të mbeten vetëm ata që do All-llahu, pastaj do të fryhet për të dytën herë në Sur dhe ata, përnjëherësh, do të ngjallen e do të presin (se çka do të ndodhë)." (Ez-Zumer: 68)

Në këtë ajet përmenden dy të fryra; fryrja e parë për shkak të vdekjes, ndërsa e dyta për shkak të ringjalljes.

I Lartmadhërishmi, gjithashtu, thotë:

"E, në Ditën kur do të fryhet në Sur, e të tmerrohen (me tmerr të vdekjes) ata që gjendet në qiej e në Tokë - përpos atyre që All-llahu i kursen - të gjithë do t'i vijë Atij të përulur." (En-Nemël: 87)

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي

الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَخِيرِينَ ﴿٨٧﴾

Nëse fjala ***"el-feze'a"***, në këtë ajet, komentohet si vdekje, atëherë mendohet në fryrjen e parë në bri, që përmendet në suren Ez-Zumer.

Por, nëse fjala ***"el-feze'a"***, komentohet jo si vdekje, atëherë mendohet në një fryrje të tretë, e cila do të ndodhë para këtyre të dyjave. Këtë e vërteton një hadithi tjetër për bririn, meqë aty përmenden tri fryrje: fryrja me tmerr të vdekjes, fryrja me vdekje dhe fryrja për t'iu ngritur Zotit të botëve.

Pyetja e njëqindedymbëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TUBIMIT (NË DITËN E GJYKIMIT) NË KUR'AN?

Ekzistojnë shumë ajete që e përshkruajnë tubimin që do të ndodhë në Ditën e gjykimit.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَىٰ كَمَا خَلَقْتَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْتُمْكُمْ

وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُفٍّ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ

شَرَكْتُمْ أَفَلَا تَقْطَعُ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٤٤﴾ * إِنَّ

"E do të Na vini ju veç e veç, ashtu siç ju kemi krijuar herën e parë, duke i braktisur pronat, të cilat ua patëm dhuruar. Ne nuk po i shohim me ju hyjnitë tuaja që i konsideronit të barabartë me Të - në mes jush janë shkëputur të gjitha lidhjet, dhe nuk janë me ju ata, të cilët i konsideronit si ndërmjetës."
(El-En'am: 94)

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْأَجْبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ

تُعَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٥﴾ وَعَرَّضُوا عَلَى رِيكِ صَمًّا لَقَدْ

جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٦﴾

****"(Përkujtoju atyre) Ditën kur Ne i zhdukim bjeshkët, dhe kur ta shohësh Tokën e zhveshur, e, tanimë, ata i kemi tubuar, dhe nuk kemi lënë askë anash, *para Zotit tënd ata do të jenë të radhitur në rreshta: "Na keni ardhur ashtu siç u kemi krijuar herën e parë, e ju pohoni se nuk do t'ua caktojmë kohën e ringjalljes tuaj."*** (El-Kehf: 47-48)

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَقَدْ أَهْلُوا الْمَجْرِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَسُوفُ الْمُجْرِمِينَ

إِلَى جَهَنَّمَ وَرَدًا ﴿٤٨﴾ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ

عَهْدًا ﴿٤٩﴾

****"(Përkujtoju atyre) Ditën kur do t'i tubojmë të ndershmit te i Gjithmëshirshmi si mysafirë të ftuar, *dhe kur mëkatarët e etshëm i grahim në Xhehennem (si grigjën e kafshëve të etshme kah burimi), *askush - për askë nuk do të mund të angazhohet, përveç atij që e lejon i Gjithmëshirshmi."*** (Merjem: 85-87)

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿٩﴾ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾

***"Dhe ju të ndaheni në tri grupe: *Ata të lumturit - kush janë të lumturit?! *Dhe ata fatkeqëve - kush janë fatkeqët?! *Dhe ata (që kanë qenë) të parët - gjithnjë (do të jenë) të parët!"** (El-Vakî'a: 7-10)

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ

لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١١﴾ يَوْمَئِذٍ

"Atë Ditë, ata do t'i përgjigjen lajmëtarit, të detyruar të shkojnë pas tij dhe do të ulen zërat para të Gjithmëshirshmit, e ti do të dëgjosh vetëm pëshpëritje..." (Ta Ha: 108)

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهِدْهُهُ وَأَلْهَمَهُدْ وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ تُجِدْ

لَهُمْ أَوْلِيَاءُ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَىٰ وَجُوهِهِمْ

عُمِيًّا وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

"Atë që e udhëzon All-llahu në rrugë të drejtë - ai është në rrugën e drejtë, e kë e le në lajthitje, nuk do të gjesh ndihmëtar për të, përpos Tij. Dhe Ne, do t'i tubojmë ata në Ditën e Kiametit (duke i tërhequr zvarrë) me fytyrë përtokë, të verbër, memecë dhe të shurdhër; vendbanimi i tyre do të jetë Xhehen-nemi; kurdoherë që t'i dobësohet flaka, do t'ua përforcojnë zjarrin atij." (El-Isra': 97)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëqindetrembëdhjetë:

E, ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?

I Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë: *“Njerëzit do të jenë të tubuar në tri mënyra; duke lakmuar dhe duke u frikësuar, dhe ashtu që do të kalërojnë dy veta në një deve dhe tre veta në një deve, dhe katër veta në një deve, dhe dhjetë veta në një deve, ndërsa të tjerët do t’i tubojë zjarri, kudo që do të pushojnë ata në mes të ditës, ai do të jetë bri tyre, do të gdhijë së bashku me ta kudo që ata gdhijnë dhe do të ngryset me ta aty ku ngrysen ata.”*

Nga Enes b. Maliku ♦ transmetohet se një njeri ka thënë: *“O i Dërguari i All-Ilahut, si do të jetë jobesimtari i grahur në vendtubim me fytyrë të kthyer kah toka?”* Ka thënë: *“A mos vallë, nuk është në gjendje që Ai, i Cili ia ka mundësuar atij të ecën më dy këmbë në dynjallëk, të bëjë të ecën më fytyrë të vetë në Ditën e gjykimit?”*

Resulull-Ilahu ﷺ ka thënë: *“Ju do të jeni të tubuar lakuriq, të zbathur dhe të pabërë synet - ashtu siç kemi krijuar për të parën herë, këtë do ta bëjmë përsëri. Krijesa e parë që do të vishet në Ditën e gjykimit, do të jetë Ibrahim.”*

Aishja ♦, përkritazi me këtë, ka thënë: *“O i Dërguari i All-Ilahut, a do ta shikojnë burrat dhe gratë njëri tjetrin?”* Resulull-Ilahu ﷺ ka thënë: *“Gjendja e tyre do të jetë shumë më e vështirë sesa t’u intereson kjo.”*

Pyetja e njëqindekatëmbëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I GJENDJES (TË DITËS SË GJYKIMIT) NË KUR’AN?

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفِيْلًا عَمَّا يَعْْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ

تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ

طَرْفُهُمْ وَأَفْعِدْتُهُمْ هَوَاءَ ﴿٤٣﴾

***"E ti assesi mos mendo se All-llahu nuk vështron atë që bëjnë jobesimtarët! Ai vetëm ua shtyn (dënimin) deri në Ditën kur sytë e tyre do të mbeten të hapura, *dhe kur, duke shpejtuar, me koka të ngrehura, do të shikojnë në mënyrë të ngulët; ndërsa zemrat do t'u jenë të zbrazëta (nga tmerri)."** (Ibrahim: 42-43)

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرُّحْمَنُ

وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

"Ditën kur Xhibrili dhe engjëjt do të jenë të rreshtuar, e nuk do të flasë askush, përpos atij që do t'i lejojë i Gjithmëshirshmi, e do të thonë të vërtetën." (En-Nebe': 38)

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ آلَازِقَةٍ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظْمٍ مِّنَ مَا لِلظَّالِمِينَ

مِّنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٌ يُطَاعُ ﴿٣٩﴾

"Dhe tërhiqju vërejtjen atyre për Ditën e afërt të gjykimit, kur zemrat do t'u vijnë deri në fyt e të gajasen, kur dhunuesit nuk do të kenë as mik të singertë, as ndërmjetës që përfillet." (Gafir: 18)

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤٠﴾

"Brenda një dite që zgjatë pesëdhjetë mijë vjet tokësorë (sipas llogarisë së kohës në Tokë)" (El-Me'arixh: 4)

سَتَقَرُّ عَ لَكُمْ آيَةُ الْفُلَانِ ﴿٤١﴾

"Do t'Më jepni llogari, o ju njerëz dhe xhinnë!" (Er-Rahman: 31)

Përkitazi me këtë, flasin edhe shumë ajete të tjera.

Pyetja e njëqindpesëmbëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I GJENDJES (SË DITËS SË GJYKIMIT) NGA SUNNETI?

Për këtë çështje ekzistojnë shumë hadithe. Njëri prej tyre është edhe hadithi i Ibni Umerit ♦, nga Resulull-Ilahu ﷺ ("Ditën kur njerëzit do të ngrihen për hir të Zotit të botëve!"). Ka thënë: *"Disave prej tyre djersa do t'u arrijë gjer te gjysma e veshëve të tyre."*

Hadithi i Ebu Hurejres ♦, në të cilin thotë se i Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë: *"Njerëzit do të djersiten në Ditën e gjykimit, kështu që djersa e tyre do të rrjedhë nëpër tokë gjer në largësi prej shtatëdhjetë arshinëve dhe do t'u arrij gjer tek veshët e tyre."*

Në synet ekzistojnë edhe shumë vërtetime për këtë.

Pyetja e njëqindëgjashtëmbëdhjetë:

SI E PËRSHKRUAN KUR'ANI PARAQITJEN E VEPRAVE DHE DHËNIEN E LLOGARISË?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

"Atë Ditë do të jeni të pyetur, dhe asnjë fshehtësi juaja nuk do të mbetet e pazbuluar." (El-Hakka: 18)

وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَّقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ

أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿١٩﴾ وَوُضِعَ

"Para Zotit tënd ata do të jenë të radhitur në rreshta: "Na keni ardhur ashtu siç u kemi krijuar herën e parë, e ju pohoni se nuk do t'ua caktojmë kohën e ringjalljes tuaj." (El-Kehf: 48)

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُو قَالَ آكَذَّبْتُمْ بِمَا بَيْنِي وَآلَيْكُمْ فَحَبِطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّا ذَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

***"E, Ditën kur Ne do t'i tubojmë prej çdo populli nga një grup prej atyre që i kanë mohuar argumentet Tona - ata do të jenë të ndaluar - e kur të vijnë, Ai do të pyet: "A mos vallë ju i keni mohuar argumentet e Mia duke mos menduar fare për to, apo, ç'keni bërë ashtu?" *Dhe ata do t'i arrijë dënimi, meqë kanë qenë politeistë, e nuk do të mund të bëzajnë asnjë fjalë të vetme."** (En-Nemël: 83-85)

يَوْمَ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٨٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ

حَيْرًا يَرَهُ ﴿٨٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨٨﴾

***"Atë Ditë njerëzit do të paraqiten të ndarë që t'u paraqiten veprat e tyre: *ai i cili do të bëjë ndonjë të mirë, qoftë madje edhe sa një thërmijëz, do ta shohë atë, *ndërsa ai i cili do të bëjë ndonjë të keqe, qoftë madje edhe sa një thërmijëz, do ta shohë atë."** (Ez-Zelzele: 6-8)

قَوْراً بِكَ لَتَسْتَغْلَنَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٩﴾ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾ فَأَصْدَعْ بِمَا

***"Dhe, kështu, pasha Zotin tënd, Ne me të vërtetë, do t'i pyesim ata që të gjithë, *për atë që kanë punuar!"** (El-Hixhër: 92-93)

وَقَفُّوهُمْ إِنْهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٩٤﴾

"Dhe ndaloni ata, se ata do të pyeten:" (Es-Saffat: 24)

I Lartmadhërishmi thotë edhe shumë gjëra të tjera.

Pyetja e njëqindeshtatëmbëdhjetë:

SI PËRSHKRUEHET KJO NË SUNNET?

Përkritazi me këtë, ekzistojnë shumë hadithe, e një prej tyre

janë edhe fjalët e Resulull-llahu ﷺ: *“Kushdo që do të jetë i pyetur për dhënien e llogarisë, do të jetë i ndëshkuar”* Aishja ♦ ka thënë: *“E, a nuk ka thënë All-llahu i Lartmadhërishëm: “Dhe lehtë do të japë llogari” Resulull-llahu ﷺ është përgjigjur: “Kjo është paraqitje e veprave.”*

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *“Do të sillet kafiri-jobesimtari në Ditën e gjykimit dhe do t’i thuhet: “Çka mendon ti, sikur të kishe arë sa e tërë toka, a do të mundje të shpaguheshe?” Do të përgjigjet: “Po.” Pastaj do t’i thuhet: “Ke qenë i pyetur për diç edhe më të lehtë se kjo.” Në një transmetim tjetër qëndron: “Të kam pyetur për atë që është më e lehtë se kjo derisa ishe në kurrizin e Ademit, që të mos më përshkruash shok, e sëkëndejmi ti refuzove dhe më përshkrove Mua shok.”*

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *“Me secilin prej jush do të flasë Zoti i tij, ndërsa ndërmjet Tij (Zotit) dhe atij nuk do të ketë ndërmjetës. Do të shikojë nga ana e tij e djathtë, e nuk do të shohë asgjë tjetër veçse veprat e veta (të mira). Pastaj do të shikojë nga ana e tij e majtë, e nuk do të shohë asgjë tjetër veçse atë që ka përgatitur vetë (veprat e këqija). Do të shikojë përpara vetes e nuk do të sheh asgjë tjetër veçse zjarrin (e Xhehennemit) në të cilin do të jetë i hedhur kryengulthi. Andaj, frikësohuni (ruajuni) nga zjarri, qoftë edhe me gjysmë hurme, e kush nuk e gjen këtë atëherë me fjalë të mirë.”*

Për këtë flasin edhe hadithe të tjera.

Pyetja e njëqindetëmbëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I NDARJES SË LIBRAVE (TË VEPRAVE TË NJERËZVE) NË KUR’AN?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَكُلٌّ إِحْسَنُ أَلَزَمْتَهُ طَيِّبَةً فِي عُنُقِهِ ۖ وَخَرَجَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا ﴿١٣﴾ أَفَرَأَى كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

***"Çdo njeriu do t'ia varim në qafë atë që ka punuar dhe në Ditën e gjykimit do t'ia tregojmë atij librin e hapur: *"Lexoje librin tënd, sot të mjafton ty që do ta japësh llogarinë tënde!"**
(El-Isra': 13-14)

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٥﴾

"Dhe kur fletët (librat e veprave të njerëzve) të shpërndahen" (Et-Tekuir: 10)

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَوَدَّلَتُنَا

مَا لِي هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا

عَمِلُوا حَاضِرًا ۚ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿١٦﴾

"Dhe, kur libri do të jetë i shtruar - do t'i shihni mëkatarët të tmerruar, nga ato që gjenden në të. "Të mjerët ne!", do të thonë ata, "çfarë është ky libër? Nuk i paskësh shpëtuar as mëkati i vogël as i madhi për pa e numëruar!" - dhe aty do të gjejnë të shënuar çdo gjë që kanë punuar." (El-Kehf: 49)

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَٰؤُلَاءِ مَا أُرْسِلُوا بِكِتَابِهِ ۖ إِلَىٰ

ظَنَنْتَ أَنِّي مَلَكِي حِسَابِيَّةٍ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ

عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ

الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَدَايَئِي لَمْ أُوتَ

كِتَابِيَّةٍ ﴿٢٥﴾ وَلَمْ آدِرْ مَا حِسَابِيَّةٍ ﴿٢٦﴾ يَدَايَئِي كَانَتَا أَفْغَاضِيَةً ﴿٢٧﴾

مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَّةٌ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿٢٩﴾ خُدُّوهُ فَعَلَّوْهُ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ أَلْجَحِيمَ صَلْوَهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ

﴿٣٢﴾ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ

الْمُسْكِينِ ﴿٣٤﴾ فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا

مِنْ غَسْلَيْنِ ﴿٣٦﴾ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِطُونَ ﴿٣٧﴾ فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ

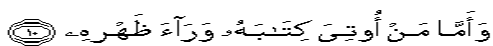
﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾

"Ai, të cilit do t'i jepet libri i tij në dorën e djabathtë, do t'u thotë (të tjerëve): "Ja, lexoni librin tim; *unë kam besuar fuqimisht se do të jap llogari." *Dhe ai do të jetë në një jetë të këndshme, *në Xhennetin e mrekullueshëm, *frutat e të cilit janë në largësi të dorës. "Hani dhe pini të gëzuar, për atë që keni punuar në ditët e shkuara!" Ai, të cilit do t'i jepet libri i tij në dorën e majtë, do të thotë: "Ah, ku të ishte fati e të mos më ishte dhënë fare libri im, *dhe të mos kisha ditur dot për llogarinë time! *Ah, ku të ishte fati e vdekja të më ishte e amshueshme (të mos isha ringjallur) - *pasuria ime tani nuk më sjellë fare dobie, *dhe fuqia ime nuk ekziston më!" *"Kapeni atë dhe mbërthejeni në pranga, *pastaj vetëm në zjarr fërgojeni atë, *e mandej lidheni në zinxhirë të gjatë shtatëdhjetë kutësh *sepse ai nuk ka besuar All-llahun e Madhërishëm, *dhe nuk ka nxituar për t'i ushqyer të varfrit e shkretë. *Prandaj, ai, sot këtu, nuk ka mik të afërt, *as ushqim tjetër, përpos shpëlarave (mbeturinave) *të cilat do t'i hanë vetëm kafirët (jobesimtarët)." (El-Hakka: 19-37)

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾

"Atij që do t'i jepet libri i tij në dorën e djabathtë."
(El-Inshikak: 7)

Dhe i Lartmadhërishmi thotë:

“E, atij që do t’i jepet libri i tij pas shpinës.” (El-Inshikak: 10)

Kjo na argumenton se, atij që do t’i jepet libri i tij në dorën e djathë - do t’i jepet nga përparme e tij, ndërsa, atij që do t’i jepet libri i tij në dorën e majtë - do t’i jepet pas shpinës së tij, All-llahu i Madhërishëm na ruajt nga kjo!

Pyetja e njëqindenëntëmbëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?

Në lidhje me këtë ekzistojnë shumë hadithe. Njëri prej tyre janë fjalët e Resulull-llahu ﷺ: *“Besimtari do t’i afrohet Zotit të vet, kështu që Ai do ta vërë dorën e Vet në të dhe do të kërkojë prej tij që t’i pranojë mëkatet e veta, duke i thënë: “A e di këtë mëkat (që e ke bërë)?” Ai do të përgjigjet: “Po, e di”, pastaj sërish do të thotë “Po, e di (dhe pranoj) dy herë.” Pastaj All-llahu do të thotë: “Unë t’i kam fshehur ato në dynjallëk, ndërsa sot po t’i fali!” Pastaj do të mbështillet faqja e veprave të mira të tij. Ndërsa mbi jobesimtarët do të britet (me zë të lartë): “Këta janë ata, të cilët e kanë gënjyer Zotin e vet.”*

Aishja ♦ thotë: “Kam thënë: “O i Dërguari i All-llahut, a do të kujtohet i dashuri për të dashurin në Ditën e gjykimit?” Ka thënë: “Oj Aishe, nuk do të kujtohet në tri raste: te peshorja - përderisa nuk mbipeshojnë veprat e mira apo të këqija; gjatë shpërndarjes së librave - a do t’i jepet në dorën e djathhtë apo në të majtën dhe nuk do të kujtohet kur të dalë qafa nga zjarri.”

Për këtë flasin dhe shumë hadithe të tjera.

Pyetja e njëqindenjëzetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PESHORET NË KUR’AN, DHE SI DO TË KRYHET PESHIMI?

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ

شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا

حَسِيبِينَ ﴿٤٧﴾

“Dhe Ne, në Ditën e gjykimit do të vendosim peshore të sakta, e askujt nuk do t’i bëhet padrejtësi për asgjë edhe nëse është fjala për peshë sa një farë hardalli, Ne do të ndëshkojmë apo të shpërblejmë për të. E, mjafton që Ne do t’i shqyrtojmë (vëmendshëm dhe hollësisht) llogaritë.” (El-Enbija’: 47)

وَالْوَزْنَ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ ﴿٤٨﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا

أَنفُسَهُمْ يَمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤٩﴾

****“Peshimi (i veprave) atë Ditë do të jetë i drejtë: atij që i mbipeshojnë veprat e mira, ata do të jenë të shpëtuar; *kurse, atij veprat e mira të të cilit do të jenë të lehta, e pra, ata e kanë shkatërruar vetveten, ngase i kanë mohuar ajetet Tona.”*** (El-A’raf: 8-9)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَايَتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا

تُغْنِيهِمْ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا ﴿٥٠﴾

“...për këtë shkak përpjekja e tyre do të jetë e kotë dhe në Ditën e Gjykimit nuk do t’u japim atyre kurrfarë rëndësie.” (El-Kehf: 105)

Për këtë flasin edhe ajete të tjera.

Pyetja e njëqindenjëzetenjëtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PESHIM DHE

ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?

Përkitazi me këtë çështje ekzistojnë shumë hadithe, e njëri prej tyre është hadithi “Betale” ku përmenden dy shehadatet (Nuk ka të adhuruar tjetër përveç All-Ilahut ☆ dhe se Muhammedi është robi i Tij dhe i Dërguari i Tij). Dhe ato do të peshohen së bashku me njëzet sixhilë (regjistruet të librave) përplot mëkatesh, ndërsa secili nga këta regjistruet do të jetë i gjatë aq sa mund të depërtojnë shikimi i njeriut.

Për këtë flasin edhe fjalët e Resulull-Ilahu ﷺ: *“Do të vijnë me një njeri të trashë dhe shumë të madh, i cili tek All-Ilahu ☆ nuk do të paraqet as sa një flatër e mushkonjës.”*

Dhe ka thënë: *“Lexoni:*

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَايَتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا

تُغْنِيهِمْ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزَنًا ﴿١٠٥﴾

“...për këtë shkak përpjekja e tyre do të jetë e kotë dhe në Ditën e Gjykimit nuk do t’u japim atyre kurrfarë rëndësie.”
(El-Kehf: 105)

Pyetja e njëqindnjëzetedytë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SIRATIN (URËN) NGA KUR’ANI?

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ

اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِّيًّا ﴿٧٢﴾

****“Dhe, nuk ka asnjë prej jush e që të mos arrijë tek ai. Zoti yt me siguri e ka marrë përsipër këtë. *Pastaj do t’i shpëtojmë ata që kanë besuar, kurse jobesimtarët do t’i lëmë aty të gjunjëzuar.”*** (Merjem: 71-72)

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

وَيَايُمِّنُهُمْ بِشِرْكُكُمْ أَلْيَوْمَ جَوَّثْتُمْ تَحْرِيًّا مِنْ تَحْتِهَا

الْأَنْهَارِ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٧﴾

“Në Ditën kur do të shohësh se si para besimtarëve dhe besimtareve, dhe nga ana e djathtë e tyre, do të lëvizë drita e tyre (e ju thuhet): Lum për ju sot: kopshtet e Xhennetit nëpër të cilët rrjedhin lumenj, ku do të banoni përgjithmonë - ky është sukses i madh!” (El-Hadid: 12)

Pyetja e njëqindenjëzetetretë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SIRATIN DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?

Për këtë ka shumë hadithe, siç janë fjalët e Resulull-llahut ﷺ, në hadithin “El-Shafa’a” - Ndërmjetësimi: *“Do të sillet ura dhe do të vihet mbi Xhehennem.”* Kemi thënë: “O i Dërguari i All-llahut, e, ç’është urë?” Ka thënë: *“Vend i rrëshqitshëm, ku do të ketë grremça, thumba dhe furra të gjera çfarë ka në Nexheh, që quhen es-sa’dan. Nëpër të mu’minë-besimtarët do të kalojnë porsirrufeja, porsira, porsidevetë e shpejta dhe porsivrapuesit; pastaj do të shpëtojnë myslimanët dhe atë më mëkate më të vogla, ndërsa do të rrëzohen jobesimtarët gjer tek i fundit, pastaj do të tërhiqet litari.”*

Hadithi gjendet në të dy *Sahihët*. Ebu Se’idi ka thënë: “Më është thënë se ajo urë është më e hollë se qimja dhe më e mprehtë se shpata.”

Pyetja e njëqindenjëzetekatërt:

CILI ËSHTË ARGUMENTI NGA KUR’ANI PËR BARAZIMIN E LLOGARIVE?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَرَكَ خَسَنَةً

يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

“Me të vërtetë, All-llahu nuk do ta dëmtojë askënd as sa një thërmijë. por veprën e mirë Ai do ta shumëfishojë madje edhe prej Vetes do të japë shpërblim të madh.” (En-Nisa’: 40)

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

﴿٤١﴾ وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظُلْمٍ

مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿٤٢﴾ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ

وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿٤٣﴾ وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ

دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٤٤﴾ * أَوْ لَمْ

“Atë Ditë çdo njeri do të jetë i ndëshkuar apo i shpërblyer sipas meritës, atë Ditë nuk do të ketë padrejtësi! All-llahu, me të vërtetë, do të llogarisë shpejtë. *Dhe tërhiqju vërejtjen atyre për Ditën e afërt të gjykimit, kur zemrat do t’u vijnë deri në fyt e të gjasen, kur dhunuesit nuk do të kenë as mik të singertë, as ndërmjetës që përfilltet. *Ai i di shikimet e përvjedhur që shikojnë në të ndaluarën, por edhe atë ç’fshëhin kraharorët; *All-llahu do të gjykojë sipas drejtësisë, ndërsa atyre të cilëve ata i luten përveç Tij - nuk do t’i gjykojë për asgjë. All-llahu, me të vërtetë, dëgjon çdo gjë dhe sheh çdo gjë.” (Gafir: 17-20)

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجَاءَتْ بِالْأُيُتِينَ

وَالشَّهَادَةِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٥﴾

“...dhe të gjithë do të gjykohen me drejtësi, askujt nuk do t’i bëhet padrejtësi.” (Ez-Zumer: 69)

Pyetja e njëqindenjëzetepestë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BARAZIMIN E LLOGARIVE DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I KËSAJ NGA SUNNETI?

Në lidhje me këtë ekzistojnë shumë hadithe. Njëri prej tyre janë fjalët e Resulull-Ilahu ﷺ:

“Më të parët që do të gjykohen ndër njerëzit janë jetët.”

“Kushdo që i bën ndonjë të padrejtë vëllait të vetë, le ta zgjidhë sot, ngase atje nuk do të ketë as dinarë as dërhëmë; para se të merret nga veprat e mira të tij e t’i jepet vëllait të tij, e, nëse nuk ka vepra të mira, atëherë do të merren veprat e këqija të vëllait të tij dhe t’i hidhen atij.”

“Besimtarët do ta kalojnë rrezikun nga zjarri, pastaj do të jenë të ndalur në bregoren ndërmjet Xhennetit dhe Xhehenne-mit, ku do t’i pastrojnë mes veti të gjitha padrejtësitë që i kanë bërë njëri-tjetrit në dynjallëk, e kur të jenë tërësisht të pastruar dhe të gatshëm, do t’u lejohet të hyjnë në Xhennet.”

Të gjitha këto hadithe janë autentike.

Pyetja e njëqindenjëzetegjashtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR “HAVD-in” - BURIMIN NGA KUR’ANI?

All-Ilahu ☆ i ka thënë të Dërguarit të Vet:

إِنَّا آَعَطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ ۖ ۞ إِنِّ شَاقِقَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۖ ۞

***“Ne, me të vërtetë, ta kemi dhënë ty (lumin) Keuther-in, *andaj, ti falu dhe prej kurban për Zotin tënd, *e, ai që të urren ty, ai me siguri do të mbetet pa u përmendur.”** (El-Keuther:1-3)

Pyetja e njëqindenjëzeteshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?

Përkitazi me këtë pyetje ekzistojnë shumë hadithe, të cilët e kanë arritur shkallën tevatur, ndër të cilët janë fjalët e Resulull-llahu ﷺ:

“Unë do të vijë para jush tek burimi.”

“Unë do të jem para jush (në burim) dhe unë jam udhëheqës dhe dëshmitar juaji. Pasha All-llahun, ja, mu tani po e shoh burimin tim.”

“Gjatësia e burimit tim është sa një muaj ecje në këmbë, ujin e ka më të bardhë se qumështi, erën e ka më të mirë se era e miskut, ndërsa enët e tij janë sikurse yjet në qiell, kush pinë prej tij më kurrë nuk do të ketë etje.”

“Kam ardhur deri te një lumë, brigjet e të cilit ishin vetë kupa nga margaritarë të thelluar, dhe kam pyetur: “Ç’është kjo, o Xhibril?!” Ka thënë: “Ky është Keutheri.”

Pyetja e njëqindenjëzetetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË XHENNET DHE NË XHEHENNEM?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي

وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَجْجَارُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَبَشِّرِ الَّذِينَ

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ

وَأَنُؤُوا بِهِ مُتَشَابِهًا ۚ وَلَهُمْ فِيهَا أَنْوَاعٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

****“...atëherë ruajuni zjarrit, lëndë djegëse e të cilit do të jenë njerëzit dhe gurët. Ai është përgatitur t’i ndëshkojë. * Ata që besojnë dhe bëjnë vepra të mira gëzoji me kopshte të Xhenetit nëpër të cilat do të kalojnë lumenj...”*** (El-Bekare: 24-25)

Në një hadith sahih, citohet duaja e Resulull-llahu ﷺ në namazet e natës:

“Falënderimi të takon Ty, Ti je i Vërtetë, premtimi yt është i vërtetë, takimi me ty është i vërtetë, Fjala jote është e vërtetë; Xhenneti është i vërtetë, Xhehennemi është i vërtetë, të Dërguarit e tu janë të vërtetë, Muhammedi ﷺ është i vërtetë, edhe Dita e gjykimit është e vërtetë.”

Dhe i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kush thotë: “Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, i Vetmi që nuk ka shok, dhe se Muhammedi është rob i Dërguarit të Tij, se Isai është rob, i biri i robëreshës së Tij dhe se është Fjala e Tij që ia dërgoi Merjemes, dhe i frymëzoi jetën, dhe se Xhenneti dhe Xhehennemi janë të vërtetë, All-llahu do ta shpjerë në Xhennet, përmes cilës derë dëshiron vetë prej tetë dyerve të tij”

Në një rivajet tjetër qëndron: *“Do ta futë në Xhennet sado që të jenë të vogla veprat e tij.”*

Pyetja e njëqindnjëzetënëntë:

ÇKA NËNKUPTON BESIMI NË XHENNET DHE NË XHEHENNEM?

Kjo do të thotë besimin e fuqishëm se ata ekzistojnë, se janë të përhershëm dhe nuk do të zhduken kurrë, ngase All-llahu ﷻ i ka krijuar pikërisht të tillë, e kjo ngërthen në vete edhe tërë ajo që gjendet në Xhennet dhe në Xhehennem; lumturinë (shpërblimin) dhe vuajtjen (ndëshkimin).

Pyetja e njëqindetridhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTE SE ATA TANI EKZISTOJNË?

All-llahu i madhërishëm na ka informuar se ata janë tanimë të përgatitur.

Për Xhennetin thotë:

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾

﴿۱۳۳﴾ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

“...i cili është përgatitur për ata që i frikësohen All-llahut.”

(Ali Imran: 133)

Për Xhehennemin thotë:

﴿۱۳۴﴾ وَأَنفُوزُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

“Dhe druajuni zjarrit, i cili është përgatitur për jobesimtarët!”

(Ali Imran: 131)

All-llahu i Madhërishëm na informon se e kishte vendosur në Xhennet Ademin ♦ dhe bashkëshorten e tij, përderisa at nuk kanë ngrënë nga pema e ndaluar. All-llahun ☆ gjithashtu na ka informuar se jobesimtarëve do t’u tregohen Xhehennemi mëngjes e mbrëmje.

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“E kam parë mirë Xhennetin dhe kam vërejtur se shumica e banorëve të tij janë njerëzit e varfër, dhe e kam parë mirë Xhehennemin dhe kam vërejtur se shumicën e banorëve të tij e përbënin gratë.”

Më parë është përmendur ekzistimi i Xhennetit dhe Xhehennemit lidhje me sprovimin në varr:

“Kur të vdesë dikush prej jush, vendi i tij do t’i tregohet mëngjes e mbrëmje...”

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“I është ankuar zjarri Zot të vet të Lartmadhërishëm, e ka thënë: “O Zoti im, një pjesë imja e ka ngrënë një pjesë timen”, e All-llahu ia ka lejuar dy psherëtima, njërën në dimër e tjetrën në verë, andaj kjo është ajo kur shihni vapën më të madhe dhe kur shihni acarin më të madh.”

“Ruajuni me namaz derisa nuk kalon vapa, se me të vërtetë vapa e madhe është nga goja e Xhehennemit.”

“Zjarrmia është nga goja e Xhehennemit, andaj ftoheni atë

me ujë.”

“Kur All-llahu i krijoi Xhennetin dhe Xhehennemin, e dërgoi Xhibrilin kah Xhenneti e i tha: “Shko dhe shihe atë!”

Resulull-llahut ﷺ i janë treguar Xhenneti dhe Xhehennemi në vendet e tyre gjatë zënies së Diellit dhe i janë treguar gjatë Mi’raxhit, për çka ekzistojnë shumë hadithe.

Pyetja e njëqindetridhjetenjtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I EKZISTIMIT TË PËRHERSHËM TË TYRE?

All-llahu i Madhërishëm thotë për Xhennetin:

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُتَجَرِّينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَنِ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

“...ku ata do të jetojnë vazhdimisht dhe përgjithmonë. Ky është sukses i madh!” (Et-Teube: 100)

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا تَصَبُّ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

“...dhe ata nuk do të nxirren kurrë prej tyre.” (El-Hixhër: 48)

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ شِعُوا فِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ﴾

وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ﴿١٠٨﴾

“...Ky do të jetë shpërblim që do të zgjatë pandërprerë.” (Hud: 108)

مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾

“Të cilat nuk do të sosën kurrë dhe nuk do të jenë të ndaluara fare.” (El-Vaki’a: 33)

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ تَفَادٍ ﴿٥٤﴾

"Kjo, me të vërtetë, do të jetë dhuntia Jonë, e cila nuk do të ndërpritet kurrë!" (Sad: 54)

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾ يَلْبَسُونَ مِنْ

سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَنِينَ ﴿٥٣﴾ كَذَلِكَ وَرَوَّجْنَاهُمْ بِخُورٍ عَيْنٍ ﴿٥٤﴾

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِينَ ﴿٥٥﴾ لَا يَذُقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ

الْأُولَىٰ وَوَقَّعَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾ فَضَلًا مِّن رَّبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ

الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

****"E, ata që i frikësohen All-llahut, me të vërtetë, do të jenë në vend të sigurt, *në mes kopshteve dhe burimeve; *të veshur në mëndafsh e në kadife, duke ndenjur ulur përballë njëri-tjetrit. *Ja, kështu do të jetë kjo, dhe Ne do t'i martojmë ata me hyri symëdha. *Aty do të mund të kërkojnë, me siguri, çfarëdo pemësh që dëshirojnë; *në to, pas vdekjes së parë, nuk do ta shijojnë vdekjen më, dhe Ai do t'i ruajë ata nga vuajtjet e zjarrit, *kjo do të jetë dhunti prej Zotit tënd; ky, me të vërtetë, do të jetë sukses i madh!"*** (Ed-Duhan: 51-57)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

All-llahu ﷻ na ka informuar për amshueshmërinë e tyre dhe për amshueshmërinë e jetës së banorëve të tyre, dhe për pamundësinë e daljes dhe ndarjes prej tyre.

All-llahu i Madhërishëm për zjarrin thotë:

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

"Përveç rrugës për në Xhehennem; në të cilin do të qëndrojnë vazhdimisht dhe përgjithmonë; e, kjo për All-llahun është lehtë." (En-Nisa': 169)

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿١٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا

يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٥﴾

***"Me të vërtetë, All-llahu i ka mallkuar jobesimtarët dhe për ta ka përgatitur zjarrin e flakëruar, *në të cilin do të qëndrojnë përherë dhe përgjithmonë, nuk do të gjejnë as mbrojtës as ndihmës."** (El-Ahzab: 64-65)

إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَن يَعِصِ اللَّهَ

وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا

"...E, ai që nuk e dëgjon All-llahun dhe të Dërguarin e Tij, me siguri, atë e pret zjarri i Xhehennemit, në të cilin do të qëndrojë përherë dhe përgjithmonë." (El-Xhinn: 23)

لَا يُفَقَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٢٤﴾

"Ai (dënimi) nuk do t'u lehtësohet fare dhe kurrfarë shprese për shpëtim nuk do të kenë." (Ez-Zuhruf: 75)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا

يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿٣١﴾ وَهُمْ

"...ata nuk do të dënohen me vdekje, dhe nuk do të vdesin, dhe as që do t'u lehtësohet dënimi aty..." (Fatir: 36)

إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٣٦﴾

"Ai që para Zotit të vet del si kriminel, atë e pret Xhehennemi, në të - ai, as nuk vdes as nuk jeton." (Ta Ha: 74)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"Për sa i përket banorëve të zjarrit, ata aty nuk do të vdesin, e as që do të jetojnë."

“Kur të vendosen banorët e Xhennetit në Xhennet dhe banorët e Xhehennemit në Xhehennem, ndërmjet Xhennetit dhe zjarrit do të sillet vdekja dhe do të pritët aty, pastaj tellalli do të thërrasë: “O banorë të Xhennetit, nuk ka vdekje! O banorë të Xhehennemit, nuk ka vdekje!” E, banorëve të Xhennetit do t’u zmadhohet gëzimi mbi gëzimin e tyre, ndërsa banorëve do t’u zmadhohet pikëllimi mbi pikëllimin e tyre.” Thënë ndryshe, çdonjëri do të jetë përherë në vendin ku gjendet. Në një transmetim tjetër qëndron: “Pastaj i Dërguari i All-Ilahut ﷺ citoi:

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

“Ti tërhiqju atyre vërejtjen për Ditën e pikëllimit, kur të marrë fund dhënia e llogarisë, e ata kanë qenë mospërfillës dhe nuk kanë besuar.” (Merjem: 39)

Edhe kjo gjendet në hadithet sahih.

Për këtë ekzistojnë edhe më hadithe, të cilët nuk i kemi përmendur këtu.

Pyetja e njëqindetridhjetedytë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI SE BESIMTARËT DO TA SHOHIN ZOTIN E TYRE DITËN E GJYKIMIT?

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

وَجُودُهُ يَوْمَ يَوْمِ الْحَاسِرَةِ ﴿٢٢﴾ إِلَى رَبِّهَا حَاطِرَةٌ ﴿٢٣﴾

****“Atë ditë - disa fytyra do të shkëlqejnë, *në Zotin e tyre do të shikojnë.”*** (El-Kijame: 22-23)

﴿٢٢﴾ الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ

وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

“Ata që bëjnë vepra të mira, do të kenë shpërblim të mirë, madje edhe më tepër!...” (Junus: 26)

كَأَلَا إِلَهُهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

“Jo, jo (nuk është ashtu siç thonë ata), atë Ditë, me të vërtetë, ata do të jenë të penguar që ta shohin Zotin e tyre (e kur të pengohen armiqtë e Tij, nuk do të jenë të penguar evliatë (të dashurit) e Tij).” Mutaaffifin: 15)

Në të dy *Sahihët* transmetohet nga Xherir b. Abdull-Ilahu ♦ se ka thënë: “Rrinim me të Dërguarin e All-Ilahut ﷺ, e ai e shikoi Hënën e natës së katërmbëdhjetë e tha: *“Me të vërtetë, me sytë tuaj do ta shihni Zotin tuaj, ashtu siç po e shihni këtë, pa ndërmjetës në shikim të Tij; andaj, nëse keni mundësi që të mos e lëshoni namazin para lindjes së Diellit, dhe namazin para perëndimit të tij, atëherë kryeni atë.”*

Fjalët e të Dërguarit të All-Ilahut ﷺ: *“ashtu siç po e shihni këtë”*, d.t.th. siç po e shihni këtë Hënë, duke e krahasuar shikimin me shikim, e jo shikuesin me atë që sheh; siç janë fjalët e tij në hadithin ku thotë se All-Ilahu ﷻ flet përmes Shpalljes: *“Engjëjt do të rrahin me krahë nga përlësia, për shkak të fjalëve të Tij, sikur të ishin zinxhirë në gurë të lëmuar.”*

Ky është krahasim i dëgjimit me dëgjim, e jo të dëgjuesit me atë të cilin e dëgjon; All-Ilahu ﷻ është i Lartësuar nga ajo që të jetë i krahasuar dhe që, me Qenien dhe veprën e Tij, të jetë i ngjashëm me krijesat e Tij; ndërsa i Dërguari i All-Ilahut ﷺ është larg asaj që të përmend diç gjatë të folurit të tij që do të aludonte ngjashmëri dhe krahasim të këtyllë, meqë ai e ka njohur All-Ilahun e Madhërishëm më mirë se të gjitha krijesat e tjera.

Në hadithin, të cilin e transmeton Suhejbi, tek Muslimi, qëndron: *“Pastaj do të hiqet mbulesa, dhe nuk do t’u jetë asgjë më e këndshme se shikimi në Zotin e Madhërishëm të tyre.”* Pastaj e citoi këtë ajet:

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْخُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۚ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ

وَلَا ذِلَّةٌ أَوْلَتْكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

“Ata që bëjnë vepra të mira, do të kenë shpërblim të mirë, madje edhe më tepër!” (Junus: 26)

Pyetja e njëqindetridhjetetretë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË NDËRMJETËSIM, PREJ KUJTDË TË JETË AI, KUJT I ËSHTË DEDIKUR AI DHE KUR DO TË NDODHË AI?

All-Ilahu i Madhërishëm e ka vërtetuar ndërmjetësimin në shumë vende të Librit të Vet, me kufizime të rënda, dhe na ka informuar se ai është nën pushtetin e Tij dhe se askush nuk ka ndikim në të përveç Tij.

All-Ilahu i Madhërishëm thotë:

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

“Thuaj: “Askush nuk mund të ndërmjetësojë pa dëshirën e Tij...” (Ez-Zumer: 44)

Përkitazi me atë se kur do të ndodhë ai, i Lartmadhërishmi na informon se nuk do të ndodhë fare përveç me lejen e Tij:

أَلَمْ يَلَمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي

السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ

مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ

الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

“...Kush mund të ndërmjetësojë për dikë pa lejen e Tij?!...”
(El-Bekare: 255)

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
إِذْنِهِ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

“...Askush nuk do të mund të angazhohet për askë pa lejen e Tij...” (Junus: 3)

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ
يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٧﴾

“E, sa engjëj ka në qiej - ndërmjetësimi i të cilëve nuk do të jetë i dobishëm për askënd, përderisa All-llahu nuk ia lejon këtë atij që dëshiron Vetë, dhe në favor të atij me të cilin është i kënaqur Ai.” (En-Nexhm: 26)

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ
عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٨﴾

“Tek Ai do të mund të angazhohet për dikë vetëm ai, të cilin e lejon Vetë...” (Sebe': 23)

Kur të pyetemi se prej kujt do të jetë ai, përgjigjen do ta gjejmë në atë që thotë All-llahu ☆ se ai nuk do të ndodhë prej askujt tjetër, përveç prej evliave me të cilët është i kënaqur Ai dhe të cilët janë të zgjedhur, siç thotë i Lartmadhërishmi:

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ
وَقَالَ صَوَابًا ﴿٢٩﴾

“...e nuk do të flasë askush, përpos atij që do t'i lejojë i Gjithmëshirshmi, e do të thonë të vërtetën.” (En-Nebe': 38)

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٣٠﴾

“Askush - për askënd nuk do të mund të angazhohet, përveç atij që e lejon i Gjithmëshirshmi.” (Merjem: 87)

Përkitazi me atë se për kë do të jetë ai, i Gjithmadhërishmi na ka lajmëruar se nuk do të jetë për askënd tjetër, përveç për atë me të cilin është i kënaqur Ai, siç thotë i Lartësuar:

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا

لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِّنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

“...dhe ata do të angazhohen (ndërmjetësojnë) vetëm për atë me të cilin do të jetë i kënaqur Ai...” (El-Enbija': 28)

يَوْمَذِي لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿٢٩﴾

“Atë ditë do të jetë i dobishëm ndërmjetësimi vetëm i atij që i jep leje i Gjithmëshirshmi dhe që lejon të ndërmjetësohet për dikë.” (Ta Ha: 109)

E All-Ilahu ☆ nuk është i kënaqur me askënd tjetër përveç me monoteistët dhe të sinqertët, ndërsa për të tjerët i Lartmadhërishmi thotë:

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَىٰ الْحَنَاجِرِ كَظُومِينَ مَّا يُلْظَمُونَ

مِّنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٌ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

“...kur dhunuesit nuk do të kenë as mik të sinqertë, as ndërmjetës që përfillet.” (El-Mu'min: 18)

فَمَا لَنَا مِن شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾

“E, nuk kemi as ndërmjetës, as mik të sinqertë.” (Esh-Shu'ara: 100-101)

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

“Kurrfarë ndërmjetësimi i ndërmjetësve nuk do tu ndihmojë atyre.” (El-Muddeththir: 48)

I Dërguari i All-Ilahut ﷺ na ka informuar se atij i është

dhënë e drejta e ndërmjetësimit; pastaj na ka lajmëruar se ai do të bëjë sexhde nën Arsh dhe do ta falënderoj Sunduesin me falënderim si e ka mësuar Ai Vetë; nuk do të fillojë me ndërmjetësim përderisa nuk do t'i thuhet: *"Ngrite kokën tënde; thua, do të jesh i dëgjuar; kërko, do të të jepet, ndërmjetëso, ndërmjetësimi yt do të jetë i pranuar."*

Pastaj na ka lajmëruar se nuk do të mundet të angazhohet përnjëherësh për të gjithë mëkatarët, të cilët e kanë pranuar teuhidin - njëshmërinë e All-llahut, por ka thënë: *"Do të më caktohet kufiri, e do të hyj në Xhennet."*

Pastaj do të kthehet e do të bëjë sërish sexhde, e do t'i caktohet një kufi - e gjer në fund të hadithit i cili flet për ndërmjetësimin.

Ebu Hurejre ♦ i ka thënë: "Cili do të jetë më i denjë nga njerëzit për ndërmjetësimin tënd?" Ka thënë: *"Kush thotë me zemër të sinqertë: Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut!"*

Pyetja e njëqindetridhjetekatërt:

SA LLOJ NDËRMJETËSIMESH EKZISTOJNË DHE CILI ËSHTË MË I LARTËSUARI?

Ndërmjetësimi më i lartësuar është gjatë kohës së qëndrimit në Ditën e gjykimit, kur All-llahu i Madhërishëm i gjykon robërit e Vet. Kjo është një veçori e posaçme e Pejgamberit ﷺ tanë, dhe ky është vend i lavdëruar, të cilin All-llahu ☆ ia ka premtuar atij:

وَمِنَ الْأَيْلِ فَتَهَجَّدُ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

"E, në botën tjetër Zoti yt do të dhurojë ty një vend të lavdishëm." (El-Isra': 79)

Kur t'u bëhet njerëzve gjendja e padurueshme dhe kur të zgjatë qëndrimi, ata do të brengosen shumë, e djersët do t'u arrijnë gjer te goja, atëherë ata do të kërkojnë ndërmjetësim që All-llahu ☆ t'u gjykojë atyre dhe do të shkojnë tek Ademi ,

pastaj te Nuhi, pastaj tek Ibrahim, pastaj te Musai, pastaj tek i biri i Merjemes, e të gjithë do të thonë: “Bëhu ndërmjetës imi, imi!”, përdërisa nuk vijnë te Pejgamberi ynë, Muhammedi ﷺ, e ky do të thotë: “Unë jam për këtë (ndërmjetësim).”

Ndërmjetësimi i dytë është në pikëpamje të hapjes së dyerve të Xhennetit, ndërsa i pari që do t’i hapë ato, është Pejgamberi ﷺ ynë dhe populli i parë që do të hyjë aty është ummeti i tij.

Ndërmjetësimi i tretë është për popullin, të cilit i është caktuar zjarri, që të mos hyjë në të.

Ndërmjetësimi i katërt është për bartësit e teuhidit që kanë hyrë në zjarr, të cilët do të dalin prej aty, por tanimë të djegur e të karbonizuar, andaj do të hidhen në lumin e jetës, prej të cilit do të mbijnë ashtu siç mbijnë bimët pas vërshimit të rrëkesë.

Ndërmjetësimi i pestë nga pikëpamja e ngritjes së pozitë banorëve të Xhennetit.

Tri ndërmjetësimet e fundit nuk janë veçanti të Pejgamberit ﷺ tanë, porse ai paraprinë në këtë.

Pas Resulull-llahu ﷺ, për të tjerët do të angazhohen të Dërguarit e tjerë, engjëjt, evliatë dhe malet. Paskëtaj, All-llahu i Madhërishëm, nga mëshira e Vet, do t’i nxjerrë nga zjarri popujt pa ndërmjetësim, numrin e të cilëve nuk e di askush, e do t’i vendosë në Xhennet.

Ndërmjetësimi i gjashtë është për zvogëlimin e dënimit të disa jobesimtarëve. Ky ndërmjetësim i është dhënë posaçërisht Pejgamberit ﷺ tanë për xhaxhanë e tij, Ebu Talibin, siç është shënuar në koleksionin e haditheve të Muslimit dhe në disa vepra të tjera.

Pyetja e njëqindetridhjetepestë:

**A DO TË HYJË NË XHENNET APO DO TË
SHPËTOJË DIKUSH ME VEPRAT E VETA?**

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Flisni me dashamirësi, jini të arsyeshëm dhe dijeni se askush nuk do të shpëtojë me vlerën (çmimin) e veprave të veta!” Kanë thënë: “O i Dërguari i All-llahut, a mos vallë, as ti?” Ka thënë: *“As unë, përveç nëse All-llahu nuk më stërmbush me mëshirën dhe me shpërblimin e Tij.”*

Në një rivajet tjetër qëndron:

“Jini të arsyeshëm dhe flisni me dashamirësi, dhe gëzohuni, dhe dijeni se askënd nuk do ta shpjerin në Xhenneti veprat e tij.” Kanë thënë: “Madje as ty, o i Dërguari i All-llahut?” Ka thënë: *“Madje as mua, përveç nëse All-llahu nuk më stërmbush më mëshirën e Vet; dhe dijeni se All-llahu më së shumti e do veprën e cila është e vijueshme (pandërprerë), madje edhe nëse është e vogël ajo.”*

Pyetja e njëqindetridhjetegjashtë:

**SI MUND TË HARMONIZOHET KY HADITH DHE
FJALËT E LARTMADHËRISHMIT: “Dhe atyre do t’u thuhet: “Ky është
Xhenneti që ju është dhënë në trashëgim,
për atë që keni punuar!”?**

Ndërmjet tyre nuk ekziston farë mospajtimi, falënderimi i goftë All-llahut, meqë shkronja **“B”** në fjalën **“bima”** në këtë ajet është **“B” -es-sebije**” (ajo që është shkak i diçkaje); për shkak se veprat e mira janë shkak i hyrjes në Xhennet, e që nuk arrihet ndryshe, përveç me to. Që do të thotë se diçka ekziston më vetë ekzistimin e shkakut të tij.

Ndërsa shkronja **“B”** në hadith, në fjalën **“Bi amelihi”** - me vlerën e veprave të veta është **“Ba”-semenije**, d.m.th. mohohet çmimi (vlëra) i veprës Xhennet, meqë robi, edhe nëse tërë jetën e vet e kalon duke agjëruar ditën, duke u falur natën dhe duke i ikur të gjitha mëkateve - të gjitha këto vepra nuk do të vlenin as sa një e dhjeta e dhuntisë më të vogël të All-llahut ☆ ndaj tij - të dukshme e të padukshme, atëherë si do të jenë të vlershme për hyrje në Xhennet.

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

“Dhe thuaj (o Muhammed!): “O Zoti im, fal dhe mëshiro, Ti je më i Mëshirshmi!” (El-Mu’minun: 118)

Pyetja e njëqindetridhjeteshtatë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË CAKTIMIN E ALL-LLAHUT, PËRGJITHËSISHT?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ

خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْذُورًا ﴿٣٨﴾

“...e urdhri i All-llahut është përcaktim përfundimtar.”
(El-Ahzab: 38)

إِذْ أَنْشَأَ بِالْعَذْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعَذْوَةِ الْفُصُوءِ وَالرَّكْبِ أَشْقَلُ مِنْكُمْ وَلَوْ

تَوَاعَدْتُمْ لَا خْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَدِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا

لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

“...porse ajo ndodhi në mënyrë që All-llahu të japë e të plotësohet ajo që është dashur domosdo të ndodhë...”
(El-Enfal: 42)

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ

اللَّهَ وَتَخْشَىٰ فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ

تَخْشَهُ فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى

الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ

اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٠﴾

“...ashtu si cakton All-llahu, ashtu duhet të bëhet.”

(El-Ahzab: 37)

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٦﴾

﴿٦٦﴾ شَيْءٍ عَلِيمٌ

“Nuk ngjan kurrfarë fatkeqësie pa lejen e All-llahut, e Ai do t’ia udhëzojë zemrën atij që i beson All-llahut - All-llahu di mirë çdo gjë.” (Et-Tegabun: 11)

﴿١١١﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ

“Ajo që ju ngjau juve atë ditë, kur u ndeshën dy ushtritë, ajo ishte me vullnetin e All-llahut...” (Ali Imran: 166)

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَٰئِكَ

﴿١٥٧﴾ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

****“Atyre të cilët, kur i godet ndonjë fatkeqësi, thonë: “Ne jemi të All-llahut dhe ne Ai do t’i kthehemi Atij!” *Ata i pret falja dhe mëshira nga Zoti i tyre; ata janë në rrugën e drejtë!”*** (El-Bekare: 156-157)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

Në hadithin, i cili flet për ardhjen e Xhibrilit te Resulull-llahu ﷺ, thuhet:

“...dhe të besosh se çdo gjë që ndodh - prej të mirave dhe prej të këqijave - ndodh me përcaktimin e All-llahut ☆.”

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Dhe dije se, ajo që të ka ndodhur, nuk ka mundur të të shmanget, e ajo që të është shmangur, nuk ka mundur të të ndodhë.”

“Nëse të ndodhë diçka, mos thuaj: “Sikur të kisha bërë kështu, do të ishte kështu dhe kështu, por thuaj: All-llahu ka caktuar dhe përherë ndodh ashtu si të dojë Ai Vetë.”

“Çdo gjë është kader - përcaktim, madje edhe pafuqia dhe

mendjemprehtësia.”

Pyetja e njëqindetridhjetetë:

SA SHKALLË TË BESIMIT NË CAKTIMIN E ALL-LLAHUT EKZISTOJNË?

Besimi në caktimin e All-llahut ngërthen ne vete katër shkallë:

Shkalla e parë është të besuarit në dijeninë gjithëpërfshirëse të All-llahut ☆, për të Cilin nuk është e fshehur asgjë, madje edhe sa një farëz hardalli, në qiej dhe në Tokë. Ai i ka ditur të gjitha krijesat e Tij, edhe para se të jenë krijuar ato; e ka ditur furnizimin (nafakën) e tyre, jetëgjatësinë (exhelin) e tyre, të folurit e tyre, të gjitha lëvizjet e tyre, të gjitha gjendjet e tyre, të gjitha fshehtësitë e tyre dhe procedimet publike, cili prej tyre është banorë i ardhshëm i Xhennetit dhe cili prej tyre është banorë i ardhshëm i Zjarrit.

Shkalla e dytë është të besuarit se të gjitha këto janë të shkruara në Levhi-Mahvudh, dhe se All-llahu ☆ ka shënuar të gjitha që i kanë paraprirë diturisë së Tij se do të jetë e krijuar. Kjo ngërthen besimin në Lehv (pllakë) dhe kalem (penë).

Shkalla e tretë është të besuarit në vullnetin (dëshirën) e All-llahut ☆, e cila realizohet doemos dhe në fuqinë e Tij të pakufishme. Këto dy cilësi janë të pandara njëra nga tjetra nga aspekti se çka ka ndodhur më parë dhe çka do të ndodhë në të ardhmen; ndërsa nuk janë të pandara nga aspekti se çka nuk ka ndodhur dhe çka nuk ekziston fare. Atë që do All-llahu ☆ ajo edhe ekziston, me vullnetin e tij pa kurrfarë hamendjeje; ndërsa, ajo që nuk do All-llahu i Madhërishëm, ajo nuk ekziston dot, nga arsyeja se All-llahu ☆ nuk don që të ekzistojë, e jo nga arsyeja se Ai nuk është në gjendje që ta bëjë këtë; All-llahu i Madhërishëm është shumë lartë kësaj:

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَذَابَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُمْ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا

فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

“...Dhe, All-llahut nuk mund t'i ikën (shpëtojë) asgjë as në qiej as në Tokë. Ai me të vërtetë, di çdo gjë dhe mundet çdo gjë!” (Fatir: 44)

Shkalla e katërt është të besuarit se All-llahu i Madhërishëm ka krijuar çdo gjë që ekziston; kështu që nuk ekziston madje as një thërmijëz në qiej dhe në Tokë, e as ndërmjet tyre, e që të mos e ketë krijuar atë All-llahu ☆. All-llahu ☆ e ka krijuar lëvizjen dhe qetësinë e saj, qoftë i lavdëruar Ai; nuk ka krijues përveç Tij, nuk ka sundues të ngjashëm me Të!

Pyetja e njëqindetridhjetenëntë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SHKALLËN E PARË?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَدِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

“Ai është All-llahu - s'ka zot tjetër përveç Tij - Ai është Njohës i botës së dukshme dhe të padukshme.” (El-Hashër: 22)

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ

لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٢٣﴾

“...dhe All-llahu me dijeninë e Vetë i ka përfshirë të gjitha!” (Et-Talak: 12)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَدِيمُ الْغَيْبِ

لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ

مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾

“...i Cili di edhe atë që është e fshehtë, me siguri di t’ju vie. Atij nuk mund t’i ikën asgjë, madje as një thërmijëz (e vetme), as në qiej as në Tokë, dhe nuk ekziston asgjë, as më e vogël as më e madhe se kjo...” (Sebe’: 3)

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا

تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَةٍ إِلَّا رَءِىَ وَلَا رَطْبٌ وَلَا

يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥١﴾

“All-llahu i ka çelësat e të gjitha fshehtësive, vetëm Ai i di ato...” (El-En’am: 59)

وَإِذَا جَاءَهُمْ عَايَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ

أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ

وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

“All-llahu e di më së miri se kujt do t’ia japë pejgamberinë e Vet.” (El-En’am: 124)

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ فَلَا

“Zoti yt e di më së miri atë që ka devijuar rrugën e drejtë dhe Ai i di më së miri ata që janë në rrugën e drejtë.” (El-Kalem: 7)

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ

بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٧﴾

“...A mos vallë, All-llahu nuk i njuh më së miri ata që i janë mirënjohës!” (El-En’am: 53)

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ

فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِّن
رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

**“...Vallë! A nuk e di All-llahu më së miri se ç’ka në zemrat e
çdokujt?”** (El-Ankebut: 10)

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَن يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ وَعَلَّمَ آدَمَ

**“Kur Zoti yt u tha engjëjve: “Unë do të caktoj përfaqësuesin
në Tokë!” - ata thanë: “A do ta bësh (përfaqësues) në të atë që
do të bëjë çrregullime e do të derdhë gjak? E ne të madhërojmë,
e të lavdërojmë dhe, vetëm Ty të adhurojmë.” Ai tha: “Unë di
atë që ju nuk dini.”** (El-Bekare: 30)

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا
وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٢﴾

**“...Ju ndoshta urreni një gjë, por ajo mund të jetë e mirë për
ju; e mund të doni një gjë, por ajo mund të jetë e dëmshme për
ju - All-llahu e di e ju nuk e dini.”** (El-Bekare: 216)

Në një transmetim autentik qëndron se, një njeri ka thënë:
“O i Dërguari i All-llahut, a dallohen banorët e Xhenneti nga
banorët e Zjarrit?” Ka thënë: **“Po.”** Ka thënë: “Atëherë, përse të
punojnë punëtorët?” Ka thënë: **“Çdokush punon atë për çka
është krijuar ose atë që iu është lehtësuar të punojë.”**

Aty, gjithashtu, qëndron se, Resulull-llahu ﷺ është pyetur
për fëmijët e mushrikëve, e është përgjigjur: **“All-llahu e di më**

së miri se ç'kanë punuar ata."

Në koleksionin e haditheve të Muslimit qëndron se, Resulull-llahu ﷺ ka thënë: *"Me të vërtetë, All-llahu ia ka krijuar Xhennetit banorët e tij; ia ka krijuar ata qysh se ishin në kurrizin e baballarëve të tyre; edhe zjarrit ia ka krijuar banorët e tij; ia ka krijuar ata qysh se ishin në kurrizin e baballarëve të tyre."*

Në të qëndron se, Resulull-llahu ﷺ ka thënë: *"Për secilin nga ju All-llahu e di vendin e tij, në Xhenneti apo në Zjarr."* Kanë thënë: *"O i Dërguari i All-llahut ﷺ, e, përse të punojmë atëherë?"* Ka thënë: *"Jo; por punoni, meqë secilit i është lehtësuar të punojë për atë që është krijuar (që i është caktuar)."*

Paskëtaj ka porositur:

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ⑤ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ⑥ فَسَنِيَّ لَهُ ⑦

⑤ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ⑧ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ⑨ فَسَنِيَّ لَهُ ⑩

لِلْعُسْرَىٰ ⑪

"Ai që jep (sadaka) e nuk gabon dhe që atë më të bukurën e konsideron për të Vërtetë - atij do t'ia përgatitim Xhennetin; ndërsa, ai që koprracon dhe e ndien veten të pavarur, dhe që atë më të bukurën e konsideron për gënjeshtër - atij do t'ia përgatitim Xhehennemin." (El-Lejl: 5-10)

Pyetja e njëqindedyzetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SHKALLËN E DYTË?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآخَرَهُمْ وَكُلِّ

شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ⑫

"...e, të gjitha këto, Ne i kemi njehsuar në Librin e qartë."

(Ja Sin: 12)

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ

إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

“...Të gjitha këto janë (shënuar) në Libër...” (El-Haxh: 70)

Në polemizimin e Musait me faraonin, All-llahu i Madhërishëm thotë:

قَالَ قَمَا بِالْأَعْرُوفِ الْأُولَى ﴿٥١﴾ قَالَ عَلَّمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي

كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾

***“E, si qëndron puna me popujt e lashtë?”, pyeti ai.**

***“Dijenja lidhur me ta gjendet te Zoti im, në Libër. Për Zotin tim asgjë nuk është e fshehur dhe Ai nuk harron asgjë.”, tha (Musai).”** (Ta Ha: 51-52)

Dhe i Lartmadhërishmi thotë:

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ نَارٍ ثُمَّ مِنْ طُفٍّ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا

وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا

يُنْقِضُ مِنْ عُمرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾ وَمَا

“...Dhe, asnjë grua nuk mbetet shtatzënë, e as nuk lind e që Ai të mos e dijë këtë. Dhe jeta e askujt - as nuk zgjatet as nuk shkurtet e që të mos jetë e shënuar në Libër; me të vërtetë, kjo për All-llahun është lehtë!” (Fatir: 11)

Për këtë flasin edhe shumë ajete të tjera.

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Nuk ekziston asnjë krijesë e gjallë e që All-llahu të mos ia ketë caktuar vendin në Xhennet apo në Zjarr, dhe të mos ia ketë caktuar secilit a do të jetë fatlum apo fatkeq.”

Këtë hadith e shënon Muslimi. Në të qëndron se Suraka b. Maliku ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut! Na shpjego fenë tonë sikur t’ishim lindur që tani. Në çfarë baze punojmë ne tani? Në

bazë të asaj në çka janë tharë penat dhe të përcaktimit apo në bazë të asaj që është para nesh? Resulull-llahu ﷺ u përgjigj: *“Jo, por në bazë të asaj në çka janë tharë penat dhe të përcaktimit.”* Ai pyeti: *“E, përse të punohet atëherë?”* Resulull-llahu ﷺ tha: *“Punoni, ngase çdokujt i është lehtësuar!”*

Në një rivajet tjetër qëndron se, ka thënë: *“Çdokujt që punon i është lehtësuar rruga deri te veprat e tij.”*

Pyetja e njëqindedyzetënjëtë:

SA PËRCAKTIME BËJNË PJESË NË KËTË SHKALLË?

Kjo shkallë ngërthen në vete pesë përcaktime, e të gjitha ato kthehen në dituri:

Përcaktimi i parë është të shkruarit para krijimit të qiejve dhe të Tokë në kohëzgjatje prej pesëdhjetë mijë vjetësh, kur All-llahu ﷻ e ka krijuar penën, dhe ky është përcaktimi në Ezel.

Përcaktimi i dytë është caktimi i gjatësisë së jetës, kur është marrë obligimi (misak), ditën kur All-llahu ﷻ ka pyetur: *“A jam unë Zoti juaj?”*

Përcaktimi i tretë është, gjithashtu, është caktimi i gjatësisë së jetës tek krijimi i embrionit në mitrën e nënës.

Përcaktimi i katërt është caktimi vjetor natën e Lejletu-l-kadrit.

Përcaktimi i pestë është caktimi ditor, e ky është zbatimi i të gjitha këtyre në vendin e tij.

Pyetja e njëqindedyzetëdytë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR CAKTIMIN E ALL-LLAHUT NË EZEL?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّنْ

قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾

“S’ka fatkeqësi që e godet Tokën dhe juve e cila, para se ta japim atë, nuk është e shënuar në Libër (Levhi Mahvudh) - kjo për All-llahun, me të vërtetë, është lehtë!” (El-Hadid: 22).

Në një hadith sahih qëndron se, i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *“All-llahu ﷻ e ka shkruar caktimin e krijesave pesëdhjetë mijë vjet para se t’i krijonte qiejt dhe Tokën”,* dhe ka shtuar: *“ndërsa Arshi i Tij ka qenë në ujë.”*

“Me të vërtetë, gjëja e parë që ka krijuar All-llahu është pena, e i ka thënë: “Shkruaj!” Ndërsa pena ka pyetur: “O Zot, çka të shkruaj?” Ka thënë: “Shkruaje caktimin e çdokujt, gjithnjë përderisa nuk vie Dita e gjykimit.”

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *“O Ebu Hurejre, është tharë pena në atë se çka do të ndodhë.”* Ky hadith gjendet në *Sahihun* e Buhariut.

Pyetja e njëqindedyzetetretë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PËRCAKTIMIN JETËSOR DITËN E OBLIGIMIT (MISAK)?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ

عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ آلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ

إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

“Dhe, kur Zoti yt - nga kurrizi i bijve të Ademit, nxori pasardhësit e tyre dhe kërkoj prej tyre që të dëshmojnë kundër vetvetes: “A nuk jam Unë Zoti juaj?” Ata u përgjigjën: “Po je, ne dëshmojmë për këtë”, thanë ata. “Ne ju kemi bërë dëshmitarë që të mos thoni në Ditën e gjykimit: ‘Ne për këtë nuk kemi ditur asgjë.’” (El-A’raf: 172)

Isak b. Revejhu transmeton se, një njeri ka thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, a zënë fill veprat në dynjallëk, apo çdo gjë është e caktuar?”* Resulull-llahu ﷺ ka thënë: *“Me të vërtetë,*

All-llahu është i Lartësuar, atëherë kur i nxori pasardhësit nga kurrizi i Ademit, kërkoi prej tyre që të dëshmojnë kundër vetvetes. Paskëtaj i ka tubuar në të dy duart e Veta dhe ka thënë: "Këta janë për Xhennet, e këta për Xhehennem. Banorët e Xhennetit do t'i punojnë punët e banorëve të Xhennetit, ndërsa banorët e Xhehennemit do t'i punojnë punët e banorëve të Zjarrit."

Në librin *El-Muvetta* qëndron se, Umer b. El-Hattabin ♦ e kanë pyetur për ajetin: "Dhe, kur Zoti yt - nga kurrizi i bijve të Ademit, nxori pasardhësit e tyre dhe kërkoi prej tyre që të dëshmojnë kundër vetvetes: "A nuk jam Unë Zoti juaj?" Ata u përgjigjën: "Po je, ne dëshmojmë për këtë!" "Ne ju kemi bërë dëshmitarë që të mos thoni në Ditën e gjykimit: 'Ne për këtë nuk kemi ditur asgjë.'", e ai ka thënë: "E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut ﷺ se, kur është pyetur për këtë ajet, ka thënë: "Kur All-llahu i Bekuar dhe i Lartësuar e krijoi Ademin, ia fërkoji shpinën me të djathtën e Vet dhe prej aty nxori pasardhësit e tij e tha: "Këta i kam krijuar për Xhennet dhe këta do të punojnë vepra të xhennetlinjve." Pastaj përsëri ia fërkoji Ademit shpinën, dhe përsëri prej aty nxori pasardhësit e tij e tha: "Këta i kam krijuar për Xhehennem, dhe këta do të punojnë vepra të xhehennemlinjve."

Në koleksionin e haditheve të Tirmidhiut qëndron një hadith, ku Abdull-llah b. Umeri ♦ ka thënë: "I Dërguari i All-llahut ﷺ doli para nesh, në duar i kishte dy libra, e tha: "A e dini se çfarë janë këto libra?" Ne thamë: "Jo, o i Dërguari i All-llahut, përpos nëse nuk na tregon ti." Për atë që e kishte në dorën e djathtë, tha: "Ky libër është nga Zoti i botëve, në të gjenden emrat e banorëve të Xhennetit, emrat e baballarëve të tyre dhe të fiseve të tyre, pastaj janë shënuar që të gjithë, gjer tek i fundit dhe askush nga këta emra nuk do të mungojë e as të shtohet." Pastaj, për atë që e kishte në dorën e majtë, tha: "Ky libër është nga Zoti i botëve, në të gjenden emrat e banorëve të Xhehennemit, emrat e baballarëve të tyre dhe të fiseve të tyre,

pastaj janë shënuar që të gjithë, gjer tek i fundit dhe askush nga këta emra nuk do të mungojë e as të shtohet.” Atëherë, as’habët e tij thanë: “E, përse të punohet atëherë?” Ai u përgjigj: “Jini të arsyeshëm dhe flisni bukur, ngase banori i Xhen-netit do të përfundojë me punën e banorit të Xhen-netit, madje edhe nëse punon çkado qoftë; ndërsa banori i Zjarrit do të përfundojë me punën e banorit të zjarrit, madje edhe nëse punon çkado qoftë.” Pastaj i Dërguari i All-Ilahut ﷺ, duke i ndarë me duart e veta tha: “Zoti juaj ka mbaruar me robërit; një grup në Xhen-net, e tjetri në Xhehennem.”

Pyetja e njëqindedyzetekatërt:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I CAKTIMIT TË JETËS TËK KRIJIMI I PARË I EMBRIONIT?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ

الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ

أُمّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى ﴿٣١﴾ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي

“...Ai më së miri i di të gjitha për ju, qysh se u ka krijuar prej dheu dhe qysh se kenë qenë embrion në barqet e nënave tua; andaj, mos u lavdëroni me pagabueshmërinë tuaj - Ai e njeh mirë atë që ruhet nga mëkatet.” (En-Nexhm: 32)

Në të dy *Sahihët* përmendet se i Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë: “Me të vërtetë, krijimi i çdonjërit prej jush zhvillohet në barkun e nënës së tij në afat prej dyzet ditësh. Pastaj aq kohë është (në fazën e) piksje(s), me pastaj aq kohë është copë mishi. Paskëtaj kohe All-Ilahu dërgon engjëllin, i cili ia frymëzon shpirtin dhe e urdhëron me katër fjalë; ia shkruan furnizimin e tij, jetëgjatësinë e tij, veprat e tij, a do të jetë fatlum apo fat-keq; dhe, pasha Atë përveç të Cilët nuk ka tjetër, me të vërtetë, dikush prej jush do të punojë punë të banorëve të Xhen-netit,

përderisa ndërmjet tij dhe Xhennetit nuk mbetet largësia prej një kuti, e do ti paraprijë ajo që i është shkruar atij, dhe ai do të punojë punë të banorëve të Zjarrit, e do të hyjë në të. Dhe, me të vërtetë, dikush prej jush do të punojë punë të banorëve të Zjarrit, përderisa ndërmjet tij dhe Zjarrit nuk mbetet largësia prej një kuti, e do ti paraprijë ajo që i është shkruar atij, dhe ai do të punojë punë të banorëve të Xhennetit, e do të hyjë në të.”

Ekzistojnë edhe shumë transmetime të këtilla nga as’habët me shqiptime të tjera, por me domethënie të njëjtë.

Pyetja e njëqindedyzetepestë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR CAKTIMIN VJETOR NATËN E LEJLETU-L-KADRIT?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

﴿ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴾ ﴿٤﴾ أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

“Në të cilën zgjidhet çdo punë e urtë (e paluhatshme), *sipas urdhrit Tonë!...” (Ed-Duhan: 4-5)

Ibni Abbasi ♦ ka thënë: “Natën e Lejletu-l-Kadrit shkruhet nga Levhi-Mahvudhi tërë ajo se çka do të ndodhë gjatë atij viti, nga vdekja dhe nga jeta, furnizimi dhe shiu, madje edhe ata që do ta kryejnë haxhillëkun; do të thuhet: “Haxhillëkun do ta kryejë ky dhe ky person, dhe haxhillëkun do ta kryejë ky dhe ky person.” Njësoj thonë edhe Hasani, Se’id b. Xhubejri, Mukatili, Ebu Abdurrahman Eth-Thelme e të tjerë.

Pyetja e njëqindedyzetegjashtë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR CAKTIMIN NJËDITOR?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

﴿ يَسْأَلُهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴾ ﴿٢٩﴾

“...në çdo çast Ai merret me diçka.” (Er-Rahman: 29)

Në *Sahihun* e Hakimit qëndron se, Ibni Abbasi ♦ ka thënë: “Nga ajo që ka krijuar All-llahu i Madhërishëm është Levhi-Mahvudhi, nga margaritarë të bardhë. Faqet e tij janë nga, pena e tij është drita, shkronjat e tij po ashtu janë dritë, All-llahu shikon në të çdo ditë nga treqind e gjashtëdhjetë herë. Çdo herë që shikon në të, Ai krijon, furnizon, jep jetën dhe vdekje, lartëson dhe ultëson, dhe bën atë që dëshiron Vetë. Me këtë kanë të bëjnë fjalët: **“...në çdo çast Ai merret me diçka.”**

Çdo caktim është caktim i detajit të parë, e kjo është ajo ezelike, ku All-llahu e ka urdhëruar penën, kur e pat krijuar, që të shkruante përcaktimin në Levhi-Mahvudh. Për këtë shkak Ibni Umeri dhe Ibni Abbasi i komentojnë fjalët e Lartmadhërishtit:

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

“...Ne, me të vërtetë, i kemi urdhëruar (engjëjt) që t’i shënojnë të gjitha ç’bëni ju.” (El-Xhathije: 29)

Dhe e tërë kjo ka ardhur nga dituria e All-llahut ☆, e cila është njëra cilësitë e Tij të përsosmërisë.

Pyetja e njëqindedyzeteshtatë:

ÇKA REZULTON NGA PARAPËRCAKTIMI, A DO TË JETË NDOKUSH FATLUM APO FATKEQ?

Janë pajtuar të gjitha librat qiellore dhe sunnetet pejgambërike se parapërcaktimi nuk e pengon punën (veprimtarinë), e as që urdhëron mbështetjen në të; porse urdhëron përpjekje të madhe, qëndrueshmëri dhe angazhim në drejtim të bërjes së veprave të mira. Për këtë shkak as’habët, atëherë kur Resulull-llahu ﷺ i informoi ata se çdo gjë është caktuar dhe çdo gjë ngjan sipas atij caktimi, pastaj për tharjen e penave në këtë, kanë thënë: “E, a të mbështetemi në atë që është shkruar e ta

braktisim punën?” Ka thënë: “Jo, por ju punoni, se çdokujt i është lehtësuar të punojë atë për çka është krijuar.” Pastaj ka cituar:

فَمَا مِنْ أَعْطَى وَآتَى ⑤ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنِ ⑥ فَسَيَّيْرُهُ ⑦ لِلْيُسْرَى

⑤ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ⑧ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنِ ⑨ فَسَيَّيْرُهُ ⑩

لِلْيُسْرَى ⑪

“Ai që jep (sadaka) e nuk gabon.” (El-Lejl: 5)

Kur robi e di se, të mirat e botës së tij të ardhme janë në lidhje të ngushtë me shkaqet që shpiejnë atje, atëherë ai edhe më zell përpiqet që të bëjë vepra të mira. Këtë e ka kuptuar tërësisht sahabiu i cili, kur e ka dëgjuar hadithin mbi kaderin, ka thënë: “Kur më parë nuk jam përpjekur më shumë se përpiqem tani.”

I Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë: “Aspiro për atë prej çka do të kesh dobi, mbështetu në All-Ilahun dhe mos e humbas shpresën!”

Kur i qe thënë: “Çka thua ti për barnat (ilaçet) me të cilat shërohem ne dhe për ajetet me të cilat shërohem ne, a ndërrojnë gjë në caktimin e All-Ilahut?” Ka thënë: “Edhe kjo bën pjesë në caktimin e All-Ilahut.” D.m.th. All-Ilahu ﷻ ka caktuar të mirën dhe të keqen, dhe shkaqet e çdonjërit prej tyre.

Pyetja e njëqindedyzetetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I SHKALLËS SË TRETË?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَفَاءَ إِلَهُكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ⑫ يُدْخِلُ مَنْ

“E ju do të dëshironi vetëm atë që dëshiron All-Ilahu...”
(El-Insan: 30)

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٣٣﴾ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ

إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٣٤﴾ وَلَبِثُوا

***"Dhe, kurrtesi mos thuaj për çkado qoftë: "Unë do ta bëj atë - me siguri, nesër!" pa shtuar: *'Në dashtë All-llahu!'..."**
(El-Kehf: 23-24)

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ ۚ مَن يَشَاءِ اللَّهُ يَضِلُّهُ وَمَن

يَشَاءُ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٥﴾

"...All-llahu e lë në lajthitje kë të dojë, ndërsa e udhëzon në rrugë të drejtë kë të dojë." (El-En'am: 39)

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُّضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن

يَشَاءُ وَلِتَسَّأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

"Sikur të donte All-llahu, do t'ju bënte pasues të një feje..."
(En-Nahël: 93)

﴿٤١﴾ تِلْكَ أَلْرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِّنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ

بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ۚ وَعَاقِبَتُنَا عِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ الْبَيْتِيتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ

الْقُدْسِ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَتَلْنَا الَّذِينَ مِّنْ بَعْدِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ

الْبَيْتِيتِ وَلَٰكِن اٰخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

مَا أَقْتَتَلُوا وَلَٰكِنَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٤٢﴾

"Sikur të donte All-llahu, ata nuk do të vriteshin ndërmjet veti..." (El-Bekare: 253)

فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ

فَقُتِلُوا أَلُوفًا قَتِيلًا مِمَّا بَعَدُ وَإِذَا فُتِنَّا تَغَوَّغَ الْخَرَّبُ
 أَوْزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرْنَا مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ
 بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤٤﴾

“...E, sikur të donte All-llahu, Ai do t’u hakmerrej atyre...”
 (Muhammed: 4)

فَعَالًا لِّمَا يُرِيدُ ﴿١١﴾

“Ai punon çka të dëshirojë Vetë.” (El-Buruxh: 16)

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٧﴾

“Dhe, me të vërtetë, Ai mundet që, kur të dojë diç, për të vetëm të thotë “Bëhu!” - dhe ajo bëhet.” (Ja Sin: 82)

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾ وَالَّذِينَ

“Nëse dëshirojmë diçka, Ne për të vetëm themi: “Bëhu!” - dhe ajo bëhet.” (En-Nahël: 40)

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ

يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَثَمًا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ

اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

“Atë që All-llahu dëshiron ta udhëzojë, - Ai ia disponon atij zemrën ndaj Islamit, e, kë dëshiron ta lërë në lajthitje, - Ai ia shtrëngon zemrën atij dhe ia bën të ngushtë, si të jetë duke u ngjitur në qiell...” (El-En’am: 125)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Zemrat e robërve janë ndërmjet dy gishtërinjve të Gjithmëshirshmit si një zemër - me to Ai disponon si të dojë Vetë.”

Përkitazi me gjumin e tyre në luginë, Resulull-llahu ﷺ ka thënë: *“Me të vërtetë, All-llahu i Madhërishëm i ka marrë shpirtat tuaj, dhe kur ka dashur t’ua kthejë, ua ka kthyer atëherë kur ka dashur Vetë.”*

Dhe ka thënë:

“Flisni me të mirë (njëri për tjetrin); se All-llahu do të gjykojë me gjuhën e të Dërguarit të Tij ashtu si dëshiron Vetë.”

“Mos thoni: Çka të dojë All-llahu dhe çka të dojë filan personi, por thuani: Atë që dëshiron All-llahu i Vetëm!.”

“Kujt ia dëshiron All-llahu të mirën, e udhëzon në të kuptuarit e fesë.”

“Kur All-llahu i Madhërishëm ia dëshiron mëshirën një populli, së pari ia vdesë Pejgamberin e tyre; e, kur All-llahu dëshiron ta ndëshkojë atë (popull), atëherë e ndëshkon derisa është gjallë Pejgamberi i tyre.”

Pyetja e njëqindedyzetentë:

Na ka informuar All-llahu i Madhërishëm në Librin e vet, dh me gjuhën e të Dërguarit të Vet, dhe për atë që dimë për cilësitë e tij, se Ai i do ata që bëjnë vepra të mira, ata që i frikësohen All-llahut dhe ata që janë të durueshëm; se është i kënaqur me ata që besojnë dhe bëjnë vepra të mira; e, se nuk i do jobesimtarët, as ata që bëjnë trazira, se nuk është i kënaqur me mosbesimin e robërve të tij, e as që e do çrregullimin, me atë që të tëra këto janë me caktimin e All-llahut dhe me vullnetin e Tij, dhe sikur të donte Ai, ata nuk do të vepronin kështu, ngase në pushtetin e Tij nuk gjendet diç që nuk dëshiron Ai; atëherë, **ÇFARË ËSHTË PËRGJIGJJA PËR ATË I CILI THOTË: SI MUND TË DOJË DHE TË DËSHIROJË DIÇ ME ÇKA NUK ËSHTË I KËNAQUR AI DHE ÇKA NUK DO AI?**

Dije se vullneti në Kur’an dhe në Hadith ka dy domethënie; Vullneti, universalisht, është dëshira e Tij kozmike. Nuk ekziston varësi ndërmjet dashurisë dhe kënaqësisë, porse aty bëjnë pjesë besimi dhe mosbesimi; bindja dhe mosbindja; kënaqësia

dhe dashuria; ajo që është e qortuar dhe ajo që është në kundërshti me të. Nga ky vullnet nuk mund të dalë askush a as që mund t'i shmanget atij, siç thotë i Lartmadhërishmi:

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ

يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَثَمَاتٍ يَتَصَدَّدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ

اللَّهُ أَلَرَّحْسَى عَلَى الَّذِينَ لَا يُوْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

“Atë që All-llahu dëshiron ta udhëzojë, - Ai ia disponon atij zemrën ndaj Islamit, e, kë dëshiron ta lërë në lajthitje, - Ai ia shtrëngon zemrën atij dhe ia bën të ngushtë, si të jetë duke u ngjitur në qiell...” (El-En’am: 125)

Dhe i Lartmadhërishmi thotë:

﴿يَتَأْتِيهَا الرُّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَبِّحُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا

ءَامَنَّا بِأَقْوَاهِمَ وَلَمْ تَكُنْ مِنْهُمْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ

سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ ءَاخِرِينَ لَمْ يَأْثُوكَ بِحَرْفٍ فَوَنَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ

يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ

فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ

قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

“...E, kë do All-llahu ta lërë në lajthitje, t'i assesi nuk mund t'ia sigurosh atij prirjen (simpatinë) e All-llahut. Këta janë të asaj dore (fare), të cilëve All-llahu nuk dëshiron t'ua pastrojë zemrat e tyre...” (El-Ma’ide: 41)

Vullneti fetar, sheriatik: I përket vetëm kënaqësisë dhe dashurisë së All-llahut ☆ dhe në bazë të këtij Ai i urdhëron robërit e Vet dhe ua ndalon diç. Siç janë fjalët e Lartmadhërishmit:

شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى
وَالْقُرْآنِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ^طوَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ
وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَيْتُكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

“...All-llahu dëshiron t’ua lehtësojë, e jo të keni vështi-rësi...” (El-Bekare: 185)

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُيَسِّرَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

“All-llahu dëshiron t’u shpjegojë dhe t’ju udhëzojë në rrugën që kanë ecur ata përpara jush, dhe t’ju pranojë pendimet tuaja. All-llahu i di të gjitha dhe është i Urtë.” (En-Nisa’: 26)

Aterimin i këtij vullnetit e arrin vetëm ai, të cilit i është caktuar kjo qysh më parë me krijim. Në këtë mënyrë te besimtari është bashkëngjitur vullneti universal dhe shariatik, ndërsa te besimtari i padëgjueshëm është i pranishëm vetëm vullneti universal.

All-llahu, qoftë i lavdëruar Ai, i thërret robërit e Vet kah kënaqësia e Tij dhe kah udhëzimi i Tij, që kësaj (thirrjeje) t’i përgjigjet kush të dojë prej tyre, siç thotë i Lartmadhërishmi:

وَاللَّهُ يَدْعُوْا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ

مُسْتَقِيمٍ

“All-llahu thërret (njerëzit) në Shtëpinë (xhaminë) e paqes dhe Ai e udhëzon kë të dojë në rrugën e drejtë.” (Junus: 25)

All-llahu ☆ e ka përgjithësuar thirrjen, ndërsa e ka veçuar udhëzimin për atë që do Vetë:

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِمَن أَهْتَدَى ﴿٣٠﴾

“...Zoti yt i di më së miri ata që kanë devijuar nga rruga e Tij, dhe i di më së miri ata që ndjekin rrugën e drejtë.”
(En-Nexhm: 30)

Pyetja e njëqindpesëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SHKALLËN E KATËRT?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

ٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٣١﴾ لَهُ مَقَالِيدُ

“All-Ilahu është Krijues i çdo gjëje dhe Ai mbikëqyr çdo gjë.”
(Ez-Zumer: 62)

يَتَأَيَّهَا ٱلنَّاسُ أَذْكُرُوا نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِّنْ خَلْقٍ غَيْرِ

ٱللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَآَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٢﴾

“...A ekziston ndonjë krijues tjetër, përveç All-Ilahut, i cili ju furnizon nga qielli dhe nga Toka? Përveç Tij nuk ka zot tjetër, e nga po ia mbani ju?” (Fatir: 3)

هَٰذَا خَلَقَ ٱللَّهُ قَارُونَ مَآذَا خَلَقَ ٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ بَلِ ٱلظَّٰلِمُونَ فِى

ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٣﴾

“Kjo është vepër e All-Ilahut; e Më tregoni se ç’kanë krijuar të tjerët, përveç Tij?...” (Lukman: 11)

ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِّنْ

شَرِّ كَآيِكُمْ مِّنْ يَّفْعَلُ مِّنْ ذَٰلِكُمْ مِّنْ شَيْءٍ سُبْحٰنَهُۥ وَتَعَالَىٰ عَمَّا

يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

"All-llahu është Ai që ju krijon ju, dhe ju furnizon; Ai do t'ju merr jetën dhe në fund do t'ju ringjallë. A ka ndonjë nga hyjnitë tuaj që bën diç kësisoji?..." (Er-Rum: 40)

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

"E All-llahu u krijon juve dhe ata që i bëni ju." (Es-Saffat: 96)

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾

****"Dhe shpirtin dhe Atë i Cili e krijoi, *e ia bëri të kuptueshme rrugën e të mirës dhe të keqes!"*** (Esh-Shems: 7-8)

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ يُضِلِلْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

"Kë e udhëzon All-llahu në rrugë të drejtë, ai do të jetë në rrugë të drejtë, e kë e lë në lajthitje - ai do të jetë i humbur." (El-A'raf: 178)

وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ

الْأَمْرِ لَحَبِطَتْ إِلَيْكُمْ آلُ اللَّهِ حَبَبٌ إِلَيْكُمْ إِلَّا يَمْنَنَ وَرِيتُهُ فِي قُلُوبِكُمْ

وَكَرِهَ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧٧﴾

"...Por All-llahu disave prej jush ua ka bërë të këndshëm besimin dhe ua ka zbukuruar atë në zemrat tuaja, e ua ka bërë të urryer mosmirënjohjen, shfrenimin dhe mosdëgjimin..." (El-Huxhurat: 7)

Buhariu shënon një hadith mbi krijimin e veprave njerëzore, nga Hudhejfe, e ky nga i Dërguari i All-llahut ﷺ se ka thënë: ***"All-llahu e krijon vepruesin dhe veprën që e bën ai."***

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"O All-llahu im, dhuroja shpirtit tim përkushtimin dhe pas-

troje atë, e Ti je më i miri që e pastron atë, se, me të vërtetë, Ti je Zoti dhe Mbikëqyrësi i tij.”

Pyetja e njëqindepesëdhjetenjëte:

ÇKA DO TË THONË FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ: “ÇDO E MIRË ËSHTE NË DUART TUAJA, NDËRSA E KEQJA NUK ËSHTE TE TI”, ME ATË QË ALL-LLAHU ËSHTE KRIJUES I ÇDO GJËJE?

Kjo do të thotë se të gjitha veprat e All-llahut të Madhëri-shëm janë plotësisht hajr - të mira, duke qenë se Ai shquhet me to dhe rrjedhin nga Ai, dhe në to nuk ka të keqe nga asnjë aspekt, meqë Ai është Gjykatës i Lartësuar e i Drejtë, kështu që të gjitha veprat e Tij janë urtësi dhe drejtësi. Ai i vë të gjitha gjërat në vendin ku u takon, siç është e njohur kjo tek Ai, i Lartësuari. E, ajo që në esencë është caktim i së keqes, kjo është nga aspekti i pikëvrojtimit të njeriut kundrejt së keqes dhe fatkeqësisë që i ndodhin atij si pasojë dhe shpërblim përkatës për atë që ka punuar, siç thotë i Lartmadhërishmi:

﴿٣٠﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

“Çfarëdo mjerimi që t’ju godasë, kjo është për shkak të mëkateve që i keni bërë, e Ai shumë prej tyre edhe i falë.”
(Esh-Shura: 30)

﴿٧١﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا هُمُ الظَّٰلِمِينَ

“Ne nuk kemi qenë të padrejtë ndaj tyre, por ata vetvetes i kanë shkaktuar padrejtësi.” (Ez-Zuhruf: 76)

﴿٤٤﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ الْنَّاسَ شَيْئًا وَلَٰكِنَّ النَّاسَ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ وَيَوْمَ

“Me të vërtetë, All-llahu nuk do t’u bëjë njerëzve kurrfarë padrejtësie, por njerëzit ia bëjnë këtë vetvetes.” (Junus: 44)

Pyetja e njëqindepesëdhjetedytë:

A POSEDOJNË NJERËZIT FUQI DHE VULLNET PËR VEPRAT QË I PËRSHKRUHEN ATYRE?

Po, njerëzit kanë aftësi për bërjen e veprave, dhe ata kanë dëshirën dhe vullnetin e vet, ndërsa veprat e tyre vërtetë u janë shtuar, dhe ndaj tyre do të jenë të obliguar, sipas tyre do të jenë të shpërblyer dhe të ndëshkuar, e All-llahu nuk i ka ngarkuar ata me atë që nuk mund të durojnë; këtë ua ka vërtetuar në Libër - Kur'an dhe në Sunnet, por ata nuk kanë aftësi, përveç sa u ka dhënë All-llahu ☆ dhe nuk dëshirojnë asgjë tjetër, përveç që do All-llahu ☆; e as që punojnë diç, përveç atë që ua ka dhënë Ai të punojnë, siç është përmendur me vullnetin, dëshirën dhe krijimin. Ashtu sikurse që nuk e kanë krijuar vetveten, ashtu edhe nuk i kanë krijuar veprat e tyre; kështu që fuqia e tyre, dëshira e tyre, vullneti i tyre dhe veprat e tyre janë të nënshtruara fuqisë, dëshirës dhe veprimt të All-llahut ☆; ngase Ai i ka krijuar ata; dhe Ai e ka krijuar fuqinë e tyre, vullnetin e tyre, dëshirën e tyre dhe veprat e tyre. Dëshira, vullneti, fuqia (aftësia) dhe veprat e njeriut nuk janë dëshira, vullneti, fuqia (aftësia) dhe veprat e All-llahut ☆. Ai është i Lartësuar nga kjo; porse veprat e tyre janë veprimet e All-llahut ☆, të cilat ata i kryejnë dhe atyre në realitet edhe u janë përshkruar. Në realitet All-llahu ☆ është Ai që udhëzon, ndërsa njeriu është ai që reagon në këtë dhe i cili udhëzohet në rrugë të drejtë. All-llahu ☆ është njëmend Ai i Cili punon (krijon veprat); kurse robi është njëmend ai i cili reagon në këtë dhe i zbaton këto. Prandaj secila prej këtyre dy veprave i është përshkruar atij i cili i punon këto, e i Lartmadhërishmi thotë:

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ

لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَىٰ وَجُوهِهِمْ

عَمِيًّا وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا

“Atë që e udhëzon All-llahu në rrugë të drejtë - ai është në rrugë të drejtë...” (El-Isra’: 97)

Të përshkruarit udhëzimin All-llahut ☆ është të përshkruarit e njëmendtë të udhëzuarit e njeriut sipas këtij udhëzimi; prandaj, ashtu siç nuk është Udhëzues (hadi) Ai i Cili nuk vijon sipas këtij udhëzimi (muhtedi), po ashtu nuk është Udhëzim dhe të udhëzuarit sipas atij udhëzimi. Gjithashtu, All-llahu ☆, me të vërtetë, e udhëzon në lajthitje kë të dojë Vetë, e ky rob e pason lajthitjen përnjëmend.

Kështu ndodh me të gjitha procedimet e All-llahut ☆ ndaj robërve të Tij; prandaj, ai që ia përshkruan veprimin dhe kryerjen e këtij veprimi njeriut, ai është bërë jobesimtar; jobesimtar është bërë edhe ai që ia përshkruan këtë All-llahut ☆. Kush ia përshkruan vetë veprimin Krijuesit, ndërsa kryerjen e këtij veprimi krijesave, ai është besimtar i vërtetë.

Pyetja e njëqindepesëdhjetetretë:

**ÇFARË ËSHTË PËRGJIGJJA PËR ATË QË THOTË:
“A NUK ËSHTË NË FUQINË E ALL-LLAHUT T’I BËJË
TË GJITHË ROBËRIT BESIMTARË, TË UDHËZUAR
DHE TË BINDUR, E QË KËTË TA DOJË AI NË TA?**

Ai është në gjendje ta bëjë këtë, siç thotë i Lartmadhëri-shmi:

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ

وَمُهَيِّئْنَا عَلَيْهِ فَاحُكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا

جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا

الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ

تَحْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

“...E, sikur të donte All-llahu, do t’ju kishte bërë juve ithtarë të një feje të vetme, por, Ai dëshiron që t’ju sprovtojë me atë që u është caktuar, andaj bëni gara se kush do të bëjë më shumë vepra të mira! Të gjithë do të ktheheni tek All-llahu, e Ai do t’ju informojë për çështjet, në të cilat nuk jeni pajtuar ju.”
(El-Ma’ide: 48)

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ

يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

“Sikur të donte Zoti yt, do të besonin të gjithë - që gjenden ne Tokë. E, përse atëherë t’i detyrosh njerëzit të bëhen besimtarë!?” (Junus: 99)

Porse, kjo që ka bërë Ai me ta, kjo rezulton nga urtësia e Tij, rububijeti i Tij, uluhijeti i Tij dhe nga emrat dhe cilësitë e Tij.

Fjalët: “Përse ndër robërit e Tij ka të tillë që janë të dëgjueshëm dhe të tillë që janë të padëgjueshëm?”, janë sikurse fjalët e atij që thotë: “...të cilët ndër emrat e Tij kanë emra; Ai i Cili bën dëm, Ai i Cili bën dobi, Ai i Cili jep, Ai i Cili ndalon, Ai i Cili ruan, Ai i Cili lartëson, Ai i Cili shpërblen, Ai i Cili ndëshkon dhe ngjashëm me këtë. Veprat e tij janë prodhim i emrave të Tij, ndërsa pasojat të cilësive të Tij; kështu që ta kundërshtosh Atë në veprat e Tij është njësoj sikur ta kundërshtosh Atë në emrat e Tij dhe në cilësitë e Tij, madje edhe në uluhijetin dhe rububijetin e Tij:

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَٰهَةٌ إِلَّا آلَٰهَةٌ لَّفَسَدَتَا فَاسْبَحْ بِحَمْدِ آلَٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا

يَصِفُونَ ﴿٥٠﴾ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ اتَّخَذُوا

****“...Qoftë i pastër All-llahu - Zoti i Arshit, nga ato që ia përshkruajnë Atij! *Ai nuk pyetet për atë që punon (Vetë), e ata pyeten.”*** (El-Enbija’: 22-23)

Pyetja e njëqindepesëdhjetekatërt:

ÇFARË VENDI KA NË FE BESIMI NË KADERIN - ÇAKTIMIN E ALL-LLAHUT ☆?

Besimi në caktimin e All-llahut ☆ është vargare (stolia) e teuhidit; ashtu siç është edhe të besuarit në shkaqet, të cilat shpiejnë kah ajo që është e mirë (hajr) në përcaktim dhe të penguarit nga e keqja. Nuk restaurohet dhe gjallëron besimi, përveç tek ai i cili beson në caktimin e All-llahut ☆ dhe nuk i nënshtrohet Sheriatit; siç e ka përkufizuar Resulull-llahu ﷺ besimin në caktimin e All-llahut ☆, e pastaj, atij që e kishte pyetur: “A thua vallë, do të jemi të ndëshkuar për atë që na është shkruar që më parë dhe t’i braktisim veprat tona?”, i është përgjigjur: *“Punoni, se çdonjërit i është lehtësuar të punojë për atë që është krijuar.”*

Ai që mohon caktimin e All-llahut ☆ - duke konsideruar se ai (caktimi) mohon Sheriatin, ai ka mohuar diturinë e Tij dhe fuqinë e Tij, duke konsideruar kështu se njeriu është i pavarur në procedimet e tij dhe se ai vetë i krijon ato. Në këtë mënyrë ai vërteton se, krahas All-llahut ☆, ekziston edhe krijues tjetër, dhe jo vetëm kaq, por ai mohon se të gjitha krijesat janë krijues.

E, kush pohon këtë, duke përçmuar Sheriatin, duke luftuar kundër tij, duke mohuar fuqinë e robit dhe të drejtën e zgjidhjes, që ia ka përcaktuar All-llahu dhe e ka ngarkuar me të, duke pohuar se All-llahu e ka ngarkuar së tepërmi robin me atë që nuk është në gjendje ta kryejë; siç është të ngarkuarit e të verbrit që të shqiptojë Kur’anin - ai me këtë i përshkruan padrejtësinë All-llahut të Madhërishëm, e në këtë prijes i tij është Iblisi - mallkimi i All-llahut qoftë mbi të - kur ka thënë:

قَرِيبًا هَدَىٰ وَقَرِيبًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ

أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢٥﴾ * يَذَّبْنَ عَادَمَ

“E, për shkak se Ti ke caktuar e kam rënë në lajthitje”, tha, “beto hem se do t’u dal në pritë në rrugën Tënde,” (El-A’raf: 30)

Ndërsa, për sa i përket besimtarëve të vërtetë, ata besojnë në caktimin e All-llahut ﷻ, qoftë ajo e mirë apo e keqe, dhe se tërë atë e ka krijuar All-llahu i Madhërishëm, i nënshtrohen Sheriatit me të gjitha urdhëresat dhe ndalesat e tij dhe sipas tij gjykohen ndërmjet veti, haptazi dhe fshehurazi. Ata besojnë se udhëzimi dhe lajthitja janë në dorë të All-llahut ﷻ, dhe se Ai e udhëzon kë do Vetë nga mëshira e Tij dhe e lë në lajthitje kë do vetë sipas të drejtës së Tij:

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِّنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِمَن أَهْتَدَى ﴿٣٠﴾

“...Zoti yt i di më së miri ata që kanë devijuar nga rruga e Tij, dhe i di më së miri ata që ndjekin rrugën e drejtë.” (En-Nexhm: 30)

Në këtë, Ai posedon urtësi largpamëse dhe argument të pakontestueshëm.

Ata besojnë se shpërblimi dhe ndëshkimi janë pasojë e pasimit apo të braktisjes së Sheriatit, e nuk janë pasojë e përcaktimit. Atë forcohen me caktimin gjatë fatkeqësive, e, kur udhëzohen kah dijenia, e denjë për të vërtetën, thonë:

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِّنْ غِلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَن

هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَن تِلْكَمُ الْجَنَّةُ

أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

“...Qoftë lavdëruar All-llahu, që na udhëzoi në rrugën e drejtë. Ne nuk do të ishim në rrugën e drejtë sikur të mos na udhëzonte All-llahu...” (El-A’raf: 43)

Ata nuk flasin ashtu siç thotë njeriu i shfrenuar:

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۖ أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ

أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ ۖ مِنَ الْفَرُوقِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَآكْثَرُ جَمْعًا وَلَا

يُسْأَلُ عَن ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

“Këtë që kam, e kam fituar me dijeninë time, kështu mendoj unë...” (El-Kasas: 78)

E, kur të bëjnë ndonjë vepër të shëmtuar, thonë ashtu siç kanë thënë Ademi dhe Hava:

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ

الْخَاسِرِينَ ﴿٧٩﴾

“O Zoti ynë”, thanë ata, “Ne vetes i bëmë padrejtësi dhe, nëse Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne me siguri do të jemi të humbur.” (El-A’raf: 23), e nuk thonë, siç ka thënë djalli i mallkuar:

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَزِيدَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

وَلَأَغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٠﴾

“...Për atë që më ke shpënë në lajthitje...” (El-Hixhër: 39)
Ndërsa, kur i godet ndonjë telashe:

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٨١﴾

“...Vetëm thonë: “Ne jemi të All-llahut dhe ne Ai do t’i kthehemi Atij!” (El-Bekare: 156)

E nuk thonë ashtu siç thonë ata që nuk besojnë:

يَتَّبِعُهَا الَّذِينَ هُمْ أَعْمَىٰ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا

لَاخِرُ مِنهُمْ إِذَا حُرِبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرَىٰ

لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكُ

حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾

“O besimtarë! Mos u bëni si mohuesit që u thoshin vëllezërve, kur (këta) niseshin në udhëtim ose në luftim: “Sikur të rrinin me ne, nuk do të vdisnit as nuk do të vriteshi” - që All-llahu t’ua bëjë këtë pikëllim në zemrat e tyre; edhe jeta edhe vdekja janë vepra të All-llahut. Ai i sheh mirë të gjitha punët që bëni ju.” (Ali Imran: 156)

Pyetja e njëqindepesëdhjetepesë:

SA DEGË KA BESIMI?

All-llahu i Madhërishëm thotë:

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ

وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ

وَأَبْنَى السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ

وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ

وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

“Nuk është bamirësi (devotshmëri) të ktheni fytyrat tuaja kah lindja dhe kah perëndimi, por bamirësit janë ata, të cilët i besojnë All-llahut dhe asaj bote, edhe engjëjt, edhe Librat, edhe Pejgamberët, dhe të cilët nga pasuria, edhe pse e duan atë, u japin të afërmeve dhe bonjakëve, edhe të varfërve, edhe udhëtarëve, edhe lypësve, edhe për lirimin e robërve, edhe që kryejnë faljen dhe japin zekatin, edhe që obligimin e vet kur e marrin e zbatojnë, sidomos ata, të cilët janë të durueshëm në skamje, edhe në sëmundje, edhe në luftë të ashpër. Ata janë besimtarë të sinqertë, dhe ata i frikësohen All-llahut dhe shmangen nga

punët e shëmtuara.” (El-Bekare, 177).

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Imani (besimi) është gjashtëdhjetë e disa”, sipas një rivajet tjetër, “shtatëdhjetë e disa degë: Më e vlefshme është fjala: “La ilahe il-lall-llah” (nuk ka të adhuruar tjetër përveç All-llahut), kurse më e ulëta është të larguarit nga rruga e asaj që i mundon kalimtarët. Edhe turpi është një degë e imanit”

Pyetja e njëqindpesëdhjetegjashtë:

SI I KA KOMENTUAR ULEMAJA KËTO PJESË?

Këto degë i ka njehsuar një grup komentuesish të Hadithit dhe përkitazi me këtë kanë shkruar edhe vepra - gjë që kanë vepruar mirë dhe i kanë ndihmuar të tjerët; porse, njohja e numrit të tyre nuk është kusht i besimit, por mjafton që ato të besohen përgjithësisht.

Këto janë pjesë të imanit nga suazat e Kur'anit dhe të Sunnetit. Kështu që njeriu është i obliguar që t'i zbatojë urdhrat e tyre, e të shmaget nga ndalesat e tyre dhe të besojë atë që na informojnë ato. Kush vepron kështu, ai e ka plotësuar besimin. Degët që i kanë njehsuar dijetarët, janë të vërteta dhe bëjnë pjesë në iman, porse ata konsiderojnë se, ato që kanë njehsuar, bëjnë pjesë në fjalët e të Dërguarit të All-llahut ﷺ - se gjithsej janë gjashtëdhjetë e disa apo shtatëdhjetë e disa -, të cilat kërkojnë tekst tjetër nga Kur'ani, apo ndonjë tekst tjetër i cili kategorikisht do ta vërtetonte këtë.

Pyetja e njëqindpesëdhjeteshtatë:

PËRMENDI MË TË RËNDËSISHMET NGA AJO QË KANË NJEHSUAR ATA?

Hafidh Ez-Zehebiu, ne veprën e vet *Fet'hu*, ka përmbledhur atë që ka parashtruar Ibni Hibbani, duke thënë: “Në të vërtetë, këto pjesë degëzohen nga punët e zemrës, punët e gjuhës dhe punët e trupit.”

Punët e zemrës janë bindjet dhe nijetet - qëllimet, dhe degëzohen në njëzet e katër cilësi. Në besimin në All-llahun bën pjesë: besimi në Qenien e Tij, cilësitë e Tij, njëshmërinë e Tij, ngase

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنْ

الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

“...Asgjë nuk i shëmbëllen Atij! Ai i dëgjon të gjitha dhe i sheh të gjitha.” (Esh-Shura: 11), dhe bindja se çdo gjë është krijuar, përveç Tij. Në punët e zemrës bën pjesë edhe besimi në engjëjt e Tij, në Librat e Tij, në të Dërguarin e Tij, në caktimin e mirë apo të keq dhe besimi në Ditën e gjykimit.

Gjithashtu, këtu bën pjesë edhe: sprovimi në varr, ringjallja dhe ngritja nga varret, dhënia e llogarisë, peshimi i veprave, ura-Sirat, Xhenneti, Xhehennemi, dashuria ndaj All-llahut, dashuria dhe urrejtja në emër të Tij, dashuria ndaj Resulull-llahu ﷺ dhe bindja në lartësinë e tij.

Në këtë bën pjesë: të dërguarit salavat Resulull-llahut ﷺ, pasimi i Sunnetit të tij dhe sinqeriteti në veprime.

Në këtë bën pjesë: braktisja e shtirjes dhe dyfytirësisë, pendimi, frika, shpresa, falënderimi, durueshmëria, kënaqësia me përcaktimin e All-llahut, tevekkuli - mbështetja, mëshira, përlulshmëria (modestia).

Në këtë, gjithashtu bën pjesë edhe braktisja e smirës, braktisja e urrejtjes dhe braktisja pezmatimit. Punët e gjuhës ngërthejnë shtatë cilësi: shqiptimi i teuhidit, leximi-mësimi i Kur'anit, studimi i diturive dhe të mësuarit e të tjerëve me to, dua, dhikri, kërkim ndjese dhe ruajtja nga kotësia.

Punët e trupit ngërthejnë tridhjetë e tetë cilësi. Disa janë në lidhje me parinë, persona të spikatur (njerëz të veçantë), e këto janë pesëmbëdhjetë cilësi: pastrimi i shpirtit dhe trupit, të ushqyerit e varfanjakëve dhe gostitja e mysafirëve, agjërimi farz - detyrimor dhe nafile - vullnetar, i'tikafi, gjurmimi për natën e

Lejletu-l-kadrit, umra, tavafi, ikja me din (besim), ku bën pjesë: emigrimi nga shteti (qyteti) i shirkut - mosbesimit, përmbushja e zotimit, saktësia e plotësismit të besatimit dhe kefaretit (shpagimit).

Të dytat i përkasin nënshtetasve, e këto janë gjashtë: ndershmëria në bashkëshortësi, zbatimi i të drejtës familjare, bamirësia ndaj prindërve, ku bën pjesë edhe abstenimi nga mosdëgjesa (ndaj prindërve), edukimi i fëmijëve, mirëmbajtja e marrëdhënieve fafeshnore, dëgjesa ndaj udhëheqësve dhe mirësjellja ndaj robërve.

Të tjerat kanë të bëjnë me njerëzit e thjeshtë, e këto janë gjithsej shtatëmbëdhjetë: të jesh udhëheqës me të drejtë, ndjekja e xhematit, dëgjesa ndaj prijësve, paqësimi ndërmjet njerëzve, ku bën pjesë: lufta kundër harixhinjve dhe mujsharëve, ndihmesa në bamirësi, dhe këtu bën pjesë: bërja mirë dhe ndalimi nga e keqja, zbatimi i ndëshkimeve sheriatike, xhihadi bën pjesë në të bërët roje në rrugën e All-llahut, zbatimi i gjërave të besuara, pastaj bën pjesë dhënia e një të pestës dhe kthimi i borxhit (huasë) tërësisht, raporti i mirë ndaj fqinjëve, sjellja e mirë; dhe këtu bën pjesë fitimi i pasurisë në mënyrë të lejuar (hallall) dhe shpenzimi i saj në qëllime të caktuar, ku bën pjesë braktisja e shpenzimit plëngprishës dhe të kaluarit e masës, kthimi i selamit, shëndetja e atij që teshtin, të shkaktuarit dëm njerëzve, ruajtja nga zbavitjet dhe largimi i gjësëndit që pengon në rrugë.

Këto janë gjashtëdhjetë e nëntë cilësi, e mund të njehsohen shtatëdhjetë e shtatë, nëse cilësitë që i janë bashkëngjitur të tjerave, konsiderohen si të veçanta.

Pyetja e njëqindpesëdhjetetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR IHSANIN - BAMIRËSINË NË KUR'AN DHE SUNNET?

Ekzistojnë shumë argumente për këtë, prej tyre janë edhe

fjalët e Lartmadhërishmit:

وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ

يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٥﴾

“Por bëni mirë; se All-llahu me të vërtetë i do bamirësit.”

(El-Bekare: 195)

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٧٨﴾

“Me të vërtetë, All-llahu është në anën e atyre që i frikësohen All-llahut, që i shmangen mëkateve dhe që bëjnë vepra të mira.” (En-Nahël: 128)

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ

الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢٧﴾

“Ai që i dorëzohet tërësisht All-llahut, duke bërë vepra të mira, ai është kapur për lidhjen (litarin) më të fortë...” (Lukman: 22)

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا لِحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ

وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٢١﴾

“Ata që bëjnë vepra të mira, do të kenë shpërblim të mirë, madje edhe më tepër!...” (Junus: 26)

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾

“A mos vallë, shpërblimi për veprat e mira mund të jetë diç tjetër pos e mirë?!” (Er-Rahman: 60)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, All-llahu ka urdhëruar bamirësinë në çdo gjë.”

“Lum për atë rob i cili vdes e ibadete (robërim) të bukura ka kryer për All-llahun ☆ dhe për shoqërimin me Zotin e tij, lum për

të!”

Pyetja e njëqindpesëdhjetenëntë:

Ç'ËSHTË BAMIRËSIA NË IBADET?

Këtë e ka shpjeguar Resulull-llahu ﷺ në hadithin, kur Xhibrili e ka pyetur që ta informonte për ihsanin (bamirësinë): *“Ta adhurosh All-llahun sikur e sheh Atë. Nëse nuk e sheh Atë, Ai, pa dyshim , të sheh ty.”*

Në këtë mënyrë Resulull-llahu ﷺ ka vënë në pah se ihsani i ka dy shkallë, të cilat dallojnë mes vete.

Shkalla më e lartë e këtyre është “Ta adhurosh All-llahun sikur e sheh Atë”, dhe kjo është shkallë e pamjes (shikimit), që është gjendje kur rob i vepron në pajtueshmëri me shikimin e All-llahut të Madhërishëm me zemrën e vet. Kjo është gjendje kur zemra ndriçohet me besim dhe kur arsyeja dhe mendjemprehtësia depërton në konceptim (njohuri), kështu që e fshehta bëhet pors i njëmendësi, e, në realitet, edhe kjo është shkallë e ihsanit.

Shkalla e dytë është gjendja e vrojtimit, kur njeriu punon me ndjenjë se është i vështuar nga ana e All-llahut, se Ai është duke e parë atë dhe se Ai është afër tij. E, kur kjo është e pranishme tek njeriu gjatë punës së tij, atëherë ai vërtetë punon vetëm për hir të All-llahut të Madhërishëm, meqë kjo prani e pengon t'i kthehet dhe t'i drejtohet dikujt tjetër pos All-llahut të Madhërishëm.

Pjesëtarët e këtyre dy shkallëve dallojnë në ujdi me aftësinë e arsyes së tyre.

Pyetja e njëqindegjashtëdhjetë:

ÇKA ËSHTË E KUNDËRTA E BESIMIT?

E kundërta e besimit është kufri - mosbesimi, e, edhe kjo është bazë e cila posedon degët e veta mu sikurse imani.

Tanimë kuptove se esenca e imanit është besimi krahas

dëgjueshmërisë e cila kërkon përkushtim dhe bindje, ndërsa esenca e mosbesimit është mohimi dhe inati, i cili kërkon kryelartësi dhe mosdëgjësë.

Të gjitha aspektet e dëgjueshmërisë bëjnë pjesë në degët (pjesët) e besimit dhe shumica e këtyre aspekteve në Kur'an dhe në Sunnet quhen iman. Të gjitha aspektet e mëkatit bëjnë pjesë në degët e mosbesimit dhe shumica prej tyre në Kur'an dhe në Sunnet janë quajtur kufër. Kur ta kuptosh këtë, do të shohësh se ekzistojnë dy lloje të kufrit, të cilat tërësisht nxjerrin nga imani - besimi; e këto janë: kufri i madh –mosbesimi me bindje mohimi i të cilit buron nga zemra dhe kufri i vogël - i cili mohon plotësinë e besimit, e nuk e mohon imanin në tërësi. Ky është kufër në vepra, i cili nuk i kundërvihet fjalëve nga zemra as veprimit të saj e as që e kërkon këtë.

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetenjëte

MË SHPJEGO SE SI MOSBESIMI BINDSHMËRISHT MOHON NË TËRËSI BESIMIN DHE MË SQARO ATË QË KAM THËNË PËRGJITHËSISHT PËR KËTË SE AI E MËNJANON ATË?

Që më parë të kemi shpjeguar se besimi është fjalë dhe vepër; fjalët e zemrës dhe të gjuhës; veprat e zemrës, gjuhës dhe organeve të trupit. Fjalët e zemrës janë vërtetim, fjalët e gjuhës janë shqiptimi i fjalëve të Islamit; veprimi i zemrës është të nënshtruarit ndaj të gjitha aspekteve të dëgjueshmërisë.

Andaj, kur zhduken këto katër gjëra: fjala e zemrës dhe veprimi e saj, fjala e gjuhës dhe veprimi i organeve të trupit, atëherë zhduket besimi në plotësi. E, kur zhduket vërtetimi i zemrës, atëherë edhe prej asaj që ka mbetur nga besimi nuk ka farë dobie.

Sepse, në të vërtetë, vërtetimi me zemër është kusht për ekzistimin e tij dhe të kihet dobi prej tij. Kjo është njësoj sikurse ai që nuk i konsideron të vërteta emrat e All-llahut dhe cilësitë e Tij, apo çkado qoftë tjetër nga ajo që All-llahu ☆ ka dërguar

Pejgamberë dhe ka zbritur Shpallje.

Nëse zhduket veprimi i zemrës, por bindja ekziston, atëherë dijetarët e ehli-sunnetit janë në pajtim se kjo është zhdukje e tërësishme e besimit, meqë nuk mund të sjellë dobi vërtetimi pa veprimin e zemrës, e kjo është dashuria dhe përlësia. Sikurse që nuk do t'i shërbejë Iblisit, faraonit dhe popullit të tij, hebrenjve dhe mushrikëve, të cilit kanë qenë të bindur në sinqeritetin e Pejgamberit, gjë që e vërtetonin fshehurazi dhe haptazi, dhe flisnin se nuk është gënjeshtar, por megjithatë nuk do ta pasojmë atë dhe nuk do ti besojmë atij.

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetëdytë:

SA PJESË I KA KUFRI I MADH QË NXJERR NGA MILETI?

Nga ligjërimi ynë i gjertanishëm mund të kuptohet se ai ndahet në katër pjesë: kufri i mosdijes dhe mohimit, kufri mospranimit, kufri i inatit dhe mendjemadhësisë dhe kufri i dyfityrësisë.

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetëtetë:

ÇFARË ËSHTË KUFRI I MOSDIJES DHE MOHIMIT?

Ky është kufër i cili manifestohet në brendi dhe nga e jasht-mja e njeriut, siç kanë qenë shumica e kafirëve nga fisi Kurejsh dhe ata para tyre nga popujt e mëparshëm, për të cilët All-llahu i Madhërishëm ka thënë:

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

“Ata që mohojnë Librin dhe atë që kemi dërguar me Pejgamberët Tanë - së shpejti do t'i dinë pasojat e kësaj.”
(El-Mu'min, 70)

خُذِ الْعَمَلْ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٤٩﴾

“...dhe shmangu nga injorantët!” (El-A’raf: 199)

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٧﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِنَا وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمْ إِدَا كُنْتُمْ

فُتُنًا ﴿٨٨﴾ وَإِنَّ أَوَّلَ الْآيَةِ لَأَنَّهُمْ كَانُوا يَعْبُودُونَ ﴿٨٩﴾

***“E, Ditën kur Ne do t’i tubojmë prej çdo populli nga një grup prej atyre që i kanë mohuar argumentet Tona - ata do të jenë të ndaluar - *e kur të vijmë, Ai do të pyet: “A mos vallë ju i keni mohuar argumentet e Mia duke mos menduar fare për to, apo, ç’keni bërë ashtu?”** (En-Nemël: 83-84)

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَّابٌ

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾ وَمِنْهُمْ

“Ata e mohojnë atë (Kur’anin) pa e kuptuar me themel çka ka në të, pa u ardhur akoma as shpjegimi i tij; po kështu kanë mohuar edhe ata para tyre; e shih si kanë përfunduar zullum-qarët!” (Junus: 39)

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetekatërt:

Ç’ËSHTË KUFRI I MOSPRANIMIT?

Ky është fshehja e të vërtetës dhe nënshtrimi ndaj saj haptazi krahas dijenisë për të dhe për të konceptuarit e saj; siç është kufri i faraonit dhe i popullit të tij ndaj Musait ♦, pastaj kufri i hebrenjve ndaj Muhammedit ﷺ.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَجَعَلُوا بَيْنَهُمَا مِصْرًا وَآسَٰتِيقَتَهُمَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُغُورًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

﴿١٤﴾ الْمُفْسِدِينَ

“Dhe, të padrejtët e kryelartët i mohuan ato, megjithëse në vete besonin se janë të njëmendta...” (En-Nemël: 14)

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا

مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا

بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

“...dhe, kur u erdhi ajo që e dinin se është e vërtetë, e mohuan atë...” (El-Bekare: 89)

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا

مِّنْهُمْ لَيَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤١﴾

“...por disa prej tyre e fshehin të vërtetën, duke e ditur mirë.” (El-Bekare: 146)

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetëpestë:

Ç'ËSHTË KUFRI I INATIT DHE I KRYELARTËSISË?

Ky është mosnënshtrimi ndaj së vërtetës përkundër pranimit të saj, siç është kufri i Iblisit. All-llahu i Madhërishëm thotë për të:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ

مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

“...por Iblisi nuk deshi, ai e rriti mendjen dhe u bë i pafe.” (El-Bekare: 34)

Iblisi nuk ka mundur ta mohojë urdhrin e All-llahut që të bëjë sexhde, e as që ka mundur ta hedhë poshtë atë, por megjithatë iu kundërvu dhe iu shmang drejtësisë dhe urtësisë së Tij, e tha:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ

خَلَقْتُ طَيْئًا ﴿٦١﴾

“Vallë unë t’i bëj sexhde atij, të cilin Ti e ke krijuar nga deltina?” (El-Isra’: 61)

Iblisi gjithashtu ka thënë:

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلَٰصَلٍ مِّنْ حَمَإٍ

مَّسْنُونٍ ﴿٦٢﴾

“Nuk më takon mua”, tha, “t’i bëj sexhde njeriut, të cilin e ke krijuar nga deltina, nga balta e ndenjur.” (El-Hixhër: 33)

قَالَ مَا مَنَعَكَ آلَا تَسْجُدُ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن

نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾

“Unë jam më i mirë se ai; mua më ke krijuar nga zjarri, e atë nga balta!” (El-A’raf: 12)

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetëgjashtë:

Ç’ËSHTË KUFRI I DYFYTYRËSISË?

Ky është mosprania e vërtetimit të zemrës dhe e veprimit të sinqertë, edhe përkundër shfaqjes së dëgjueshmërisë, duke u shtrirë para njerëzve - siç është kufri i Ibën Selulit dhe i grupit të tij, për të cilët All-llahu i Madhërisëm ka thënë:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالْيَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

﴿٩﴾ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا

يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ

مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾
 وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا كَمَا ءَامَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا ءَامَنَ السَّفَهَاءُ
 أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السَّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا
 قَالُوا ءَامِنُوا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ
 مُسْتَهْزِءُونَ ﴿١٤﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدِّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْتَهُونَ
 ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَىٰ فَمَا رَبِّحَتِ بِحَبْرِ ثَمَرِهِمْ وَمَا
 كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ
 مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾
 ضُمُّ بَعْضِكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ لَّا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ
 وَرَعْدٌ وَنُبُرٌ يُجْعَلُونَ أَصْبِعَهُمْ فِي ءَادَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ
 وَاللَّهُ مُجِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾ بَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا
 أَضَاءَ لَهُمْ مَّنَّوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
 بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ إِنَّا لِلَّهِ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يَتَأْتِيهَا النَّاسُ

***"Ka disa njerëz që thonë: "Besojmë në All-llahun dhe në jetën tjetër!" - por, ata nuk janë besimtarë. *Ata përpiqen ta mashtrojnë All-llahun dhe ata që besojnë, por ata, duke mos e vërejtur këtë fare, vetëm e mashtrojnë vetveten. *Zemrat e tyre janë të sëmura, e All-llahu ua shton edhe më sëmundjen; ata i pret vuajtje e dhembshme, për shkak se gënjejnë. *Kur u thuhet: "Mos bëni çrregullime në Tokë!", ata thonë: "Ne vetëm po e vendosim rendin!" *Me të vërtetë?! E, ata, në realitet, shkaktojnë çrregullime, por nuk e vërejnë këtë. *Kur u thuhet: "Besoni edhe ju ashtu siç kanë besuar njerëzit (e ndershëm!)" -**

*ata thonë: "Vallë! A të besojmë edhe ne atë që besojnë të çmendurit?" - E, në të vërtetë, ata janë të çmendur, por nuk e dinë këtë. *Kur takohen me ata që besojnë, thonë: "Ne besojmë!" - por, kur ngelin vetëm me djajtë e tyre, thonë: "Ne jemi me ju, ne vetëm bëjmë shaka." *All-llahu i vë ata në tallje dhe i mbështet që të bredhin në mosbesimin e tyre. *Në vend të rrugës së drejtë, ata janë nisur (kanë zgjedhur) rrugës së gabuar; tregtia e tyre nuk u solli kurrfarë dobie, dhe ata as që e dinë se ç'janë duke punuar. *Janë të ngjashëm me ata, të cilët e ndezin zjarrin, dhe, kur e ndriçon rrethin e tyre, All-llahu ua merr dritën dhe i lë në errësirë! *Janë të shurdhër, memecë e të verbër; assesi të vijnë në vete. *Ose ata i nngjasojnë atyre, të cilët, gjatë kohës së shiut të stuhishëm nga qielli, në errësirë të plotë, gjatë bubullimës dhe vetëtimave, për shkak të rrufeve, i mbyllin veshët me gishtërinj, duke iu frikësuar vdekjes, por jobesimtarët nuk mund t'i ikin dot All-llahut, *dhe shkrepitima thuase ua merr të parit atyre; sa herë që ajo ua ndriçon rrugën, ata ecin, e, kur i kaplon errësira, ndalen. Sikur të donte All-llahu, do të mund t'ua merrte edhe të dëgjuarit edhe të parit, se, me të vërtetë, All-llahu mund të bëjë çdo gjë."*
(El-Bekare: 8-20)

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjeteshtatë:

Ç'ËSHTË KUFRI NË VEPRA QË NUK NXJERRIN NGA MILETI?

Kjo është çdo vepër të cilën Ligjvënësi e ka quajtur kufër dhe krahas kësaj atributi i emrit mbetet tek ai që e bën këtë, siç thotë i Dërguar i All-llahut ﷺ: *"Pas meje mos u ktheni në mosbesim, që t'ia prisni qafat njeri-tjetrit."*

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *"Qortimi i myslimanit është mëkat, ndërsa tentimi për ta mbytur atë është kufër - mosbesim."*

Resulull-llahu ﷺ ka përmendur se luftimi i ndërsjellë i myslimi-

manëve është mosbesim, ndërsa atë që vepron kështu e ka quajtur kafir - jobesimtar.

Përkitazi me këtë All-llahu i Madhërishëm thotë:

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا

عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ

فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا

الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

***“Nëse dy grupe besimtarësh luftojnë ndërmjet veti, pajtoni ata, e nëse njëri prej tyre megjithatë sulmon atë tjetrin, atëherë luftoni kundër atij që bën zullum, përderisa të mos kthehet në dispozitat e All-llahut. E nëse kthehet, atëherë pajtoni ata mes tyre dhe jini drejtë. All-llahu njëmend i do të drejtët. *Besimtarët janë vetëm vëllezër, andaj pajtoni dy vëllezër tuaj ndërmjet veti dhe keni frikë All-llahun, që të jeni të mëshiruar.”**
(El-Huxhurat: 9-10)

Këtu All-llahu ☆ ua ka vërtetuar besimin dhe vëllazërimin për nga feja, dhe nga kjo nuk ua mungon asgjë.

Në ajetin i cili flet për hakmarrjen, All-llahu ☆ thotë:

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَىٰ

الْحُرِّ بِالنَّحْرِ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ

أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَنٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ

مِّن رَّيِّكُمْ وَرَحْمَةٌ مِّنَ أَعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

“O besimtarë! Ju është caktuar hakmarrja për të vrarët: i liri - për të lirin, rob - për rob, femra - për femër. E ndaj atij të cilit ia falë farefisi i të vrarit, le të sillet me zemërgjerësi, e edhe ai le t’ua kthejë me mirëbërësi. Kjo është lehtësi dhe mëshirë nga ana e Zotit tuaj. Por kush bën dhunë edhe pas kësaj, atë e pret

dënim i dhembshëm." (El-Bekare: 178), me çka All-llahu ﷻ e vërteton vëllazërimin islam dhe nuk e mohon atë.

I Dërguari i All-llahut, gjithashtu, thotë: *"Nuk është besimtar ai që bën kurvëri në çastin e kryerjes së saj, e as që është besimtar ai që vjedh në momentin e bërjes së kësaj, por pastaj teubja është e arritshme (për çdokënd)."*

Në një hadith, të cilin e transmeton Ebu-Dherri, qëndron se Resulull-llahu ﷺ ka thënë: *"Nuk ekziston asnjë rob, i cili thotë se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, pastaj vdes në të, e që All-llahu nuk do ta vendosë në Xhennet."* Kam thënë: *"Madje edhe nëse bën kurvëri?"* Ka thënë: *"Po, madje edhe nëse bën kurvëri."* Këtë e ka thënë tri herë, e herën e katërt ka thënë: *"Madje edhe nëse kjo nuk i pëlqen Ebu Dherrit."*

E tërë kjo na udhëzon se lavirit, vjedhësit, atij që pi alkool dhe vrasësit nuk i mohohet besimi tërësisht, nëse e konsideron All-llahun ☆ për të Vetmin në Çdo gjë, meqë, sikur të donte ai, nuk do t'na informonte se ai që vdes në duke qenë i bindur se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, do të hyjë në Xhennet, madje edhe nëse bën mëkat. Ndërsa, në Xhennet nuk do të hyjë askush tjetër, pos besimtari. Porse më këtë ka dashur ta vë në pah mangësinë e besimit të tij dhe mohimin e plotësisë së tij. Njeriu bëhet jobesimtar nëse i bën këto vepra duke i konsideruar ato të lejuara, që nënkupton se Kur'anit është i rrejshëm e edhe Pejgamberët që i kanë ndaluar këto vepra. , jo vetëm kaq, por ai bëhet jobesimtar duke qenë i bindur se këta mëkate janë të lejuara, madje edhe nëse në realitet nuk i zbaton në vepër. All-llahu i Madhërishëm e di më së miri!

Pyetja e njëqindëgjashtëdhjetetë:

PËRSE BËRJA SEXHDE IDHULLIT, MOSPËRFILLJA E KUR'ANIT, QORTIMI I PEJGAMBERËVE, PËRÇMIMI I FESË DHE NGJASHËM ME KËTË, QË BËN PJESË NË KUFËR ME VEPRA, SHKAKTON DALJEN NGA FEJA, EDHE PSE ËSHTË DEFINUAR SI KUFËR I VOGËL - KUFËR NË VEPRA?

Dije se e tërë kjo dhe ajo që është në trajtë të këtyre, nuk bën pjesë në kufër në vepra, përveç nga aspekti se këto bëhen me organe trupore dhe se i bëhen njerëzve. Mirëpo këto vepra përndryshe nuk bëhen përveç me zhdukjen e veprimit të zemrës, siç është nijeti, ihlasi, dashuria dhe bindja. Edhe pse këto duken se janë të lidhura me vepra, megjithatë këto doemos shpiejnë në kufër për nga bindja, dhe nuk mund të jetë ndryshe. Kjo nuk mund të ndodhë, përveç nga ana e munafikut-hipokritit, kriminelit apo inatçiut. E, a është kufër procedimi i munafikëve kur kanë thënë në Betejën e Tebukut:

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ

وَهُمْ أُولَئِكَ لَمْ يَتَّخِذُوا وَمَا قَعَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ

فَإِنْ يَتُوبُوا إِلَيْكَ خَيْرٌ لَّهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

"Hipokritët betohen në All-llahun se nuk kanë folur, por, me të vërtetë, ata kanë thënë fjalë mosbesimi dhe kanë treguar se janë jobesimtarë..." (Et-Teube: 74) dhe:

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ

أَبِاللَّهِ وَعَآيِدَتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٧٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا

قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ نَعَفٌ

طَآئِفَةٌ بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٧٦﴾

****"...Ne vetëm biseduam dhe u argëtuam". Thuaj : "A mos vallë po talleni me All-llahun, me fjalët e Tij dhe me Pejgamberin e Tij? *Mos u arsyetoni! Është e qartë se ju jeni jobesimtarë, ndërsa pohoni se jeni besimtarë..."*** (Et-Teube: 65-66)

Pyetja e njëqindegjashtëdhjetenëntë:

NË SA LLOJE NDAHET ZULLUMI, FISKU (MËKATIMI), NIFAKU (PADREJTËSIA) DHE HIPOKRIZIA?

Secili prej këtyre ndahet në dy lloje: i madh - e kjo është mosbesim dhe i vogël - që nuk hynë në kufër.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetë:

CILI ËSHTË SHEMBULLI I ZULLUMIT (DHUNIMIT) TË MADH?

Shembulli i zullumit të madh është ai të cilin e përmend All-llahu i Madhërishëm në fjalët:

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ

الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

“Dhe, përveç All-llahut mos iu lut tjetërkujt, të cilët nuk të sjellin as dobi as dëm, e nëse e bën këtë, ti atëherë, me të vërtetë, je nga zullumqarët (d.m.th. jobesimtarët).” (Junus: 106)

I Lartmadhërishmi, gjithashtu, thotë:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَىٰ لَا تُشْرِكْ

بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

“...Me të vërtetë, të bërët shok All-llahut (politeizmi), është zullum i madh.” (Lukman: 13)

I Lartmadhërishmi thotë edhe këtë:

يَبْنَىٰ إِسْرَءِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ

حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٧﴾

“...Kush e konsideron dikë tjetër të barabartë me All-llahun, All-llahu do t’ia ndalojë atij hyrjen në Xhennet dhe, vendqëndri-

mi i tij do të jetë Xhehennemi; ndërsa zullumqarëve (jobesimtarëve) nuk do t'u ndihmojë askush!" (El-Ma'ide: 72)

Shembulli i zullumit i cili nuk bën pjesë në kufër është ai, të cilin e përmend All-llahu i Madhërishëm përkritazi me shkurorëzim:

يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَعْتُمْ إِلَى السَّاءِ فَطَلِقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا

اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ

مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا

تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿٦﴾

"...dhe frikësojuni All-llahut, Zotit tuaj. Mos i përzini ato nga shtëpitë e tyre - por edhe ato mos të dalin, përveç nëse qartazi kanë bërë ndonjë vepër të turpshme. Këto janë dispozitat e All-llahut. Ai cili nuk i zbaton dispozitat e All-llahut - ai vetvetes i ka bërë padrejtësi (zullum)..." (Et-Talak: 1)

Dhe, i Lartmadhërishmi thotë:

وَإِذَا طَلَقْتُمْ إِلَى السَّاءِ فَبَلَّغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سِرِّحُوهُنَّ

بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِيَتَّعْتِدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ

نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا عَايِشَ اللَّهِ هُزُوءًا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا

أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا

أَنَّ اللَّهَ يَكُلُّ شَيْءَ عَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

"...Dhe mos i mbani me qëllim që t'u bëni zullum, e, ai i cili vepron kështu - ai i ka bërë zullum vetvetes..." (El-Bekare: 231)

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetenjëte:

CILI ËSHTË SHEMBULLI I MËKATIMIT

(FISK-ut) TË MADH DHE TË VOGËL?

Shembulli i këtij mëkatimi është ai të cilin e përmend All-llahu i Madhërishëm në fjalët:

الْمُتَنِفِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ

عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

“...Me të vërtetë, hipokritët janë mëkatarë.” (Et-Teube: 67)

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ

مِنَ الْغِيَةِ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ۖ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِن

دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ ❖ مَا

“...Përpos Iblisit. Ai ishte njëri nga xhinnët dhe nuk e respektoi urdhrin e Zotit të vet...” (El-Kehf: 50)

وَأُولَٰئِكَ أَتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعَلَمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَرِيْبَةِ ۚ أَلَيْسَ كَانَ تَعْمَلُ

الْخَبِيثَاتُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَسَقِينَ ﴿٧٤﴾ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ

إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

“Dhe Ne i dhamë Lutit dituri dhe e shpëtuam atë prej atij qyteti (vendbanim), banorët e të cilët bënë gjëra të neveritshme - ky, me të vërtetë, ishte popull i shfrenuar dhe i keq.” (El-Enbija': 74)

Shembulli i mëkatimi, i cili është më i vogël se ky, janë fjalët e All-llahut të Madhërishëm përkritazi me ata që i akuzojnë gratë e ndershme:

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ

فَمَنْ يَنْ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٠﴾

“...dhe mos pranoi më kurrë të dëshmuarit e tyre; ata janë njerëz të pandershëm.” (En-Nur: 4)

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا

قَوْمًا بِجَهَلَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ نَصِيبًا ﴿٤﴾

“O besimtarë! Nëse ndonjë farë njeriu i pandershëm ju sjellë ndonjë lajm, analizoni mirë atë, që të mos i bëni ndokujt dëm nga mosdija, e të pendoheni pastaj për atë që keni punuar.” (El-Huxhurat: 6)

Përmendet se ky ajet është shpallur për shkak të Velid b. Ukbes.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetëdytë:

CILI ËSHTË SHEMBULLI I HIPOKRIZISË SË MADH DHE TË VOGËL?

Shembulli i hipokrizisë së madhe është ajo që kemi përmendur nga pjesët e para të sures El-Bekare dhe fjalët e Lartmadhërishtit:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا

كُسَافِينَ يُرَآءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٧﴾

“Hipokritët mendojnë se do ta mashtrojnë All-llahun, por Ai do t’i mashtrojë ata...” (En-Nisa’: 142)

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الذِّكْرِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٨﴾ إِلَّا

“Pa dyshim, hipokritët do të jenë në thellësinë më të madhe të Xhehennemit...” (En-Nisa’: 145)

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ

لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١٤٩﴾

“Kur të vijnë ty hipokritët,. ata thonë: “Ne dëshmojmë se ti je, me të vërtetë, i Dërguari i All-llahut!” Edhe All-llahu e di, se ti, je njëmend i Dërguari i Tij, por All-llahu dëshmon se hipokritët janë rrenacakë të vërtetë.” (El-Munafikun: 1)

Ndërsa, shembulli i hipokrizisë që është më i vogël se ky, është ajo që ka përmendur i Dërguari i All-llahut ﷺ me fjalët:

“Shenjat e munafikut (hipokritit) janë tri: kur flet, gënjen; kur premton, nuk e përmbush premtimin, dhe kur diçka i besohet, ai të tradhton”

“Personi tek i cili gjenden këto katër (cilësi) është hipokrit i vërtetë, kurse ai, tek i cili gjendet një prej tyre, ai posedon cilësi të hipokrizisë, derisa nuk e flak atë: - kur flet, gënjen; - kur premton, nuk e përmbush premtimin; - kur është në zënkë, sillet padrejtësisht dhe - kur zotohet, e shkel zotimin (tradhton)”.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetetretë:

ÇFARË ËSHTË DISPOZITA PËR SEHIRIN (FALLIN) DHE SEHIRBAZIN (AI QË HEDH FALL)?

Sehiri në realitet ekziston dhe veprimi i tij është i përmbajtur brenda përcaktimit universal, siç thotë i Lartmadhërishtmi:

وَاتَّبِعُوا مَا نَزَّلْنَا عَلَىٰ سُلَيْمَانَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ

الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ ۖ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِبَٰرٍ

هَرُوتَ وَمَرُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ

فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ

وَمَا هُمْ بِضَٰلِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ

وَلَيْسَ مَا شَرُّوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ

“...Dhe njerëzit mësuhan nga këta dy se si t’i ndajnë bashkëshortët. Por magjistarët - pa lejen e Zotit nuk mund t’i bënë dëm askujt...” (El-Bekare: 102)

Ndikimi i tij është edhe me hadithet autentike.

Për sa i përket sehirbazit, nëse sehiri që e bën ai e mëson (e merr) nga shejtani, siç e vërteton ajeti nga surja El-Bekare, ai është kafir-jobesimtar. Këtë e vërtetojnë fjalët e Lartmadhërismit:

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سَلِيمٍ ۖ وَمَا كَفَرَ سَلِيمٌ وَلَكِنَّ

الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَائِكِينَ بِبَابِلَ

هَبْرُوتَ وَمَرْوَتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ

فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ۚ

وَمَا هُمْ بِضَارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ

وَلَيْسَ مَا شَرُّوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ

“...Këta dy nuk i mësonin ndokujt magji pa i thënë: “Ne vetëm provojmë, dhe ti mos u bëj mohues!” Dhe njerëzit mësuhan nga këta dy se si t’i ndajnë bashkëshortët. Por magjistarët - pa lejen e Zotit nuk mund t’i bënë dëm askujt. Njerëzit megjithatë mësonin gjëra që i dëmtojnë e nuk u bëjnë dobi; dhe me të vërtetë e dinin se ai që ka përvetësuar këtë mjeshtri nuk do të ketë kurrfarë të mire në jetën tjetër...” (El-Bekare: 102)

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetekatërt:

ÇFARË ËSHTË DËNIMI PËR SEHIR?

Tirmidhiu transmeton se Xhundubi ka thënë:

“I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *“Dënimi për sehirbazin (falltorin) është goditja me shpatë.”* Tirmidhiu konsideron se ky hadith është autentik: dhe thotë: “Sipas këtij punojnë disa alimë, as’habët e Resulull-llahut ﷺ, si dhe të tjerë. Ky është mendim i Malik b. Enesit ♦”

Shafi’u - e mëshiroftë All-llahu - ka thënë: “Në të vërtetë sehirbazi mbytet nëse puna e sehirit të tij arrin nivelin e mosbesimit, por nëse nuk punon atë që është mosbesim, unë nuk e shoh (të arsyeshme) se duhet të mbytet.”

Mbytja e sehirbazit vërtetohet edhe nga Umeri ♦, pastaj nga djali i tij Abdull-llahu ♦, vajza e tij Hafsa ♦, Uthman b. Affani ♦, Xhundub b. Abdull-llahu ♦, Xhundub b. Ka’bi, Kajs b. Sa’di, Umer b. Abdul-Azizi, Ahmedi, Ebu Hanife, e të tjerë - i mëshiroftë All-llahu i Madhërishëm.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetepestë:

Ç’ËSHTË HEQJA E SEHIRIT (NESHREHUT) DHE ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I “TË SËMURIT”?

Kjo është heqja e sehirit nga personi i magjepsur. Nëse heqja e sehirit bëhet me anë të sehirit, atëherë kjo bën pjesë në punët e shejtanit, ndërsa shërimi bëhet me anë të Kur’anit dhe të leximit të asaj që është e lejuar, atëherë këtu nuk ka asgjë të keqe.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetegjashtë:

CILA ËSHTË HEQJA E LEJUAR E SEHIRIT?

Kjo është vetëm ajo që lexohet vetëm nga Kur’ani dhe Suneti, dhe atë në gjuhën arabe krahas të cilit janë të bindur edhe ai që lexon edhe ai për kë lexohet se nuk mund të ketë ndikim nga ky (lexim) përveç me dëshirën dhe vullnetin e All-llahut ☆

Të Dërguarin e All-Ilahut ﷺ e ka shëruar Xhibrili ♦ ndërsa ky i ka shëruar shumë as'habë të vet, të cilëve u ka lejuar të veprojnë kështu madje edhe u ka urdhëruar këtë dhe u ka lejuar të marrin shpërblim për këtë. Tërë kjo gjendet në të dy *Sahihët* dhe në koleksionet e tjera të haditheve.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjeteshtatë:

CILI SHËRIM I SEHIRIT ËSHTË I NDALUAR?

Ky është ai i cili nuk rrjedh nga Kur'ani dhe Sunneti dhe që nuk është në gjuhën arabe; porse kjo bën pjesë në punët e shejtanit, në ndihmën e tij dhe afrimin e tij, siç veprojnë shumë rrenacakë, magjistarë dhe sharlatanë; shumica e atyre që lexojnë libra mbi katrorëzat dhe hajmalitë, siç janë "Shemsu-l-me'arif", "Shumsu-l-envar" e të ngjashme, të cilat i kanë futur armiqtë e Fesë islame edhe pse në to nuk gjendet asgjë dhe as që ka ndonjë dobi dhe dituri nga ato.

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetetë:

ÇFARË ËSHTË DISPOZITA PËR PËRDORIMIN E HAJMALIVE, KRIFAVE, RRETHEVE, NYJEVE, GUSHOREVE DHE TË NGJASHME?

I Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë:

"Kush var diç, i është dorëzuar atij."

Gjatë disa udhëtimeve të veta Resulull-Ilahu ﷺ ka dërguar emisarin duke e urdhëruar që të mos linte hajmali nga krifa në qafën e devesë, por mos ta këpuste atë.

Resulull-Ilahu ﷺ ka thënë:

"Me të vërtetë mënyra e palejuar e shërimit të sehirit, hajmalitë dhe magjia, është shirk."

Kur ia kishte parë një njeriu byzylykun prej bronzi në dorë, Resulull-Ilahu ﷺ e kishte pyetur se ç'i nevojitej ky, e ai kishte thënë se po e mbronte nga dobësia. Atëherë i Dërguari i All-Ilahut ﷺ i kishte thënë: *"Hiqe atë, ai vetëm ta zmadhon"*

dobësinë. Nëse vdesë me të në dorë, kurrë nuk do të jesh i shpëtuar.”

Hurejre ♦ ia ka këputur perin nga dora e një njeriu, pastaj ka recituar: “Shumica e tyre nuk besojnë në All-llahun, por i bëjnë shok Atij.” Se’id b. Xhubejri ka thënë: “Kush ia këput dikujt hajmalinë, kjo është sikurse ta kushte liruar një rob.”

Pyetja e njëqindeshtatëdhjetenëntë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I JETULLËS NËSE NË TË ËSHTË NUSKA NGA KUR’ANI?

Disa dijetarë transmetojnë se kjo është e lejuar, ndërsa shumica prej tyre e ndalojnë këtë; siç është Abdull-llah b. Amri, Abdull-llah b. Mes’udi dhe shokët e tij - i mëshiroftë All-llahu! Ky mendim është më i drejtë, për shkak të ndalesës së përgjithshme për varjen e çfarëdo sendi qoftë dhe për shkak të mungesës së ndonjë hadithi merfu i cili do të urdhëronte këtë në mënyrë të prerë, e që kështu të mos përçmohet Kur’ani, meqë në shumicën e rasteve ata që e bartin këtë nuk janë të pastër dhe që të mos vijë gjer tek ajo që të varet diç tjetër në mënyrë që të mbyllet rruga kah besimi i të ndaluarës dhe të devijimit të zemrës kah diçka tjetër përveç All-llahut ☆

Pyetja e njëqindetëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË DISPOZITA RRETH PROFECISË DHE PARATHËNËSIT?

Parathënësit janë tagutë, ndërsa këta janë beniaminët e shejtanit, të cilët u pëshpëritin disa gjëra, siç thotë i Lartmadhërishti:

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذَكِّرْ أَسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ

لَيُؤْخِرْنَ إِلَىٰ أُولِيَآئِهِمْ لِيُجْدِلُوهُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٧١﴾

“...Me të vërtetë, djajtë i nxitin miqtë e vet..” (El-En’am:

121)

Ata i vijnë atyre, i pëshpëritin fjalë të cilat i dëgjojnë, e së bashku me to edhe njëqind gënjeshtër, siç thotë i Lartmadhërishti:

هَلْ أَنْتُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾ تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ آقَالٍ أَثِيمٍ

﴿٢٢٢﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾

***"A doni t'ju tregoj se kujt i vjen djalli? *Ata i vijnë çdo gënjeshtari, mëkatari, *ata përgjojnë, e të shumtën (e rasteve) gënjejnë."** (Esh-Shu'ara': 221-223)

Në hadithin mbi Vahjin (Shpalljen), Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

"E këtë e dëgjon ai që përgjon, ndërsa ata që përgjojnë janë kështu njëri mbi tjetrin. Ai që dëgjon diç, ia përcjell atij që gjenet përfundi tij, e ky ia përcjell atij që është përfundi tij dhe vazhdon kështu përderisa kjo nuk përcillet në gjuhën e sehir-bazit apo të parathënësit. Ndodh që ndonjërin prej atyre që përgjojnë (shejtanëve) ta godasë rrufeja e zjarrtë para se ta përcjellë atë që ka dëgjuar, e ndodh që ta përcjellë atë para se ta godasë, e së bashku me të i sajón edhe njëqind gënjeshtër."

Hadithi i tërë gjendet në *Sahihun* (e Buhariut).

Pyetja e njëqindetëdhjetenjë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI PËR ATË QË I BESON PARATHËNËSIT?

All-llahu i Madhërishtëm thotë:

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ

يُجْعَلُونَ ﴿٦٥﴾

"Thuaj: "Askush, pos All-llahut, as në qiell as në Tokë nuk e di se çfarë do të ndodhë..." (En-Nemël: 65)

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا

تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظِلْمَةٍ إِلَّا رَاضٍ وَلَا رَطْبٍ وَلَا

يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

“All-llahu i ka çelësat e të gjitha fshehtësive, vetëm Ai i di ato...” (El-En’am: 59)

﴿أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾

“Apo, tek ata është libri burimor, e po përshkruajnë nga ai?”
(El-Kalem: 47)

﴿أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ﴿٣٥﴾

“A i di ai gjërat sekrete, dhe a i sheh ai ato?” (En-Nexhm: 35)

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا

وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

“...All-llahu e di e ju nuk e dini.” (El-Bekare: 216)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kush shkon te parathënësi apo te falltori, dhe i beson asaj që thotë ai, me këtë ka mohuar atë që i është shpallur Muhamedit ﷺ”

“Kush shkon te parathënësi që ta pyes diç, dhe i beson asaj që i thotë ai, atij nuk do t’i pranohet lutja dyzet ditë.”

Pyetja e njëqindetëdhjetëdytë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I PARASHIKIMIT NË BAZË TË YJEVE?

All-llahu i Lartmadhërisëm thotë:

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ

قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

“Ai ju ka krijuar yjet, për t’u orientuar në errësirë - në tokë dhe në det.” (El-En’am: 97)

وَلَقَدْ رَزَقْنَاهُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا مِصْرًا مَّصْبِيحًا وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ ۚ

وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥٠﴾

“Ne e kemi zbukuruar qiellin më të afërt me yje të shndritshëm, dhe kemi bërë që zjarri i tyre t’i godasë shejtanët.” (El-Mulk: 5)

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِي ۚ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

“...Ndërsa yjet i janë nënshtruar urdhrit të Tij...” (En-Nahël: 12)

I Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë:

“Ai që i merr shembull pjesët e yjeve, i ka marrë shembull pjesët e seherit, gjithnjë të mëdha e më të mëdha.”

“Me të vërtetë, kam frikë për ummetin tim se do t’i besojnë yjeve, se do ta konsiderojnë për gënjeshtër përcaktimin e All-Ilahut dhe zullumin në ummet.”

Katade - e mëshiroftë All-Ilahu!- ka thënë: “All-Ilahu i ka krijuar yjet për tri gjëra: si stoli të qiellit, për gjuajtjen e shejtanëve dhe si shenja me anë të cilave orientohen njerëzit; andaj, ai që i komenton ndryshe këta, ai ka gabuar...”

Pyetja e njëqindetëdhjetetretë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I KËRKIMIT

TË SHIUT ME NDIHMËN E YJEVE?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَتْكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٧﴾

“Dhe, në vend të mirënjohjes për furnizimin e dhuruar, që u është dhënë - ju nuk po e besoni atë?” (El-Vaki’a: 82)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Katër gjëra në ummetin tim bëjnë pjesë në punët e xhahilijetit, të cilat nuk i kanë braktisur fare: mburrja fisnore, përçmimi i prejardhjes, kërkimi i shiut me anë të yjeve dhe vajtimi (për të vdekurin).”

“All-llahu i Lartmadhërishëm thotë: “Ndër robërit e Mi, ka që më besojnë Mua, ka edhe që nuk më besojnë; e, ai që thotë: Na ka zënë shiu, me mirësinë e All-llahut dhe me mëshirën e Tij, ai është besimtar në Mua, e jobesimtar në yje; ndërsa ai që thotë: Na ka zënë shiu për shkak të atij dhe atij ylli, ai është jobesimtar në Mua, e besimtar në yje.”

Pyetja e njëqindetëdhjetekatërt:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I BESTYTËNISË DHE ÇKA E SHMANG ATË?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ

وَمَنْ مَّعَهُ إِلَّا إِيَّامًا طَيَّرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَئِنْ أَكْثَرْتُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

“...Por Jo! Fatkeqësia (bestytënia) e tyre ishte (dënim) prej All-llahut...” (El-A’raf: 131)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Nuk ka sëmundje, bestytëni, brengë, e as krimb që gjendet në lukthin e njerëzve dhe të shtazëve e që kalon tek të tjerët (apo bestytëni) gjatë muajit sefer.”

“Bestytënia është shirk, bestytënia është shirk.”

Ibni Mes'udi ka thënë: "Kështu që nuk ka mbetur askush prej nesh e të mos e ketë shmangur (larguar) atë me tevekkul (mbështetje në All-llahun ☆)."

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"Me të vërtetë, bestytëni është kur diçka të shtynë të bësh diç, apo të bën që të braktisë diç."

Ahmedi shënon një hadith nga Abdull-llah b. Amri:

"Atë që e shmang bestytënia nga ndonjë nevojë e tij, ai ka bërë shirk." Kanë thënë: "E, çfarë është shpagimi për këtë?" Ka thënë: *"Të thotë: 'O All-llahu im, nuk ka ndonjë të mirë, pos prej Teje, e as ndonjë fatkeqësi, pos prej teje, dhe nuk ka zot tjetër përveç Teje.'"*

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"...Kur dikush prej jush sheh diç që nuk i pëlqen, le të thotë: 'O All-llahu im, me të mirën nuk vjen askush tjetër pos Teje; as që e largon fatkeqësinë ndokush tjetër përveç Teje; dhe nuk ka ndihmë përveç prej Teje.'"

Pyetja e njëqindetëdhjetëpestë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I MËSYSHIT?

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"Syri është e vërteta."

Njëherë i Dërguari i All-llahut ﷺ ka par ne fytyrën e një robëreshe ngjyrë të gështenjte, e ka thënë: *"Lexoni asaj diç (nga Kur'ani), meqë në të është mësyshi."*

Aishja ♦ ka thënë: "Resulull-llahu ﷺ më ka urdhëruar që mësyshi të shërohet me anë të duave."

Dhe, i Dërguari i All-llahut ﷺ, ka thënë:

"Nuk ka shërim me këndim (lexim), pos nga mësyshi dhe ethet."

Përkitazi me këtë flasin edhe shumë hadithe të tjera, që nuk i kemi përmendur ne. Mësyshi nuk mund të ketë ndikim, pos me lejen e Lartmadhërishmit:

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ

وَيَعُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

“Pothuajse jobesimtarët duan të të rrëzojnë me shikim kur dëgjojnë Kur’anin, duke thënë: “Ai, në të vërtetë, është i marrë!” (El-Kalem: 51)

Këto fjalë një pjesë e madhe dijetarëve - i mëshiroftë All-llahu! - i komentojnë ashtu që me to mendohet në mësysh.

Pyetja e njëqindetëdhjetegjashtë:

NË SA PJESË NDAHEN MËKATET?

Ndahan në të vogla, që janë veprat e këqija dhe në të mëdha, që janë cenet.

Pyetja e njëqindetëdhjeteshtatë:

ME ÇKA SHLYHEN VEPRAT E KËQIJA?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ

مُدْخَلَ كَرِيمٍ ﴿٣١﴾

“Në qoftë se i shmangeni mëkateve të mëdha, që u janë ndaluar juve, Ne do t’i mbulojmë mëkatet tuaja të vogla dhe do t’ju shpiejmë në (një) vend të mrekullueshëm (në Xhennet).” (En-Nisa’: 31)

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الْهُمَارِ وَزَلِّقَا مِنَ الْإِلِّ إِنَّ

الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ أَلْسِيَّتَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّكْرَيْنِ ﴿١١٤﴾ وَأَصْبِرْ

“...Me të vërtetë, veprat e mira i shlyejnë ato të këqijat...” (Hud: 114)

All-llahu ☆ na informon se, veprat e këqija shpengohen me shmangien nga mëkatet e mëdha dhe me bërjen e veprave të mira. Po kështu thuhet edhe në hadith:

“Pas veprës së keqe bëje një të mirë, e cila e shlyen atë.”

Gjithashtu, në hadithet autentik thuhet se plotësimi i abdestit gjatë shqetësimit, hapat gjer në mesxhid (xhami), pesë kohët e namazit, prej xhumasë në xhuma, prej Ramazani në Ramazan, namazet e natës, namazi natën e Lejletu-l-kadrit, agjërimi i ashureve dhe vepra të tjera përrulshmërie i shlyejnë veprat e këqija dhe mëkatet. Në shumicën e haditheve shlyerja e mëkateve reduktohet me largimin nga ato të mëdhatë, kështu që kjo bëhet kusht për shlyerjen e mëkateve të vogla me vepra të mira dhe pa to.

Pyetja e njëqindetëdhjetetë:

CILAT JANË MËKATET E MËDHA?

Përkritazi me përkufizimin e saktë të mëkatit të madh, ekzistojnë mendime të as’habëve, tabi’inëve dhe të tjerëve, dhe është thënë se, ky është çdo mëkat që kërkon zbatimin ndëshkimit Sheriatik.

Gjithashtu është thënë se, ky është çdo mëkat të cilin e ndjek mallkimi, apo hidhërimi, apo zjarri, apo çfarëdo dënimi tjetër qoftë.

Po ashtu është thënë se ky është çdo mëkat, i cili lë mbresa se, ai i cili e bën këtë, nuk e përfill gjithaq besimin dhe se i frikësohet pakë All-llahut ☆ Në shumë hadithe autentike shumë mëkate quhen të mëdha, me dallim në shkallën e tyre.

Disa prej tyre paraqesin kufër të madh, siç është të përshkruarit All-llahut shok dhe marrja me sehir; disa prej tyre janë të mëdha; disa prej më të mëdhave, e që janë më të vogla se kufri, siç është vrasja e personit pa kurrfarë faji, ikja nga fusha e betejës, ngrënia e kamatës, ngrënia e pasurisë së bonjakut, përgojimi. Këtu bën pjesë shpifja e myslimanëve për zinallëk, pirja e alkoolit, mosrespektimi i prindërve etj.

Ibni Abbasi ♦ ka thënë: “Mëkatet e mëdha janë më afër shtatëdhjetëshit sesa shtatëshit.”

Secili që i numëron mëkatet për të cilat është thënë se janë të mëdha, do të shohë se ato janë më tepër se shtatëdhjetë, e, çfarë rezultati do të dilte sikur t’i numëronte të gjitha për çka është premtuar ndëshkim i ashpër në Kur’an dhe në Sunnet dhe pas të cilave përherë është përmendur mallkimi, ndëshkimi, luftimi, hidhërimi apo ndonjë shprehje tjetër kërcënimi. Kushdo që i numëron këto, do të shohë se ekzistojnë shumë sosh.

Pyetja e njëqindetëdhjetenëntë:

ME ÇKA SHLYHEN TË GJITHA MËKAT, TË MËDHATË DHE TË VOGLAT?

Të gjitha shlyhen me pendim të singertë.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

يَتَابُهَا الَّذِينَ آمَنُوا ثُبُوتًا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ

عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهَ الْمُتَّبِعِينَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَآغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

“O ju që keni besuar! Pendohuni tek All-llahu me sinqeritet të thellë, që Zoti juaj t’ua shlyejë veprat e këqija dhe t’ju shpiejë në kopshtet e Xhennetit...” (Et-Tahrim: 8)

إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ

اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧٧﴾ وَمَن تَابَ

“Por atyre që pendohen dhe besojnë e punojnë vepra të

mira, All-llahu do t'ua shndërrorjë veprat e këqija në të mira, se All-llahu falë dhe është i Gjithmëshirshëm." (El-Furkan: 70)

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا

كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَى

إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى

وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ

لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

"Edhe për ata që, kur bëjnë mëkat ose bëjnë gabim ndaj vetvetes, e kujtojnë All-llahun dhe kërkojnë falje për mëkatet e tyre - e, kush i falë mëkatet përveç All-llahut? - dhe të cilët nuk ngulmojnë me vetëdije në atë që kanë punuar. Ata i pret shpërblimi - falja madhështore (e mëkateve) nga ana e Zoti të tyre dhe kopshtet e Xhennetit nëpër të cilat rrjedhin lumenj, e në to do qëndrojnë përgjithmonë. Sa shpërblim i bukur është ky për ata që veprojnë në këtë mënyrë!" (Ali Imran: 135-136)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"Pendimi e shlyen atë që ka ngjarë para tij."

"All-llahu më tepër gëzohet për pendimin e robit të Vet sesa që do të gëzohej ndonjëri prej jush i cili ka udhëtuar me deve nëpër shkretëtirë, e i humbet, kurse me të edhe i tërë uji dhe ushqimi, e kërkon por e humb shpresën për ta gjetur, pastaj vjen nën një lis dhe nga lodhja shtrihet nën hijen e tij me shpresë të humbur, dhe duke qenë në këtë gjendje, e sheh devenë e vet duke qëndruar përpara tij..."

Pyetja e njëqindentëdhjetë:

ÇKA DO TË THOTË PENDIMI I SINOERTË?

Nën një: braktisja momentale e mëkatit.

Nën dy: keqardhja për mëkatin e bërë.

Nën tre: zotimi se kurrë më nuk do të bëhet mëkati i tillë.

Nëse personi i bën ndonjë padrejtësi myslimanit, atëherë duhet që me të të hallalloset, meqë, nëse nuk e bën këtë, për të do të përgjigjet në Ditën e gjykimit. Kjo bën pjesë në zullum, nga i cili All-llahu ﷻ nuk lë asgjë.

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kushdo që i bën ndonjë të padrejtë vëllait të vetë, le ta zgjidhë sot, ngase atje nuk do të ketë as dinarë as dërrhemë; para se të merret nga veprat e mira të tij e t’i jepet vëllait të tij, e, nëse nuk ka vepra të mira, atëherë do të merren veprat e këqija të vëllait të tij dhe t’i hidhen atij.”

Pyetja e njëqindenëntëdhjetenjtë:

KUR NDËRPRITET E DREJTA E PËRDORIMIT TË PENDIMIT NGA CILI DO PERSON QOFTË?

All-llahu i Lartmadhërishtëm thotë:

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهْلَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ

قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤٧﴾ وَلَيْسَتْ

“All-llahu pranon pendimin vetëm prej atyre që bëjnë ndonjë vepër të nga mosdija, dhe të cilët pendohen shpejtë; këtyre All-llahu do t’ua falë (mëkatin). E, All-llahu i di të gjitha dhe është i urtë.” (En-Nisa’: 17)

Janë pajtuar as’habët e të Dërguarit të All-llahut ﷺ se, çdo gabim që bëhet ndaj All-llahut ﷻ, është mendjelehtësi dhe se, çdo gjë që është para vdekjes është “së shpejti”.

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Me të vërtetë, All-llahu pranon pendimin e robit përderisa shpirti nuk t’i vie gjer në fyt.”

Kjo është vërtetuar në shumë hadithe.

All-llahu i Lartmadhërishtëm thotë:

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ

الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ إِلَّاسَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ

أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

“Është i kotë pendimi i atyre, që vazhdimisht bëjnë vepra të këqija, dhe të cilët, kur ndonjërit prej tyre t’i afrohet vdekja, thonë: “Unë tani me të vërtetë po pendohem”. As për ata që vdesin duke qenë mohues, për këta, Ne kemi përgatitur dënim të dhembshëm.” (En-Nisa’: 18)

Pyetja e njëqindënëntëdhjetëdytë:

KUR NDËRPRITET PENDIMI NË DYNJALLËK?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ عَائِدَتِ

رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ عَائِدَتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامِنَتْ

مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

“...Atë ditë kur të vijnë disa parashenja nga Zoti yt, atëherë askush nuk do të ketë dobi prej asaj që do të besojë, nëse nuk ka besuar më parë, ose që nuk ka bërë ndonjë të mirë si besimtar...” (El-En’am: 158)

Në *Sahihun* e Buhariut qëndron se, i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Nuk do të vijë Dita e gjykimit, përderisa Dielli nuk lind nga Perëndimi; e, kur të lindë dhe njerëzit e shohin atë, atëherë të gjithë do të bëhen besimtarë; e kjo do të ndodhë atëherë kur askujt nuk do t’i bëjë dobi besimi i tij.” Pastaj e ka cituar ajetin e sipërpërmendur.

Në këtë kuptim ekzistojnë shumë hadithe, të cilat i transmetojnë as’habët nga Resulull-llahu ﷺ, në libra burimorë e

të tjera.

Sahvan b. Asali ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut ﷺ duke thënë: *“Me të vërtetë, All-llahu e ka hapur derën nga ana perëndimore, gjerësia e së cilës është shtatëdhjetë vjet, për shkak të pendimit, e cila nuk do të mbyllet përderisa Dielli nuk lind nga ajo anë.”*

Pyetja e njëqindënëntëdhjetetretë:

ÇFARË TRAJTIMI KA AI I CILI VDES SI “MUVEHHIDIN”
(AI QË VËRTETON NJËSINË E ALL-LLAHUT) DUKE
QENË KËMBËNGULËS NË MËKAT TË MADH?

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ

شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا

حَسِيبِينَ ﴿٤٧﴾

“Dhe Ne, në Ditën e gjykimit do të vendosim peshore të sakta, e askujt nuk do t’i bëhet padrejtësi për asgjë edhe nëse është fjalë për peshë sa një farë hardalli, Ne do të ndëshkojmë apo të shpërblejmë për të. E, mjafton që Ne do t’i shqyrtojmë (vëmendshëm dhe hollësisht) llogaritë.” (El-Enbija’: 47)

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ تَعَالَتَ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ ﴿٤٨﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا

أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٤٩﴾

“Peshimi (i veprave) atë Ditë do të jetë i drejtë: atij që i mbipeshojnë veprat e mira, ata do të jenë të shpëtuar; *kurse, atij veprat e mira të të cilit do të jenë të lehta, e pra, ata e kanë shkatërruar vetveten, ngase i kanë mohuar ajetet Tona.”

(El-A'raf: 8-9)

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ

لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ

بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

“(Kujtoje) Ditën, kur çdokush gjen para vetes atë që ka punuar mirë dhe atë që ka punuar keq; do të dëshirojë që në mes tij edhe të keqes së tij, të ketë distancë të madhe. All-llahu ua përkujton ju Vetveten e Tij, dhe All-llahu është i dhembshëm ndaj robërit e Vet.” (Ali Imran: 30)

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَدِّلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ ﴿١١١﴾

“(Kujtoje) Ditën kur secili njeri do të brengoset vetëm për vetveten e vet dhe në të cilën çdokujt do t'i jepet shpërblimi apo ndëshkimi i plotë për veprat që ka bërë; e atyre nuk do t'u bëhet padrejtësi!” (En-Nahël: 111)

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ ﴿٢٨١﴾

“Dhe frikësojuni Ditës kur të gjithë do t'i ktheheni All-llahut, kur çdonjëri do të jetë i paguar sipas asaj që ka merituar - dhe askujt nuk do t'i bëhet padrejtësi.” (El-Bekare: 281)

يَوْمَ يُنْفَخُ الصُّدُورُ لِلنَّاسِ أَشْتَاتًا لِّئِيْرُوا أَعْمَلَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ

خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

****“Atë Ditë njerëzit do të paraqiten të ndarë që t'u paraqiten veprat e tyre: *ai i cili do të bëjë ndonjë të mirë, qoftë madje***

edhe sa një thërmijëz, do ta shohë atë, *ndërsa ai i cili do të bëjë ndonjë të keqe, qoftë madje edhe sa një thërmijëz, do ta shohë atë.” (El-Zilzal: 6-8)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Ai, me të cilin do të bisedohet gjatë dhënies së llogarisë, do të ndëshkohet.” Aishja ♦ e ka pyetur Resulull-llahun ﷺ: “A nuk thotë All-llahu i Lartmadhërishëm ***“lehtë do të japë llogari”*** (El-Inshikak: 8) *Është përgjigjur: “Gjithsesi, por kjo ka të bëjë me parashtrimin e veprave, porse ai, me të cilin do të bisedohet gjatë dhënies së llogarisë, do të ndëshkohet.”*

Edhe më parë kemi përmendur nga burimi ringjalljen, gjendjen e qëndrimit, peshimin, ndarjen e fletëve, parashtrimin, dhënien e llogarisë, urën Sirat, ndërmjetësimin etj.; nga ajo që dihet përkitazi me shkallëzimin e njerëzve. Gjendja e tyre do të dallohet në Ahiret sipas sjelljes së tyre në dynjallëk në dëgjueshmërinë ndaj Zotit të tyre; dhe asaj që është në të kundërtën e kësaj nga ana e atij i cili bën mëkat ndaj vetvetes.

Kur ta kupton këtë, dije se ajo që është vërtetuar me ajetet kur'anore dhe me Sunnetin e Resulull-llahu ﷺ, dhe rreth asaj në çka janë pajtuar dijetarët (selefu-s-salih), brezi i parë i as'habëve, ata që i kanë pasuar këta në të mirë; imamët në tefsire, në hadith dhe në Sunnet, është se, mëkatarët, pasuesit e teuhidit, ndahen në tri grupe:

Në grupin e parë bëjnë pjesë ata, veprat e mira të të cilëve i mbipeshojnë ato të këqijat, e të cilët do të hynë në Xhennet dhe zjarri as që do t'i përcëllojë ndonjëherë.

Në grupin e dytë bëjnë pjesë ata, veprat e mira të të cilëve janë në baraspeshim me ato të këqijat, kështu që veprat e këqija do t'i largojnë ata nga Xhenneti ndërsa ato të mirat do t'i pengojnë të hynë në zjarr.

Këta janë pronarët e “bedenit”, të cilët i ka përmendur All-llahu i Lartmadhërishëm, duke shpjeguar se ata do të qëndrojnë ndërmjet Xhennetit dhe zjarrit, aq sa dëshiron All-llahu Vetë; e pastaj do t'u lejohet hyrja në Xhennet; siç

thotë All-llahu i Madhërishëm, pasi që ka informuar për hyrjen e xhennetlinjve në Xhennet dhe xhehennemlinjve në Xhehennem dhe thirrjen e ndërsjellë ndërmjet tyre:

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَتِهِمْ وَنَادَوْا

أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْهِمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

❖ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا

مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا

يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَتِهِمْ قَالُوا مَا آغَتْ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ

تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ

***“Në mes tyre do të jetë bedeni, e, në maja të tij njerëzit, të cilët do ta njohin secilin sipas shenjës së tij. Dhe ata do t’u thërrasin banorëve të Xhennetit: “Paqja qoftë mbi ju!”, përderisa ende nuk kanë hyrë në të (Xhennet), por mezi s’presin (të hynë aty). *E kur t’ju kthehet shikimi kah banorët e zjarrit, do të thonë: “O Zoti ynë, mos bëj që të jemi me popullin mëkatar!” *Ata që gjenden në beden, do t’i thërrasin disa njerëz, të cilët do t’i njihnin sipas shenjave të tyre, e do t’u thonë: “Çfarë dobie keni nga ajo që grumbulluat (nga pasuria) dhe që u sollët me mendjemadhësi (ndaj të Vërtetës)? *A nuk janë këta ata, për të cilët ju u betuat se nuk do t’i arrijë mëshira e All-llahut? E All-llahu u ka thënë: “Hyni në Xhennet! Për ju nuk do të ketë kurrfarë frikë dhe për asgjë nuk do të jini të pikëlluar!” (El-A’raf: 46-49)**

Në grupin e tretë bëjnë pjesë njerëzit që do të takohen me All-llahun ☆, e që kanë ngulmuar në mëkatet e mëdha dhe në shfrenim. Ata do të kenë bazën e teuhidit dhe besimin, por veprat e tyre të këqija do t’i mbipeshojnë ato të mirat. Ata do

të hynë në zjarr dhe do të qëndrojnë aty sipas lartësisë së mëkateve të tyre. Ndër ta do të ketë të tillë, të cilëve zjarri do t'u arrijë deri te zogu i këmbës, disave do t'u arrijë deri të gjysma e nëngjurit, disave deri te gjuri, disave do t'u mbeten vetëm ato pjesë, të cilat All-llahu ☆ ua ka bërë zjarrit haram - të ndaluar, e këto janë gjurmët e pjesëve të trupit me të cilat është bërë sexhde.

Kjo kategori njerëzish janë ata, për të cilët All-llahu ☆ do t'ia lejojë angazhimin (ndërmjetësimin) të Dërguarin tanë, Muhammedin ﷺ, dhe të tjerët pas tij, siç janë Pejgamberët e tjerë, evliatë - njerëzit e mirë, engjëjt dhe ata që dëshiron All-llahu ☆ t'i nderon. Këtyre do t'u caktohet një kufi dhe do të nxirren nga zjarri, me ç'rast sërish do t'u caktohet një kufi dhe sërish do të nxirren nga zjarri, dhe kështu me radhë. Pastaj do të nxirren të gjitha ata, në zemrat e të cilave ka pasur të mirë sa një dinari, pastaj në zemrat e të cilëve ka pasur të mirë sa një gjysmë dinari e pastaf ata, në zemrat e të cilëve ka pasur të mirë sa një kokërr gruri, përderisa nuk nxirret nga zjarri edhe ai, në zemrën e të cilit ka pasur të mirë madje edhe sa një atom e gjer në thërrmijëzën më të vogël, e cila është më e ulët dhe më e vogël se atomi; përderisa ndërmjetësit nuk thonë: "O Zoti ynë, tek ai nuk ka mbetur aspak e mirë, e as që do të ketë përgjithmonë në të asnjëri prej atyre të cilët kanë vdekur në teuhid (kanë pranuar Njëshmërinë e All-llahut ☆), madje edhe nëse punon çfarëdo vepre qoftë."

Por, secili prej tyre që do të ketë besim më të madh dhe mëkate më të lehta, do t'i jetë dënimi në zjarr më i vogël dhe më i butë, më së paku do të qëndrojë në të dhe më së pari do të dalë prej tij.

Ndërsa gjithsecili që do të ketë mëkatet ndër ma të mëdhatë dhe besim më të dobët, do të jetë në të kundërtën e atyre (që u përmendën më lartë). Përkitazi me këtë kaptinë ekzistojnë shumë hadithe. Këtë e vënë në pah fjalët e Resulull-llahut ﷺ: *"Atij që thotë nuk ka zot tjetër përveç All-llah-llahut, kjo do t'i*

bëjë dobi në një kohë, kur t'i ndodhë ajo që i ndodh."

Këto janë gjërat rreth të cilave kuptimet kanë rënë në lajthitje, njerëzit kanë rrëshqitur dhe janë përçarë.

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَيِّنِينَ

وَمُنْذِرِينَ وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ

فِيمَا اٰخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اٰخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنۢ بَعْدِ مَا

جَاءَتْهُمْ اَلْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَىٰ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اٰخْتَلَفُوا فِيهِ

مِنَ الْحَقِّ بِآيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾

"...Dhe atëherë All-llahu, me vullnetin e Vet, i udhëzonte besimtarët që ta kuptojnë të vërtetën lidhur me atë që nuk pajtoheshin ata. - Se, All-llahu e shpie në udhë të drejtë atë që do Vetë." (El-Bekare: 213)

Pyetja e njëqindentëdhjetekatërt:

A JANË NDËSHKIMET SHPENGIM PËR KRYESIT E TYRE (D.M.TH. PËR MËKATARËT)?

Derisa rreth tij ishin tubuar as'habët, Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

"Betohuni se nuk do t'i përshkruani All-llahut shok, se nuk do të vidhni, se nuk do të bëni zina, se nuk do t'i mbytni fëmijët tuaj, se nuk do të trilloni shpifje dhe se nuk do të jeni të padëgjueshëm në gjërat e lejuara. Secili prej jush që i përmbush këto, do të ketë shpërblim nga All-llahu ☆ Kush prej jush bën diç nga këto, e pastaj All-llahu ☆ ia mbulon (mëkatin), atëherë kjo i përket All-llahut, nëse do - do të falë, e nëse do - do të ndëshkojë."

Ubade r. a. ka thënë: "E tërë ajo që nuk është shirk, e pastaj ia kemi dhënë betimin për këtë."

Pyetja e njëqindenëntëdhjetepeshtë:

SI TË HARMONIZOHEN FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ NË KËTË HADITH “KJO I PËRKET ALL-LLAHUT, NËSE DO - DO TË FALË, E NËSE DO - DO TË NDËSHKOJË” ME ATË QË ËSHTË PËRMENDUR MË PARË SE, KUJT I MBIPESHOJNË VEPRAT E KËQIJA DO TË HYJË NË ZJARR?

Nuk ka mospajtim ndërmjet këtyre fjalëve. Atij që do All-llahu ﷻ t’ia falë, do t’ia mundësojë të japë lehtë llogarinë, të cilin Resulull-llahu ﷺ e ka komentuar si paraqitjen e veprave.

Për sa u përket atyre që do të hynë në zjarr për shkak të mëkateve, ata i takojnë atyre me të cilët do të diskutohet gjatë dhënies së llogarisë.

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kushdo që do të jetë i pyetur për dhënien e llogarisë, do të jetë i ndëshkuar.”

Pyetja e njëqindenëntëdhjetegjashtë:

**CILA ËSHTË RRUGA E DREJTË E PASIMIT
TË UDHËZIMIT TË LARTMADHËRISHMIT?**

Kjo është Feja islame, me të cilën All-llahu ﷻ i ka dërguar Pejgamberët, e ka zbritur Librin dhe nuk pranon prej askujt tjetër diç të ngjashëm; dhe nuk do të shpëtojë askush tjetër përpos atij që do të ecën në të; ata që pason ndonjë rrugë tjetër, ata do ta humbasin këtë dhe do të bredhin.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ

سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصْنُكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

“Dhe, vërtetë, kjo është rruga lme e drejtë, prandaj mbahuni asaj, dhe mos ndjekni rrugë të tjera, e t’ju ndajnë nga rruga e Tij...” (El-En’am: 153)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kjo është rruga e drejtë e All-llahut”, dhe e ka tërhequr një vijë të drejtë, ndërsa nga ana e majtë dhe e djathtë e saj i ka tërhequr disa vija, duke thënë: “Nuk ka asnjë prej këtyre rrugëve e që shejtani të mos jetë në të, i cili e thërret njeriun tek ai.” Pastaj ka cituar: “Dhe, vërtetë, kjo është rruga lme e drejtë, prandaj mbahuni asaj, dhe mos ndjekni rrugë të tjera, e t’ju ndajnë nga rruga e Tij”

Pyetja e njëqindenëntëdhjeteshtatë:

ME ÇKA ARRIHET PASIMI I SAJ DHE DEVIJIMI NGA AJO?

Kjo arrihet vetëm duke iu përmbajtur Librit të All-llahut dhe të Sunnetit dhe duke u ndalur te kufijtë e tyre. Në këtë mënyrë arrihet shprehja e pastër e teuhidit vetëm ndaj All-llahut ﷻ dhe e pasimit të Resulull-llahut ﷺ.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ

وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

“Kush i bindet All-llahut dhe Pejgamberit, ai do të jetë me ata të cilëve, All-llahu u ka dhënë shumë dhunti: me Pejgamberët, me të drejtët, me shehidët dhe me njerëzit (e tjerë) të mirë. E sa shokë të mrekullueshëm janë këta!” (En-Nisa’: 69)

Këta, që janë stërm bushur me dhuntitë e dhuruara, janë ata të udhëzuarit në rrugë të drejtë e që përmenden në suren **El-Fatiha** me fjalët e Lartmadhërishmit:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ

الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

****“Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë! *Udhëzona në rrugën e drejtë! *Në rrugën e atyre që u ke dhuruar mirësi! E jo të atyre në të cilët është derdhur pezmi***

Yt, as të atyre që janë të humbur!” (El-Fatiha: 5-7)

Nuk ekziston shpërblim më i madh për robin, sesa të jetë i udhëzuar në rrugë të drejtë njëkohësisht duke qenë i mbrojtur nga rruga e gabuar. Resulull-llahu ﷺ e ka lënë ummetin e vetë në këtë rrugë (të drejtë).

Pyetja e njëqindenëntëdhjetetetë:

ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTIM ME SUNNETIN?

Në kundërshtim me Sunnetin është bid’ati - risia në fe, e ky është kodi të cilin nuk e ka lejuar All-llahu ﷻ, për të cilin Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Kush futë diç në këtë çështjen tonë (në fe), që nuk i takon asaj, ajo refuzohet.”

“Mbahuni Sunnetit tim, dhe sunnetit të njerëzve të drejtë, kalifëve të udhëzuar pas meje, mbahuni kësaj me tërë fuqinë e juaj, ruajuni nga risitë në fe, ngase çdo risi është devijim.”

Resulull-llahu ﷺ ka tërhequr vërejtjen në praninë e risive në fe me fjalët:

“Ummeti im do të ndahet në shtatëdhjetë e tre grupe, të gjithë do të hynë në zjarr, përveç njëres.” të cilin e ka përcaktuar me fjalët: *“Këta janë ata që do të jenë në atë që jam unë dhe as’habët e mi.”*

All-llahu ﷻ e ka rezervuar atë nga bid’atxhinjtë me fjalët:

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ بِإِيمَانٍ

أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ

“Me të vërtetë, ti s’ke asgjë me ata që e kanë përndarë fenë e tyre dhe që janë ndarë në palë (fraksione). All-llahu do të kujdeset tanimë për ta. Ai do t’i informojë ata për atë që kanë punuar.” (El-En’am: 159)

Pyetja e njëqindenëntëdhjetenëntë:

NË SA PJESË NDAHEN RISITË, DUKE PASUR PARASYSH PRISHJEN E TYRE TË FESË?

Ndahen në dy lloje: risitë që paraqesin kufër dhe që nuk janë kufër.

Pyetja e dyqindtë:

CILAT RISI JANË KUFËR?

Risi të këtilla ka shumë llojesh, ndërsa përkufizimi i saktë i tyre është ky: Mohimi i ndonjë qëndrimi, me të cilin është pajtuar ulemaja, në të cilin nuk ka kurrfarë dyshimi se është nga Sheriati dhe i cili është pranuar domosdo si pjesë e fesë. Me që kjo do të ishte përgënjeshtim i Librit (Kur'anit) dhe i asaj me çka i ka dërguar All-Ilahu Pejgamberët. Risi që paraqet kufër janë edhe xhehminjtë, të cilët i mohojnë cilësitë (atributet) e All-Ilahut ☆ dhe thonë se Kur'ani është i krijuar; apo se është krijuar cilado cilësi qoftë nga cilësitë e All-Ilahut ☆, pastaj mohojnë se All-Ilahu ☆ e ka marrë Ibrahimin ◆ mik të Vetin, se ka folur me Musanë ◆ etj. Risi është edhe të kuptuarit e kaderinjve, të cilët e mohojnë diturinë e All-Ilahut ☆, veprat e Tij, gjykimet e Tij dhe përcaktimet e Tij. Si dhe risia e muxhesimëve, të cilët i japin ngjashmëri All-Ilahut ☆ me krijesat e Tij etj.

Pyetja e dyqindnjëtë:

CILA RISI NUK PARAQET KUFËR?

Kjo është ajo e cila nuk i ngjason asaj që është kufër; prej së cilës nuk rezulton përgënjeshtimi i Kur'anit dhe i asaj me çka i ka dërguar All-Ilahu ☆ Pejgamberët. Siç është bid'ati i mirvanëve, të cilëve ua kanë zënë për të madhe as'habët dhe nuk ua kanë lejuar këtë, por edhe nuk i kanë konsideruar si jobesimtarë, e as që i kanë tërhequr duart për këtë shkak nga zotimi i tyre. Siç është moskryerja e disa namazeve deri në

fund të kohës së tyre, mbajtja e hutbesë para namazit të Bajramit, ulja gjatë hutbesë së xhumasë, qortimi i disa as'habëve të mëdhenj në mimbere, dhe gjëra të tjera që nuk i kanë bërë nga bindja sheriatike, por për shkak të komentimeve dhe pasioneve shpirtërore në favor të jetës së kësaj bote.

Pyetja e dyqindedytë:

NË SA PJESË NDAHEN RISITË, DUKE PASUR PARASYSH ATË NË ÇKA NDODH AJO?

Ndahen në risitë në ibadete dhe në risitë në marrëdhëniet ndërnjerëzore.

Pyetja e dyqindetretë:

NË SA PJESË NDAHEN RISITË NË IBADETE?

Ndahen në dy grupe.

Grupi i parë: të shprehurit e ibadetit All-llahut ☆ me atë që Ai nuk ka lejuar assesi të bëhet, siç është ibadeti i disa injorantëve që e shoqërojnë me instrumentet muzikore, valle, të goditura, muzikë etj.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا

الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

“Lutja e tyre në tempull qëndron vetëm në fishkëllimë dhe duartrokitje...” (El-Enfal: 35)

Grupi i dytë: Ibadeti me të që në esencë është e lejuar, por është vërë në vend që nuk i ka hije, siç është për shembull zbulimi i kokës (te meshkujt), që është e lejuar në ihram. E, nëse e bën këtë dikush tjetër, përveç atij që është në ihram, gjatë kohës së Ramazanit, të namazit apo në ndonjë rast tjetër, me qëllim të ibadetit, kjo do të ishte risi e ndaluar. Kjo ka të bëjë edhe me punë të tjera ne formën që nuk janë caktuar; siç

është kryerja e namazeve nafile - vullnetare gjatë kohëve të ndaluara, apo agjërimi ditëve të dyshuara, agjërimi gjatë dy Bajrameve e të ngjashme.

Pyetja e dyqindekatërt:

SA GJENDJE I KA RISIA NË IBADETE?

I ka dy gjendje.

Gjendja e para: i shkatërron të gjitha, siç bën ai që namazit të sabahut ia shton qëllimisht një rekat, e bëhet me tre rekate, apo të akshami - të katërtin, ose namazeve katër-rekatëshe - të pestin, apo nëse mungon diçka prej tyre.

Gjendja e dytë: shkatërrohet vetëm risia, siç është ajo e pavërteta, e ndërkohë puna e cila bëhet e në të cilën është gjendur ajo (risia) është e drejtë, siç është shembulli i atij që, në abdest e rrit numrin e larjes mbi tre, meqë Resulull-llahu ﷺ nuk ka thënë se në këtë rast abdesti është prishur, por ka thënë:

“Kush e rrit numrin, ka vepruar keq, e ka tepruar dhe ka bërë padrejtësi.”

Pyetja e dyqindepestë:

CILA ËSHTË RISIA NË MARRËDHËNIET NDËRNJERËZORE?

Kjo është kushtëzimi i tërë asaj që nuk gjendet në Librin e All-llahut ☆ dhe në Sunnet të të Dërguarit të Tij ﷺ, siç është kushtëzimi i kujdestarisë atij që nuk e ka liruar robin, që ka ndodhur në rastin e Berires, kur familja e tij ia pat kushtëzuar kujdestarinë, e Resulull-llahu ﷺ ishte ngritur, e kishte madhëruar All-llahun ☆ dhe kishte thënë:

“Çfarë mendoni për njerëzit, të cilët vënë kushte që nuk gjenden në Librin e All-llahut; e, cilido kusht që nuk gjendet në Librin e All-llahut është i pavërtetë; madje edhe nëse janë njëqind kushte, ngase përcaktimi i All-llahut është më i denjë ndërsa kushti i All-llahut më i vërtetueshëm. Çka mendoni për njerëzit nga mesi juaj, kur ndonjëri prej tyre thotë: “Liroje robin

tënd, e mua më takon kujdestaria ndaj tij." E, në të vërtetë, kujdestaria i takon atij që e liron atë."

Po ashtu, këtu bën edhe çdo kusht që lejon haramin - atë që është e ndaluar, apo ndalon atë që është e lejuar.

Pyetja e dyqindegjashtë:

ÇKA ËSHTË E DETYRUESHME TË PASOHE NGA AS'HABËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ DHE NGA FAMILJA E TIJ (EHLU BEJT)?

Detyrimi ynë ndaj tyre është pastërtia e zemrave tona dhe të gjuhëve tona në pikëpamje të tyre, përhapja e ndershmërisë së tyre; abstenimi nga veprat e këqija dhe nga ajo që ka ngjarë ndërmjet tyre. Për ata duhet të flitet ashtu siç thotë Kur'ani, Teurati, Inxhili dhe hadithet autentike.

All-llahu i Lartmadhërisëm thotë:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي

وُجُوهِهِمْ مِّنْ آخِرِ السَّجْدَةِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ

كَزُرٍّ عَ أَخْرَجَ شَطْرَهُ فَكَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ

الرُّؤَا عَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٤﴾

"Muhammedi është i Dërguari i All-llahut. E, ata që janë me të (shokët e tij), janë të ashpër ndaj jobesimtarëve, por të mëshirshëm në mes tyre; i sheh si përkulen dhe bien me fytyrë përtokë (bëjnë sexhde), duke dëshiruar mirësinë e All-llahut dhe kënaqësinë e Tij. Në fytyrë kanë shenjat, gjurmët nga të rënat me fytyrë përtokë (sexhdeja). Ky është përshkrimi i tyre në

Teurat. E, përshkrimi i tyre në Inxhil është: ata janë si bima që lëshon filizat (e vogla) të cilat e forcojnë, e bëhet e trashë, dhe pastaj drejtohet (vertikalisht) në trungun e vet; (kështu që) e entuziazmon atë që e ka mbjellë, - në mënyrë që Ai me besimtarët t'i zemërojë jobesimtarët. E, (të gjithë) atyre që besojnë dhe punojnë vepra të mira, All-llahu u premton falje (të mëkateve) dhe shpërblim të madh.” (El-Fet’h: 29).

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَاوُوا

وَنَصَرُوا أَوْلِيَّكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

“Ata që besojnë dhe migrojnë, e luftojnë në rrugën e All-llahut, dhe ata që i japin strehim e u ndihmojnë (këtyre), - ata, pa dyshim, janë besimtarë të vërtetë, - për ta ka falje dhe mbarështi fisnike.” (El-Enfal: 74)

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُتَحَرِّينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٥﴾

“All-llahu është i kënaqur me myslimanët e parë, muhaxhirët dhe ensarët (ndihmëtarët e Pejgamberit) dhe të gjithë ata që i pasuan në të mirë, por edhe ata janë të kënaqur me Të; All-llahu për ta ka përgatitur kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj, ku ata do të jetojnë vazhdimisht dhe përgjithmonë. Ky është sukses i madh!” (Et-Teube: 100)

لَقَدْ ثَابَّ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُتَحَرِّينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ

الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ ثَابَّ عَلَيْهِمْ إِنَّهُم

بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٠﴾

“All-llahu, me të vërtetë, ua ka falur Pejgamberit, muhaxhi-

rëve dhe ensarëve, të cilët e pasuan atë në çastin e vështirë, në kohën kur zemrat e disave prej tyre, për një fije qenë afër shmangies, Pastaj Ai ua fali edhe atyre, se Ai, me të vërtetë, është i Butë dhe i Mëshirshëm ndaj tyre!” (Et-Teube: 117)

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

⑧ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْأَيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ

وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ

كَانَ بِهِمْ حَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوَقِّ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ⑨

“(Ajo pasuri u takon) edhe emigrantëve të varfër, të cilët janë përzënë nga vendlindja e tyre dhe janë privuar nga pasuria e tyre, të cilët dëshirojnë mirësinë dhe kënaqësinë e All-llahut, dhe të ndihmojnë All-llahun dhe Pejgamberin e Tij, ata, me të vërtetë, janë besimtarë të sinqertë, - *dhe (u takon pasuria) atyre që e kanë bërë Medinën shtëpi (vendstrehim) të besimit qysh më parë (para emigrimit), e i duan ata që emigrojnë dhe në zemrat e tyre nuk ndiejnë kurrfarë rëndimi, për atë që u jepet atyre (ardhacakëve), por më tepër duan t’u bëjnë mirë atyre sesa vetes, edhe pse madje vetë janë nevojtarë. E, ata që ruhen nga lakmia e madhe, me siguri, do të jenë fitues.” (El-Hashër: 8-9)

E dimë dhe jemi të bindur se All-llahu i Madhërishëm ka thënë për pjesëmarrësit e Betejës së Bedrit:

“Punoni çka të doni, Unë ua kam falur.”

Ata ishin më shumë se treqind e dhjetë vetë: askush prej atyre që e kanë dhënë zotimin nën lis nuk do të hyjë në zjarr, meqë All-llahu është i kënaqur me ta, e edhe ata me All-llahun.

Ata ishin një mijë e katërqind, e thuhet edhe një mijë e pesëqind.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي

قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾

“All-llahu është i kënaqur me ata besimtarë të cilët t’u betuan ty nën hijen e drurit. Ai (All-llahu), e ka ditur se ç’ka në zemrat e tyre, e u ka dhënë atyre qetësi (siguri), dhe do t’i shpërblejë ata me fitoren e afërt.” (El-Fet’h: 18)

Dëshmojmë se ata janë brezi më i mirë i këtij ummeti, i cili është ummeti më i mirë.

Madje edhe ai, i cili do të ndante (jepte) sa kodra e Uhudit, nuk do ta arrinte vlerën e ndonjërit prej tyre, e as gjysmën e vlerës si tij.

Me bindje se ata nuk kanë qenë të pagabuar, meqë edhe atyre u është lejuar të gabojnë, por ata janë muxhtehidë; ai i cili prej tyre ia qëllon, i ka dy shpërblime, e ai i cili gabon, e ka një shpërblim, për shkak të ixhtihadit të tij, ndërsa gabimi i tij është i falur. Ata, nga vlerat, nga veprat e mira dhe nga puna e parë që kanë, është ajo që i shlyen veprat e tyre të këqija, nëse i kanë. E, a e ndot një çikë papastërti detin?! All-llahu ☆ qoftë i kënaqur me të gjithë ata.

Kështu qëndron puna edhe nga pikëpamja e bashkëshorteve të Resulull-llahut ﷺ, të familjes së tij, prej të cilëve All-llahu ☆ ka larguar pavlerësinë dhe tërësisht i ka pastruar.

Rezervohemi prej çdonjërit në zemrën apo gjuhën e të cilit ekziston sado pak të keqe nga pikëpamja e as’habëve të Resulull-llahut ﷺ dhe të familjes së tij, apo ndaj cilit do qoftë prej tyre. All-llahun e kemi dëshmitar se ne i duam ata, i respektojmë dhe i mbrojmë aq sa kemi mundësi, duke ruajtur porosinë të Dërguarit të All-llahut ﷺ, që na thotë:

“Mos flisni keq për as’habët e mi, keni frikë nga All-llahu në pikëpamje të as’habëve të mi.”

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Unë po ua lë dy amanete (porosi), i pari është Libri i All-llahut, andaj merrni Librin e All-llahut dhe mbahuni mirë atij. Për All-llahun po ua përkujtojë njerëzit e mi të shtëpisë.”

Pyetja e dyqindeshtatë:

CILËT JANË, PËRGJITHËSISHT, AS'HABËT MË TË MIRË?

Më të mirët prej tyre janë ata, të cilët kanë besuar më të parët, nga muhaxhirët, pastaj nga ensarët, e pastaj pjesëmarrësit e Bedrit, pjesëmarrësit e Uhudit; ata që e kanë dhënë zotimin të quajtur Ridvan, pastaj të tjerët:

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلِ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرُ مَنْ دَرَجَةً

مِنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَتْلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا

تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

“...Nuk janë të barabartë ata që kanë dhënë kontribute para fitores dhe kanë luftuar personalisht - këta janë në një shkallë më të lartë nga ata, të cilët pastaj kanë dhënë kontribute dhe kanë luftuar personalisht, mirëpo, All-llahu të gjithëve u premtonte shpërblimin më të bukur...” (El-Hadid: 10)

Pyetja e dyqindetë:

CILI ËSHTË AS'HABI MË I MIRA, NGA PIKËPAMJA INDIVIDUALE?

Abdull-llah b. Umeri ♦ ka thënë: “Në kohën e Resulull-llahut ﷺ askë nuk e kemi konsideruar të barabartë me Ebu Bekrin, e pastaj i kemi lënë as’habët e tjerë dhe në mes tyre nuk kemi bërë kurrfarë dallimi.”

Resulull-llahu ﷺ i ka thënë Ebu Bekrit në shpellë:

“Çfarë mendon për dy vetë, me të cilët i treti është

All-llahu."

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"Sikur të merrja mik nga ummeti im, do ta merrja Ebu Bekrin për mik, por ai është vëllai im dhe shoku (as'habi) im."

"Me të vërtetë, All-llahu më dërgoi te ju, e ju thatë: "Po gënjen!", ndërsa Ebu Bekri tha "Po e flet të vërtetën!" Më ngushëllonte me vetveten dhe me pasurinë e tij; e, a do t'ma lini as'habin tim?" Këtë e ka thënë dy herë."

"O i biri i Hattabit, pasha Atë, në dorën e të Cilit është shpirti im, kurrë nuk e takonte shejtanin rrugës, e që ai (shejtani) të mos nisej (kthehej) rrugës tjetër."

"Edhe para jush ka pasur fenomene, e, nëse do të ketë në ummetin tim, atëherë ky është Umeri."

Rreth bisedimit të ujkut dhe lopës, Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

"Unë e besoj këtë, (e beson) edhe Ebu Bekri dhe Umeri."

Kur Uthmani pat vajtur në Mekë në kohën e dhënies së zotimit në Ridvan, i Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë duke treguar në dorën e tij të djathtë:

"Kjo është dora e Uthmanit", dhe i ra dorës së vet duke thënë: "Kjo është për Uthmanin."

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

"Kush e hap një pus në Revme, i takon Xhenneti." Këtë e ka bërë Uthmani ♦.

"Kush e përgatit një ushtri të varfër, i takon Xhenneti." Këtë e ka bërë Uthmani ♦.

"A mos vallë, të mos turpërohem nga ai, prej të cilit turpërohen edhe engjëjt?"

"Ti je nga unë, e unë jam nga ti."

Për të na ka informuar Resulull-llahu ﷺ se ai e do All-llahun dhe të Dërguarin e Tij, dhe se atë e do All-llahu dhe i Dërguari i Tij. Ka thënë:

"Kujt i jam unë mik, edhe All-llahu është miku i tij."

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“A nuk je i kënaqur të jesh tek unë në shkallën e Harunit kundrejt Musait, përpos që pas meje nuk ka më Pejgamberë.”

Dhjetë vetë janë në Xhennet: Pejgamberi është në Xhennet; Ebu Bekri është në Xhennet; Umeri është në Xhennet; Uthmani është në Xhennet; Aliu është në Xhennet; Talhai është në Xhennet; Zubejr b. Avami është në Xhennet; Se'id b. Maliku është në Xhennet; Abdurrahman b. Avfi është në Xhennet.” Se'id b. Zejdi ka thënë: *“Nëse dëshiron, do ta emërtoj edhe të dhjetin, d.m.th. vetveten, All-llahu ☆ qoftë i kënaqur me të gjithë.”*

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Më i mëshirshmi nga ummeti im për ummetin tim është Ebu Bekri, më i vullshmi është Umeri; me turp më të sigurtë është Uthmani; më i dituri në hallall dhe haram është Mu'adh b. Xheveli; që mëson më së shumti Kur'an është Ubejj b. Ke'avi; ummeti më i njohur e ka të besueshmin e vet, ndërsa i besueshmi i këtij ummeti është Ebu Ubejde b. Xherrahu.”

Për Hasanin dhe Huseinin Resulull-llahu ﷺ ka thënë se ata janë të rinjtë më të zgjedhur në Xhennet dhe se ata janë aroma e tij.

Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“O All-llahu im, unë po i dua ata, andaj duaji edhe Ti!”

Për Hasanin ka thënë:

“Në të vërtetë, ky djali im është prijatar, me të All-llahu do t'i pajtojë dy grupe të mëdha myslimanësh.” Dhe ka ndodhur pikërisht ashtu siç ka thënë Resulull-llahu ﷺ

Për nënën e tij, Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Ajo është prijatë e grave ndër banorët e Xhennetit.”

Për shumë as'habë është vërtetuar virtytshmëria e tyre, përgjithësisht dhe individualisht, aq shumë, sa që nuk mund të njehsohen dot; e as që është nevoja për këtë; në mënyrë që të vërtetohet virtytshmëria e ndonjërit prej tyre në diçka, që do të ishte më i mirë se tjetri, nga të gjitha aspektet; përveç për katër kalifët. Për sa i përket tre të parëve, për shkak të hadithit që e

cituum nga Ibni Umeri; kurse, për sa i përket Aliut, e tërë ulemaja është pajtuar se ai pas tyre është më i miri në sipërfaqen e Tokës.

Pyetja e dyqindenëntë:

SA KA ZGJATUR KALIFATI PAS VDEKJES SË RESULULL-LLAHUT ﷺ?

Ebu Davudi dhe të tjerët, transmetojnë nga Xhehmani, nga Sufejne, se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: *“Kalifati i pejgamberisë është tridhjetë vjet, paskëtaj All-llahu do t’ia japë mbretërinë kujt të dojë Vetë.”*

Kështu edhe ka ndodhur, gjatë kalifatit të Ebu Bekrit, Umerit, Uthmanit dhe Aliut ♦

Ebu Bekri ka qenë kalif dy vjet e tre muaj, Umeri dhjetë vjet e gjashtë muaj, Uthmani dymbëdhjetë vjet, Aliu katër vjet e nëntë muaj, ndërsa tridhjetë vjet janë plotësuar me zotimin ndaj Hasan b. Aliut në kohëzgjatje prej gjashtë muajsh.

Mbreti i parë islam ka qenë Muaviu ♦, dhe ky ka qenë më i mirë dhe më i matur ndër ta; pas tij ka pasuar sundimi i përdhunshëm gjer në ardhjen e Umer b. Abdul-Azizit ♦, të cilin ehli-Sunneti e numëron si kalif të pestë, për shkak se ka ndjekur rrugën e sundimtarëve të drejtë.

Pyetja e dyqindedhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E TË KATËRVE, PËRGJITHËSISHT?

Për këtë ka shumë argumente, të cilat mund të njehsohen. Njëri prej tyre është përfshirja e kohëzgjatjes së tij (kalifatit) prej tridhjetë vjetësh, sa ka qenë zgjatja e sundimit të tyre.

Prej argumenteve është edhe ajo që kemi përmendur për përparësinë e tyre ndaj njerëzve të tjerë dhe përparësia e tyre e ndërsjellë përkitazi me kalifatin.

Prej argumenteve është edhe ajo që transmeton Ebu Davudi

dhe të tjerët, nga Semert b. Xhundubi, se një njeri ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, unë kam parë se si një kovë, e mbushur me ujë, është lëshuar nga qielli. Me ç’rast ka ardhur Ebu Bekri, e ka kapur atë për skajin e saj dhe ka pirë ujë shumë pakë; pastaj ka ardhur Umeri, e ka kapur atë për skajin e saj dhe ka pirë ujë derisa është ngopur; mandej ka ardhur Uthmani, e ka kapur atë për skajin e saj dhe ka pirë ujë derisa është ngopur; pastaj ka Ardhur Aliu, e ka kapur atë për skajin e saj dhe ajo është thyer duke e stërpikur pakë.”

Prej këtyre argumenteve, e njëherësh edhe më i fuqishmi, është se koncensusi përkitazi me këta të katërt dhe në kalifatin e tyre nuk dyshon askush pos bid’atxhiu i lajthitur.

Pyetja e dyqindnjëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E TRE TË PARËVE, PËRGJITHËSISHT?

Për këtë ka shumë argumente. Njëri prej tyre është edhe ajo që kemi përmendur më parë, pastaj, hadithi i Ebu Bekrit se një ditë Resulull-llahu ﷺ ka thënë: “Kush prej jush ka parë ëndërr?” Një njeri ka thënë: “Unë kam parë ëndërr se një peshore ka zbritur nga qielli, në të cilën jeni matur ti dhe Ebu Bekri, me ç’rast ti e ke mbipeshuar Ebu Bekrin, Pastaj janë matur Umeri dhe Ebu Bekri, e ka mbipeshuar Ebu Bekri, Mandej janë matur Umeri dhe Uthmani, e Uthmani ka mbipeshuar; pastaj peshorja është ngritur.”

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Sonte ka parë një njeri i mirë se Ebu Bekri është larguar nga Resulull-llahu ﷺ, Umeri është larguar nga Ebu Bekri, e Uthmani është larguar nga Umeri.”

Pyetja e dyqindedymbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E EBU BEKRIT DHE UMERIT ♦?

Për këtë ka shumë argumente. Disa gjenden në *Sahihët*"

I Dërguari i All-Ilahut ﷺ ka thënë:

"Duke fjetur, e kam parë veten afër një pusi, në të cilin gjendej një kovë dhe jam shërbyer prej tij, aq sa ka dashur All-Ilahu ☆ Pastaj atë e ka marrë Ibën Ebi Kuhafete dhe është shërbyer prej tij me një kovë të madhe, apo me dy kova të mëdha, e All-Ilahu ia ka falur dobësinë e tij. Pastaj ajo u shndërrua në një kovë të madhe prej lëkure dhe e mori Ibën El-Hattabi, e unë nuk kam parë njeri më të fuqishëm se ai duke u shërbyer me atë që është shërbyer Umeri, gjithnjë derisa njerëzit nuk kanë prishur atë (pusin)."

Pyetja e dyqindetrembëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E EBU BEKRIT DHE PËRPARËSINË E TIJ NDAJ TYRE?

Për këtë ka shumë argumente; prej tyre është ajo që kemi përmendur më parë.

Prej tyre është edhe ajo që gjendet te Buhariu dhe Muslimi, se një grua kishte ardhur te Resulull-Ilahu ﷺ, e ky e kishte urdhëruar që të kthehej e të vinte përsëri. Ajo ka thënë: "Çka mendon, nëse vij e nuk të gjej?" Dukej sikur ajo mendonte në vdekje. Resulull-Ilahu ﷺ ka thënë: "Nëse nuk më gjen mua, shko te Ebu Bekri."

Në *Sahihun* e Muslimit transmetohet nga Aishja ♦ se ka thënë: "Resulull-Ilahu ﷺ më ka thënë: "Ma thirr babanë tënd dhe vëllanë tënd, që ta shkruaj Librin (testamentin), ngase kam frikë se dikush do të ketë dëshirë (përkitazi me sundimin) e të thotë: "Unë jam më meritori (të sundojë)", ndërsa All-Ilahu dhe besimtarët e pranojnë vetëm Ebu Bekrin."

Kështu ka thënë Resulull-Ilahu ﷺ për caktimin e tij si udhëheqës në namaz, derisa Resulull-Ilahu ﷺ ishte i sëmurë, me çka janë pajtuar dhe janë zotuar të gjithë as'habët e të Dërguarit të All-Ilahut ﷺ, muhaxhirët dhe ensarët, dhe ata që

kanë ardhur pas tyre.

Pyetja e dyqindekatëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I PËRPARËSISË SË UMERIT NË KALIFAT, PAS EBU BEKRIT?

Për këtë ka shumë argumente, prej të cilave disa i kemi përmendur tanimë, e ndër to janë edhe fjalët e Resulull-llahut ﷺ: *“Unë nuk e di se sa më është caktuar qëndrimi në mesin tuaj, pasoni ata të cilët vijnë pas meje.”* Dhe ka treguar në Ebu Bekrin dhe Umerin ♦.

Prej argumenteve është edhe hadithi mbi fitmet (intrigat), të cilat janë porsi valët e detit. Hudhejfe ♦ i ka thënë Umerit: *“Ndërmjet teje dhe asaj (fitmes) dyert janë të mbyllura. Vallë, a do të hapen apo do të thyhen?”* “Jo, por do të thyhen.” Është përgjigjur Umeri. D.m.th. nuk do të mbyllen. Dyert kanë qenë Umeri, ndërsa thyerja e tyre ka qenë vrasja e tij, dhe pas tij nuk do të ngrihet shpata ndër ummetin.

Ulemaja është pajtuar me dhënien e përparësisë në kalifatin e Umerit ♦ pas Ebu Bekrit ♦.

Pyetja e dyqindpesëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I PËRPARËSISË SË UTHMANI NË KALIFAT, PAS KËTYRE DYVE?

Për këtë ka shumë argumente. Njëri prej tyre është edhe ajo që kemi përmendur më parë, ndërsa prej tyre është edhe hadithi i Ke’ab b. Axhres, se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut ﷺ e ka përmendur fitmen që do t’i godasë ata, me ç’rast atypari kaloi një njeri me kokë të mbështjellur, e Resulull-llahu ﷺ tha: “Atë ditë ky njeri do të jetë i udhëzuar.”* Unë kërceva dhe e kapa njeriun pas parallëre, e pastaj e takova të Dërguarin e All-llahut ﷺ, i cili tha *“Ky.”*

Përmendet se Aishja ♦ ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë: “O Uthman, nëse një ditë All-llahu ta beson këtë gjë,*

e munafikët do të dëshirojnë ta zhveshin këmishën, të cilën ta ka veshur All-llahu, ti mos e zhvish dot!”

Ata që i kanë plotësuar kushtet për pjesëmarrje në Shu'ra janë pajtuar për dhënien e zotimit, ndërsa i pari që i është zotuar atij ka qenë Aliu ♦, pastaj Abdurrahman b. Avfi, e pastaj njerëzit e tjerë.

Pyetja e dyqindegjashtëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI I KALIFATIT TË ALIUT ♦, MË MERITORIT PAS TYRE?

Për këtë ekzistojnë shumë argumente. Disa janë përmendur më parë, e një prej tyre janë edhe fjalët e Resulull-llahut ﷺ:

“Mjer për Ammarin, do ta mbytin një grup tiranësh, të cilët do t’i thërrasë në Xhennet, e ata do ta thërrasin atë në zjarr.” E ky ka qenë me Aliun ♦, kur e patën mbytur banorët e Shamit, derisa i thërriste në Sunnet e në bashkësi dhe në dëgjueshmëri ndaj sundimtarit Ali b. Ebi Talib. Ky Hadith gjendet në mesin e haditheve autentike.

Përkitazi me këtë, Resulull-llahu ﷺ, ka thënë:

“Renegatët do të dalin nga feja (porsi shigjeta) gjatë kohës së përçarjes ndër njerëzit. Kundër tyre do të luftojë një grup, i cili është në të vërtetën.”

Harixhinjtë kanë reneguar, kurse Aliu ka luftuar kundër tyre te Nehrevani, dhe ai është në të drejtë sipas konsensusit të të gjithë pjesëtarëve të ehli-Sunnetit.

Pyetja e dyqindeshatëmbëdhjetë:

ÇFARË ËSHTË OBLIGIMI NDAJ UDHËHEQËSVE?

Obligimi ndaj tyre është këshilla, dëgjesa ndaj së vërtetës, dhe në këtë t’u nënshtrohem, t’ua urdhërojmë këtë atyre, t’ua tërheqim vërejtjen në mënyrë të butë, të falim namazin pas tyre, të luftojmë së bashku me ta, t’ua japim zekatin atyre, të jemi të durueshëm ndaj tyre, madje edhe nëse nuk kanë të

drejtë, të mos ngrihemi kundër tyre me shpatë, përderisa nuk shprehin haptazi mosbesimin e tyre, dhe të lutem për përmirësimin dhe udhëzimin e tyre.

Pyetja e dyqindetëmbëdhjetë:

CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË?

Për këtë ekzistojnë shumë argumente. Një prej tyre janë fjalët e Lartmadhërishmit:

يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى

الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَزَّعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ

كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

“O besimtarë! - përuljuni All-llahut. Dhe përuljuni Pejgamberit dhe përfaqësuesve tuaj.” (En-Nisa’: 59)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Dëgjoni dhe nënshtrohuni, madje nëse ju urdhëron edhe një rob.”

“Kush prej jush vëren diç tek prijësi i tij, që e ka mëri, le të durohet, ngase, kushdo që për një pëllëmbë e lëshon Xhennetin, e pastaj vdes, ka vdekur me vdekjen e xhahilijetit.”

Me’ad Samiti transmeton se me një rast i kishte thirrur Resulull-llahu ﷺ dhe iu kishin besatuar për dëgjuesë dhe nënshttrim, edhe kurrë e kanë ënda atë edhe kurrë jo, edhe kurrë e kanë vështirë edhe kurrë jo, dhe që të mos e heqin nga detyra atë, i cili është i ekspert për punën përkatëse. Pastaj Resulull-llahu ﷺ ka thënë:

“Përveç në rast se shihni kufër (mosbesim) të hapët, për të cilin keni argument nga All-llahu.”

Në një hadith tjetër, qëndron:

“Nëse një rob i ushqyer mirë u është caktuar për prijës, e ju udhëheqë sipas Librit të All-llahut, ju dëgjoni atë dhe nënshtrohuni atij!”

Pastaj, Resulull-Ilahu ﷺ ka thënë:

“Myslimani duhet të jetë i dëgjueshëm dhe i përlur atij që e do dhe që nuk e do, përpos nëse i urdhërohet mosdëgjesa ndaj All-Ilahut, e, nëse urdhërohet të bëjë mëkat, atëherë nuk ka dëgjese dhe përlulsi!”

“Dëgjueshmëria është vetëm në vepra të mira.”

“E, nëse të goditë (udhëheqësi) në shpinë dhe ta merr pasurin, ti dëgjo dhe nënshtrohu.”

“Kush e braktis dëgjuesën ndaj sundimtarit, në Ditën e gjykimit nuk do të ketë kurrfarë dëshmie. E, kush vdes për pa ia dhënë zotimin udhëheqësit, ka vdekur me vdekjen e xhahilijetit.”

“Kush dëshiron të braktisë diç, rreth çkaje është në pajtim ky ummet, godisni me shpatë kushdo qoftë ai!”

“Do të jenë në pushtet emirët, urdhërdhënësit, e ju do të dini (se çka punojnë ata) dhe atë do ta mohoni. Kush e urren atë që punojnë ata, do të jetë i pastër, e kush i mohon, do të jetë i mbrojtur (nga zjarri), për atij që është i kënaqur me ta dhe i pason ata.” As’habët thanë: *“A nuk do të luftojmë kundër tyre?”* Ai tha: *“Jo, përderisa falet.”*

Përkitazi me këtë ekzistojnë edhe shumë hadithe të tjera, ndërsa të gjitha këto që i përmendëm gjenden ndër hadithet autentike.

Pyetja e dyqindenëntëmbëdhjetë:

KUSH E KA PËR DETYRË TË UDHËZOJË NË TË MIRË DHE TË NDALLOJË NGA E KEQJA?

All-Ilahu i Lartmadhërishëm thotë:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ

الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

“Dhe le të ketë nga ju të atillë që do të thërrasin në të mirë

dhe kërkojnë të bëhen vepra të mira, e të pengojnë nga veprat e këqija. E, ata do të arrijnë çka të dëshirojnë.” (Ali Imran: 104)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Kush nga ju sheh një të keqe le ta ndryshojë me dorën e tij, e nëse nuk mundet ta bëjë, atëherë me gjuhën e tij, e nëse nuk mundet ta bëjë këtë - atëherë me zemrën e tij, porse ky është imani më i dobët.”

Përkritazi me këtë ekzistojnë shumë ajete dhe hadithe, dhe që të gjithë udhëzojnë që të urdhërohen vepra të mira e të ndalohen ato të këqijat, e këtë e kanë për detyrë ata që shohin diç të këtillë, dhe nga kjo detyrë nuk lirohet njeriu, pos nëse dikush tjetër e kryen këtë para tij. Sa ma i ditur dhe më i aftë të jetë njeriu në pengimin e së keqes, ai njëkohësisht është edhe më i detyruar të veprojë kështu, dhe, nga ndëshkimi, i cili e godet mëkatarin, do të shpëtojnë vetëm ata, të cilët urdhërojnë në të mirë dhe ndalojnë nga e keqja.

Pyetja e dyqindenjëzetë:

ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I KERAMETEVE TEK EVLIATË?

Kerametet e evliave janë të vërteta dhe këto janë, në realitet, dukuri të jashtëzakonshme që i bëjnë ata, porse vetë veprën nuk e krijojnë ata e as që ato përmbajnë në vete ndonjë provokim (sikurse Kur’ani). Ngase, kerametet janë vepra të All-llahut ﷻ, të cilat kryhet përmes evliave përkatës, madje edhe nëse ata nuk dinë fare për këtë. Shembulli i kerameteve janë ngjarjet lidhur me “as’habul-kehf” (të rinjtë që përmenden në suren El-Kehf) dhe të rinjtë, të cilëve u është mbyllur hyrja e shpellës (të përmendur në hadith), Xhurejxh Er-Rahibi etj. Të gjitha këto keramete janë mu’xhize që u kanë ndodhur Pejgamberëve të tyre, andaj këto keramete janë më të shumta në këtë ummet për shkak të madhësisë së mu’xhizes dhe kerametit të Pejgamberit tonë, Muhammedit ﷺ.

Në shembullin e këtyre kerameteve bën pjesë edhe ajo që i ka ndodhur Ebu Bekrit gjatë kohës (ridde) se renegimit, thirrja e

Saniut nga ana Umerit nga mimberi, derisa ky ishte në Sham, dhe e ka dëgjuar zërin e tij, kalimi i Ala'bin El-Hadremiut nëpër det në luftë me bizantinët, namazi i Ebu Muslim El-Havbaniut në zjarr, në të cilin është hedhur El-Esved El-Anesijji etj. që u kanë ndodhur shumë njerëzve gjatë kohës së Resulull-llahut ﷺ, por edhe pas tij, gjatë kohës së as'habëve dhe tabi'inëve dhe ajo që ndodh edhe sot e do të ndodhë edhe në të ardhmen gjer në Ditën e gjykimit. Të gjitha këto, në realitet, janë mu'xhizet e Pejgamberit ﷺ tonë, ngase evliatë e kanë arritur atë shkallë të pasimit të Resulull-llahut ﷺ. E, nëse diç nga këto vepra i bën dikush që nuk e pason Resulull-llahun ﷺ, atëherë kjo është fitme dhe magji e të ngjashme, e assesi keramet, dhe ai njeri, të cilit i ka ngjarë kjo, nuk është evlia i Gjithmëshirshmit, por evlia i shejtanit - na ruajt All-llahu ☆ nga ai!

Pyetja e dyqindenjëzetënjtë:

CILËT JANË EVLIATË E ALL-LLAHUT ☆

Evlia janë të gjithë ata që e besojnë All-llahun ☆, i frikësohen Atij dhe e pasojnë të Dërguarin e Tij ﷺ.

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (17)

"A! Me të vërtetë, për dashamirët e All-llahut nuk ka frikë as pikëllim." (Junus: 62)

Pastaj, sqaron se cilët janë këta, e thotë:

﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ (18)

"Ata që besojnë dhe i frikësohen All-llahut." (Junus: 63)

All-llahu i Lartmadhërishëm thotë:

﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى

الْظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى

“All-llahu është mik dhe mbrojtës i atyre që besojnë dhe Ai i nxjerr ata nga errësira në dritë, ndërsa ata që nuk besojnë - për mik kanë djallin, i cili i nxjerr ata nga drita e i shpie në errësirë.”
(El-Bekare: 257)

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُتِيمُونَ الصَّلَاةَ

وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ

آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

“Mbrojtësit tuaj janë vetëm All-llahu, i Dërguari i Tij dhe besimtarët, të cilët falin namazin me përkushtim dhe japin zekatin. *E, kush merr për mbrojtës All-llahun, të Dërguarin e Tij dhe besimtarët (ai është në anën e All-llahut) - e ana e All-llahut do të ngadhënjejë gjithsesi.” (El-Ma’ide: 55-56)

I Dërguari i All-llahut ﷺ ka thënë:

“Përse familja e filan filanit nuk janë evliatë (miqtë) e Mi? Miqtë e mi i frikësohen All-llahut.”

Hasan El-Basriu ka thënë: “Një popull pohonte se e do All-llahun ☆, andaj All-llahu e sprovoi atë me këtë ajet:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

“Nëse ju e doni All-llahun, pasomëni mua, edhe All-llahu do t’ju dojë juve” (Ali Imran: 31)

Ndërsa, Shafi’u ka thënë: “Nëse e shihni ndonjë njeri duke ecur mbi ujë, apo duke fluturuar, mos i besoni ati as mos t’ju mashtrojë kjo, përderisa nuk bindeni se është duke e pasuar të Dërguarin e All-llahut ﷺ.

Pyetja e dyqindënjëzetedytë:

**CILIT GRUP I PËRKASIN FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ: “NJË GRUP
NGA UMMETI IM VIJIMISHT DO TË JETË NË RRUGËN E DREJTË, ATYRE
NUK DO T’U SJELLIN DËM ATA QË I KUNDËRVIHEN, PËRDERISA NUK
VJEN URDHRI (PËRCAKTIMI) I ALL-LLAHUT?**

Ky është grupi i shpëtuar nga shtatëdhjetë e tre grupeve,
prej të cilëve i ka veçuar Resulull-llahu ﷺ me fjalët:

*“Të gjithë do të hyjnë në zjarr, përveç njërit, e kjo është
bashkësia.”*

Në një transmetim tjetër qëndron:

*“Këta janë atë të cilët do të jenë në atë që jam unë dhe
as’habët e mi sot.”*

E lusim All-llahun ☆ që të na bëjë nga ky grup dhe të mos i
vë në lajthitje zemrat tona pasi që na ka udhëzuar, dhe të na
dhurojë mëshirën e Tij. Ngase Ai është që shpërblen shumë!

FRAGMENT NGA JETËSHKRIMI I SHKRIMTARIT

Emri i këtij shejhu është Hafidh b. Ahmed b. Ali b. Ahmed b. Ali El-Hakemi. Prejardhjen e ka nga familja El-Hakem b. Sa', njëra nga degët e fisit Mizhexh. Është lindur në vitin 1346 sipas Hixhretit, në fshatin El-Medaja, në jug të qytetit Xhazan. Pastaj së bashku me babanë e vet është shpërngulur në fshatin El-Xhadi', në lindje të qytetit të njohur Es-Samit.

Shejh Hafidhi është rritur në gjirin e babait dhe nënës së tij, duke ruajtur dele dhe kafshë të tjera të imëta, që ishte karakteristike e shoqërisë së asokohshme.

Mirëpo, Hafidhi shquhej nga djelmoshat e shoqërisë së atëhershme, meqë ishte mrekulli e vërtetë për nga mendjeprehtësia dhe shpejtësia e mbamendjes.

E ka mësuar Kur'anin duke i ruajtur delet, që në moshën dymbëdhjetëvjeçare.

Shejh Abdull-Ilah El-Kar'aviu, e mëshiroftë All-Ilahu, vinte në fshat dhe u jepte mësim atij dhe vëllait të tij nga dituri të llojllojshme, meqë babai i tyre nuk ishte në pëlqim që këta të dy të ndjekin shkollën e rregullt.

Hafidhi ishte tejet i prirur dhe me lehtësi i kuptonte leksionet. Një gjendje e këtillë ka zgjatur përderisa nuk i vdiq babai në vitin 1360 sipas Hixhretit, pastaj ky tërësisht i jepet mësimi dhe zënies së ditorisë, dhe tërësisht i kushtohet shoqërimin me Shejh El-Kar'aviun. Për nga mësimi Hafidhi shquhej shumë, gjë që ka dhënë frute tejet të mira.

E ka përvetësuar tërësisht poezinë dhe prozën, ndërsa për të mësuesi i tij, (shejhu) thoshte: "Askush nuk është i barabartë me të në zënien e ditorisë, në shkrim, në arsimim dhe në organizim, në mbarë krahinën!" Pastaj shejhu i tij e marton atë

me vajzën e vet, e cila ia lind shumë fëmijë fisnik dhe të ndershëm, të prirur gjithashtu për shkencë.

Në vitin 1362 sipas Hixhretit, shejh El-Kar'aviu kërkon nga nxënësi i tij që të shkruante një vepër nga teuhidi, e cila do të bazohej në bindshmërinë (akidenë) e brezave të parë (selef), dhe atë në vargje, gjë që ishte provim i Hafidhit.

Atëbotë ai shkruan veprën: "Uxhuzetu sul-lemi el-mevsuli ila ilmi el-usuli". Gjithashtu ka shkruar vepra nga fikhu, usuli-fikhu, teuhidi, sireja, mustalehu, feraidi dhe nga fusha të tjera, diç në vargje e diç në prozë. Veprat e tij, si ato të botuara ashtu edhe ato të pabotuara, e mbikalojnë numrin pesëmbëdhjetë, ndërsa këtë libër e shkroi derisa ishte mbikëqyrës i disa shkollave dhe profesor.

Funksioni i fundit i tij ka qenë drejtor i Institutit Shkencor në qytetin Es-Samit.

Pas kryerjes së haxhxit në vitin 1377, më 17 dhu-l-hixhxe, vdes në Mekë shumë i ri, ku edhe varroset. E mëshiroftë All-llahu dhe e vendostë në Xhennetin e gjerë.

Vdekja e tij i shastisi shumë si miqtë dhe nxënësit e tij, ashtu edhe të gjithë ata që e donin atë, meqë e humbën njeriun për të cilin sakrifikoheshin njerëzit dhe një personalitet të madh, çfarë gjer atëherë nuk kishte pasur ajo krahinë. Në xhenazen madhështore dhe përcjelljen në botën tjetër morën pjesë një numër i madh i nxënësve dhe miqve të tij, All-llahu e mëshiroftë dhe i dhashtë dobi të tjerëve nga dituria që ka lënë pas veti.

Kjo është pasqyra e shkurtër e jetës së këtij dijetari, marrë nga vepra "Jetëshkrimi i alimëve dhe i kadijëve", të cilën e ka shkruar shejh Ibrahim b. Muhammed bin Sejfi.

Duke pasur parasysh dobitë që janë të nevojshme për secilin, e që gjenden në këtë libër, dhe nga dëshira që çdokush të shfrytëzohet me to dhe të vijë tek to, njëri nga mirëbërësit e ka botuar këtë libër.

All-llahu është Ai që jep Udhëzimin dhe salavati e selami qofshin për Pejgamberin tonë Muhammed ﷺ, familjen e tij dhe

as'habët e tij!

PËRMBAJTJA

PARATHËNIE.....	3
PARATHËNIE E SHKRIMTARIT.....	6
1. CILA ËSHTË DETYRA E PARË E ROBËRVE TË ALL-LLAHUT ☆?.....	8
2. PËRSE ALL-LLAHU I KA KRIJUAR KRIJESAT E VETA?.....	8
3. KUSH ËSHTË ROB ('ABD)?	9
4. ÇKA ËSHTË IBADETI?	10
5. KUR ËSHTË VEPRIMI IBADET?	10
6. CILAT JANË SHENJAT E DASHURISË SË ROBIT NDAJ ALL-LLAHUT ☆?....	11
7. SI E DINË ROBËRIT E ALL-LLAHUT SE ÇKA DO DHE ME SE ËSHTË I KËNAQUR AI?	12
8. SA KUSHTË I KA IBADETI?	12
9. ÇKA ËSHTË VENDIMI I FUQISHËM?	13
10. ÇKA ËSHTË NIJETI (QËLLIMI) I SINOQERTË?	13
11. CILA ËSHTË FEJA QË E KA ÇAKTUAR ALL-LLAHU I LARTMADHËRISHËM - QË TË ROBËROHET VETËM SIPAS SAJ?	14
12. SA SHKALLË I KA FEJA ISLAME?	15
13. ÇKA ËSHTË ISLAMI?	15
14. CILI ËSHTË ARGUMENTI SE ISLAMI PËRFSHINË FENË (ISLAME) E TËRËSISHME TEK UDHËZIMI I SAJ?	16
15. CILAT JANË ARGUMENTET SE ISLAMI BAZOHET NË PESË THEMELE (RUKNE) TE KONKRETIZIMI I TIJ?	17
16. CILIN VEND E ZËNË DY DËSHMITË (E SHEHADETIT) NË FE?.....	18

17. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR DËSHMINË SE NUK KA ZOT TJETËR PËRVEÇ ALL-LLAHUT?	18
18. ÇKA DO TË THOTË DËSHMIA SE NUK KA ZOT TJETËR PËRVEÇ ALL-LLAHUT?	19
19. CILAT JANË KUSHTET E DËSHMISË SE NUK KA ZOT TJETËR PËRVEÇ ALL-LLAHUT, TË CILAT NUK I BËJNË DOBI ATIJ QË I SHQIPTON ATO, PËRPOS NËSE I POSEDON QË TË GJITHA?.....	20
20. CILI ËSHTË ARGUMENTI I "NJOHJES" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?.....	20
21. CILËT JANË ARGUMENTET NGA KUR'ANI DHE SUNNETI PËR KUSHTIN E "BINDSHMËRISË"?.....	21
22. CILI ËSHTË ARGUMENTI I "PËRKUSHTIMIT" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?	22
23. CILI ËSHTË ARGUMENTI I KUSHTIT TË "PRANIMIT" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?	23
24. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR "RRËFIMIN E PASTËR TË FESË" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?	25
25. CILI ËSHTË ARGUMENTI I "SINQERITETIT" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?	25
26. CILI ËSHTË ARGUMENTI I KUSHTIT TË "DASHURISË" NGA KUR'ANI DHE SUNNETI?	26
27. CILI ËSHTË ARGUMENTI I MIQËSIMIT PËR HIR TË ALL-LLAHUT DHE ARMIQËSIMI PËR HIR TË TIJ?	27
28. CILI ËSHTË ARGUMENTI I DËSHMISË SE MUHAMMEDI ﷺ ËSHTË I DËRGUARI I ALL-LLAHUT ☆?.....	30
29. ÇKA DO TË THOTË DËSHMIA SE MUHAMMEDI ﷺ ËSHTË I DËRGUARI I ALL-LLAHUT ☆?.....	31
30. CILAT JANË KUSHTET E DËSHMIVE SE MUHAMMEDI ﷺ ËSHTË I DËRGUARI I ALL-LLAHUT ﷺ DHE A DO TË PRANOHEM VETËM DËSHMIA E PARË (LA ILAHE ILALL-LLAH)?	32

31. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR NAMAZ DHE PËR ZEKAT?.....	...32
32. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR AGJËRIMIN?.....	...33
33. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR HAXHXH?.....	...34
34. CILA ËSHTË DISPOZITA PËR NJERIUN QË MOHON NJËRËN NGA SHTYLLAT E ISLAMIT, APO E PRANON KËTË, POR KA SJELLJE ARROGANTE NDAJ SAJ?34
35. CILA ËSHTË DISPOZITA PËR NJERIUN QË I PRANON ATO, POR I LË PAS DORE PËR SHKAK TË PËRTACISË OSE TË NDONJË ARSYEJE TË POSAÇME?35
36. ÇKA ËSHTË IMANI - BESIMI?36
37. CILI ËSHTË ARGUMENTI SE IMANI ËSHTË FJALË DHE VEPËR?.....	...36
38. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR ZMADHIMIN DHE ZVOGËLIMIN E IMANIT?37
39. CILI ËSHTË ARGUMENTI I SHKALLËZIMIT TË BESIMTARËVE PËR NGA IMANI?39
40. CILI ËSHTË ARGUMENTI SE TË BESUARIT PËRFSHIN FENË E TËRËSISHME TEK DEKLARIMI I TIJ?41
41. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR DEFINIMIN E IMANIT NË GJASHTË SHTYLLA (RUKNE)?42
42. CILI ËSHTË ARGUMENTI I PËRGJITHSHËM NË KUR'AN PËR GJASHTË SHTYLLAT E IMANIT?42
43. ÇKA DO TË THOTË BESIMI NË ALL-LLAHUN E LARTMADHËRISHËM?43
44. ÇKA DO TË THOTË TEUHIDU-L-ULUHIJE?43
45. ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTI ME TEUHIDU-L-ULUHIJE?.....	...44
46. ÇKA ËSHTË SHIRKU I MADH?44
47. ÇKA ËSHTË SHIRKU I VOGËL?46
48. CILI ËSHTË DALLIMI NDËRMJET LIDHËZËS VAV DHE SUMM KËTO THËNIE?49

49. ÇKA DO TË THOTË TEUHIDUR-RUBUBIJE?49
50. ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTI ME TEUHIDUR-RUBUBIJE?.....	...52
51. ÇKA DO TË THOTË TEUHIDU-I-ESMAI VES-SIFAT?.....	...54
52. CILI ËSHTË VËRTETIMI NË KUR'AN DHE NË SUNNET PËR EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT ☆?.....	...56
53. CILËT JANË SHEMBUJT E EMRAVE TË BUKUR TË ALL-LLAHUT NGA KUR'ANI?57
54. CILËT JANË SHEMBUJT E EMRAVE TË BUKUR TË ALL-LLAHUT NGA SUNNETI?60
55. NË ÇKA UDHËZOJNË EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT?.....	...61
56. CILI ËSHTË SHEMBULLI PËR KËTË?62
57. NË ÇKA UDHËZOJNË EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT, DUKE MARRË PARASYSH PËRFSHIRJEN E TYRE?62
58. SI DUHET TË PËRDOREN EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT ☆?.....	...63
59. CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE NGA KUR'ANI LIDHUR ME EKZISTIMIN E ALL-LLAHUT ☆?.....	...64
60. CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE NGA SUNNETI LIDHUR ME QENIEN E ALL-LLAHUT ☆?.....	...66
61. CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE TË VEPRAVE TË ALL-LLAHUT NGA KUR'ANI?68
62. CILËT JANË SHEMBUJT E CILËSIVE DALLUESE TË VEPRAVE TË ALL-LLAHUT NGA SUNNETI?69
.....	
63. A NXIRREN EMRAT E ALL-LLAHUT NGA CILËSITË E VEPRAVE TË TIJ APO TË GJITHË EMRAT E ALL-LLAHUT JANË ÇAKTUAR ME KUR'AN DHE ME SUNNET?70
64. ÇKA NGËRTHEN EMRI I TIJ EL-ALIJJU EL-E'ALA DHE ATA EMRA ME DOMETHËNIE TË NGJASHME, SIÇ JANË EDH-DHAHIR, EL-KAHIR DHE	

EL-MUTE'ALI?	...72
--------------	-------

.....

65. CILI ËSHTË ARGUMENTI I LARTMADHËRISË SË ALL-LLAHUT MBI KRIJESAT?73
66. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?.....	...74
67. Ç'THONË DIJETARËT FETARË SELEFUS-SALIH RRETH ÇËSHTJES SË NGRITJES (EL-ISTIVA')?75
68. CILI ËSHTË ARGUMENTI I FUQISË SË LARTËSUAR MBI KRIJESAT NGA KUR'ANI?76
69. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?.....	...78
70. CILI ËSHTË ARGUMENTI I LARTMADHËRISË SË QENIES SË ALL-LLAHUT DHE ÇFARË ËSHTË OBLIGIMI QË TË MOHOHET DIÇ NGA ALL-LLAHU ☆?..	...78
71. ÇKA DO TË THONË FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ PËRKITAZI ME EMRAT E BUKUR TË ALL-LLAHUT ﷻ: "KUSHDO QË I PËRFSHINË ATA, DO TË HYJË NË XHENNET"?.....	...80
72. ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTIM ME TEUHIDU-L-ESMAI VES-SIFAT?.....	...81
73. A JANË TË VARUR TEUHIDET MES VETI, KËSHU QË MOHIMI I NJËRIT I MOHON TË GJITHË TË TJERËT?83
74. CILI ËSHTË VËRTETIMI NGA KUR'ANI DHE NGA SUNNETI PËR BESIMIN NË ENGJËJ?83
75. ÇKA DO TË THOTË IMANI - BESIMI NË ENGJËJ?.....	...84
76. SA LLOJ ENGJËJSH EKZISTOJNË NË BAZË TË DETYRAVE TË TYRE?.....	...85
77. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË LIBRA?.....	...86
78. A JANË PËRMENDUR TË GJITHA LIBRAT E SHPALLURA NË KUR'AN?.....	...87
79. ÇKA DO TË THOTË TË BESUARIT NË LIBRAT E ALL-LLAHUT ☆?.....	...89
80. ÇFARË POZITE KA KUR'ANI KUNDRUALL LIBRAVE TË MËPARSHME?.....	...91

81. ÇFARË ËSHTË OBLIGIMI I TË GJITHË POPUJVE LIDHUR ME ZBATIMIN E KUR'ANIT?.....	...93
82. ÇKA DO TË THOTË T'I PËRMBAHESH LIBRIT TË ALL-LLAHUT DHE TË PUNOSH SIPAS UDHËZIMIT TË TIJ?94
83. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I ATIJ QË THOTË SE KUR'ANI ËSHTË I KRIJUAR?94
84. A ËSHTË CILËSIA E TË FOLURIT DHATIJJE APO FI'ALIJJE?.....	...96
85. KUSH JANË VAKIFËT DHE ÇFARË ËSHTË QËNDRIMI NDAJ TYRE?.....	...97
86. SI DUHET TË TRAJTOHET AI QË THOTË: "SHQIPTIMI IM I KUR'ANIT ËSHTË I KRIJUAR"?.....	...97
87. CILI ËSHTË VËRTETIMI I BESIMIT NË PEJGAMBERË?.....	...98
88. ÇKA DO TË THOTË BESIMI NË PEJGAMBERË?99
89. A KA QENË THIRRJA E PEJGAMBERËVE IDENTIKE NË ATË QË KANË URDHËRUAR DHE NË ATË QË KANË NDALUAR ATA?.....	...100
90. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PAJTUESHMËRINË E TYRE NË ESENCËN E IBADETIT TË PËRMENDUR?100
91. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR MOSPAJTIMIN E LIGJEVE FETARE (SHERIATEVE) TË TYRE NË KUFIJTË E DISPOZITAVE FETARE LIDHUR ME HALLALLIN DHE HARAMIN?103
92. A I KA PËRMENDUR ALL-LLAHU TË GJITHË PEJGAMBERËT NË KUR'AN?..	...104
93. SA PEJGAMBERË DHE FERRËFYES JANË PËRMENDUR NË KUR'AN?.....	...104
94. CILËT JANË PEJGAMBERËT MË TË ZGJEDHUR (ULU-L-'AZM) DHE CILI ËSHTË PEJGAMBERI I PARË?105
95. KUR KA NDODHUR PËRÇARJA?106
96. CILI ËSHTË PEJGAMBERI I FUNDIT?107
97. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË?107
98. CILAT JANË VEÇANTITË E PEJGAMBERIT TONË, MUHAMMEDIT ﷺ	

KUNDREJT PEJGAMBERËVE TË TJERË?.....	108
99. CILAT JANË MU'XHIZET - VEPRAT MBINATYRORE - TË PEJGAMBERËVE?	110
100. CILI ËSHTË VËRTETIMI I PAMUNDËSISË SË IMITIMIT TË KUR'ANIT?.....	111
101. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË DITËN E FUNDIT - DITËN E GJYKIMIT?	113
102. ÇKA PËRFSHIN BESIMI NË DITËN E FUNDIT?.....	113
103. A E DI NDOKUSH DE KUR DO TË NDODHË KATAKLIZMA E BOTËS?.....	114
104. CILAT JANË PARASHENJAT E DITËS SË KIAMETIT NGA KUR'ANI?.....	116
105. CILAT JANË SHENJAT E DITËS SË KIAMETIT NGA SUNNETI?.....	117
106. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË VDEKJEN?.....	118
107. CILI ËSHTË ARGUMENTI NGA KUR'ANI PËR SPROVIMIN NË VARR, KËNAQËSINË APO NDËSHKIMIN?	120
108. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?.....	121
109. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR RINGJALLJEN NGA VARRI?.....	123
110. SI TRAJTOHET AI QË MOHON RINGJALLJEN?.....	126
111. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR FRYRJEN NË BORI DHE, SA HERË DO TË FRYHET NË TË?	127
112. ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TUBIMIT (NË DITËN E GJYKIMIT) NË KUR'AN?	128
113. E, ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?.....	130
114. ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I GJENDJES (TË DITËS SË GJYKIMIT) NË KUR'AN?	131
115. ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I GJENDJES (SË DITËS SË GJYKIMIT) NGA SUNNETI?	132
116. SI E PËRSHKRUAN KUR'ANI PARAQITJEN E VEPRAVE DHE DHËNIEN E LLOGARISË?	133

117. SI PËRSHKRUHET KJO NË SUNNET?.....	134
118. ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I NDARJES SË LIBRAVE (TË VEPRAVE TË NJERËZVE) NË KUR'AN?	135
119. ÇFARË ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË NGA SUNNETI?.....	137
120. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PESHORET NË KUR'AN, DHE SI DO TË KRYHET PESHIMI?	138
121. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PESHIM DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?	139
122. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SIRATIN (URËN) NGA KUR'ANI?.....	140
123. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SIRATIN DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?	141
124. CILI ËSHTË ARGUMENTI NGA KUR'ANI PËR BARAZIMIN E LLOGARIVE?	141
125. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BARAZIMIN E LLOGARIVE DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I KËSAJ NGA SUNNETI?	142
126. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR "HAVD-in" - BURIMIN NGA KUR'ANI?.....	143
127. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË DHE ÇFARË ËSHTË PËRSHKRIMI I TIJ NGA SUNNETI?	143
128. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË XHENNET DHE NË XHEHENNEM?	144
129. ÇKA NËNKUPTON BESIMI NË XHENNET DHE NË XHEHENNEM?.....	145
130. CILI ËSHTË ARGUMENTE SE ATA TANI EKZISTOJNË?.....	145
131. CILI ËSHTË ARGUMENTI I EKZISTIMIT TË PËRHERSHËM TË TYRE?.....	147
132. CILI ËSHTË ARGUMENTI SE BESIMTARËT DO TA SHOHIN ZOTIN E TYRE DITËN E GJYKIMIT?	150
133. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË NDËRMJETËSIM, PREJ KUJTDË TË JETË AI, KUJT I ËSHTË DEDIKUR AI DHE KUR DO TË NDODHË AI?	152

134. SA LLOJ NDËRMJETËSIMESH EKZISTOJNË DHE CILI ËSHTË MË I LARTËSUARI?155
135. A DO TË HYJË NË XHENNET APO DO TË SHPËTOJË DIKUSH ME VEPRAT E VETA?156
136. SI MUND TË HARMONIZOHET KY HADITH DHE FJALËT E LARTMADHËRISHMIT: "Dhe atyre do t'u thuhet: "Ky është Xhenneti që ju është dhënë në trashëgim, për atë që keni punuar!"?.....	.157
137. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR BESIMIN NË CAKTIMIN E ALL-LLAHUT, PËRGJITHËSISHT?158
138. SA SHKALLË TË BESIMIT NË CAKTIMIN E ALL-LLAHUT EKZISTOJNË?.....	.160
139. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SHKALLËN E PARË?.....	.161
140. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SHKALLËN E DYTË?.....	.164
141. SA PËRCAKTIME BËJNË PJESË NË KËTË SHKALLË?.....	.166
142. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR CAKTIMIN E ALL-LLAHUT NË EZEL?.....	.166
143. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR PËRCAKTIMIN JETËSOR DITËN E OBLIGIMIT (MISAK)?167
144. CILI ËSHTË ARGUMENTI I CAKTIMIT TË JETËS TËK KRIJIMI I PARË I EMBRIONIT?169
145. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR CAKTIMIN VJETOR NATËN E LEJLETU-L-KADRIT?170
146. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR CAKTIMIN NJËDITOR?.....	.171
147. ÇKA REZULTON NGA PARAPËRCAKTIMI, A DO TË JETË NDOKUSH FATLUM APO FATKEQ?172
148. CILI ËSHTË ARGUMENTI I SHKALLËS SË TRETË?.....	.173
149. ÇFARË ËSHTË PËRGJIGJJA PËR ATË I CILI THOTË: SI MUND TË DOJË DHE TË DËSHIROJË DIÇ ME ÇKA NUK ËSHTË I KËNAQUR AI DHE ÇKA NUK DO AI?176

150. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR SHKALLËN E KATËRT?.....	.178
151. ÇKA DO TË THONË FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ: "ÇDO E MIRË ËSHTË NË DUART TUAJA, NDËRSA E KEQJA NUK ËSHTË TE TI", ME ATË QË ALL-LLAHU ËSHTË KRIJUES I ÇDO GJËJE?.....	.180
152. A POSEDOJNË NJERËZIT FUQI DHE VULLNET PËR VEPRAT QË I PËRSHKRUEH ATYRE?.....	.181
153. ÇFARË ËSHTË PËRGJIGJJA PËR ATË QË THOTË: "A NUK ËSHTË NË FUQINË E ALL-LLAHUT T'I BËJË TË GJITHË ROBËRIT BESIMTARË, TË UDHËZUAR DHE TË BINDUR, E QË KËTË TA DOJË AI NË TA?.....	.183
154. ÇFARË VENDI KA NË FE BESIMI NË KADERIN – CAKTIMIN E ALL-LLAHUT ☆?.....	.184
155. SA DEGË KA BESIMI?187
156. SI I KA KOMENTUAR ULEMAJA KËTO PJESË?.....	.188
157. PËRMENDI MË TË RËNDËSISHMET NGA AJO QË KANË NJEHSUAR ATA?189
158. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR IHSANIN - BAMIRËSINË NË KUR'AN DHE SUNNET?191
159. Ç'ËSHTË BAMIRËSIA NË IBADET?192
160. ÇKA ËSHTË E KUNDËRTA E BESIMIT?.....	.193
161. MË SHPJEGO SE SI MOSBESIMI BINDSHMËRISHT MOHON NË TËRËSI BESIMIN DHE MË SQARO ATË QË KAM THËNË PËRGJITHËSISHT PËR KËTË SE AI E MËNJANON ATË?193
162. SA PJESË I KA KUFRI I MADH QË NXJERR NGA MILETI?.....	.194
163. ÇFARË ËSHTË KUFRI I MOSDIJES DHE MOHIMIT?.....	.194
164. Ç'ËSHTË KUFRI I MOSPRANIMIT?.....	.195
165. Ç'ËSHTË KUFRI I INATIT DHE I KRYELARTËSISË?.....	.196
166. Ç'ËSHTË KUFRI I DYFYTYRËSISË?.....	.197

167. Ç'ËSHTË KUFRI NË VEPRA QË NUK NXJERRIN NGA MILETI?.....	199
168. PËRSE BËRJA SEXHDE IDHULLIT, MOSPËRFILLJA E KUR'ANIT, QORTIMI I PEJGAMBERËVE, PËRÇMIMI I FESË DHE NGJASHËM ME KËTË, QË BËN PJESË NË KUFËR ME VEPRA, SHKAKTON DALJEN NGA FEJA, EDHE PSE ËSHTË DEFINUAR SI KUFËR I VOGËL - KUFËR NË VEPRA?.....	201
169. NË SA LLOJE NDAHET ZULLUMI, FISKU (MËKATIMI), NIFAKU (PADREJTËSIA) DHE HIPOKRIZIA?.....	202
170. CILI ËSHTË SHEMBULLI I ZULLUMIT (DHUNIMIT) TË MADH?.....	203
171. CILI ËSHTË SHEMBULLI I MËKATIMIT (FISK-ut) TË MADH DHE TË VOGËL? .	204
172. CILI ËSHTË SHEMBULLI I HIPOKRIZISË SË MADH DHE TË VOGËL?.....	206
173. ÇFARË ËSHTË DISPOZITA PËR SEHIRIN (FALLIN) DHE SEHIRBAZIN (AI QË HEDH FALL)?.....	207
174. ÇFARË ËSHTË DËNIMI PËR SEHIR?.....	208
175. Ç'ËSHTË HEQJA E SEHIRIT (NESHREHUT) DHE ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I "TË SËMURIT"?.....	209
176. CILA ËSHTË HEQJA E LEJUAR E SEHIRIT?.....	209
177. CILI SHËRIM I SEHIRIT ËSHTË I NDALUAR?.....	209
178. ÇFARË ËSHTË DISPOZITA PËR PËRDORIMIN E HAJMALIVE, KRIFAVE, RRETHEVE, NYJEVE, GUSHOREVE DHE TË NGJASHME?.....	210
179. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I JETULLËS NËSE NË TË ËSHTË NUSKA NGA KUR'ANI?	210
180. ÇFARË ËSHTË DISPOZITA RRETH PROFECISË DHE PARATHËNËSIT?.....	211
181. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI PËR ATË QË I BESON PARATHËNËSIT?.....	212
182. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I PARASHIKIMIT NË BAZË TË YJEVE?.....	213
183. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I KËRKIMIT TË SHIUT ME NDIHMËN E YJEVE?...	214
184. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I BESTYTËNISË DHE ÇKA E SHMANG ATË?.....	215
185. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I MËSYSHIT?.....	216

186. NË SA PJESË NDAHEN MËKATET?217
187. ME ÇKA SHLYHEN VEPRAT E KËQIJA?217
188. CILAT JANË MËKATET E MËDHA?218
189. ME ÇKA SHLYHEN TË GJITHA MËKAT, TË MËDHATË DHE TË VOGLAT?....	.219
190. ÇKA DO TË THOTË PENDIMI I SINOERTË?.....	.221
191. KUR NDËRPRITET E DREJTA E PËRDORIMIT TË PENDIMIT NGA CILI DO PERSON QOFTË?221
192. KUR NDËRPRITET PENDIMI NË DYNJALLËK?.....	.222
193. ÇFARË TRAJTIMI KA AI I CILI VDES SI "MUVEHHIDIN" (AI QË VËRTETON NJËSINË E ALL-LLAHUT) DUKE QENË KËMBËNGULËS NË MËKAT TË MADH?223
194. A JANË NDËSHKIMET SHPENGIM PËR KRYESIT E TYRE (D.M.TH. PËR MËKATARËT)?228
195. SI TË HARMONIZOHEN FJALËT E RESULULL-LLAHUT MË NË KËTË HADITH "KJO I PËRKET ALL-LLAHUT, NËSE DO - DO TË FALË, E NËSE DO - DO TË NDËSHKOJË" ME ATË QË ËSHTË PËRMENDUR MË PARË SE, KUJT I MBIPESHOJNË VEPRAT E KËQIJA DO TË HYJË NË ZJARR?.....	.229
196. CILA ËSHTË RRUGA E DREJTË E PASIMIT TË UDHËZIMIT TË LARTMADHËRISHMIT?229
197. ME ÇKA ARRIHET PASIMI I SAJ DHE DEVIJIMI NGA AJO?.....	.230
198. ÇKA ËSHTË NË KUNDËRSHTIM ME SUNNETIN?.....	.231
199. NË SA PJESË NDAHEN RISITË, DUKE PASUR PARASYSH PRISHJEN E TYRE TË FESË?232
200. CILAT RISI JANË KUFËR?232
201. CILA RISI NUK PARAQET KUFËR?233
202. NË SA PJESË NDAHEN RISITË, DUKE PASUR PARASYSH ATË NË ÇKA NDODH AJO?233

203. NË SA PJESË NDAHEN RISITË NË IBADETE?.....	.233
204. SA GJENDJE I KA RISIA NË IBADETE?234
205. CILA ËSHTË RISIA NË MARRËDHËNIET NDËRNJERËZORE?.....	.235
206. ÇKA ËSHTË E DETYRUESHME TË PASOHEK NGA AS'HABËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ DHE NGA FAMILJA E TIJ (EHLU BEJT)?.....	.235
207. CILËT JANË, PËRGJITHËSISHT, AS'HABËT MË TË MIRË?.....	.240
208. CILI ËSHTË AS'HABI MË I MIRA, NGA PIKËPAMJA INDIVIDUALE?.....	.240
209. SA KA ZGJATUR KALIFATI PAS VDEKJES SË RESULULL-LLAHUT ﷺ?.....	.244
210. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E TË KATËRVE, PËRGJITHËSISHT?244
211. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E TRE TË PARËVE, PËRGJITHËSISHT?245
212. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E EBU BEKRIT DHE UMERIT ♦?	.246
213. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KALIFATIN E EBU BEKRIT ♦ DHE PËRPARËSINË E TIJ NDAJ TYRE?246
214. CILI ËSHTË ARGUMENTI I PËRPARËSISË SË UMERIT NË KALIFAT, PAS EBU BEKRIT ♦?247
215. CILI ËSHTË ARGUMENTI I PËRPARËSISË SË UTHMANI NË KALIFAT, PAS KËTYRE DYVE?248
216. CILI ËSHTË ARGUMENTI I KALIFATIT TË ALIUT ♦, MË MERITORIT PAS TYRE?248
217. ÇFARË ËSHTË OBLIGIMI NDAJ UDHËHEQËSVE?249
218. CILI ËSHTË ARGUMENTI PËR KËTË?249
219. KUSH E KA PËR DETYRË TË UDHËZOHË NË TË MIRË DHE TË NDALOHË NGA E KEQJA?251

220. ÇFARË ËSHTË TRAJTIMI I KERAMETEVERE TEK EVLIATË?.....	.252
221. CILËT JANË EVLIATË E ALL-LLAHUT?253
222. CILIT GRUP I PËRKASIN FJALËT E RESULULL-LLAHUT ﷺ?: "Një grup nga ummeti im vijimisht do të jetë në rrugën e drejtë, atyre nuk do t'u sjellin dëm ata që i kundërvihen, përderisa nuk vjen urdhri (përcaktimi) i All-llahut?".....	.254